

શ્રી આગમોદારક મંથનમાળા નં. ૨૬

સકાગમોપનિષદ—

શ્રી નમસ્કાર મહામત્રાય નમઃ

મહામંત્રના અજવાળાં

‘ નમસ્કારમત્રે મનઘોષ દત્ત,
તત્ત્વં કિં સમસ્તેર્વિધિષોચમેદ્ય ’

“ આ પ્રકાશનમા શ્રી નમસ્કાર મહામત્ર અને ઝોના
જાપને લગતી અનેક વાર્તિક વિગતોનો સંગ્રહ છે ”

શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની વ્યવસ્થિત આરાધના
કરનારા મુમુક્ષુ આત્માઓ આ પુસ્તકના
સાચા અધિકારી છે

શ્રી નવકારતી શરણાગતિ
સ્વીકારનાથી જ નવકારતુ
બળ મળે છે

પ્રકાશક શ્રી રમણલાલ જેથ દ ગાહ
મ ત્રી, શ્રી આગમોદ્ધારક જૈન પ્રથમાળા
મુ. કપડવ જ (ગુજરાત)

મૂલ્ય ૧-૬૦

પ્રથમાવૃત્તિ ૧૦૦૦
૧૧ નિ સ ૨૪૬૧, નિ સ ૨૦૨૧
આગમો સ ૧૫

મુદ્રક—અમરવ દ જેથરદામ મહેતા
શ્રી બહાદુરસિંહજી પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ,
પાટીતાલા (સોરાષ્ટ્ર)

પ્રકાશકીય નિવેદન

પરમપૂજ્ય લૈનશાસનના તેજસ્વી સૂચશ્રમા બાદુ
શ્રુત ધ્યાનસ્થ સ્વર્ગસ્વ આગમોદ્ધારકશ્રીનાનામ સાથે
સકળાલેખી અમારી આ સરથા પરમકૃપાળુ શાન્ત
મૂર્તિ ગચ્છાધિપતિ પૂ. આ. શ્રી માતૃકેન્દ્રનાગરમૂર્તિ-
શ્રેષ્ઠશ્રીની સતત શ્રુતોપાસના અને અમીદિનના પ્રતાપે
દૂર સમયમા તાત્ત્વિક અને અત્યુપયોગી વિવિધ પ્રકારના
સત્તાવીશ જેટલા અથરત્નોનું પ્રકાશન કરી શકી છે

આ એક અમારા માટે ખૂબ જ ગૌરવ અને
આનંદની વાત છે

પ્રસ્તુત પ્રકાશન ખરેખર આન્તર કર્મમલને દૂર
કરવા માટે અમોઘ ઉપાય સમાન પરમોચ્ચ શ્રી નવ
કાર મહામંત્રના તાત્ત્વિક સ્વરૂપને જણાવનાર વિવિધ
સામગ્રીથી ભરપૂર છે

અમારી અયમાળાના ગૌરવમા વધારે કદે તેણું
આ પુસ્તક છે

આના પ્રકાશનનો લાભ અમને મળે છે તે ખરે
ખર અમારા માટે ખૂબ જ મહત્વની વાત છે

પ્રગ્નુત પ્રકાશનમા દરેક રીતે અવશ્યિત અને
 પદ્ધતિસર મેન્ડની ગોઠવણી અને પ્રૂફ મથોધન તેમજ
 પુસ્તકની મુદ્રણમા વધારો કરવાની ચીવટ આદિ
 દ્વારા પોતાના બટુમૂન સમય આપવાની ઉદારતા
 દાખવનાર પરમપૂજ્ય મુનિરત્ન શ્રી દામાભાગરથ
 મ તેમજ પ્રકાશનમા હર્દિક લાગણીથી આર્થિક
 બક્ષિતો લાભ લેનારા મધ્યા મહાનુભાવો તથા
 બી પી પ્રેસના અધિપતિ, તેમજ કવરપેજ છાપનાર
 દીપક મુદ્રણાલયના અધિપતિ તથા વસ્ત્રાત્મક કવર-
 પેજની છપામળી પાઠળ અધ્યાગ પરિશ્રમ લેનાર ધર્મ પ્રતી
 સારાભાઈ પી ગજરાવાળા (અમદાવાદ) વગેરે સ્વધર્મ
 મહાનુભાવોના ધર્મપ્રેમની અનુમોદના કરીએ છીએ

મુદ્રણદોષ કે અસ્ય મુલમ બીજી કોઈ ક્ષતિ આ
 પ્રકાશનમા હોય તે પી દામાપના સાથે પ્રગ્નુત પુસ્તકનો
 સંદુપયોગ કરી બ શાત્માઓ આત્મકેન્દ્રાણના પુનિ
 પથે વિશિષ્ટ રીતે આગળ ધપે એ શુભાભિલાષા સાથે
 વિરમીએ છીએ

ત્રિ સ ૨૦૦૧ }
 ભા'પૂર્ણિમા }

લી. શ્રી આચર્યોદ્ધાર
 જ્ઞાન મયમાળા વતી
 મત્રી,

શા રમણવાવ જ્યેષ્ઠભાઈ

આ પ્રથના પ્રકાશનમા આર્થિક ભક્તિનો લાભ લેનારા પુણ્યાત્માઓ

૮૦૦) શ્રી સુધારણાતાની જૈન પેઠી મહેસાણા

૨૦૦) જૈન મહાજનની પેઠી ચાણુખા

૨૦૦) પૂ મુનિરાજ શ્રી લગ્નિધિવિજયજીના
સદુપદેશથી એક મહાગૃહસ્થ

૧૫૧) ચકરીબેન જૈન ઉપાશ્રય
પરીખ બી-ડાંગ, એવીજખીજ, અમદાવાદ ૬

૧૦૧) શ્રી બાણભાઈ જે વોરા ઘડીયાની, અમ.વા.

૧૦૧) પૂ મુનિરાજ શ્રી ચમ્પીપ્રભસાગરજીના
ઉપદેશથી લલુદરા જૈન સંઘ લલુદરા

૫૧) સ્વ શ્રી શાંતિલાલ છોટાલાલના સ્મરણાર્થે
હાણી

૪૫) પૂ સાધ્વીજી શ્રી સુમલનાશ્રીજીના ઉપદેશથી

૧૨૫) શ્રી સોમાભાઈ પૂનમચંદ વડીલના
મુપત્ની માતીકોરબેન કપડવજ

શ્રી હિંદી જી લિ

પરમતારક, પરમારાધ્ય, જીવનશુદ્ધિના
ઉચ્ચતમ પથના રાહને દર્શાવનારા,
સર્વસમર્પણની હિંચનાની અનુભૂતિને
અનુભવનારા પરમેષ્ઠિઓની આજ્ઞાને
આત્મસાત કરી જીવનને કૃતાર્થ કર
નારા મુજ પામર જીવનની કાયા-
પલટ કરવાનો અનુમત્ત ધરનારા,
મહામના સૌમનસ્યશાલી મહાપુરુ
ષોના ચરણોમા વિનીતભાવે—

શ્રી . હિંદી જી લિ.

—અભય

વ દ ના જ સિ

આત્મશક્તિઓના સાનુબંધ
વિકાસમા પરમહેતુમૂલ જ્ઞાનશાસનની
મહા આરાધનામા મુજ છવનની
મૌલિક-શક્તિઓના વિકાસમા અનન્ય
માધારણ ક્ષણે આપી નિષ્કારણ
દરણા વરસાવનાર—

૫૫ ધ્યાનરથ સ્વ આગમોદ્ધારકથી,
૫૫ તાત્ત્વ-પર્યાયોદય ગચ્છાધિપતિથી
૫૫ શાસન સુબદ તારક ગુરુદેવથી.
—ગુરુ-ત્રિપુત્રીના પુનિત પાદપકવે
અતિ નમ્ર ભાવે—

વદના વદના વદના

લી અમ્બર

શુ ? ? ?

અને

કેમ ? ? ?

પુણ્યવાન આરાધક આત્માઓને માટે દેવશુરની
કૃપા દ્રવ્યપ્રાણોના ટકાવ માટે જરૂરી અને પાણી અને
શ્વાસોશ્વાસની જેમ ખૂબ જ અગત્યની છે

વર્તમાન કાલે આરાધક આત્મા અશુભ સંસ્કારો
તથા ભૌતિક આત્મશક્તિયોથી લગભગ વચિત હોય
છે તેથી વિશિષ્ટ પ્રયત્નજળે પરમાત્મપદને પામેલા કે
પામવાના ઉત્તરોત્તર ક્રમિક વિકાસના પથે પદ્ધતિસર
આગળ વધી રહેલા દિવ્યશક્તિમય મહાપુરુષોની
નિશ્ચાલારા તેઓશ્રીની વિશિષ્ટ આત્મશક્તિની પ્રબલ
નિમિત્ત કારણતાને લાભ આરાધક પુણ્યઆત્માએ
મેળવવાની ખાસ જરૂર છે

આ રીતે રત્નચીની આરાધનામાં હમલે પગલે
ઉપયોગી પથપરમેષ્ઠીયો અને તેઓશ્રીની ગુરુગમ
સાથેની શય ઉપાસના આરાધનાનું પ્રાથમિક અંગ
બને છે

પણ તે ઉપાસનાના હાદને સમજ્યા વિના તેમજ તેની અવસ્થિત પદ્ધતિના પરિચય વિના અનાદિકાવીન અહ-મમના સમ્કારોના અપસપ્તમાથી જન્મની સમપણ્વૃત્તિ, દૃનિષ્ઠા, આશાપાવન તત્પરતા અને શુદ્ધગમથી જીવનને જ્ઞાપ્તિઓના વચનો સાથે સાકળવાની મદ્દગ પ્રવૃત્તિ થઈ શકતી નથી.

તેથી પ્રમુત પુસ્તકમા પચપરમેષ્ટીઓના તાત્ત્વિક સ્વરૂપની સમજૂતી, તેઓથીની ઉપાસનાની શાસ્ત્રીય પદ્ધતિનું બાલજીવોપયોગી નિરૂપણ તેમજ આરાધનામા જરૂરી પદાર્થોના અવલંબનનું હાર્દ આદિ સમજાવનારા નિવિધ પદાર્થોનો સંગ્રહ રનામા આ યો છે.

પ્રમુત પુસ્તકે નવસર્જનાત્મક નથી પણ સકલ નાત્મક છે.

તે તે અધિકારી આરાધકબાવસ પત્ત કલ્યાણકામી મુમુક્ષુઓને પોતાની સાત્ત્વિક આરાધના દરમ્યાન સન્કારા અશુભ વાતાવરણાદિના નિમિત્તભળે ટોળાણ હોય હરે તારે અવલંબનરૂપ થઈ પડે તેવા મહત્વના તાત્ત્વિક, શાસ્ત્રીય અને પ્રસંગાનુરૂપ સદ્વિચારાના સંગ્રહાત્મક એક પુસ્તકની જરૂર ધણા સમયથી અનુભવાની.

દેવ શુદ્ધની કૃપા બળે આજે તે જરૂરીયાતની અદ્વિપાયે પણ આ મંગલત્મક પુસ્તક દ્વારા પૂર્તિ

માય છે એ જુબ જ આનંદપ્રદ અને અનુમોહનીય
બીના છે

આરાધક બનાત્મા વિવિધ કક્ષાના હોય પણ
પ્રસ્તુત સત્રક મોટે ભાગે આરાધનાના પ્રાથમિક
પગથાદે ઉભા રહી પોતાની આરાધનાની વ્યવસ્થિતતા
બાળવવા મથતા સુમુખ્યોને નજર સામે રાખી,
(સપાદક પોતે પણ એ કક્ષાએ હોઈ) બ્યક્તિગત
આરાધનાના સ્તરને સુવ્યવસ્થિત અને સુમયન
બનાવવાના ઉદ્દેશથી કરવામા આવ્યો છે

તેથી સભવ છે કે પુણ્યયોગે મળેલ આરાધનાની
વિશિષ્ટ સામગ્રીના યથોચિત લાભ લેનારા દેવગુરુ
કૃપાના પૂર્વ અધિકારી ઉત્તમ જીવોને કદાચ આ
સત્રક બદુ મહત્વનો ન પણ લાગે

પરંતુ આરાધનાના પથે પા પા પગલી માડનારા
અને વ્યવસ્થિત રીતે યથોચિત આત્મવિકાસની બાળના
રાખનારા આરાધક પુરુષાત્માઓને તો આ સત્રક
પરમ આશીર્વાદરૂપ અને કુશળ લોભીયાની ગરજ
સારે તેવો નિવડે તો નવાઈ નહિ !

પૂર્વે જણાવાયું છે કે આ ગુસ્તાક નવસજ્જ નાત્મક
નથી પણ સકલનાત્મક છે એટલે અદ્યક્ષ યજ્ઞ લેખ
કોની સામગ્રી હોત તો નામ નિદેશ પૂર્વક કૃતરાતા

વ્યખા કરત પરંતુ અનેક પુસ્તકો અને સામયિકોમાંથી આ સકલન કર્યું છે તેથી દરેક લેખક મહાશયોના શુભ નામ આપવા શક્ય નથી

સમુચ્ચય કે જે એટલું જણાવી હઈ કે શ્રી કલ્યાણ, સુધોષા, ધમચક્ર, અમીધારા, લૈન આદિ પત્રો અને મહામંત્રની સાધના, પરમેષી નમસ્કાર, અથિત્ય વિતામણિ, આદિ પુસ્તકોમાંથી સાર સચ્ચય કરેલ છે

તેમજ ઘોડીક સામગ્રી સપાદકે પણ સમઢને અનુરૂપ તૈયારી કરી સમઢમાં સકલિત કરી છે

પરંતુ મોટો ભાગ તે તે સામયિક અને પુસ્તકો માથી આરાધકોની આરાધનાને વ્યવસ્થિત રૂપ આપવાની વાત ધ્યાનમાં રાખી, ઘટિત ફેરફારો અને પ્રસંગાનુરૂપ સુધારા-વધારા સાથે પ્રસ્તુત સમઢમાં સાકળી લેવામાં આવી છે

એલે સમુદિતરૂપે આ સમઢના તે તે મહામના લેખકોના ધર્મસ્નેહની અનુમોદના સાથે તેઓ પ્રતિ કૃતજ્ઞતા અત્રે પ્રગટ કરી આત્મસતોષ મેળવી લઈ છું

ખાસ કરીને આ સમઢ તૈયાર કરવામાં પરોક્ષ રૂપે દેવગુરુની પરમ કૃપા છે જ તદુપરાત મારા છવનને કઈક વ્યવસ્થિતરૂપે આપવામાં મહત્વનો ભાગ ભજ

વનાર પરમોપકારી, તાત્ત્વિકદષ્ટિથી પરિપૂર્ણ શ્રી
હારિભદ્રીય ત્રયોનો મહત્ત્વ-પૂર્ણ કાળો છે

તેમજ તે ત્રયોને સમજવાની નિમજ દષ્ટિ
આપનાર મહાપુરુષ, ધ્યાનસ્થ સ્વર્ગસ્થ પ પુરૂ
આગમોદ્ધારક શ્રી ગચ્છાધિપતિ પ પુરૂ આચાર્ય
ભગવત શ્રી માણેકમાગસૂરીશ્વરજી અને મારા
જીવનને સાધનાનુ કૃપ બનાવનાર અનંતોપકારી પુરૂ
ગુરુદેવેશ શ્રી ધર્મસારજી ગણિવરશ્રી આદિ
મહાપુરુષોની મીમાતીત કરુણા મળત હેતુરૂપ રહી છે

પ્રત્યક્ષ સહાયક તરીકે ચાન્તમૂર્તિ, નમ્રતાપુત્ર,
સૌમ્ય સ્વભાવી, પ્રવચન પદ્મ પુરૂ ઉપાધ્યક્ષ શ્રી કેલાસ-
માગરજી ગળી દ્રના શિષ્ય ધર્મસ્નેહી મુનિરાજ શ્રી
ક્ષમામાગરજી રહ્યા છે

જેમણે લેખોનું બાહ્ય સંકલન, મુદ્રણ અને તદુપ
યોગી કાર્યોમા સહાયક થવા દ્વારા મને બાહ્ય જવા
બદારીયોના બોલાથી ઘણો મુક્ત રાખ્યો છે

પુસ્તકના બાહ્ય અને અંતરગ રૂપના ઘડતર
માટે ખૂબ જ મમતા સાથે કાળજી ધરાવીને શ્રી નમ
સ્કાર મહામંત્ર પ્રતિ તેઓએ પોતાની બખ્તિ વ્યક્ત
કરી છે તે ખરેખર ચિર સ્મરણીય છે

અતમા એવું જણાવું કે આ સંપ્રદાયના મેળવાના
 પ્રયત્ના બળે પૂર્વ આગમોદ્ધારક શ્રી ની પરમ કૃપા દ્વારા
 મારા જીવનનું અભિયાન જે માગે દર્શ રહ્યું છે અને
 જેમા પૂર્વ ગરુડાધિપતિ અને પરમોપદેયી કૃષ્ણ-દેવ-
 પરમહંસા સહાયક બની રહી છે તે માટે કૃષ્ણ-
 વિકાસ સંધાય એ મગવ અભિવાદના સર્વ સ્વ-
 મ વનો લાભ યોગ્ય રીતે મેળવી સર્વ સ્વ-
 પરમપદની નજીક પહોંચાડનારી સર્વ સ્વ-
 બનાવે એજ મગવ અભિવાદના

દા

ગીર મ ૧૪૬૧
 જા સુ ૧૧ સામવાર
 જેન ઉપામય
 ૬૫૬૫ જ

૧૫૬૫૩
 પૂ મુદ્રેવ શ્રી ૬૬૬૬૬
 ૨૦
 ૨૦૬૬૬૬

શ્રી નમસ્કાર મહામત્રના જપના જે વિશિષ્ટ પ્રકારે।

જમોનું રસસ્ય

આત્માત્મિક વિકાસની સફળ કૃત્તી સમા
શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની વિશિષ્ટ શક્તિનું વર્ણન

જમો-એટલે નમસ્કાર ભક્તિ, બહુમાન અતરંગપ્રીતિ

જમો-એટલે અન્ય લબ્યાત્માઓના પરમાત્માને કરાતા
ભાવ ભર્યા નમસ્કારના સ્મરણ સાથે તેની ભૂરિ
ભૂરિ અનુમોદના

જમો-એટલે પરમાત્મતત્ત્વના શરણનો સમપણ પૂણ
સ્વીકાર

જમો-એટલે પ્રભુજી પાસે પોતાના દુષ્ટત્યોની આશુ
ભર્યા હૃદયથી નિંદા ગહો

જમો-એટલે હૃદયના સર્વ ભાવોને પ્રભુ પ્રત્યે નમાવવા,
પ્રભુમા મમાવવા

જમો-એટલે જેને નમતા હોઈએ એના સુદૃત્યોની,
સર્વશુષ્કોની હાર્દિક અનુમોદના

જમો-એટલે નમસ્કાર્યના પોતા પર થયેલા ઉપકારોના
ઋણનો સંપૂર્ણ સ્વીકાર

જમો-એટલે ઉપકારીના ચત્વોમા પોતાનું સર્વસ્વ સમ
પવાનો ગુણભાવ

જમો-એટલે જવની જડ સાધનામા રહ્યા થયેલ, મન
અને ઇન્દ્રિયોને પાછા વાળી પરમાત્મ તત્ત્વ સ્વરૂપ
આત્મસાધનામા લયલીન બનાવવા તે.

જમો-એટલે કષાયોથી ઉત્તેજિત થયેલ મનને શાંત
બનાવવું તે.

જમો-એટલે પ્રભુ પ્રત્યે પોતાના મનને ખુલ્લું બનાવવું
સન્મુખ કરવું

જમો-એટલે પોતાના આત્માનો પરમાત્મામા બાવથી
સંકેત કરવો તે

જમો-એટલે સ્વ-આત્મામા જ રહેવા અનંત ગુણોમા
રમવું

જમો-એટલે જડતત્ત્વ પ્રત્યેના રાગને દૂર કરી વેરાગ્ય
ભાવ પ્રગટાવવો તે

જમો-એટલે જીવતત્ત્વ પ્રત્યેના દ્વેષને દૂર કરી સર્વ જીવો
સાથે આત્મસમાન ભાવ પ્રગટાવવો તે

જમો-એટલે કાયાની માયાને હાકી કાઢવી તે

જમો-એટલે પુરુષની મમતાને મારવી તે

જમો-એટલે ચિત્તને સમતા રસમા ઝળેાડવું તે

જમો-એટલે આત્માના સ્વાભાવિક અનંત સુખ તરફ
મીંદ માડવી તે

જમો-એ વિષય ક્વાય ઉપ સસાર સાગરની પેઢેપાર
રહેલ પરમાત્માને મળવા માટેનો એક પૂવ

જમો-આત્માના અનંત સુખ ખજાનાને યોલવાની
ચાવી છે

જમો-જ વિશ્વનું અમૃત છે વિશ્વનો આધાર છે
વિશ્વની વ્યવસ્થા છે

જમો-મા ઓમકાર કૃપે પથપરમેષ્ઠિમય વિશ્વની શ્રેષ્ઠ
શક્તિ-મહાગણિ વિરાજે છે

જમો-મા મારીયે વિશ્વ પ્રકૃતિને તથા કમ સત્તાને
નમાવવાનું અચિત્ત સામર્થ્ય છે પરંતુ આ નમ
સ્કાર પરમાત્મતત્ત્વને બદલે જો ભૌતિક તત્ત્વને
કરવામા આવ્યો તો સર્વ હકિકત વિપરીત
પરિણમે છે

જમો-એટલે કેાઇ પણ મનમમતી ચીજને નમવું
તે તરફની રુચિ આપણે હર પળે નમી જ રહ્યા
છીએ, પરંતુ તે નમસ્કાર કેવળ જડ પદાર્થો અને
ઐહિક સુખો પ્રત્યેનો જ હોવાથી ભવ વધારી
આપે છે કમસત્તાના દાસ બનાવે છે આત્મ
સ્વાત્ત યમી અજગાજ રાજે છે

ન્યારે આવો નમસ્કાર બહુમાન પ્રીતિ સાથે આત્મિક
મુખ અને એ સુખના સાધનોને દેનારા પય પરમેષ્ઠિ
સ્વરૂપ પરમાત્મ તત્ત્વને કરવામા આવે છે, તો ઉપર
મુજબની હકીકતોનો ગુરુગમથી અનુભવ કરી શકાય છે

સ સારથી મુક્ત બનવા માટે નમસ્કાર જ પળ
તે પરમાત્મા પ્રત્યેનો જ હોવો જોઈએ

સ સારને નમનાર સ સારમા જ બાંકે છે

આપણી સવ વૃત્તિઓ, સવ શક્તિઓ, સવ સ્વ
સમપણના ભાવપૂર્વક પરમાત્માને ચરણે નમાવી દઈને
ભાવ નમસ્કાર કરવાનું સર્વભાગ્ય અવરન પ્રાપ્ત
કરી શકીએ

‘ શરીર અને વાણીની માયે મનને, મનની
સર્વ વૃત્તિઓને નમાવવી તે ભાવ નમસ્કાર છે ’

જેની શક્તિ વીજળી કરતાયે વિશેષ છે, પવન
કરતાયે ઝડપી છે, પાણીથી પવિત્ર છે, આકાશથી યે
વિશાળ છે, કે જ મહાશક્તિ આત્માને ગ્રીવતાથી
તેના મૂળમૂલ સ્થાનમા લઈ જઈ શકે છે, કે ન્યા
કેવળ આત્મ તિલક અનત-સ્વતંત્ર મુખ જ સયુ છે

સર્વ જીવોને આવો ભાવ નમસ્કાર પ્રાપ્ત થાઓ
અને એ દ્વારા સવ જીવાત્માઓનો મોક્ષ થાઓ

મહામંગલ શ્રી નવકાર

નવકારમંત્રને ગણનાર માનવીનું પાપ જાય છે
 નવકારમંત્રને સાક્ષાત્કાર માનવીનું પાપ જાય છે
 નવકારમંત્રને સક્ષણાવનાર માનવીનું પણ પાપ
 જાય છે

અરે ! જ્યાં જ્યાં જોના આસોધામ અડે તેના
 પણ પાપ ધોવાઈ જાય છે

સર્વ કાળના પાપનો નાશ કરવાની શક્તિ નવ
 કારમા છે

સર્વ પ્રકારના પાપનો નાશ કરવાની શક્તિ
 નવકારમા છે

સર્વ લોકના પાપનો નાશ કરવાની શક્તિ નવ
 કારમા છે

સર્વ રીતે પાપનો નાશ કરવાની શક્તિ નવકારમા છે

નવકારમંત્ર એટલે તાવી તાવીને ચોક્કસ કરેલું
 શુદ્ધ થી નવકારમંત્રની આરાધનાના વાતાવરણથી
 વિરાધનાની દુર્ગંધ દૂર થાય છે અને આરાધનાની
 સુવાસ ફેલાય છે

આત્માની પવિત્રતા હોય તો જ નવકારમંત્ર ગણવાનો અધિકારી છે તે મંત્ર ગણનારો આત્મા મુખાર હોવો જોઈએ

નવકારમંત્રની ભક્તિ એટલે જૈનશાસનની ભક્તિ

અનાદિ અનંતકાળથી આત્મામાં રહેલ મોહના ઝેરને ઉતારનાર નવકારમંત્રનું સ્મરણ છે અને એ જ શુદ્ધ નિષ્ઠા છે

જ આત્મા હેવામાં પવિત્રતા પૂર્વે નવકારમંત્રનું સ્મરણ-સ્મરણ કરે છે, તેના પાપો નાશ થાય છે અરે ! એટલું જ નહિ પણ નમસ્કાર ગણનારને અન્ય પણ હાથ જોડે પ્રણામ કરે તો તેના પણ પાપો નાશ પામે છે

સિદ્ધાંતમા-મહાસિદ્ધાંત, શ્રુતસ્કંધમા-મહાશ્રુત સ્કંધ, ધ્યાનમા-મહાધ્યાન, અને સ્વાધ્યાયમા-પરમ સ્વાધ્યાય જો કોઈ હોય તો નવકારમંત્ર જ છે

આજનો સમાર શામળા, દેવમા, કવેશમા, મોહમા અને વિસવાદમા મૃજાયેલો છે એની જવાબાને પુજાવવા નવકારમંત્રનીર સમાન છે

નવકારમંત્રની ઉપાસના, આરાધના, સાધના, જાપ, સ્મરણ સ્મરણ, ઉચ્ચારણ વિગેરે સસારની વિચિત્રતામાંથી અશરણતામાંથી, દુઃખની જ્વાળામાંથી તારણદાર છે

સાચી સ્વતંત્રતા, સુખ-જીવન અને સમગ્રને જિવેલી
મગમ નવખારની શ્રદ્ધા, આરાધના અને ઉપાસનામાં
રહેવો છે

નવકાર એટલે જૈનશાસનની પ્રતિજ્ઞાનો સ્વીકાર
નવખાર એટલે નવને ખરનાર

નવનિધિ આપનાર નવખાર

જીવું કાઢનાર અને નવું કરનાર તે નવકાર

‘નવું આપનાર તે નવકાર નવું શું આપનાર ?
ચાર ગતિ જીની છે, એટલે પાંચમી નવી ગતિ મોમ
એટલે ૪ ગતિ ગાળી પ મી ગતિને આપનાર નવકાર

વ્યક્તિમાં રહેલા વ્યભિત્વને ઓપ આપનાર
નવખાર

સાચી સ્વતંત્રતા, માતૃ સ્વરાજ્ય આપનાર નવકાર

સાચી આજ્ઞાની, અને સાચી આબાદી આપનાર
પદ્ય નવકાર

પરાણે અપાતો દવા જેમ રોગીના દાગને નામે
છે, તેમ ‘પરાણ સબગાવાતો, બોલાતો નવકારમત્ર
પણ પાપીના પાપને’ ટાળે છે

નવકારને હેયામાં બેગાડવા માટે નવકારની
આરાધનાની જરૂર છે

નવકારમંત્રેની સાચી શ્રદ્ધા, સાચુ મંગલ આપશે
આજની દુનિયા નવકારમંત્રની સાધનાને ઝોળાળી
શક્તી નથી એટલે પચ્ચરમેષિનો મહિમા જાણ્યા
વિના વચિત રહી જાય છે

નમસ્કારને નમસ્કાર કરનાર આત્માઓનું મિથ્યાજ્ઞાન
વિદાય લે છે અને જ્ઞાનપૂજ્ય પ્રકાશ પામે છે

આ સંસારમા કોઈના પર શ્રદ્ધા નહિ હોય તો
આલશે પણ સંસારથી પર રહેવા પચ્ચરમેષિ ઉપર
વીતરાગદેવની ઉપાસકતા અને તારકતા ઉપર તેમજ
નવકારમંત્ર ઉપર તો શ્રદ્ધા રાખવી જ પડશે તો જ
સપત્તિવાળાની સપત્તિ ફાળીફૂલી રહેશે અને વિપ
ત્તિવાળાની વિપત્તિ સપત્તિમા ફેરવાઈ જશે

જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર અને તથા એ મંગલકારી
નવકારમંત્રમા છે નવકારમંત્રનો જાપ, અને તેની
સાધના અણબોમળ તથા હાઈડ્રોજન બોમ્બ છે જે
શસ્ત્રાઓ પછી કોઈ નવા શસ્ત્રો નથી

નવકારમંત્રના પાછળના ચાર પદો પર, પાંચ પદો
પ્રતિષ્ઠિત છે એ પાંચ પદો ચારિત્રના પ્રતીક છે છત્રકુ
સાતમું પદ જ્ઞાનના પ્રતીક છે આક્રમું-નવમું પદ
શ્રદ્ધાના પ્રતીક છે

નવકારમંત્રમા પચ્ચરમેષી ભગવતને નમસ્કાર,

તે નમસ્કારનો મહિમા, તેમ જ પરમેષી તથા જુમે
ને કહેનારા પદોનો મહિમા બરપૂર છે

‘જુમે, લોએ, તથા મગવ’ નવકારમા પ્રથમ,
મધ્યમ, તથા અત્યમગવ આ રીતે છે પ્રથમમા
વિન્નાર સચિત ધાય છે હવકમા ત્રિકાલ સતા સચિત
ધાય છે

‘નવકારની સાધનાવાળો નવત્રેવેગક મુખી’ બાપ
અને નવકારની શ્રદ્ધાવાળો ચીદ રાજ લોકના અમ
ભાગે બાપ

બૂતકાગમા અરિદ્ધ ત સિવાય કોઈને મસ્તક નમાવ્યું
હોય તેનું પ્રાપ્તિત કઈ છુ, ને જુમે શબ્દથી બાવિક
શ્રદ્ધાનું સ્વીકાર છે

વત માનમા અરિદ્ધતમા જ, પરમેષિમા જ રાનું
એ સિવાય કોઈ મારા દેવ નથી બવિખ્યકાગમા પથ
પરમેષી સિવાય અન્ય કોઈને હું મસ્તક નમનારો ન
બનું બવોબવ પરમેષિનું શબ્દ સ્વીકારે !

ત્રણે પ્રાગમા, ત્રણે લોકમા શાશ્વતી સ્થાપના હોય
તો તે નવકાર મહામ નની સ્થાપના

કમને નહિ, ‘કમ પી પરપત તોડવા માટે
નવકારમ ન છે’

દુ ખને નહિ, દુ ખી પરપરા તોડવા માટે
નવકારમ ૪ છે

મરણ નહિ મરણની પરપરા તોડવા માટે નવ
કારમ ૧ છે

જન્મ નહિ, જન્મની પરપરા તોડવા માટે નવ
કારમ ૧ છે

પાપ નહિ, 'પાપની પરપરા તોડવા માટે'
નવકારમ ૧ છે

~~~~~

શિવમસ્તુ સર્વજગત, પરહિનનિરતા ભવન્તુ ભૂતાગણા ।
દેયા પ્રયાન્તુ નાગા, મર્ચન્તુ ગુપ્તીભવન્તુ ગોપા ॥

માત્રમશાસ્ત્ર મોના વિકાસની પ્રાથમિક મૂલમકાદ ૧ વજ્જયાનની સિદ્ધિ
માટે ધ્યાન કરવા માટે ઉત્તરોગી

શ્રી નમસ્કાર મહામંત્ર

અંતરની પ્રાર્થના

૧ હે ! કંઠણારમસિન્ધુ, કંપવૃક્ષ શિરોમણિ,
ત્રાણલોકના નાથ, દેવાધિદેવ શ્રી પાર્થનાથ
ભગવત ! આપના અચિત્ય પ્રભાવથી શ્રી અન્દિત
પરમાત્મા, તેમનો પ્રત્યેવો ધમ અને તે ધર્મનું પાલન
કરનાર ચતુર્વિધ સઘમા રહેલી સર્વ કલ્યાણકરતા
તમે રહેલ પ્રાણીમાનના કલ્યાણના બાવોની વિના
જીવોને જાણ ધાઓ જમી વિધના જીવો શ્રી અરિ
હિત પરમાત્મા, તેમનો પ્રત્યેવો ધમ અને તે ધર્મનું
પાલન કરનાર ચતુર્વિધ મધ ઉપર આદર-અહુમાન
વાળા બને

૨ હે ! કૃપામાગર, અચિત્ય ચિંતામણિ,
ત્રાણભુવનના સ્વામી, પરમાત્મનું ! આપના
અચિત્ય પ્રભાવથી વર્તમાન જૈન મધ મૈત્રી આદિ
મધ કલ્યાણકારી તાવોથી ખુબુ બને

૩ હે દયાસમુદ્ર ! ત્રિભુવન ઉપકારી પર
માત્મનું ! આપના અચિત્ય પ્રભાવથી વર્તમાન જૈન
મધ શ્રી પચપરમેષ્ઠી ભગવતો પી બખિમા મમ્ત બનો

૪ હે ત્રિભુવનતારક નાથ ! આપના અચિત્ય
પ્રભાવથી વતમાન જૈન મધ શ્રી પચપરમેષ્ઠી ભગ

વતોમા રહેલી અનત કૃષ્ણાધારી ભાવનામા રહેલ
અચિત્ત ગણિત ઉપર પૂર્ણ શ્રદ્ધાવાળો બને

૫ હે મહેલ મનોવાછિત પૂરક ! અનત
ગુણોના ભંડાર, પરમાત્મનૂ ! આપના અચિત્ત
પ્રભાવથી વતમાનમા રહેવા મુવિહિત મુનિવરો પથ
પરમેષી ભગવતો પ્રી ભક્તિ અને મર્વ જીવોના કદ્યા
જની ભાવનાનો ઉપદેશ આપનારા બને

૬ હે મહેલ વિદ્યનુ નિવારણ કરનારા !
મર્વ હુ બદોર્ભાગ્યનો નાશ કરનારા, ત્રિલો-
કનો નાથ પરમાત્મનૂ ! આપના અચિત્ત પ્રભાવથી
અમારા તન, મન, ધન, વચન અને ભાવ, અમારા
દશે પ્રાણો આપના અનત કલ્યાણકારી ચરણકમળમા
સમર્પિત થાઓ અમારૂં સર્વસ્વ આપના ચરણમા
મમર્પિત કરવામા વિશ્વ કરી રહેલા મોહનીય અતરાય
આદિ કિવદ કમોનો આપના પ્રભાવથી નાશ થાઓ ! !

૭ હે નાથ ! દેવાધિપેવનુ શાસન જયવત વતી
વિશ્વમા તે શામન સન્મુખ જગતના જીવો બને તેણ
વાતાવરણ ઉત્પન્ન થાઓ તેણ વાતાવરણ ઉત્પન્ન થવામા
આપના પ્રભાવથી અમારૂં સર્વસ્વ સમર્પિત થાઓ ! !

અ તુ ક મ સિ કા

નિપદ	૫૫
શ્રી નમસ્કાન્ મહામત્ર ગુ રુચ્ય	૧
શ્રી નવકાન્નો મ મેષાય	૬
શ્રી નમસ્કાર મહામત્ર પી લોકોત્તરતા	૧૧
શ્રી નમન્કાન્ મહામત્રની ન્યાયકતા	૨૬
બાલમ ૧૫ શ્રી નવકાર	૨૭
અનત ઉપકારી શ્રી નવમાર મહામત્ર	૪૧
મ તાધિરાજર્જ મહારવ	૬૦
મ તાધિરાજ	૬૭
મ તાધિરાજગ મામિકે રહસ્ય	૭૫
શ્રી નમન્કાન્ મહામત્ર ઉપર ચિંતન-મનન	૮૪
મહામત્ર અને તેની ગ્રાધના	૯૧
માનસ જા	૯૭
તપ પી પાતળા કેતવવાના ઉપાયો	

વિષય	પૃષ્ઠ
શ્રી નવકાર કેમ ગણાય ?	૧૦૪
શ્રી નવકાર મહામંત્રના જાપની શાસ્ત્રીય મર્યાદા	૧૦૭
મહામહિમશાલી શ્રી નવકાર	૧૪૮
મહામંત્રની ઉપામના	૧૪૮
શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રના જાપના બે વિશિષ્ટ પ્રકારો	૧૫૧
શ્રી નવકારના આધકને ઉદ્દેશોધન	૧૫૫
નવકારનું આજ્ઞાન ઘોષણા	૧૬૪

કથા વિભાગ

શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રનો પ્રભાવ	૧૬૫
શ્રી નવકાર મંત્રની શ્રદ્ધાનો અમરકાર	૧૭૧
શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રનો પ્રભાવ	૧૮૦
શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રનું તેજ	૧૮૨
પરિગિષ્ટ	૧૮૭ થી ૧૮૨

મહામંત્રના અજવાળાં

શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રનું રહસ્ય

“ જામો ભરિહતાજ

આ પદ્ધતી શ્રી અરિહંત પરમાત્માને નમસ્કાર થાય છે

“શિવમસ્તુ સર્વ-જગત ” સર્વ જગતનું કલ્યાણ થાઓ

આ ભાવના શ્રી અરિહંત પરમાત્માએ રોમેરોમમા પ્રગટાવી છે

આ ભાવના એવી ઉચ્ચ ભાવના છે કે પોતાનું કલ્યાણ ઇચ્છતા દરેક આત્માએ તે સેવવી જ જોઈએ. બીજા છવોનું કલ્યાણ ઇચ્છવાથી જ આપણા આત્માનું કલ્યાણ સાધી શકાય છે અને અનંત સુખના સ્વામી બની શકાય છે,

આ ભાવના આપણી પોતાની જ બની રહે એ માટે આ ભાવનાના સ્વામી શ્રી અરિહંત પરમાત્માને આ પદમા નમસ્કાર કરાય છે

* જમો સિદ્ધાંત

બીજા પદે શ્રી સિદ્ધ પરમાત્મા છે

સર્વ જીવોના કન્યાણી ભાવનાને સોળે કળાએ પ્રગટાવીને હોલ તેઓ સિદ્ધિ પદે બિરાજે છે જ્યાં સ સારની રખડપટ્ટીન કારણભૂત ઠમોનો સર્વથા અભાવ હોવાથી જન્મ, જરા, મરણ રૂપ ભવચક્રમા ભટકવાનું હોતું નથી સ સારની કોઈ પણ ઉપાધિ ત્યાં હોતી નથી ત્યાં પહોંચ્યા ત્યારથી અનંતકાળ સુધી અનંત જ્ઞાન, અનંત દેશન, અનંત વ્યારિત્ર, અનંત સુખ, અનંત વીર્ય, આદિ અનંત શુભોની રમણતા હોવાથી પોતાના સ્વાભાવિક આનંદમા જ મગ્ન રહેવાનું હોય છે

આત્મ સિદ્ધિપદ આપણે મેળવવાનું છે અને તે મળે તે માટે અરિહંત પરમાત્માની આજ્ઞાનું પાલન કરવાનું છે સિદ્ધિ પદમા આપણો કાયમી વાસ થાય તે માટે આ પદમા શ્રી સિદ્ધ પરમાત્માને ભાવપૂર્વક નમસ્કાર કરાય છે

* જમો આચરિયાળ

બીજા પદે શ્રી આચાર્ય ભગવત છે

જેઓ તીર્થ કર પરમાત્માની ગેરહાજરીમા શાસનનું સુકાન સભાળે છે પોતે અરિહંત પરમાત્માની આજ્ઞામા જ રહે છે, અને અનેક ભવજીવોને તેમની આજ્ઞામા રહેવાનું દૂરમાવે છે તીર્થ કર દેવોના ઉપદેશને અક્ષરથ આચારમા સ્વયં મૂકે છે

અને અનેક જીવોને ધર્મ પમાડે છે તીર્થ કર પરમાત્માની ગેરહાજરીમા તો તેઓ તીર્થ કર પરમાત્મા જેટલા જ આપણા ઉપકારી છે

વીતરાગ પરમાત્માની આજ્ઞાનું પાલન કરવાનું જે સામર્થ્ય તેમણે પ્રગટાવ્યું છે તેવું સામર્થ્ય આપણને પ્રાપ્ત થાય તે માટે આ પદમા શ્રી આચાર્ય ભગવતને ભાવપૂર્વક નમસ્કાર કરાય છે

“ જમો ઉચ્ચજ્ઞાપાણં

ચોથા પદે શ્રી ઉપાધ્યાય ભગવત છે

જેઓ આપણને પૂર્વના જ્ઞાની ભગવતો અને મહર્ષિઓએ રચેલા શાસ્ત્રોકપ સ્વાધ્યાય રસનો અમૃતથી પવ્વ અધિક મીઠો સ્વાદ અખાડવામા સહાયભૂત થાય છે અને આપણી જ્ઞાનની માત્રાને સતેજ કરવામા યોગ્યની સર્વ શક્તિ ખરચે છે તે બદલ શ્રી ઉપાધ્યાય ભગવતને આપણા ભાવ પૂર્વક નમસ્કાર થાઓ

* જમો લોચ સવ્યસાહુજ

પાચમા પદે શ્રી સાધુ ભગવત છે

જે ભવ્યાત્માને આ પદમા બેસવાનું સદ્ભાગ્ય સાપડે છે તે જ ભવ્યાત્મા ક્રમે કરીને ઉપરના પદોમા બિરાજીને છેવટે બીજી પદ પ્રાપ્ત કરે છે

સિદ્ધિ પદને પ્રાપ્ત કરવા માટે સાધુ ભગવત અહિંસા, સત્ય, અસ્તેય, બ્રહ્મચર્ય અને અપરિગ્રહ એમ પાચ મહાવ્રતોને પાળે છે અને ભવાતરમા પણ તેની જ માગણી કરે છે. તપ,

મયમ અને આગ્રિતા પાલન કરવા દ્વારા પોતાના કર્મોને નાશ કરવાના અથાગ પ્રયત્નો આદરે છે પોતાના લક્ષ્યને ખાતર અનેક કષ્ટો ઉઠાવે છે સર્વ જીવો પ્રત્યે દયા અને સમભાવ ધારણ કરે છે મૈત્રી, પ્રમોદ, કારુણ્ય અને માધ્યમ્ય એ ચાર લાવનાઓને પ્રવર્તાવે છે જ્ઞાન, કર્મ, ચારિત્ર એ રત્નત્રય આરાધે છે

આપણને પણ એ પાત્ર મહામન આદિની પ્રાપ્તિ થાય તે માટે શ્રી સાધુ ભગવતને ભાવપૂર્વક નમસ્કાર કરાય છે

૧. ઘસો પઘ-જમુકારો

પથ પરમેષ્ઠિ ભગવતોને નમસ્કાર કરવાની તબ એજ આપણા જીવનમા આવેલી મહા તક છે એ તકનો લાભ જોડલા અશે ચૂકયા જોડલી જ આપણને મળેલી આ માનવજીવનની નિરર્થકતા સમજવી

નવકાર દેવ આ જીવનમા જોડી ગયા એવા વિચારો આવતાની સાથે જ મધૂર જેમ મેઘગજનાથી નાથે તેમ આપણું મન નાથી ઉઠવું જોઈએ

૨. સચ્ચ-વાચ-વ્યજાસજો

પથ પરમેષ્ઠિ ભગવતોને કરેલો ભાવપૂર્વકનો નમસ્કાર આપણા અનેક જન્મોના કર્મોને બાળીને ભસ્મીભૂત કરી નાખે છે

નવકારના એક એક અક્ષરનું ધ્યાન જીવને જ્ઞાનદિ કાળથી વળજેલા સસારના તીવ્રતમ શગને તોડે છે અને પથ પરમેષ્ઠિ ભગવતોના પરમ સત્ત્વવતા આત્મ પ્રકાશ સાથે જોડે છે

અમૃત કરેલા શ્રી નવકારના અમૃતાભિષેક વડે છવને
ચંદ્રેનું મહામોહનું ઝેર જરૂર ઉતરી જાય છે

૭ મંગલાળ વ સત્રેસિ

નામ, સ્થાપના, દ્રવ્ય અને લાવ આ ચાત્રે મંગલોમા
લાવમંગલ જ મહા લાભ આપનાર છે

શ્રી જૈનશાસનમા દેવ, ગુરુ અને ધર્મને મહા ઉપકારી
લાવમંગલ તરીકે માનવામા આ યા છે શુભ કાર્યોનેા આશલ
કરનાર એ પરમ મંગલિકનું સ્મરણ કરે છે તેથી વિદ્યો નાશ
પામે છે અને ઇચ્છિત શુભ કાર્યો સરળતાથી સિદ્ધ થાય છે
દુનિનામા ગણાતા દ્રવ્ય મંગલો લાભ આપે અગર ન પણ
આપે પરંતુ લાવમંગલ અવશ્ય લાભ આપે જ

માટે પોતાના આત્મ કલ્યાણની કામનાવાળાએ હમેશા
લાવમંગલનો જ આશરો લેવો

૮ પદ્મ દષ્ટ મંગલ

આપણી ઇચ્છા આપણો સિદ્ધિ પદ્મ કાયમી વામ થાય
તેવી છે આ ઇચ્છાને શીઘ્રપણે પૂરી કરવામા સહાય કરે તેનું
ઉત્કૃષ્ટ લાવ મંગલ શ્રી નવકાર છે

તેનો મતલબ જાપ આપણને મોક્ષની અતિ નજીક લાગીને
મૃદી દેશે તેમા શંકા નથી

શ્રી નવકારની નેહ નીતરવી અમીકલાનો સ્પર્શ સર્વ
છવને થાઓ અને તે દ્વારા સર્વ છવનું માત્રુ કલ્યાણ થાઓ

શ્રી નવકારનો સંક્ષેપાર્થ

(શ્રી ‘મહાનિશીય’ સ્તનગત પાઠના આધારે)

(૧) ગુણુપ્રાપ્તિનો કેમ

પ્રથમ જ્ઞાન અને પછી દયા દયાવડે જગતના સર્વ જીવોને આત્મસમ જોવા^૧ સર્વને આત્મસમ જોનાર તેમને દુઃખ દે ભય આપતો નથી તેથી તેને અનુક્રમે નીચેના ગુણોની પ્રાપ્તિ થાય છે

અનાદ્રવ, સંવર, હ્રમ ઉપશમ, સમતા, અરાગદ્રેષતા, અક્રોધતા, અમાનતા, અમાયિતા, અલોભતા, અક્રપાચતા, સમ્યક્ત્વ, જીવાદિપદાર્થોનું વિજ્ઞાન, અપ્રતિબદ્ધતા, અજ્ઞાન-મોહ-મિથ્યાત્વનો છૂટક, વિવેક, હેયોપાદેય વસ્તુની વિચારણાથી બદ્ધલક્ષ્યતા, (મોક્ષલક્ષ્યતા) અહિતત્યાગ, હિતાચરણમા અત્યંત ઉદ્યમ, ક્ષમાદિ દશવિધ ઉત્તમ ધર્મ અને અહિંસાવશણ્ણ ધર્મોનું જ્ઞાનને ઠેરવા-ઠરાવવામા આસક્તચિત્તતા, સર્વોત્તમ ક્ષમા,

૧ પદ્મ જાળ સમો દયા, દયામો સઘ્વણમ્મૂઝજીવસત્તાળ
અસસમવરિસિત્તૈ । આદિ

શ્રી મહાનિશીય સ્તન^૧ સદ્ભક્ત “નમસ્કાર સ્વાધ્યાય” ૫ ૩૬

સર્વોત્તમ મૃદુતા, સર્વોત્તમ ઋણુતા, અર્વસ ગપરિત્યાગ, અત્ય ત ઘોર-વીર-ઉચ્ચ-કષ્ટકર દ્વાદશવિધ તપ અને ચારિત્રના અનુધાનમા રમણુતા, સત્તર પ્રકારના સયમાનુધાનના પરિપાલનમા એકાગ્રતા, સર્વોત્તમ સત્યભાષિત્વ, સર્વ જીવનિકાયોનું હિત, અનિગૂહિત બલ, વીર્ય, પુરુષાર્થ, પરાક્રમની વૃદ્ધિ અને સર્વોત્તમ સ્વાધ્યાય અને ધ્યાનરૂપ જલવડે પાપક્રમરૂપ મલના લેષોનું પ્રક્ષાલન

(૨) પ્રથમ સાધનનું બીજ

પૂર્વે કહેલ સર્વ વસ્તુઓની પ્રાપ્તિમા સર્વ પ્રથમ સ્થાન જ્ઞાનનું છે તેથી એકાતિક, અત્ય ત, પરમ, શાશ્વત, ધ્રુવ, નિરતર અને સર્વોત્તમ સુખના કાક્ષી મુમુક્ષુએ દ્વાદશાગ શ્રુતજ્ઞાનનું અત્ય ત આદરસહિત અને વિધિપૂર્વક અધ્યયન કરવું જોઈએ

સર્વ સુખોના પરમ હેતુરૂપ તે દ્વાદશાગ શ્રુતજ્ઞાન અપાર અને સુવિસ્તીર્ણ એવા સ્વયંભૂરમણ મહાસાગરની જેમ દુરવગાહ છે ઇંદ્ર દેવતાના નમસ્કાર વિના તેના પારને કોઈ પણ પાત્રી શકતું નથી ઇંદ્રદેવતાનો નમસ્કાર તે પથમગલ જ છે, તે વિના અન્ય નહીં જ તેથી નમસ્કાર મત્ર એ જ્ઞાનરૂપ પ્રથમ સાધનનું બીજ છે

(૩) નમસ્કારનું રટન

માટે સર્વપ્રથમ સ્વર, વ્યંજન, માત્રા, ણિદુ, પદ, અક્ષર, પદ્મઠેદ, ઘોષબદ્ધતા ઇત્યાદિ સુજોવડે સુવિશુદ્ધ રીતે વિધિપૂર્વક^૧

૧ વિધિ માટે જુઓ શ્રી 'મહાનિશીય' સૂત્રમ દર્શ

નમસ્કાર મંત્રનું અધ્યયન કરવું જોઈએ એ પથમગલ મહા-
શુભસ્કંધને તેવી રીતે સમુપસ્થિત કરવો જોઈએ, કે જેથી તે
પૂર્વાનુપૂર્વી, પશ્ચાન્નુપૂર્વી અને અનાનુપૂર્વીથી જિહ્વાય ઉપર
અરુણિત રીતે અનાયાસે સ્થલાવથી ફીડા કરે

(૪) મંત્રગ્રહણ મમયના બાવો

પથમગલમહાશુભસ્કંધને ગ્રહણ કરવા માટે શ્રી મહાનિર્ણય
સૂત્રમા સુદર વિધિ બતાવવામા આવી છે તેમાની કેટલીક
વસ્તુઓ અહીં રજુ કરીએ છીએ —

(૧) નમસ્કારમંત્રનું ગ્રહણ શુભ મુહૂર્તે થવું જોઈએ

(૨) તે વખતે વિશેષ પ્રકારનો તપ હોવો જોઈએ

(૩) ગ્રહણ કરવા માટેનું સ્થાન પ્રશસ્ત હોવું જોઈએ

(૪) ગ્રહણ કરતી વખતે ગ્રહણ કરનારના મનમા શક્તિ,
સવેગ અને પ્રવર્ધમાન શુભ અધ્યવસાયોથી સહિત એવા ભક્તિ
બાહુમાન હોવા જોઈએ મન નિયાણા-લૌકિક ક્વાલિની આશ
સાધી રહિત હોવું જોઈએ ભક્તિના આવેગથી ગ્રહણ કરનારની
શેમાવની વિકસિત અને વળ પ્રકુલ હોવું જોઈએ તેની દષ્ટિ
પ્રશાન્ત, સૌમ્ય અને સ્થિર હોવી જોઈએ

(૫) નવનવા સવેગથી મહાસાગરની ઉર્મિઓની જેમ
અત્યંત ઊગતા શુભ પરિણામો વડે તેનું ભવનીય અત્યંત
ઉલ્લસિત થયેલું હોવું જોઈએ વીર્યની પ્રવૃદ્ધિથી તેનું અત કરણ
પ્રમુદિત, સુવિશુદ્ધ, નિર્મલ, વિમલ, સ્થિર અને દૃઢતર થયેલું
હોવું જોઈએ

(૬) તેનું માનસ શ્રી ઋષભાદિ તીર્થ કરના બિઝમા એકાગ્ર થયેલું હોવું જોઈએ

(૭) મંત્રને આપનાર ગુરુ સમન્સ, દંડ ચારિત્રાદિ ગુણ વાળા અને શાસ્ત્રોક્ત અનુધાન કરવામા બદ્ધલક્ષ હોવા જોઈએ

એવા ગુરુના મુખકમવમાથી નિર્ગત નમસ્કાર મંત્રને વિનય, બહુમાન અને પરિતોષપૂર્વક લેવો જોઈએ શ્રદ્ધા કરનાર મુમુક્ષુએ ગુરુની કૃપા પ્રાપ્ત કરવી જોઈએ અને તેમને પરિતોષ આપવો જોઈએ

(૫) ભવસમુદ્રની નૌકા

શોક, સતાપ, ઉદ્વેગ, બ્યાધિ, વેદના, દુઃખ, હારિદ્ર્ય, ક્લેશ, રોગ, જન્મ, જરા, મરણ, ગભવાસ વગેરે અનેક દુઃખ જલચર જાતુઓથી ભરપૂર એવા “ભવસમુદ્રમા આ નવકાર નૌકાસમાન છે તે સર્વ આગમોમા અતવર્તી છે” મિથ્યાત્વ દોષથી ઉપહત એવા કુશાસ્રપ્રણેતાઓની સવ સુદ્ધિતમવને છેદવા માટે આ નવકાર સમર્થ છે “તે શ્રેષ્ઠ એવા પ્રવચન દેવતાઓથી અધિષ્ઠિત છે”

(૬) શ્રી નમસ્કારના અધ્યયનો અને ચૂલિકા

પ્રથમ અધ્યયન ‘નમો જરિહતાળ’ છે, તે ાષ્ટ પદો (નમો જરિહતાળ) થી પરિચ્છિન્ન અને એક આલાપકવાળું છે તેનું પરિભાષુ સાત અક્ષર પ્રમાણુ છે તેના ગમો, પર્વાયો અને અર્થો અનંત છે તે સર્વ મહામત્રો અને પ્રવર વિદ્યાઓનું પરમ બીજ છે

ખીનું અધ્યયન 'જમો સિદ્ધાંત' છે તેના જે પદ છે અને એક આલાપક છે તેનું પરિમાણ પાચઅક્ષર પ્રમાણ છે તે અનેક અતિશયો અને ગુણોરૂપ સ્વપદાઓથી યુક્ત છે

એમ અનુક્રમે 'જમો આચરિયાળ' વિગેરે ત્રણ અધ્યયનો અને 'ઘસો વચ્ચનમુકારો' આદિ એક ચૂલિકા છે

(૭) ૫ ચમગલ મહાશ્રુતસ્કંધનો સૂત્રાર્થ

જેમ તલમા તેલ, કમળમા મકરંડ અને સર્વલોકમા પદ્માસ્તિકાધ વ્યાપ્ત છે, તેમ "શ્રી નમસ્કારમત્ર સર્વ આગમોમા અર્તવર્તી છે, એ એનો પ્રથમ સૂત્રાર્થ છે" ૧

શ્રી ૫ચમગલ મહાશ્રુતસ્કંધનો ખીજો સૂત્રાર્થ એ છે કે— તે નમસ્કાર યથાથક્રિયાના અનુરાગસહિત સદ્બૂત ગુણોન્નૂં કીર્તન કરનાર અને યથેષ્ટ રૂળ આપનાર પરમસ્તુતિવાદ છે ૧

પરમસ્તુતિવાદમા નીચેના ગુણો અવશ્ય હોય છે—

- (૧) તેમા પરમસ્તુત્ય તરીકે લોકોત્તમ પુરુષો હોવા જોઈએ
- (૨) તેમા તેમના યથાર્થ-વાસ્તવિક ગુણોનું કીર્તન હોવું જોઈએ
- (૩) તે કીર્તનનું લક્ષ્ય તે લોકોત્તમ પુરુષોએ બતાવેલ યથાર્થ

૧ તાત્પર્ય કે સર્વ આગમવાક્યોમા પાચ પરમેષ્ઠિપદોનું રહસ્ય છે એટલે કે જગતના બધા જીવોને પરમેષ્ઠિપદોમા લાવવા એ શાસ્ત્રાગીનું પ્રયોજન છે

૨ જહત્યકિરિયાણુરાયસમૂયગુણકિસને જહિચ્છિયફલ પસાદ્યેયેષ પરમયુર્હેવાય ।

ક્રિયા ^૧ (અનુષ્ઠાન-સાધના) ની પ્રાપ્તિનું હોવું જોઈએ તે લક્ષ્યની સિદ્ધિનું પરમકારણ યથાર્થક્રિયા પ્રત્યેનો ગાઢ અનુરાગ કીર્તનમાં અનુસ્યૂત હોવો જોઈએ

(૪) તે પરમસ્તુતિવાદ ઉપર્યુક્ત ગુણોવાળો હોવાથી ઇષ્ટકૃણ મોક્ષને આપે છે જ

(૫) આવો પરમસ્તુતિવાદ સર્વ આનમોમાં વ્યાપ્ત હોય છે ^૨

(૮) નવકારનો ગર્ભાર્થ મહાભાવ

પૂર્વે જતાવેલ સૂત્રાર્થની જેમ જ આ ગર્ભાર્થ સમ્ભાવનું અત્યંત મહત્ત્વ છે

(જ) અરિહંતપદનો ગર્ભાર્થ મહાભાવ —

અરિહંત પદ અરહંત, અરિહંત, અરહંત વિગેરે અનેક પ્રકારે પ્રજ્ઞાપિત કરવામાં આવ્યું છે, પ્રરૂપવામાં આવ્યું છે, દર્શાવવામાં આવ્યું છે, ઉપદેશવામાં આવ્યું છે, અને કહેવામાં આવ્યું છે સિદ્ધાદિ પદોની પણ અનેક પ્રકારે પ્રજ્ઞાપનાદિ છે

અરહંત—અષ્ટવિધ મહાપ્રાતિહાર્યાદિરૂપ પૂજાદિથી ઉપવક્ષિત, અનન્યસદૃશ, અચિત્ત, કેવલાધિષ્ઠિત, પ્રવર અને ઉત્તમ એવા માહાત્મ્યને જેઓ અરહ-અહ-ચોગ્ય છે, તેઓ અરહંત કહેવાય છે

અરિહંત—અષ્ટવિધ કમરૂપ દુર્લભ અરિ-શત્રુનું હનન

૧ યથાખ્યાત ચારિત્ર

૨ આ પરમસ્તુતિવાદરૂપ મુવાર્થ અતિમ જીર છે તેનું વિવેચન તથા અવકાશ આગે છે પાતલ દેવગણ તેઓ આજ આ અરિહંતેશ છે

નિર્મથન, નિહંનન, નિર્દલન, નિષ્પીલન, પરિષ્ઠાપન અને અભિલાવન કરનારા હોવાથી તેઓ 'અરિહત' કહેવાય છે

અરુહત—સકલ કર્મોનો ક્ષય થવાથી સવના અકુર (કર્માદિ) નિર્દોષ થવાના કારણે તેઓ આ મસારમા ફરી રહેતા નથી, જન્મતા નથી, અને ઉત્પન્ન થતા નથી, તેથી તેઓ 'અરુહત' કહેવાય છે *

(બ) મિદ્ધપદનો ગર્ભાર્થ મદ્ભાવ—

જેમણે નિઃપ્રકરમ શુદ્ધતદ્યાનાદિની અચિત્ત શક્તિ અને સામર્થ્ય વડે, સજીવવીર્ય વડે અને યોગનિરોધાદિ મહામયત્વ વડે પરમાનંદ, પરમમહોત્સવ, પરમમહાકલ્યાણ અને પરમનિરુપમસુખ સિદ્ધ કર્યા છે, તેઓ 'સિદ્ધ' કહેવાય છે

અથવા, આઠ પ્રકારના કર્મના સવથા ક્ષય વડે જેમનું સાધ્ય સિદ્ધ થયું છે, તેઓ 'સિદ્ધ' કહેવાય છે અથવા, જેમનું ધ્યાન પૂર્વે સિત=શ્વેત હતું, તેઓ 'સિદ્ધ' કહેવાય છે

અથવા, જેઓએ સિત (કર્મ)નો નાશ કર્યો, તેઓ 'સિદ્ધ' કહેવાય છે, અથવા, જેમના સવપ્રયોજનો નિષ્કિત-પરિપૂર્ણ થયા છે, તેઓ 'સિદ્ધ' કહેવાય છે તે સિદ્ધો સીલિંગસિદ્ધાદિ પદ્ધતિ પ્રકારે છે

* નવકરવાગીના એક એક પાસા ઉપર 'અરુહત-અરિહત-અરુહત' એ નવ અક્ષરોના જાપમા શ્રી અરિહત પરમાત્મા પ્રત્યેના ખોનો વડુ વિકાસ થામે છે એ વખતે ઉપર કહેલ ગર્ભાર્થસદ્ભાવ આખ સામે રાખવો

(ક) આચાર્યપદનો ગર્ભાર્થ મહત્વાવ—

જેઓ અદાર હૃત્તર ગીતાગથી અધિષ્ઠિત દેહવાળા હોય છે, અને જેઓ છત્રીય પ્રજારના આચારને યથોક્ત રીતે, ખેદવિના, અહનિશ, પ્રતિસમ્યગ્ વ્યવ આચરે છે અને બીજાઓને તેમાં પ્રવર્તાવે છે, તેઓ ‘આચાર્ય’ કહેવાય છે

અથવા, જેઓ પરના અને સ્વના હિતને આચરે છે, તેઓ ‘આચાર્ય’ કહેવાય છે

અથવા જેઓ સર્વ સર્વોના અથવા પોતાના સર્વ શિષ્ય મમૂહોના હિતને આચરે છે, તેઓ ‘આચાર્ય’ કહેવાય છે

અથવા જેઓ પ્રાણસ કટમા પણ પૃથ્વ્યાદિના સમારભને આચરતા નથી, આરભતા નથી અને અનુમોદતા નથી, તેઓ ‘આચાર્ય’ કહેવાય છે

અથવા જેઓ કોઈ પણ અત્યંત મહાન અપરાધીને વિશે મનથી પણ પાપ આચરતા નથી તેઓ ‘આચાર્ય’ કહેવાય છે

(ઙ) ઉપાધ્યાય પદનો ગર્ભાર્થ મહત્વાવ—

જેઓએ આશ્રવના દ્વારે માગી રીતે સવૃત્ત કર્યા છે, જેઓ આગમોક્ત યોગોમા (અનુષ્ઠાનોમા) મન, વચન, કાયાથી ઉપયુક્ત છે અને જેઓ વિધિપૂર્વક સ્વર, વ્યંજન માત્રા, ખિંદુ,

૧ પરમપ્પજો ય દ્વિઝમાયરંતિ યાયરિયા ।

સપ્તસત્તસ્સ સોસગ્ગણાણ યા દ્વિયમાયરંતિ યાયરિયા ॥

થા મહાનિશીથ’ સ્વ સદર્શ

પદ, અક્ષરાદિથી વિશુદ્ધ રીતે દ્વાદશાગ શ્રુતજ્ઞાનના અધ્યયન અને અધ્યાપન વડે પરના અને સ્વના મોક્ષના ઉપાયોનું ધ્યાન કરે છે, તેઓ 'ઉપાધ્યાય' કહેવાય છે^૧

આથવા, સ્થિરપરિચિત એવા દ્વાદશાગ શ્રુતજ્ઞાનને જેએ અનત ગમો, પયોયો અને અયોવડે એકાગ્ર મને વિચારે છે, અનુસરે છે અને ધ્યાવે છે તેઓ 'ઉપાધ્યાય' કહેવાય છે

(ક) માધુપદનો ગર્ભાર્થ સદ્ભાવ—

જેઓ અત્યંત કષ્ટમય, ઉગ્ર, ઉગ્રાતર, ઘોર, ઘોરાતર, વીર, વીરાતર વિગેરે તપોના આચરણાદિ, અનેક મતો, અનેક નિયમો, નાનાવિધ અભિશ્રદ્ધો, વિશેષ સયમનું પરિપાલન, અનેક ઉપસંગો અને પરીપક્ષોનું સહન વિગેરે વડે ઠરીને મોક્ષની સાધના કરે છે, તેઓ 'સાધુ' કહેવાય છે

(ખ) ચૂલિકાનો ગર્ભાર્થ સદ્ભાવ—

આ પચનમસ્કારરૂપ મહા-શ્રુતસ્કંધ સર્વ પાપનો પ્રલ્વાય કરે છે, અર્થાત્ આ પચનમસ્કાર મહા શ્રુતસ્કંધ જ્ઞાના વરણીયાદિ સર્વ ક્રમોને અત્યંત પ્રકંપથી હણી હણીને ફરો દિશાઓમા નસાડી મૂકે છે

૧. પરમપ્પણો ય મોક્ષલોચાય જ્ઞાયતિ તિ ઉપજ્ઞાણ ।

શ્રી 'મહાનિર્ગીય' સૂત્ર સદર્શ

નમસ્કાર સ્વાધ્યાય, પૃ૦ ૪૩

(અહીં પ્રથમ પરનું દ્વિત અને પછી સ્વનું દ્વિત એ ક્રમ છે સુચુ કુરો એ શ્રી 'મહાનિર્ગીય' સૂત્રના આ ગ બીર ક્રમને સૂક્ષ્મ અને નિપુણજીવિથી વિચારવો)

સર્વ પાપ પ્રણાશક એ પત્થનમસ્કાર મહા શ્રુતસ્કંધ
સર્વ મગલોમા પ્રથમ મગલ છે

મગલ એ પ્રકારના છે દ્રવ્યમગલ અને ભાવમગલ
દહીં વિગેરે દ્રવ્યમગલો છે ધર્મ એ ભાવમગલ છે

દ્રવ્યમગલની મગલતા શુભકારીતાનો આધાર પણ ભાવ
મગલ છે, કારણ કે ધર્મથી પ્રાપ્ત થએલ પુણ્યના ઉદયના
અભાવમા દ્રવ્યમગલ લાભ કરતું નથી

નિર્વાણ સુખનો પરમ હેતુ, અહિંસાલક્ષણ અને
સમ્યક્દર્શનાદિરૂપ આહંત ધર્મ એ જ ભાવમગલ છે તે
અહિંસા સયમ વગેરે ભેદે અનેક પ્રકારનો છે એ બધા
પ્રકારોમા પરમસ્તુતિવાદરૂપ આ પત્થનમસ્કાર એ પ્રથમ
મગલ છે

મ ન નો સ દુ પ યો ગ

સસ્કારોથી પ્રેરિત બનતા મનને પરમેષ્ઠીઓના
નામસ્મરણની પ્રક્રિયામા બેડવાથી મનની વિશેષ કરવાની
શક્તિ ઘટતી જાય છે

પૂર્વધરોની દેશનાશક્તિ કેવળજ્ઞાનીતુલ્ય દેખાય છે, તે આ દૃષ્ટિએ સમજવાનું છે

‘શ્રુતકેવલી’ શબ્દની એક વ્યાખ્યા એવી પણ થઈ શકે છે કે તેઓ સર્વાક્ષર સન્નિપાતી હોય છે, અર્થાત્ સર્વ અક્ષરો અને તેના મિથ્યણુથી થતા સર્વ અર્થોને તેઓ જાણતા હોય છે અને તેથી તેઓની ઉપદેશક શક્તિ અમોઘ બને છે

મત્રોમા કેવળ અક્ષરોની કાર્યસાધક શક્તિ હોય છે એ ટલુ જ નહિ, તેમા બીજી શક્તિઓ પણ કામ કરે છે અને તે મત્રના યોજકની શક્તિ, મત્રના વાચ્ય પદાર્થોની શક્તિ, મત્ર યોજકના હૃદયની ભાવના તથા મત્રસાધકના આત્મામા રહેલી મત્રશક્તિ ઉપરનો ભાવ, અખંડ વિશ્વાસ, નિશ્ચલ શ્રદ્ધા વિગેરે વિગેરે

તાત્પર્ય એ છે કે મત્ર કેવળ અક્ષર કે પદ સ્વરૂપ જ નથી, પણ પદ, પદાર્થ, પદના યોજક તથા પદના પ્રયોજકની ભાવનાઓ અને શક્તિઓના એકદર મરવાળાઉપ છે. મત્રની શક્તિ આ ચારને અનુરૂપ હોય છે મત્રનો યોજક વિવિધ પરિણામી હોય તો મત્ર મારક બને છે અને અસકિન્દ્ર પરિણામી-નિમળ બુદ્ધિવાળો હોય તો તેનો યોજકો મત્ર તારક બને છે

લૌકિક મત્રશક્તિનો પ્રયોગ મુખ્યત્વે આકર્ષણ, વશીકરણ, ઉત્થાપન, વિદેષણ સ્તબ્ધન, સમોહન આદિ લૌકિક કાર્યો માટે જ થાય છે કોઈ વ્યક્તિને પોતા તરફ ખેંચવા, કોઈને વશ કરવા, કોઈ પ્રતિપક્ષીને ઉડાડવા, કોઈ દુશ્મનનો નાશ

કરવા, કોઈને સ્પર્શિત કરવા, કે કોઈને મોહિત કરવા માટે લૌકિક મત્રશક્તિનો ઉપયોગ હોય છે અને તે તે મત્રની સફળતાનો આધાર મત્રનો પ્રયોગ કરનાર માધકની સાધના શક્તિ વિગેરે ઉપર રહે છે

કોઈ પ્રયોગ કરનાર સાચો ન હોય પણ પૂર્ણ હોય તો મત્ર નિષ્ફળ બને છે, માધક સત્ય હોય પણ મત્ર અશુદ્ધ હોય, અથવા મત્ર શુદ્ધ હોય પણ તેનું ઉચ્ચારણ અશુદ્ધ હોય, અથવા ઉચ્ચારણ શુદ્ધ હોય પણ પ્રયોગકર્તા ચિત્ત એકાગ્ર ન હોય કે શ્રદ્ધાવહિત હોય, તો પણ મત્રશક્તિ કાર્યકર થઈ શકતી નથી

જ્યાં એ બધી વસ્તુ શુદ્ધ અને પૂર્ણ હોય ત્યાં મત્રશક્તિ ધાયું કાય નિષ્ફળ થઈ શકે છે

શ્રી નવકાર મહામત્ર આ દૃષ્ટિએ વિશ્વના સમસ્ત મત્રોની અદ્વર અગ્રગ્રાન્થાન ધરાવે છે તેની શક્તિ અતુલ છે, કારણ કે તેના ચોજક લોકોત્તર મહાપુરો છે અર્થથી તીર્થ કરો અને સૂત્રથી ગણધર ભગવતો ચોજક છે, તેનો વાચ્યાર્થ લોકોત્તર મહર્ષિઓને પ્રણામરૂપ છે, તેના અક્ષરોનો સંયોગ અને પદોની રચના સરળ અને સ્પષ્ટ છે સૌ કોઈ સહેલાઈથી અને સરળતાથી તેનો પાઠ કે ઉચ્ચારણ કરી શકે અને તેનો અર્થ સમજી શકે તેમ છે તેનું સ્મરણ તથા બપ મોટે ભાગે સમ્યગ્ દૃષ્ટિ, બપથી નિસ્પૃહ અને એક સુખિ સુખના જ કામુક ઉત્તમ પુરો કરનારા હોય છે

વિશ્વના અન્ય મત્રો જ્યારે કામના કરવાથી તેની પૂર્તિ

કરે છે, ત્યારે શ્રી નમસ્કાર મહામત્ર નિષ્કામપણે જપવાથી સઘળી કામના પૂર્ણ કરે છે, એ તેની આશ્ચર્યકારકતા છે અને તેના પ્રણેતાઓની અપૂર્વ નિષ્કામતાઓનું પ્રતીક છે

શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની ખીલ વિશેષતા એ છે કે—
તેના દ્વારા જે પુરુષોની આરાધના કરવામા આવે છે, તે
બધા વીતરાગ અને નિસ્પૃહ મહાત્માઓ છે

વિશ્વના અન્ય મત્રોના આરાધ્ય દેવો સમારી, સ્પૃહા
વાળા અને સરાગી આત્માઓ છે શ્રી નમસ્કાર મહામત્ર
સર્વાધિક શક્તિશાળી હોવાનું કારણ એ મત્રના અધિનાયકોની
પરમ વિશુદ્ધિ પણ છે, કારણ કે સરાગીની શક્તિ ગમે તેટલી
મોટી હોય તો પણ વીતરાગતાની અભિવ્યક્તિ
પ્રભાવશાલિતારૂપી સાગરની આગે તે
પણ હોતી નથી

શ્રી નમસ્કાર મ
અન્ય મત્રોમા દેવતા
દેવતા સેવકરૂપે રહે
પણુ છે, અન્ય
મત્ર માત્ર દેવાધિષ્ઠિત
સ્વામી દેવતા વશ થાય
છે પરમેષ્ઠિ-નમસ્કાર
હોવાની શક્તિ કોઈ દે
થઈને રહે છે જેઓ તે
મત્ર પ્રત્યેની શક્તિ

સેવક બનીને રહે છે એથી સિદ્ધ થાય છે કે કોઈ દેવતાની શક્તિના કારણે શ્રી નમસ્કાર મહામત્ર શક્તિશાળી કે પ્રભાવ સપત્ર નથી, પણ શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની પોતાની શક્તિ અને પોતાનો પ્રભાવ જ એવો અચિન્ત્ય છે કે દેવોને પણ તેને વશ રહેવું પડે છે

શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની એથી વિશેષતા એ છે કે અન્ય મત્રો ત્યારે જૂઠાઈક તથા ઉચ્ચારણમાં ફિલતર હોય છે ત્યારે શ્રી નમસ્કાર મહામત્ર શબ્દથી અતિસ્પષ્ટ અને અદ્યથી અત્યંત સરળ છે જુદિમાનથી માડી બાળક પન ત સૌ કોઈ તેના પાક સરળતાથી અને તેનું ઉચ્ચારણ શુદ્ધ રીતિએ કરી શકે છે તથા તેના અઘનુ જ્ઞાન પણ સહેલાઈથી મેળવી શકે છે

શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની આ સરળતા અને સ્પષ્ટતા જોઈને કેટલાકને તેના ઉપર અશ્રદ્ધા અને અવિશ્વાસ થતો પણ જોવાય છે તેઓની એ માન્યતા હોય કે-મત્ર તો જૂઠાઈક જ હોવો જોઈએ અને ઉચ્ચારણમાં પણ તે કઠિનતાવાળો હોવો જોઈએ પરંતુ તેઓની આ માન્યતા ઉચિત નથી,

જે મત્રનું જેવું કાર્ય હોય તેને અનુરૂપ તેની શબ્દરચના હોવી જોઈએ શ્રી નમસ્કાર મહામત્ર સુક્તિદાતા છે, પરમપદને આપનારો છે, તેથી તેની રચના તેને અનુરૂપ હોવી જોઈએ મોક્ષાભિલાષી પ્રત્યેક જીવ, પત્ની તે બાળક હો, વૃદ્ધ હો, સ્ત્રી હો, પુરુષ હો, પકિત હો કે અપકિત હો, સવને એક સરખી રીતે ઉપયોગી થાય તેવી તેની રચના હોવી જોઈએ શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની સરળતા અને સ્પષ્ટતાની પાછળ તેના પ્રયો

કરે છે, ત્યારે શ્રી નમસ્કાર મહામત્ર નિષ્કામપણે જપવાથી સઘળી કામના પૂર્ણ કરે છે, એ તેની આકર્ષકારકતા છે અને તેના પ્રણેતાઓની અપૂર્વ નિષ્કામતાઓનું પ્રતીક છે

શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની બીજી વિશેષતા એ કે— તેના દ્વારા જે પુરુષોની આરાધના કરવામાં આવે છે, તે બધા વીતરાગ અને નિસ્પૃહ મહાત્માઓ છે

વિવિધના અન્ય મત્રોના આરાધ્ય દેવો સમારી, સ્પૃહા વાળા અને સરાગી આત્માઓ છે શ્રી નમસ્કાર મહામત્ર સર્વોચ્ચ શક્તિશાળી હોવાનું કારણ એ મત્રના અધિનાયકોની પરમ વિશુદ્ધિ પણ છે, કારણ કે સરાગીની શક્તિ ગમે તેવી મોટી હોય તો પણ વીતરાગતાની અચિન્ત્ય શક્તિમત્તા અને પ્રભાવશાલિતાથી સાગરની આગળ તે એક ઝિંદુ જેટલી પણ હોતી નથી

શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની ત્રીજી વિશેષતા એ છે કે—અન્ય અન્ય મત્રોમાં દેવતા અધિષ્ઠાતા તરીકે છે, ત્યાં આ મત્રમાં દેવતા સેવકરૂપે રહે છે, અર્થાત્ એક જગ્યાએ દેવોને સેવવા પછી છે, અન્ય જગ્યાએ દેવો પણ સેવક બને છે લૌકિક મત્ર માત્ર દેવાધિષ્ઠિત હોય છે, તેનો જાપ કરવાથી મત્રનો સ્વામી દેવતા વશ થાય છે, ત્યારે તે મત્ર સિદ્ધ થયેલો કહેવાય છે પરમેષ્ઠિ-નમસ્કાર મહામત્રમાં તેથી જુદું છે તેનો સ્વામી હોવાની શક્તિ કોઈ દેવતામાં પણ નથી, દેવો પણ તેના સેવક થઈને રહે છે જેઓ તે મહામત્રની આરાધના કરે છે, તેઓની મત્ર પ્રત્યેની ભક્તિને વશ થઈને દેવો તે આરાધકોના પણ

સેવક બનીને રહે છે એથી સિદ્ધ થાય છે કે કોઈ દેવતાની શક્તિના કારણે શ્રી નમસ્કાર મહામત્ર શક્તિશાળી કે પ્રભાવ સપન્ન નથી, પણ શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની પોતાની શક્તિ અને પોતાનો પ્રભાવ જ એવો અચિન્ત્ય છે કે દેવોને પણ તેને વશ રહેવું પડે છે

શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની ચોથી વિશેષતા એ છે કે અન્ય મત્રો ન્યારે મૂઢાર્થક તથા ઉચ્ચારણમા ફિલતર હોય છે ત્યારે શ્રી નમસ્કાર મહામત્ર શબ્દથી અતિસ્પષ્ટ અને અર્થથી અત્યંત સરળ છે બુદ્ધિમાનથી માડી બાળક પર્યંત સૌ કોઈ તેના પાઠ સરળતાથી અને તેનું ઉચ્ચારણ શુદ્ધ રીતિએ કરી શકે છે તથા તેના અર્થનું જ્ઞાન પણ સહેલાઈથી મેળવી શકે છે

શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની આ સરળતા અને સ્પષ્ટતા જોઈને કેટલાકને તેના ઉપર અશ્રદ્ધા અને અવિશ્વાસ થતો પણ જોવાય છે તેઓની એ માન્યતા હોય છે કે—મત્ર તો મૂઢાર્થક જ હોવો જોઈએ અને ઉચ્ચારણમા પણ તે કઠિનતાવાળો હોવો જોઈએ પરંતુ તેઓની આ માન્યતા ઉચિત નથી,

જે મત્રનું જેવું કાર્ય હોય તેને અનુરૂપ તેની શબ્દરચના હોવી જોઈએ શ્રી નમસ્કાર મહામત્ર મુક્તિદાતા છે, પરમપદને આપનારો છે, તેથી તેની રચના તેને અનુરૂપ હોવી જોઈએ મોક્ષાભિલાષી પ્રત્યેક જીવ, પત્ની તે બાળક હો, વૃદ્ધ હો, સ્ત્રી હો, પુરુષ હો, પકિત હો કે અપકિત હો, સવને એક સરખી રીતે ઉપયોગી થાય તેની તેની રચના હોવી જોઈએ શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની સરળતા અને સ્પષ્ટતાની પાછળ તેના પ્રભુ

તાઓનો આ ગણીર અને ઉદાત્ત આશય છે તેને પ્રકાશના રાઓ અનત જ્ઞાનના જ હાર અને અનતકરણના નિધાન છે, તેથી સર્વ હિતાર્થી જીવોનું એક સરળ હિત થઈ શકે તેવી તેની રચના હોય એ સ્વાભાવિક છે જેનો વિષય સમગ્ર વિશ્વને એક મરખો હોય, સર્વનું એકાત્મ હિત કરનારો હોય, તેની રચના એવી હોવી જોઈએ કે જેનું ઉચ્ચારણ સુખપૂર્વક થઈ શકે અને જેનો અર્થબોધ પણ આભાલ-ગોપાલ સર્વને વિગ્રમ સહિત થઈ શકે

કેટલાક મત્રોની શબ્દરચના એવી કિલ્લ હોય છે કે જેના ઉચ્ચારણો કરવા સુરકેલ પડે, કોઈને બદલે કોઈ ઉચ્ચારણ થઈ જાય અને તેથી અશુદ્ધ ઉચ્ચારણને કારણે અભીષિદિ ન થાય જ્યારે શ્રી નમસ્કાર મહામત્રમા એ સુરકેલ નથી અને એવા સ્પન્દનો જન્મભાવે છે કે જેથી તેના સાધકને ગમે તે અભીષિદિ માટે તે સમર્થ નીવડે છે શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની આ વિશેષતા અન્ય મત્રોમા ઉતરી શકતી નથી, ઉતરી શકે તેમ પણ નથી, તેથી પણ તેની સર્વ-મત્રોમા શિરોમણિ અથવા મનાધિરાજની ઉપમા યથારવાને તથા સુધટિત છે

શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની પાંચમી વિશેષતા એ છે કે-અન્ય મત્રો અનુગ્રહ-નિગ્રહ, લાલ-હાનિ, ઉલ્લસ માટે ઉપયોગમા આવે છે, નમસ્કાર મત્રથી કોઈને હાનિ કરી શકાતી નથી પણ તે કેવળ લાભમા જ હોતું બને છે

છઠ્ઠી વિશેષતા એ છે કે-અન્ય મત્રો લૌકિક પુરુષો ઉપર આકર્ષણ, વર્ણીકરણ વિગેરે કરે છે, જ્યારે નવકાર એ લોકોત્તર પદાર્થનું આકર્ષણ, વર્ણીકરણ વિગેરે કરે છે કહ્યું છે કે—

“આઠાદિ સુરસમ્પદા વિદ્યધતિ મુક્તિમિયો ઘડ્યતા-
મુચ્ચાટ ત્રિપદા ચતુર્ગતિમુચા વિદ્યેપમાત્મેનસામ્ ।
સ્તમ્મ દુર્ગમન પ્રતિ પ્રયતતા મોહસ્ય સમોદન,
પાયાન્ પશ્ચનમસ્ત્રિયાક્ષરમયી સાડસરાધનાદેવતા” ॥૧॥

અથ —તે પંચ પરમેષ્ઠિ નમસ્ત્રિયા રૂપ અક્ષરમાથી આરાધના દેવતા (તમારુ) રક્ષણ કરે છે જે સુરસપદાઓનુ આકર્ષણ છે, મુક્તિરૂપી લક્ષ્મીને વશવર્તી કરે છે, ચાર ગતિમાથનારી વિપદાઓનુ ઉચ્ચાટન કરે છે આત્માના પાપો પ્રત્યે વિદ્યેપણ (દ્વેષ) કરે છે, દુર્ગતિ પ્રતિ ગમન કરવાને પ્રયત્ન કરતા જીવોને અટકાવે છે અને જે મોહનુ પણ સમોદન કરે છે-મુઝવે છે

ઉપરની વિશેષતાઓના કારણે શ્રી નમસ્કાર મહામત્ર એ સર્વ મત્રોમા શિરોમણિબૂત મત્ર છે અને એની સાધના બીજા સર્વ મત્રોની અપેક્ષાએ સરળ હોવાથી સર્વ ક્રોધને એક સરખી રીતે સુલભ છે અધમાધમ જીવો પણ એ મહામત્રના પવિત્ર અક્ષરો કાનમા પડવા માત્રથી દુર્ગમ દુર્ગતિરૂપી ગહન ગત્તામા પડતા ઉગરી ગયા છે કૂરમા કૂર તિથિયો પણ એના શ્રવણમાત્રથી લઘુકર્મી જની ભવસમુદ્રને તરી જાય છે

આવી અફલુત શક્તિ અને આવું સારભૂત રહસ્ય બીજા કોઈ મત્રમા સંભવી શકતું નથી, તેથી જ્ઞાનીઓએ સ્વમુખે આ મત્રરાજનો મહિમા ગાયો છે એ મહિમાના મર્મને સૌ કોઈ સ્પષ્ટપણે સમજે અને તેના સાચા આરાધક બને, એજ એક મહેશ્વર

શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની વ્યાપકતા

૧ મત્રશાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ નમસ્કાર મહામત્ર સર્વ પાપરૂપી વિષનો નાશ કરનાર છે

૨ યોગશાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ પદસ્થધ્યાન માટે એમા પરમપવિત્ર પદોનુ આલેખન છે

૩ આગમસાહિત્યની દૃષ્ટિએ સર્વશ્રુતમા અલ્પતર રહેલો છે તથા ચૂલિકા સહિત તે મહાશુતરક ધની ઉપમાને પ્રાપ્ત થયેલો છે

૪ કર્મસાહિત્યની દૃષ્ટિએ એક એક અક્ષરની પ્રાપ્તિ માટે અનન્તાનન્ત કર્મસ્પર્શકોનો વિનાશ અપેક્ષિત છે તથા એક એક અક્ષરના ઉચ્ચારણથી પણ અનન્ત અનન્ત કર્મરસાણુઓનો વિગમ થાય છે

૫ ઐહિક દૃષ્ટિએ આ જન્મની અદ્વર પ્રશસ્ત અથ, કામ અને આદાગ્યની પ્રાપ્તિ તથા તેના યોગે ચિત્તની પ્રસન્ના પ્રાપ્ત થાય છે

૬ પરવોકની દૃષ્ટિએ મુક્તિ તથા મુક્તિ ન મળે ત્યાં સુધી ઉત્તમ દેવલોક અને ઉત્તમ મનુષ્યકુળની પ્રાપ્તિ કરાવે છે તેના પરિણામે જીવને થોડા જ કાળમા બોધિ, સમાધિ અને સિદ્ધિ મળે છે

૭ દ્રવ્યાનુયોગની દૃષ્ટિએ પહેલા બે પદો પોતાના આત્માનુ
જ શુદ્ધ સ્વરૂપ છે અને પછીના ત્રણ પદો શુદ્ધ સ્વરૂપની
સાધક અવસ્થાના શુદ્ધ પ્રતીક રૂપ છે

૮ ચરણકરણાનુયોગની દૃષ્ટિએ ત્રાધુ અને શાવકની
સામાચારીના પાલનમાં મગવ માટે અને વિદ્ય નિવારણ માટે
તેનું ઉચ્ચારણ વારંવાર આવશ્યક છે

૯ ગણિતાનુયોગની દૃષ્ટિએ નવકારના પદોની નવની
સખ્યા ગણિતશાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ બીજી શ્રેણીમાં ઠરતા અખ
ડતા અને અભગતાનું વિશિષ્ટ સ્થાન ધરાવે છે તથા નવની
સખ્યા નિત્ય અભિનવ ભાવોની ઉત્પાદક થાય છે નવકારની
આઠ સખ્યાઓ અનંત સખ્યાઓને અપાવનાર થાય છે તથા
અણ્ણિમાદિ આઠ સિદ્ધિઓને સાધી આપે છે અને નવકારના
અડસઠ અક્ષરો અડસઠ તીર્થો સ્વરૂપ બનીને તેનું ધ્યાન કર
નારના તારક બને છે અનાનુપૂર્વિધી યતું શ્રી નવકારના પદોનું
પરાવત્તન ચિત્તસ્થિરતાનું અમોઘ કારણ બને છે

૧૦ ધર્મકથાનુયોગની દૃષ્ટિએ અરિહંતાદિ પાંચ પરમેષ્ઠિ
ઓના જીવનચરિત્રો અદ્ભુત કથાસ્વરૂપ છે, નમસ્કારનું
આરાધન કરનાર જીવોની કથાઓ પણ આશ્ચર્યકારક ઉત્પત્તિને
દર્શાવનારી છે તથા બે સર્વકથાઓ સાત્ત્વિકાદિ રસોનું પોષણ
કરનારી છે

૧૧ ચતુર્વિધ સઘની દૃષ્ટિએ નવકારમત્ર સૌને એક સાકળે
સાધનારો તથા બધાઓને સમાન દરબજે પહોંચાડનારો છે

૧૨ ચરાચર વિશ્વની દૃષ્ટિએ નવકારના આરાધકો સર્વ જીવોને અલય આપનારા નીવડે છે, સદાય સઠળ વિશ્વની એક સરખી સુખ-શાન્તિ આહે છે અને તે માટે શક્ય તેટલા બધા જ પ્રયત્નો કેાઈ પણ જાતના બદલાની આશા કે ઇચ્છા વિના નિઃસ્વર કયાં કરે છે

૧૩ વ્યક્તિગત ઉન્નતિની દૃષ્ટિએ કેાઈ પણ જાતની બાહ્ય સાધન-સામગ્રીના અભાવે પણ સાધક કેવળ માનસિક બળથી અર્થોચ્ચ ઉન્નતિની ટોચે પહોંચી શકે છે

૧૪ સમષ્ટિગત ઉન્નતિની દૃષ્ટિએ પરસ્પરને સમાન આદર્શના પૂજક બનાવી સત્શક્તિ, સત્ગુણ તથા સત્ચારિત્રના સત્પથે ટકી રહેવાનું ઉત્તમ બળ સમર્પે છે

૧૫ અનિષ્ટ નિવારણની દૃષ્ટિએ નવકારનું સ્મરણ અશુભ ક્રમના વિપાકોદયને રોકી દે છે અને શુભ કર્મના વિપાકોદયને અનુકૂળ બને છે, તેથી નવકારના પ્રભાવે બધા અનિષ્ટો ઇષ્ટરૂપે બદલાઈ જાય છે જેમકે અટવી મહેલ સમાન, સર્પ ફૂલની માળા સમાન વગેરે બને છે

૧૬ ઇષ્ટસિદ્ધિની દૃષ્ટિએ નવકાર શાગીર્ષિક બળ, માનસિક વિકાસ, આર્થિક વૈભવ, રાજકીય સત્તા, ઐહિક સપત્તિ તથા બીજા પણ અનેક પ્રકારના ઐશ્વર્ય, પ્રભાવ અને ઉન્નતિને આપનાર થાય છે કારણ કે તે ચિત્તની મલિનતા અને દોષોને દૂર કરીને નિમજ્જતા અને ઉજ્જ્વળતાને પ્રગટાવી આપે છે સર્વ ઉન્નતિનું બીજ ચિત્તની નિર્મળતા છે, એ નિર્મળતા નવકારથી સહજ રીતે સિદ્ધ થાય છે

❧ લાવમગલ શ્રી નવકાર ❧

‘મદ્ગદયતે-સાગ્યતે દિવમનેનેતિ મદ્ગલમ્’ અર્થાત્—જેનાથી હિત સધાય છે તે મગલ, અથવા હિત ધર્મથી જ સધાય છે, તેથી હિતસાધક ધર્મને જે લાવે તે મગલ કહ્યું છે કે—
 ‘મદ્ગ-ધર્મ લાતીતિ મદ્ગલમ્’ અર્થાત્ મગ એટલે ધર્મ, તેને લાવે તે મગલ એવો ખીજો અર્થ પણ મગલનો થાય છે, અથવા ધર્મની પ્રાપ્તિ અધમના નાશથી થાય છે સવ અધ મોતુ મૂળ કારણ વિષય, કથાયો અને તેના ફલ સ્વરૂપ ચાર ગતિમા પરિબ્રમણરૂપ સસાર છે, જેથી ‘સસાર પરિબ્રમણનો ક્ષય કરે તે મગલ’ એવો ત્રીજો અર્થ પણ મગલનો થાય છે કહ્યું ॥ કે —મા મવાત્-સસારાત્ ગાલયતિ-અપનયતીતિ મદ્ગલમ્ અર્થાત્ ‘મા’=મને સસારથી ગાલે-પાર ઉતારે, મારા સસારને દૂર કરે તે મગલ

એ રીતે મગલ એટલે હિતનું સાધન, મગલ એટલે ધમનું ઉપાદાન અને મગલ એટલે અધમના મૂલજૂત સસાર પરિબ્રમણનું જ મૂલોન્નિવૃત્તિ, સુખસાધક અને દુઃખનાશક પદાર્થને મગલરૂપ માનવાની રૂઢિ સસારમા પ્રસિદ્ધ છે, પરપરાએ પણ દુઃખોન્નિવૃત્તિ અને સુખપ્રાપ્તિ પદાર્થો મગલરૂપ મનાય છે, તથા

જેમા કદ નિવારણનું કે સુખ આપવાનું (નિશ્ચિત નહિ પણ સદિગ્ધ) સામર્થ્ય હોય તે પદાર્થો પણ મગલરૂપ ગણાય છે, જેમકે દધિ, દૂધ, અક્ષત, શ્રીફળ, પૂર્ણકળશ અને સ્વરિત કાદિક પદાર્થો

એ રીતે સુખના નિશ્ચિત કે સદિગ્ધ સાધનભૂત સર્વ કોઈ વસ્તુઓ જગતમા મગલરૂપ ગણાય છે અહિંસા, સયમ અને તપરૂપ ધર્મો તથા સ્વાધ્યાય, ધ્યાન અને જ્ઞાનાદિ ગુણો, એ હું ખૂબ સ અને સુખસિદ્ધિના નિશ્ચિત સાધનો છે, તેથી તે લાવમગલ ગણાય છે દધિ, દૂધ, અક્ષત, શ્રીફળ, પૂર્ણકળશ અને સ્વરિતકાદિ સદિગ્ધ સાધનો છે તેથી તે સર્વ દ્રવ્યમગલ ગણાય છે, દ્રવ્યમગલો જેમ સુખના સદિગ્ધ સાધનો છે તેમ તે અપૂર્ણ સુખને આપનારા પણ છે લાવમગલો એ સુખના નિશ્ચિત સાધનો છે અને તેનું એવન કરનારને તે સપૂર્ણ અને અવિનાશી સુખને આપે છે, તેથી તે દ્રવ્યમગલ કરતા લાવ મગલનું મૂલ્ય ઘણું વધારે છે

જૈન શાસ્ત્રોમા અનેક પ્રકારના લાવમગલો છે, તે સર્વમા શ્રી પચપરમેષ્ઠિ નમસ્કારને પ્રધાન મગલ કહેલું છે, તેના મુખ્ય બે કારણો છે એક તો પચપરમેષ્ઠિ નમસ્કાર એ સ્વયં શુભસ્વરૂપ છે અને બીજું શુભોના બહુમાન સ્વરૂપ છે અહિંસા, સયમ અને તપ, તથા સ્વાધ્યાય, ધ્યાન અને જ્ઞાન, વિગેરે શુભસ્વરૂપ છે પણ શુભોના બહુમાન સ્વરૂપ નથી

વળી શ્રી પચપરમેષ્ઠિ નમસ્કાર એ સર્વ સદ્ગુણોમા શિરો મણીભૂત વિનય શુભના પાલન સ્વરૂપ છે, મોક્ષનું મૂળ વિનય

હે, વિનય વિના જ્ઞાન નથી, જ્ઞાન વિના દર્શન નથી, દર્શન વિના ચારિત્ર નથી અને ચારિત્ર વિના મોક્ષ નથી

બીજી રીતે મોક્ષને માટે ચારિત્રની જરૂર છે, ચારિત્ર માટે શ્રદ્ધાની જરૂર છે, શ્રદ્ધા માટે જ્ઞાનની જરૂર છે અને જ્ઞાન માટે વિનયની જરૂર છે આ વિનય સ્વરૂપ શ્રી નમસ્કાર છે

યોગ્યને વિનય તે મહાવિનય છે શ્રી પદ્યપરમેષ્ઠિ નમસ્કારમા તાત્ત્વિક ગુણોને ધારણ કરવાવાળી (વિનયને પાત્ર એવી) ત્રિકાવ અને ત્રિલોકવર્તિ) સર્વ વ્યક્તિઓને નમસ્કાર કરવામા આવે છે

પદ્ય પરમેષ્ઠિ નમસ્કારમા નમસ્કારને યોગ્ય વ્યક્તિઓ સર્વપ્રધાન હોવાથી તેમને નમસ્કાર એ સર્વ વિનયોમા પ્રધાન વિનય સ્વરૂપ બની જાય છે પ્રધાન-વિનયગુણના પાલનથી પ્રધાન (યથાર્થ) જ્ઞાન, પ્રધાન (તાત્ત્વિક) દર્શન (શ્રદ્ધા), પ્રધાન (શ્રેષ્ઠ) ચારિત્ર અને પ્રધાન (અવ્યાખ્યાય) સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે પરમેષ્ઠિઓને નમસ્કાર સ્વરૂપ પ્રધાન વિનય ગુણના પાલન વિનાનું જ્ઞાન, ધ્યાન કે સયમ, એ સર્વપ્રધાન-મોક્ષસુખને આપવાને સમર્થ નહીં શકતા નથી

શ્રી પદ્યપરમેષ્ઠિ નમસ્કાર એ જેમ પ્રધાન વિનય ગુણના પાલન સ્વરૂપ છે, તેમ ગુણોના બહુમાન સ્વરૂપ પણ છે ગુણ બહુમાન એ ચિત્તનો અચિત્ત શક્તિ સુખ ધર્મ છે ગુણ બહુમાનના આશયવાળું ચિત્ત ઘોડા જે સમયમા સર્વ પ્રકારની અશુદ્ધિઓ અને અહંકારાદિ દોષોથી રહિત બની જાય છે

કાચી માટીના ઘડામા ભરેલું પાણી જેમ પ્રતિફલિત ઘટનો

નાશ કરનારૂં થાય છે, તેમ ચિત્તરૂપી કુલમા રહેલુ શુષ્ક બહુ-
માનરૂપી જળ ચિત્તના દોષોને અને મલિનતાને પ્રતિક્ષણ ક્ષય
કરનારૂં થાય છે શુષ્ક બહુમાનને ધારણ કરનાર માનસિક
ભાવ જેમ અચિન્ત્ય પ્રભાવ સપત્ત છે તેમ શુષ્ક બહુમાનને
વ્યક્ત કરનારી વાચિક અને કાયિક ચેષ્ટાઓ પણ પ્રભાવસપ્ત ।
બની જાય છે શ્રી પદ્યપરમેષ્ઠિ નમસ્કારમા એ ત્રણ વસ્તુઓ
રહેલી છે

મનથી નમવાનો ભાવ, વચનથી નમવાનો શબ્દ, અને
કાયાથી નમવાની ક્રિયા, એ રીતે જ્ઞાન, શબ્દ અને ક્રિયારૂપ
વિવિધ-ક્રિયાથી યુક્ત શ્રી પદ્યપરમેષ્ઠિ નમસ્કાર પાપધ્વસ
અને કર્મક્ષયના અનન્ય કાળ્પરૂપ બની જાય છે, તેથી તે
સર્વોત્કૃષ્ટ (ભાવ) મગલ સ્વરૂપ છે અને તેથી જ શ્રી પદ્યપર
મેષ્ઠિ નમસ્કારની શૃલિકામા ફરમાવ્યુ છે કે—

“વ્ય” પદ્મનમસ્કાર, સર્વ-પાપવિનાશન ।

મહાલાના ચ સર્વેષા, મુર્ય મયતિ મહાલમ્ ॥૧॥”

અર્થ—પાપે પરમેષ્ઠીઓને કરેલો આ નમસ્કાર સર્વ
પાપોનો પ્રકર્ષ કરીને નાશ કરનારો છે તથા સર્વ મગલોમા
પ્રથમ-પ્રધાન-સર્વોત્કૃષ્ટ મગલ સ્વરૂપ છે ૧

અનંતઉપકારી શ્રી નવકાર મહામંત્ર

આકૃતિ અને અક્ષરમય છે જગત આણુ જ્યાં નજર ઠરશે ત્યાં જોવા મળશે તે જોમાથી એક આકૃતિનું સર્વોત્કૃષ્ટ તારવ સ્વરૂપ શ્રી જિનપ્રતિમામા જધાયું છે અક્ષરોનું મહાસત્ત્વ શ્રી જિનપ્રવચનના અગમ્ય જિનાગમોમા સમાયેલું છે

તે શ્રી જિનાગમોનું સમગ્ર સારતત્ત્વ, પરમ મંત્ર શ્રી નવકારના અડસઠ અક્ષરોમા ભારોભાર હવકાય છે

શ્રી જિનપ્રતિમાજીને પથર યા ધાતુની મૂર્તિરૂપે તે જુઓ, જેનામા ભારોભાર જડતા રહેલી હોય

શ્રી નવકારના અક્ષરોને સામાન્ય કોટિના અક્ષરોરૂપે તે જુઓ, જેનું ભવ્યત્વ અતિમંદ હોય

‘અરુણ’, ‘ઉપા’, ‘રજની’, ‘સધ્યા’ આદિ નામોના અગમ્ય અક્ષરો અને શ્રી નવકારના અગમ્ય ૬૮ અક્ષરો વચ્ચે અનંતગણ અંતર છે કેમકે તે વ્યંજિતવાચી નથી, મહાતત્ત્વવાચી છે શુદ્ધાત્મતત્ત્વવાચી છે

ત્રણ કાળના અનંતા પચપરમેષ્ઠિ ભગવંતો જેના અગમ્ય છે, તે મહામંત્ર શ્રી નવકાર પૃથ્વીતત્ત્વ (જડતા)ની વિપુલતા

વાળા અને પ્રતિકૂળ કાળ-ઢાળ (અવસર્પિણી) વાળા આ પાત્રમાં આરામ મેળુ છે, તે આપણા માટે જેણે તેણે આશ્વાસન ન ગણાય

શ્રી નવકારની ઉત્કૃષ્ટતમ પ્રેરકતા અને તારકતાને! સમજ તમ પુરાવો છે, શ્રી અરિહત પરમાત્માનું અનન્યતમ જીવન

શ્રી અરિહત પરમાત્માના શ્રી તીર્થ કરદેવ તરીકેના ચરમ ભવમા શ્રી નવકારનો ભાવપ્રગટ સોળે કળાએ ખીલી ઉઠેલો દેખાય છે

શ્રી નવકારના અચિત્ય પ્રભાવમા તેને જ ૧૦૦ ટચની થઈ ન હોય કે-જે આત્મા શ્રી અરિહત પરમાત્માના પૂર્ણ સ્વભાવમય જીવનને સાબળવા, સમજવા અને સ્વીકારવામાં હૃદયને પડતું મૂકીને પોતાની એકાગ્રી દષ્ટિ અને પરિમિત બુદ્ધિનો સહારો લે

મહામત્રનું 'શ્રી નવકાર' એવું નામ, તેનામા રહેલી ભવ પારકારકતાનું સચોટ પ્રતિપાદન કરે છે તેનું 'શ્રી નમસ્કાર' એવું ખીજું નામ તેનામા રહેલી અહંકારવિનાશકતાનું આપણને જ્ઞાન ઠરાવે છે તેના પ્રત્યેક નામની ભીતરમા જીવના અવિ ઘાતનિત મહામોહાધકારને દૂર કરનાર વિશિષ્ટતમ ગુણોનો પ્રકાશ પથરાયેલો છે

મોટા એજિનોમા ગતિપ્રેરક ચક્ર (Flywheel) નાના એજિનોમા પખા અને એથી એથી યે નાના યત્રોમા જે સ્થાન ચક્રનું છે, તે જ સ્થાન આ મહામત્રમા 'ધ્રુમો' પદનું છે

‘જુમો’ ના સતત આતરરૂપે આપણી સમક્ષના નમસ્કારના ઘાટમા ટંગવા માટે છે, આપણી પગલાવપરાયણતા ચૂપચાપ વિધાય થવા માટે છે

જુમો એટલે નમસ્કાર થાઓ ત્રિવિધે નમસ્કાર

આપણી સમક્ષતાનો પચ્ચરમેછી ભગવતોને નિ કામ ભાવે હવાલો મોપી દેવો, તે છે ‘જુમો’ નો બાવાથ

મન, વચન અને કાયા ઉપરના આપણા સઘળા દુષ્ટી રાજીનામુ આપે અને ત્યા ત્યા પચ્ચરમેછી ભગવતોના મવ જીવહિતવિતકલ્પનો મહાભાવ બેમીને પોતાનું કામ કરનો થાય, ત્યારે જ ‘જુમો’ શબ્દનો આપણો બપ સોજે નો ટકા સાથક થયો ગણાય

પરંતુ દેહથી નમવા હતા ભાવ આપણો રોકાએવો રહે ભવના ભજનમા, શ્વાવની એવામા, પ્રતિષ્ઠાની પગચાળીમા, પામરતાની પૂજામા, અહની આરતીમા તો તે નમસ્કાર નળ્વાણું ટકા અધૂરો ગણાય

ભાવા અધૂરા નમસ્કારને કારણે જ આપણે આજ સુધી અધૂરા રહ્યા છીએ, અપૂણ્યતાને જોળે આજોટયા કરીએ છીએ, અતરાયોની આધીમા અટવાયા કરીએ છીએ

જ્યા સુધી આપણું અજ્ઞાન અને અપૂણ્યતા, અતરાયો અને ભવમૂળનું દુઃખ આપણને તીવ્રપણે સાતરો નહિ, આપણા દુઃખકમળની ધાખડીઓ પશ્ચાત્તાપના અથ્થુ વડે ભાંજીરો નહિ, ત્યા સુધી નવકાર પ્રાપ્તિની વ્યાકૂળતાનો મહાધોધ આપણા જીવનને ભરી દઈ નહિ શકે

વહેતા નિર્મળ જળમા મેલુ વસ ધોવાઈને સાફ થાય છે તેમ શ્રી નવકારના અક્ષરોના સતત આતરસ્પર્શે આત્મપ્રદેશે જાગીને રહેવા મોહનીય આદિ કર્મોના અત્યંત સૂક્ષ્મ, ચીકણ અને બેડાળ પરમાણુઓ ચૂપચાપ એક પછી એક ખમી જઈ આત્માના તેજને જગ્યા આપે છે

મનનું મો સર્વજીવોના હિત તરફ વળે અને તેની પી રવ-પોતાના તરફ રહે, એટલે 'નમન' શબ્દની સાર્થક સિદ્ધ થાય

ન+મન=નમન

એટલે કે મન પોતાનામા અમાએતુ ન રહે તેનું નામ નમ

ચરમ તીર્થપતિના પ્રથમ ગણધર ભગવત શ્રી ગૌતમ સ્વામીજીની અનંત લબ્ધિઓના મૂળમા વિનયપ્રદીપ 'હુમો' નિર્મળ પ્રકાશ રહેલો હોવાનું સમજનારા અને સ્વીકારનારા આપ પથનમસ્કારને પૂરા ભાવ આપવામા કેમ અચકાઈએ છીએ.

શ્રી નવકારને ભાવ એટલે શ્રી અરિહંતોની અમીમ કરુણાને ભાવ

શ્રી નવકારને ભાવ એટલે શ્રી સિદ્ધભગવતોના પરમ સામાયિકભાવને અને તેના કૃણ્મ્વરૂપ ક્ષાયિકભાવને ભાવ

શ્રી નવકારને ભાવ એટલે શ્રી આચાર્યભગવતોની શીલ સૌરભને ભાવ

શ્રી નવકારને ભાવ એટલે શ્રી ઉપાધ્યાય ભગવતોની શ્રુતપારગામિતાને ભાવ

શ્રી નવકારને બાવ જોટલે શ્રી માધુ ભગવતોની ઉત્કૃષ્ટ
આત્મસાધનાને ભાવ

શ્રી નવકારને અપાતા ઉત્કૃષ્ટ ભાવમાથી જન્મે છે, ભવનેા
અભાવ ભવના અભાવની ભૂમિતાએ પહોંચવા માટે જરૂરી
છે જીવની સર્વ જીવોના હિતની માચી ભૂખ

‘જે જેને ગમે તે તેને નમે’ એ સૂત્ર ન્યાયે આપણને
આજે શું ગમે છે શાની ભૂખ છે, તેનું સ્પષ્ટ દર્શન આપણો
વર્તમાનના ઠરાવી રહ્યો છે

કયા ત્રિભુવનદિવાકર શ્રી અરિહંત પગ્મઆત્મા અને યયા
સ્વાધીની સાધના કરતા આપણે ?

સર્વજીવહિતચિંતકત્વે તેઓશ્રીને ત્રિભુવનનાયકના પરમપદે
સ્થાપ્યા અને તેઓશ્રીના જ આત્મપ્રભાપૂર્ણ નામમાથી ડોરા
એવા નામ વડે જોળખવામા ગૌરવ અનુભવતા આપણે સહુ,
આપણા જીવન-પ્રદેશના કેટલા વિસ્તારમા તેઓશ્રીની સ્વ-પર
કન્યાણુકારિણી આજ્ઞાનો મહાધ્વજ ફેલાવી શક્યા છીએ ?

ઉપકારી મહર્ષિઓ કુરમાવે છે કે, કેવળ ચોતાના મુખનેા
જ વિચાર કરનારો આરાધક વિશ્વહિતની ભાવના ધરાવતા
શ્રી તીર્થંકરદેવ કે તેઓશ્રીના જ માગે અપ્રમત્તભાવે ચાલનાર
પદ્મપરમેષ્ઠી ભગવતો સાથે ભાવસંબંધ બાધી શકતો નથી
સ્વ અને મર્વના વિચાર વચ્ચે રહેલો તક્ષવત સ્પષ્ટ થયા વિના
પદ્મપરમેષ્ઠી ભગવતની માચી જોળખાણ નવી રચના નથી

ચૌદ રાજલોકના જીવોનું હિત જે હેમખમ બળની શકે

તેમ છે, તે આત્માનો ઠેવળ પોતાના મુખ માટે ઉપયોગ કરી
તેનાથી મોટું મહામિથ્યાત્વ કયું ?

ચોઈ રાજલોકના મઘળા જીવો જ્યાં નિરાતે રહી શકે
તેમ છે, તે આત્મભવનમા ઠેવળ હું' કદાચહ પૂર્વક રહેવાની
ચેષ્ટા કરે અને તે આપણે નભાવી લઈએ, તેનાથી મોટી
નિર્માલ્યતા કઈ ?

રસ્તાને પકડીને ચાલી શકાતું હોય તો જ સ્વને બાકીને
સર્વને મળી શકાય

‘હું’ અને ‘અમે’ વચ્ચેનું અંતર જેમ જેમ ઘટતું જાય તેમ
તેમ સ સાર અને મોક્ષ વચ્ચેનું આપણું અંતર ઘટતું જાય

આપણા સર્વ હું ખોતું મૂળ કાચું અહ રંગિત પાપમય
પરિણામે છે

મહામ ન શ્રી નવકારની શરણાગતિ નહિ સ્વીકારીએ તો
મનરૂપી પવનના તોફાન વચ્ચે અંતરની ભૂમિકામા મવ જીવોના
હિતનું ભાવખીજ મૂળ ઘાલી જ નહિ શકે

શ્રી નવકારનો જાપ શરૂ થાય છે એટલે મન આસ્તે આસ્તે
તેના ભાવમા સમાઈ જવા માટે છે એટલે કે મનનું ધ્યાન
શ્રી નવકારના ભાવને મળી જાય છે

મન ભાવનમસ્કારમા પરિણત થાય છે, એટલે મનને આધીન
વિચારોમા પણ મહાસત્ત્વ બ્રહ્મજવા માટે છે વિચારોનું તે
મહાસત્ત્વ આપણી અમચાને પવિત્ર કરતું કરતું વગ નડે બહાર
આવે છે અને સવ પાપપ્રણાકક ભૂમિકા આત્મા પ્રાપ્ત કરે છે

પણ જગતના સવલ્લોના સર્વ પાપ નાશ કરવાનો શ્રી નવકારનો કોલ છે તે શાશ્વત છે તેને ખોટો ઠેરવનાર કોઈ આત્મા આજ સુધી લોકમા જન્મ્યો નથી, ભવિષ્યમા જન્મવાનો નથી

એક પદ્મામા એક શ્રી નવકાર હોય અને બીજા પદ્મામા ત્રિભુવનનું સઘનું બળ હોય તો પણ જિત શ્રી નવકારની જ થાય

જેના એકનિષ્ઠ આરાધકનું બહુમાન કરવાને વાધુ અને વનસ્પતિકામનાં છવો પણ વિસરતા નથી, તે શ્રી નવકારને સમર્પિત થતા આપણને અટકાવે છે કેણું ?

સેકડો આણું અને હાઇડ્રોજન બોમ્બની એકધારી વર્ષા વચ્ચે શ્રી નવકારનો એકનિષ્ઠ આરાધક પ્રસન્નચિત્તે હેમખેમ ઊભો રહી શકે કારણ કે જેના ચોક્કસ માપના અને પૂણ સત્ત્વવાળા આદોલનોમા આણું કરતાં અધિક સૂક્ષ્મ અને તેથી જ વધુ શક્તિવાળા કર્મણુઓને આત્મપ્રદેશોમાથી નિમૂળ કરવાની અચિન્ત્ય શક્તિ છે, તે શ્રી નવકારને હૃદયપૂર્વક ભજનારને અણુબોમ્બ તો શું પણ ઇન્દ્રનું વજ્ર પણ પ્રભુામ કદે

આપણી સમગ્રતા વાટે શ્રી નવકારબાપજન્ય જે આદોલનો સવત્ર વિસ્તરે છે, તેમા એટલું બધું ઓજસ્-તત્ત્વ હોય છે કે તેની સામે ગમે તેવો ભૌતિક અતરાય એક ક્ષણવાર પણ ટકી શકતો નથી પછી બાકે તે હિમવત પર્વત હોય કે સોનાનો મેરુ

તેમ છતાં લાગ્યશાળીઓ ફરીઆદ કરે છે કે, અમારું મન શ્રી નવકારમા લાગતું નથી

સોયમા દોરો પરોવવાની વિધિ મુજબ મનને શ્રી નવકારમા પરોવી શકાય

દોગને આગળી અને અશુદ્ધ વડે બરાબર આવીને સોયના નાકા સરસો લઇ જવો પડે છે, તેમ મનને ઢાયા અને વાપી વડે પકડીને શ્રી નવકાર નજીક લઇ જવું જોઇએ

દોરાનો અગ્રભાગ જો સોયના નાકા કરતા સહેજ પથ્થુ વધુ જાડો હોય છે કે વેરાએલો હોય છે, તો સોય તેને પોતાનામા સ્થાન આપી શકતી નથી, તેમ મન પથ્થુ જો દુર્ભાવોથી ખરડાએલું હોય, તેમજ અન્યાયોપાર્જિત દ્રવ્યના ભેજ વડે અભડાએલું હોય, તો શ્રી નવકારમા તે પરોવાઈ જઈ શકતું નથી

તેમ છતાં જેમને સોયમા દોરો પરોવવો જ હોય છે, તેઓ દોરાના હબાર નખરાને તાબે ન થતા તેને વાટ આપીને, તેના અગ્રભાગને અણિદાર બનાવીને પથ્થુ તેને સોયમા પરોવીને જ જ પે છે

તે જ રીતે આપણે પથ્થુ નિર્ધાર કરીએ તો મનને શ્રી નવકારમા નક્કી પરોવી શકીએ પ્રયત્ન કરવા છતાં જો તે ન પરોવાય તો સમજવું કે તે જાડું છે તેની અદર ક્ષાયનો ક્વરો છે લયાનક પરિણામોનો ભેજ છે

એ ક્ષાયો અને આર્ત-રૌદ્રધ્યાનના લયાનક ભેજનો પથ્થુ ધલાજ છે અને તે પથ્થુ જેવો તેવો નહિ, પરંતુ યમના જેવો ચક્કર અને અડોલ

ઇલાજ નીચે મુજબ છે

પહેલા તેને “મૈત્રીભાવ”ની સરાણ ઉપર ચઢાવવું ત્યાં સુધી-સાત મિનિટ ફેરવવાથી તેનામાં થોડીક વધુ શુદ્ધિ અને પ્રગતિ થાય છે. બીજા પગલાંમાં એટલે “પ્રમોદભાવ”ની સરાણ ઉપર ચઢાવવું જોઈએ. ત્રીજા પગલાંમાં તેટલો સમય ફેરવીને અધિક શુદ્ધ દશા ઉઘાડનારી “કારુણ્ય ભાવની” સરાણ પર ચઢાવવું ત્યાં ફરતા જ શ્રી ગુરુનારનાં પદોવાઈ જવાની તેની વ્યાકૂળતા આભાવિક બની જાય છે અને આપણી શ્રેષ્ઠતાની રાહ જોયા વિના તે “આધ્યત્મિક ભાવની” સરાણ પર પહોંચી જાય છે.

આ વિધિ જેવી તેવી નથી

ત્રણ કાળના, ત્રણ લોકના સર્વ જીવોના હિતચિંતનના શુભ પ્રયત્ન વડે આપણી સમગ્રતાને તરબોળ કરી દેવાની તેનામાં અસીમ શક્તિ છે.

મનને સાતુકૂળ બનાવવાની અનેક વિધિયાત્મક પદ્ધતિઓ હોય છે. ભીર જ્ઞાનના ધણી શ્રી ગુરુધર ભગવતોએ રચેલી છે તેમાંથી જે માફક આવે તેનો વિધિપૂર્વક ઉપયોગ કરવો જોઈએ.

પાંચ ઇન્દ્રિયોના પાંચ વિષયોને ઉચ્ચ ભાવભોજન વડે સંતોષવાથી પણ પચપરમેષ્ઠી ભગવતો સાથેનો ભાવ સબધ સાધવામાં મનને સાતુકૂળ બનાવી શકાય છે.

તે રીત નીચે મુજબ છે

કાનને ગમે શબ્દ, ■ ગીત

તો ઉચ્ચામાં ઉચ્ચ રજ્જમય સંગીત માલકોશ રાગમાં વધતી પુષ્કરાવત મેઘ જેવી દેવાધિદેવ શ્રી અરિહત પદોમાં

તમાની દેશનામા હોય છે જને કાન ત્યા રોઠાએવા રહે
એટલે મનનું સ્વપ્ન અને અગીત વિષેનું સ્વ-પ્રતિકૂળ વક્ષ
ઝડપથી બદલાવા માટે

આખને ગમે કપ, સૌન્દર્ય

તો અનતા શ્રી સિદ્ધ ભગવતોના પરિપૂર્ણ આત્મ-સૌંદર્ય
સરખું સૌંદર્ય નજી લોકના કોઈ પ્રાણી કે પદાર્થના નથી
સૌંદર્યના અમી પીવાની આપણી આખોને તાલીમ આપવાથી
તેની દર્શન-શક્તિ વધવાની સાથે સાથે સૌન્દર્ય વિષેના મનન
પરિણામો ધરમૂળથી બદલાવા માટે છે

નાખને ગમે સુગંધ, કોરમ

તો શ્રી આચાર્ય ભગવતોના પચાચાર-પૂજ આત્મમં
ત્રોમાથી જે સુગંધ ફેલના માડા નજી કરોડ રોમ વાટે ગળાઈ
લોડમા સર્વેન ફેલાઈ રહી છે, તેની તુલનામા અતરના મહં
સાગરની જે નદનવનના પારિજાતકની સુગંધ પણ નહિવ
ગણાય તે સુગંધમા નાહવાની નાહને થોડીક કેળવણી મળતા
તેની અહુશક્તિ તેજ બનનાની, સાથેસાથ દ્રવ્ય-સુરક્ષિતો
મનનો નગો ઉતરવા માડશે

જમને ગમે રસ, સરસ રસ

લૌકિક માનતા છે કે-ઉચ્ચામા ઉચ્ચો રસ અમૃતરસ, તે
જરાબર નથી કારણ કે જેમના આગળે તે અમૃતરસના સરોવરો
ઠતઠાન છે, તે દેવોને પણ પોતાના સ્વ-રૂપના જ્ઞાન અથ
તેનાથી અનંતગણા શ્રેષ્ઠ સ્વાધ્યાયરસનું જ પાન કરવું પડે છે,

એટલે શ્રી ઉપાધ્યાય ભગવતોના રમણ સાથે આપણી
છત્ર તેઓશ્રીના સ્વાધ્યાય રમનો આસ્વાદ માત્રી રહી છે,
એવો ભાવ ભાવવો જોઈએ એમ ઠરવાથી અપકાગમા સ્વા
દેદ્રિયજિતના પ્રાપ્ત થાય અને જ્ઞાનનો સ્વયોપશમ પણ વધે જ

ચામડીને ગમે સ્પર્શ

મદામન શ્રી નવકાન્તા પાંચમા પંચમા રહેલા 'મ વ'
ચળની યથાથતા અર્થા સિદ્ધ થાય છે

સમમ દેહ-દેશે શ્રી સાધુ ભગવતોની ભાવ માધુનાના
ભાવ-સ્પર્શનો અનુભવ કરાવવામા તે ચળ મોટું બગ પૂરું
પાડે છે સાધુતાના ભાવ સ્પર્શે ત્વચા મુક્તાયમ અને કાન્તિ
વાળી બને છે તેમજ દ્રવ્ય સ્પર્શની મનની ભાવસાચો વેશઈ
ભય છે

એટલે કે 'જુમો અરિહતાણુ' પંચમા જાપ સાથે આપણા
કણદ્રવ્ય દેવાધિદેવની દેશના ઠાંત્રે વ્યાકૂળ બનવા જોઈએ

'જુમો સિદ્ધાણુ' પંચમા જાપ સાથે આપણી આખો
અનંત શ્રી સિદ્ધભગવતોના સૌંદર્યમા ખોવાઈ જવી જોઈએ

'જુમો આયરિયાણુ' પંચમા જાપ સાથે આપણી પ્રાતેન્દ્રિય
શ્રી આચાર્ય ભગવતોના ગીવની ભાવમુરબિને સમર્પિત થઈ
જવી જોઈએ

'જુમો ઉપાધ્યાય' પંચમા જાપ સાથે આપણી જિહ્વા
શ્રી ઉપાધ્યાય ભગવતોના સ્વાધ્યાય રમના આસ્વાદમા લીન
થઈ જવી જોઈએ

‘લુમે લોએ સંવસાહૂષ’ પદના જાપ સાથે શ્રી સાધુ ભગવતોની ભાવસાધુતાના સ્પર્શથી આપણા સમસ્ત દેહદેશે અપૂર્વ રૂપ જાગવો જોઈએ આપણા ગેમગેમ હર્ષના ભાવદીપક બળહળવા જોઈએ

શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રનો આ રીતે વિધિપૂર્વક ત્રિસંધ્યાએ ઓછામાં ઓછો ૧૦૮ વાર જાપ કરનાર ભવ્ય આત્માની પામેય ઇન્દ્રિયોની શક્તિ જા માસના હુંક સમયમા ખૂબ જ વધી જાય છે

દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ અને ભાવની શ્રેષ્ઠતાનો યોગ સાધીને શ્રી નવકારની આરાધના કરનાર પુણ્યશાળી આત્માની શ્રવણશક્તિ એટલી સૂક્ષ્મ અને ગહન બનવા માટે છે કે તે પછી તે પોતાના ક્ષેત્રથી એક હજાર ગાઉ દૂરના શબ્દોને તે પોતે નજીકથી સાંભળતો હોય તેટલી સ્પષ્ટતાપૂર્વક સાંભળી શકે છે

તેની દશનશક્તિ એટલી શુદ્ધ અને વ્યાપક બનવા માટે છે કે તે પછી તે પોતે હજાર ગાઉ દૂરના દશ્યને પણ વાર બે વાર દૂરના દશ્યને જોતો હોય તેમ જોઈ શકે છે

તેની ગ્રહણશક્તિ એટલી સતેજ બનવા માટે છે કે તે પછી તે હવામાની ગદ્ય મારફત ભાવિના શુભાશુભ પ્રસંગનું દર્શન કરી શકે છે

સ્વાધ્યાય રસના સતત ભાવસ્પર્શ વડે પરિશુદ્ધ થએલી તેની ત્રિહવામા શબ્દસિદ્ધિ નિવાસ કરે છે

તે પછી તેને હિમગિવા ઉપર મુનાડો કે લોખંડના

ધનધનતા થાભલા સાથે બાધા તો પણ તેના એક રૂવાડામાય
ઇજા પહોચતી નથી

જેના એક એક પદમા અનતા શ્રી અરિહંતાદિ ભગવતોના
સર્વ શુભલિતકર સ્મરણનું બળ રહેલું છે તે પરમતારકમંત્ર
શ્રી નવકારના અર્થિત્ય પ્રભાવના આ તો માવ સામાન્ય
નમુના છે

અપેક્ષાએ એમ પણ કહી શકાય કે તારક અને પ્રેરક
શક્તિ શ્રી નવકારમા અનત છે કારણ કે શ્રી નવકારના
ભવ અને ધ્યાન દ્વારા આપણે એક કાળના એકાદ બે નહિ,
પરંતુ ત્રણેય કાળના અનતા પચ્ચપરમેષ્ઠી ભગવતોના ભાવ
સંબંધનો અનન્યતમ યોગ પામી શકીએ છીએ

હા તો એક જ વાર ‘હુમો અરિહંતાણુ’ પદ બાવપૂર્વક
બોલવાથી આપણે થયેલા, વિચારતા અને યનારા સર્વ શ્રી
અરિહંત ભગવતોને દ્રવ્યથી અને ભાવથી નમસ્કાર કરી શકીએ

દ્રવ્ય આજ્ઞા, આપણને ભાવ આજ્ઞાને પાત્ર બનાવવામા
સહાયક વાય છે તેજ રીતે દ્રવ્ય નમસ્કાર, ભાવ નમસ્કારને
મજાગ કરવામા મોટી સહાય કરે છે

દ્રવ્યનિરપેક્ષ ભાવની વાતો સૂકા સરોવરમા મો નાખવા
જેવી છે

સાધકને મન ભાવાનુસાર દ્રવ્ય અને દ્રવ્યાનુસાર ભાવ
એમ પરસ્પરાનુવિદ્ધ છે

‘હુમો અરિહંતાણુ’ બોલવા છતાં શ્રી તીર્થ :

ભાવ જેવો ભાવ જ્યાં મુઘી આપણે ન કેળવી શકીએ, ત્યાં મુઘી તેઓશ્રીની સાથે ભાવસંબંધ કેવી રીતે શક્ય બને ?

પ્રભુના ભાવને વિશ્વ યાત્રી બનાવવા માટે જ પ્રભુની જિવંત સિત પ્રકારની આજ્ઞા પ્રયોજાયેલી છે. શ્રી જિનાશાને સમર્પિત થયા વિના કોઈની પણ સુકૃતિ નથી.

એટલે 'ભુમે અરિહંતાણુ' પદના બંધ સાથે આપણા હૃદયકમળની ખીડાયેલી ઠળીઓ ઉઘડવા માડવી જોઈએ, આપણા જીવનમાં તેઓશ્રીના ભાવનું ચલણ સ્થપાવું જોઈએ.

શ્રી અરિહંતના ભાવને ત્રિવિધે નમસ્કાર કરનાર આત્મા કોઈ એક જીવનો. પણ અમિત બનીને નિરાતે શ્વાસ ન લઈ શકે લાખો મિત્રો વચ્ચે બહારથી આનંદિત જણાતા તે ભાગ્યશાળીના હોવામાં અમૈત્રીભાવ સેકડો વર્ષોના ડાંબની વેદના કરતા અધિક વેદના જન્માવે જ.

શ્રી અરિહંતનો આરાધક સ્વપ્નમાય તેઓશ્રીની દ્રવ્ય બને ભાવ આજ્ઞાનો ભાગ ન થઈ બલ્ય તેની કાળજી રાખે ને રાખે જ કારણ કે આજ્ઞાભાગની ભૂમિકા ઉપર ઉભો રહીને કોઈ માનવી કોઈપણ પ્રકારના કાંચમાં સફળ થઈ શકતો નથી.

વિજગીક પ્રવાહનો સખ્ત આયકો લાગતા જે પ્રકારની સખ્ત ખેંચ આપ્યા દેહમાં વર્તાય છે, તે પ્રકારની ખેંચ શ્રી અરિહંત પરમાત્માની આજ્ઞાનો ભાગ થઈ જવા છતાં આપણા જીવનમાં અનુભવાય નહિ, તો સ્વીકારવું જોઈએ કે તેઓશ્રીની અનુપમ તારકતામાં આપણને વિશ્વાસ નથી અથવા વિશ્વાસની તે ભૂમિકાથી દૂરના અધારા પ્રદેશોમાં જ આપણે આશરી

રહ્યા છીએ અને ત્યાંથી જૂઓ પાડીએ ઝીએ કે શ્રી નવકાર
ફળતો નથી 'નવકાર નથી ફળતો' એમ બોલવું તે પણ તેના
અર્થિત્ય પ્રભાવનું હડહડતું અપમાન છે

કૃપવૃક્ષ જે કાંઈ આપે છે તે બધું તો વ્રીનવકાર આપે જ
છે અને તદ્વિપદા કૃપવૃક્ષ જે આપી ગકતું નથી તે મોક્ષ
સુખ પણ તે આપે છે

તેમ હતા તેની અર્થિત્ય ફળદાયક પ્રક્રિયાને સમજવા માટે
કાળ અને ભાવના સ્વરૂપને સમજવું પડે

જે તેને રોટવીના એકા-બુકા ટુકડા મરખો ભાવ અપાય
તો તે જાગા સમયે અપ ફળ આવે

આપણી વર્તમાન દરિદ્રતાનું મૂળ કારણ અનાદિનું આપણું
ભાવદરિદ્ર્ય છે

જના-ત્યા, જે-તે પદાર્થો અને પ્રમગોને ભાવ આપી દેતા
આપણે પાછું વાળીને જોતા નથી રસ્તે જતા નવી મોટર કે
નવો બગલો નજરે ચડી જતા જ આપણી સમગ્રતા તેની
અમર તળે આવી જાય છે તેવી મોટર કે બગલો ન ધરાવતા
હોવાનું કુખ, ઠહો કે આર્ત અને રોડધ્યાન, તે સમયે
આપણા મનનો ઠગજો લઈ લે છે

ભાવ એટલે શું એ જો આપણા હૈયામા સોજેસોજ આની
વમી જાય તો આશા રાખી શકાય કે તે અણુભાવ ધનને આ
રીતે વેડફતા આપણે જરૂર મુજ Cછીએ

આત્માની પાનવાને પકવનારા અદ્ભુત ઔષધનું નામ ભાવ

તે કયા વાપરજી, કયારે વાપરજી અને કઈ રીતે વાપરજી તે બરાબર નહિ જાણનાર આરાધક, દ્રવ્યથી નવકારને પામવ છતાં તેની આથે ભાવ સખધ બાધવામાં તેને પોતાના હૃદયનાં કરવામાં મફત થઈ શકતો નથી

ભાવ કાળ કરતાં પણ સૂક્ષ્મ છે એટલે કાળ તેને ચાલ શકતો નથી

ફક્ત ૨૪ કલાકના આપણા જીવનનો તટસ્થપો અભ્યાસ કરતાં અપ્રત્યક્ષ સમજાય છે કે તેના સમય દરમિયાન આપણે જોઈએ જોઈએ કાળ અને જઘન્યમાં જઘન્ય પ્રકારનો ભાવ પચપરમેષ્ઠી ભગવતો આથે દ્રવ્ય સખધ અને ભાવ મખધ કેળવવા માટે ફાજલ પાડીએ છીએ અને બાકીના ૨૧, ૨૨, ૨૩, કે ૨૩૧ કલાક દરમિયાન ભવની પગથી કરવામાં મશગુલ રહીએ છીએ

સઘળો બેઠ કાળ અને ભાવ ભાવ ની પૂજામાં ખચ્ખો સારો બધું સ્વાર્થને ખવરાળી દેવું અને પછી વધુ ઘટ્યું લિખારીને આપણા હોઈ એ તે રીતે અથવા કૂતરાને નાખતા હોઈએ તે રીતે સતત ઉપકારી પચ પરમેષ્ઠી ભગવતોને નાખવું અને પછી જૂનો પાડવી કે ‘શ્રી નવકાર ફળતો નથી, દુખ વધતું જાય છે, મનની શાંતિ ઘટતી જાય છે, આવકના સાધનો તુટતા જાય છે એ કયાનો ન્યાય ?

ચેકથી જેમ ગુમડું પાકીને ફૂટી જાય છે અને દ્રવ્યનિરોધ પ્રાપ્ત થાય છે, તેમ શ્રી નવકારને અપાતા ભાવથી

વાતાવરણ મર્વ જીવોના હિતની ભાવના વડે મધમધનું હોય
ઠે મ્વાથની દુર્ગંધ વડે ખદળદત્ત હોય ?

સર્વજીવના હિતની ઉત્કૃષ્ટતમ કારવાળી શ્રી જિનેશ્વરદેવની
આજ્ઞાને સમર્પિત થઈ જવા સિવાયનો બીજો કોઈ ભાવ 'શુભો
અરિહતાશુ' બોલનાર જ ન આત્માના હેયામા હોઈ શકે ખરો ?

આજ્ઞાને સમર્પિત થયા સિવાય ભાવના ભાવવાની વાત
કરની તે શ્વાસ લીધા સિવાય જીવવાની વાતો કરવા જેવું ગણાય

શ્રી નવકાર મ્વય અપ્રપણે જણાવે છે કે, 'મારા શરણા
ગતના સર્વ પાપ નાશ કરવા માટે હું તથોય કાળમા બધાએકો
હું 'સંવપાવઅપણામણો' થઈ તેની સાથ પૂરે છે

તો પછી આજે આપણે હું ખી શાથી ? અમ્વમ્થ કેમ ?

હું આપણે શ્રી નવકાર નથી ગણના ?

ના ? ના ! એમ તો ન જ બોલાય, ગણીએ છીએ તે તો
હકીકત છે

પરંતુ તેના ભાવનો સ્પર્શ ન થઈ જાય તે પ્રકારે
અવગી તકેદારી પૂર્વક ગણના હોઈએ અથવા ઘડી ગકાય કે
હૃદયને તેનાથી વેગળ રાખીને ગણતા હોઈએ, એટલે તે લાભ
પહોંચાડે કેને ?

ઠારણ કે ધરતીને અર્પિત થયા સિવાયનું બીજું ધાન્યઉપે
પરિણમતું નથી, તેમ હૃદયને સ્પર્શ્યા સિવાયનો કાવ, હું ખના
રણરૂપ પાપનું નિવારણ દરી શસ્ત્રો નથી

વસ્તુ જેમ ઉચી તેમ તેના ઉપયોગની તકેદારી
પણ ઉચી

કાગળનો એક ટુકડો, તે જ્યાં સુધી ટુકડાડપે હોય છે
ત્યાં સુધી તેના ઉપયોગ પ્રત્યેના આપણા ભાવમા અને તે
જ્યારે કિંમતી દસ્તાવેજ કે ચલણી નાણાડપ જની જાય છે, તે
સમયના તેના ઉપયોગ પ્રત્યેના આપણા ભાવમા કેટલું મોટું
અતર પડી જાય છે ?

તેજ રીતે શ્રી નવકારને અડસઠ અક્ષરોના સામાન્ય સમૂ-
હરૂપે જોવાના અનાદિકાલીન મિથ્યાદંદિના પાશમાથી આપણે
નહિ છૂટીએ, ત્યાં સુધી તેનામા રહેલી સર્વકલ્યાણસમતામા
આપણી શ્રદ્ધા પૂરેપૂરી નહિ જામે અને જો તેનામા સંપૂર્ણ
શ્રદ્ધા નહિ પ્રગટે તો તેને આપણા હૃદયમાં હૃદયરૂપે પધરાવવાનું
સત્વ નહિ પ્રગટે અને જો સત્વ જ નહિ પ્રગટે તો શ્રી નવકારના
મહાસત્વને આપણે પામીશું ક્યારે ? અને પ્રભુજીની સર્વજીવ
હિતકારિણી આશાની પ્રભાવના મહામાગલિક મહોત્સવો વડે
કરી શકીશું ક્યારે ? અને સ્વ અને પરના જ યત્વને અધિક
ભવ્ય બનાવીશું ક્યારે ?

નામ, આકૃતિ, દ્રવ્ય અને ભાવ એ ચારમાથી એકને
અલગ પાડીને તેની ચક્રિત જોણી આકેવી તે શ્રી જિનારાની
વિરાધનાનું દુષ્કૃત્ય ગણાય તે દુષ્કૃત્યનો પ્રત્યાઘાત-નાની સરખી
કાકરી આખા સરોવરના જળને ડહોળી નાખે છે, તેમ સ્વસ્થ
તાને ડહોળી નાખે છે અને લાખ-અપત્નો છતાં મન-વચન
અને કાયા સીધી લીટીએ શ્રી નવકારમા પડેલાઈ ચક્રતા નથી,

સર્વ જીવોના હૈયામાં શ્રી અરિહત પરમાત્માની આજ્ઞાનો દીપક પેટાવવાની આપણી ભાવના, આપણા સાઠા ત્રણ ઠરોડ શેમમાંથી એક પણ રોમમાં તેઓશ્રીની આજ્ઞાની વિરાધનાનું પરિણામ જગ્યા રોકીને ન બેઠું હોય તો જ પૂરેપૂરી સફળ થઈ શકે.

પવનના સ્પર્શે વાદળા બસી જાય છે, તેમ શ્રી નવકારના જાપમાંથી જન્મતી પવિત્ર પ્રાણશક્તિના સ્પર્શે વિરાધનાતા તે પરિણામો વિદાય થઈ જાય છે અને પ્રાણશક્તિનો સૂક્ષ્મતર પ્રવાહ નિર્વિધને સર્વત્ર ફેલાય છે.

જે રીતે કુશળ ગાયક સૂર અને શબ્દને એકરસ બનાવીને ઓતાઓના સમગ્ર ભાવો ઉપર કબજો જમાવે છે, તે જ રીતે હૃદયવીણાના આસો-ઝવાસરૂપ, સંગીતમાં શ્રી નવકારના અક્ષરોને પૂરા બહુમાન અને સયમપૂર્વક ઢાળવાથી આપણી પ્રાણશક્તિની શુદ્ધિ અને વૃદ્ધિ થાય છે. હૃદય, ફેફસા અને વાયુના રાગમાંથી બચી જવાય છે. લોહીની ગતિનો તાલ હસની આવને અનુસરતો થાય છે અને આપણા જીવનમાં ધીમે ધીમે ધર્મધ્યાનની દશા ઉઘડતી જાય છે.

ધર્મધ્યાનની દશા નથી ઉઘડી ત્યાં સુધી જ અધર્મકૃત્યો થઈ જવા છતાં, અહિતકર અસત્ય વચનો બોલાઈ જવા છતાં, દુધ્યાનમાં આળોટવા છતાં, આપણા હૈયામાં પશ્ચાત્તાપની જગાળાઓ ભબૂકતી નથી.

આપણે ભગવાન બનીએ, લોકના મસ્તકે ચોલીએ, એવી નવકારની ભાવના છે બદલામાં તે માગે છે 'અહ' તેનું

કહેવું છે કે, જો તમે બધા મને 'અહ' સોપી દો તો હું તમને મારી પાસે છે તે 'અહ' જરૂર સોપી દઉં

જેના સર્વમંગલશિરોમણિપણા ઉપર આજ સુધી ઘણું ગએલા અને વતમાનમાં વિચરતા સર્વ શ્રી અરિહંત ભગવતોએ મહોર મારી છે, તે મહામત્ર શ્રી નવકારની સાથે પોતાનું જીવન જોડી દેનાર આરાધક સદા સુખી જ હોય એ હકીકત આપણે ગોખી રાખવી જોઈએ કે જેથી વાત વાતમાં ગમે ત્યાં ઢગી પડવાની, શ્રદ્ધા ખોઈ ખેસવાની, જીવન જોડી દેવાની, અનાદિ અવિધાજનિત જે વૃત્તિઓ આજ સુધી આપણને બનાવી રહી છે, રજગાવી રહી છે, તેનાથી આપણે પર ઘણું શક્તિએ

પગમાં પેસી ગએલો કાટો પગ પપાળવાથી નીકળતો નથી પરંતુ તે પેસતી વખતે પગને પહોંચેલા હુ ખ કરતા પણ અધિક હુ ખના અનુભવ પડી જ નીકળે છે તે જ રીતે આપણા જીવનમાં અનાદિ કાળથી ઘર કરી ગએલા મિથ્યાત્વના મેવને, અવિરતિના આવેગને, પ્રમાદના પટને, કષાયના કચરાને, યોગના તત્ત્વોને આપણે બિન્ન બિન્ન પ્રકારની વિશિષ્ટશક્તિ અને આકૃતિવાળા શ્રી નવકારના અડસક અક્ષરોરૂપી ઓળખાઈ વડે કુશળ શઙ્કિયાવિહની રીતે સાફ કરી દેવા જોઈએ

અબજો વપોથી તે બધા બરાબર જામી ગએલા હોવાથી શૂન્ય-ચાપ નહિ ખસે, ખસતા પહેલા તેમનાથી બની શકશે તેટલું હુ ખ પહોંચાડવાની કુચેષ્ટા કરશે જ પરંતુ પાંચ-પચીસ માસ કે વપોના હુ ખના જદલામાં પ્રાપ્ત થનારી જાવોબધની સંપૂર્ણ નિરોગિતાની ઉપેક્ષા એટલે શ્રી જિનારાની ઉપેક્ષા

વેળીય ઠમના ઉદયે પેટ, આતરડા અથવા ગળાનાં છવ લેણુ દર્દના પંખમા ફસાએલા પોતાના એકના એક વહાલસોયા પુત્રને તેના મા-બાપ તે તે દર્દમાથી સદાને માટે મુક્ત થાય તેની વત્સલતાના બળ વડે તેને ઓપરેશનના ટેબલ ઉપર સુવાડતા પશ્ચ અચકાતા નથી, તો પત્રી અનેક જન્મેના મહા પુણ્યે દ્રવ્ય અને ભાવ આરોગ્યના મહાકાતાર શ્રી નમસ્કાર મહામત્રનો મહાશુભ યોગ મળ્યો છે, તેનો પૂરો લાભ ઉઠાવવાની કૌશિલ્ય આપણે કરવી જ જોઈએ

ઝટ નજર ન લાગતો હોય તો તેના મહામ ગલદ્રારે વહેલા વહેલા પહોંચી જવું જોઈએ અને એક વાર તો આપણા દ્રવ્ય અને ભાવરોગના ઇલાજ માટે તેના હાથમા આપણે હાથ સોપી દેવો જોઈએ ‘થાય છે’ ‘જઈશું’ ‘શી ઉતાવળ છે?’ એવી ઠાઠી વાતોમા રસ પેદા થયો તે ભવરોગની જ નિશાની છે

કાંઠે પડી ગએલું સસારદાસત્વ જ આપણને પ્રમાદમાગે પ્રેરે છે સહેજ પેટમા દુખે તો કામ પડતું મૂકીને વેધ કે ડોક્ટરને ત્યાં ફોડી જવાય અને આત્માના અનત ખાતનાને ઘેરી બેઠેલા અષ્ટકર્મરિપુઓથી છોડાવનાર ધર્મચક્રી સ્વયં આપણા નગરમા પગલા કરે અને છતાં આપણે આજસને ખોળે આળોટીએ, તેનો ચો અર્થ ?

શ્રી નવકારના બાપ અને ધ્યાન સમયે ઉદયમા આવતા અતરાયો તે શ્રી નવકાર આપણા જીવનમા પરિચુમ્તો હોવાનું શુભ ચિહ્ન છે

દવા માફક આવવાથી રોગ જેમ બહાર નીકળે છે અને દર્દી વધુ અશક્ત બનતો દેખાય છે, તેમ શ્રી નવકારની વિધિ પૂર્વેકની આરાધના આત્મામા પડેલા વિવિધ કર્મો બહાર નીકળતી વખતે જુદા જુદા ખેલ સજવે છે અને આરાધકને એના સ્વહિતકર પયમાથી ચલિત કરવાના છેલા પ્રયત્નો કરે છે પરંતુ તેને ભવરોગ ઘટતો હોવાના અને ભાવઆરોગ્ય વધતું હોવાના શુભ ચિન્હ તરીકે સ્વીકારવાથી, હજારો ગાઉના કટાણાજનક પ્રવાસ પછી પ્રવાગીને પોતાના ગામના માર્ગે પગ મૂકતા અને તે માર્ગ ખરો છે, તેની નિશાનીરૂપ ઓળખીતા ગાડ અને અતદર્શક યાસલા અને પત્થરો ભેતા સતત યાકની અસર વચ્ચે પણ જે અકચ્છ હૃષ્ટ ઉપજે છે તેવો હૃષ્ટ અને ઉત્સાહ શ્રી નવકારના આરાધકને પણ અવશ્ય વર્તાય

જે સબ્ય આત્મા શ્રી નવકારની આજ્ઞામા રહે છે તેની આજ્ઞા હોપતા દેવતાઓ પણ ડરે છે

લોહચુબક જેમ લોઢાને ખેચે છે, તેમ બધા શ્રી નવકાર ગણાતો હોય છે, ત્યાં ત્રિભુવનમા રહેલા શુભ ભાવો ખેચાઈને એકત્ર થાય છે અને શ્રી નવકારનો આરાધક ધીમે ધીમે કેવળ એક વ્યક્તિ મટીને શુભભાવનો ધારક, પોષક, અને વાહક બનવા માટે છે પછી તેના મનના પરિણામો આત્મોન્મુખ બને છે, તેને સહુથી ઓછી પોતાની ભત્રીયા આવે ॥ ભવની લાતનું કારણ ભત્રીયા વાત હોવાના સાનીસગવતના વચનો તેને દુર્ભાવના ઉકરડામા મો નાખતા વારે છે

શ્રી નવકારનો આરાધક, શ્રી નવકારના ગણનાર પુણ્ય શાળી આત્માને ભેતા જ થેલો થેલો યઈ નય પુણ્યયોગે ભે

તે માર્ગમા મળી જાય અને તેની પોતાનાથી જાની શકે તેટલી ભક્તિ કરે

મહામંત્ર શ્રી નમસ્કારનો એકનિષ્ઠ આરાધક શ્રી અરિહંત પરમાત્માની કરુણાના પાત્ર બનેલ આત્માની કદિ નિંદા તે ન જ કરી શકે તે ગહો પોતાના મન-વચન-કાયાના પાપકૃત્યોની કરે, અનુમોદના તથા કાળના, તથા લોકના ભવ્ય જીવોના જીવોના દાન-શીલ-તપ અને ભાવરૂપ ધર્મની કરે

આ જાતના દુષ્કૃત ગહો અને સુકૃત અનુમોદનના ભાવથી તરબોળ બનેલ આરાધકે શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રના જાપની શક્તિને ઘણું વ્યવસ્થિત કરવી જોઈએ

શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રના જાપના મુખ્ય પ્રકાર ત્રણ છે
માનસ, ઉપાશુ અને બાહ્ય

બાહ્ય કરતા ઉપાશુ સૌ ગણ અધિક બળ લાવે અને ફેલાવે, ઉપાશુ કરતાં સૌગણ અધિક બળ માનસ લાવે અને ફેલાવે છે

હાથથી ફેકેલા પથરા સમાન બાહ્ય જાપ છે

ગોદૃષ્ટમા ચઢાવીને ફેકેલા પથરા સમાન ઉપાશુ જાપ છે

બહુક્રમાથી છોડેલી ગોળી સમાન માનસ જાપ છે

આ ત્રણેય કાળનાઓ શબ્દની ગઠિના સામાન્ય સ્વરૂપને સમજવામા સુગમતા રહે તે પૂરતા છે બાકી તેની શક્તિ એક એક કરતાં બહુ જોછા સમયમા અધિક પ્રદેશોમા જતી હોય છે

ભાષ્યજ્ઞપ એટલે મત્રોચ્ચારપૂર્વકનો જાપ
ઉપાશુભા હોઠ ફરે

માનસ, મન પવન મારફત સમગ્ર દેહમા ફેલાઈને બહાર
નીકળે

આત્માએ ઠમોના કાચા માલમાથી બનાવેલા સાડાતણ
કરોડ છિદ્રોવાળા બેનચુન દેહ વાસ્ત્રિમાથી જે જાપસંગીત
સુધા ઝરે છે, તેની સાત્વિકતા બહુ જ ઓછા સમયમા ચૌદ
રાજલોકમા વ્યાપીને ત્યા ત્યા રહેલા છવોને તેમના તથાજ
વ્યત્ત અનુસાર શાતા પહોંચાડે છે તેમને ચર્તા શાતાના પરિ
ણામ શ્રી નવકારના આરાધકને મીઠી સહાય કરે છે

માયરામા પગ મૂકવી ઠોડભરી કન્યાના વહન પર જે
મુઘ્ધના છવાય છે, તેવી મુઘ્ધના આપણા વહન પર શ્રી નવ
કારના જાપ સમયે પ્રગટવી જોઈએ આપણા ઉપરના જેમના
ઉપકારની ઠોઈ મીમા નથી, તે પચપરમેષ્ઠી ભગવતો જ આપણા
સાચા વહાલેસરી ॥ તેમને મળવાના શુભ અવસરને અમર
બનાવવા માટે આપણે આપણા તનની, મનની, વચનની,
ધનની અને ભાવની સઘળી શક્તિ જોડી સાથે હામે લગાડી
દેવી જોઈએ તે નિમિત્તની પત્રિકા ટુકડાને બદલે શુદ્ધ રેશ
મના કાપડ ઉપર ખાસ લહિયાઓ પાસે તૈયાર કરાવીને બહાર
પાડવા જેટલી શક્તિ હોય તો તેમ કરતા સહેજ પણ સંકોચ ન
અનુભવવો જોઈએ તે સમયે દેશ અને કાળના બહાના કાઢ
વાની અનાદિ અવિદ્યાજનિત વૃત્તિઓને તાળે ન જ થવું જોઈએ
દેશ અને કાળની પ્રતિકૂળતાને આભવાની જેમનામા અનત

શક્તિ છે, તે પચ્ચપરમેષ્ઠી ભગવતોની શ્રુતિ, ભક્તિ, પૂજા, વહના અને સેવાના માગલિક પ્રસંગોએ દેશકાળની પ્રતિકૂળતાને આગળ કરાવી તે તેમના પ્રત્યેના અનાદરભાવનું-અસહિષ્ણુ ભાવનું સૂચક છે

એ રાષ્ટ્રના વડાઓ ગલીર વિપયોની ચર્ચા માટે શુષ્ક છતાં સલામત અને સુંદર ગ્રંથ પસંદ કરે છે તેમ આપણે પણ મોક્ષના પ્રતિનિધિતુલ્ય શ્રી નવકારના અક્ષરો સાથેનાં મુલાકાત શાત, એકાત, સલામત અને પવિત્ર ક્ષેત્રમાં યોજાવે જોઈએ

સ્વ (આત્મા)ના મૌલિક ભાવરૂપ સર્વ કલ્યાણમયતા સિદ્ધ કરવાની શ્રી નવકારમાં અચિંત્ય શક્તિ છે

તેના ધ્યાનની ઉખા ભાવના ગમે તેવા લેજને હરી લે છે

ખરલમાં ધૂટાતી પીપરનો પટ ચારે તરફ ફેલાઈને એક વાતાવરણ સર્જે છે તેમ શ્રી નવકાર ભાવના તરંગોમાંથી હૈયાના આભમાં ધ્યાનનું અતિગલીર, સ્થિતિ અને શુભ વાતાવરણ નિર્મોલ્લેચ્ય થાય છે

આત્માની જેમ શ્રી નવકાર પણ શાશ્વત છે

અડસઠ તેના અક્ષરોનું સંયોજન અનન્યતમ છે અને તેથી જ તેની સર્વકલ્યાણમયતા સર્વદાળ મિદ્ધ છે તે સંયોજનમાં વિશ્વહૃદયનો અદ્ભુત તાલ છે તેના એકનિષ્ઠ આરાધકના હૃદયને વિશ્વ સાથે જોડાવાના ભાવને પ્રગટ કરવામાં તે તાલ સારી સહાય કરે છે

જેનામા સ્વર્ગ કે નરકના કોઈ સુખને આપવાની કે દુઃખને આપવાની કોઈ વાતને સ્થાન નથી મળ્યું માત્ર પાપનો નાશ અને મગ્નત્વ પ્રાપ્ત કરવાની જ જેનામા અચિંત્ય શક્તિ રહેલી છે, તે શ્રી નવકારની અનન્યતમ વિશિષ્ટતા છે

વિશ્વના મૂળમ રહસ્યોની આવીઓ શ્રી નવકારમા છે

આત્માના ઢઠાએલા અક્ષરત્વને ઉઘાડવામા તેનો પ્રત્યેક અક્ષર, બીડાએની કુલકગીને સ્વ-કિરણ સ્પર્શે ખીલવના સૂરજ કરના અધિક મૂઢ શક્તિ ધરાવે છે તેમ છતાં બીડાએલી તે કળી સ્વમુખિના સ્વરૂપી ખ્યાલમા જોડાગી સાથે જોડાઈને રહેવાની દ્રવ્ય આશાનો ભગ કરે તો પુખ્તપણુ પામવાની ભાવાશાને સાકાર બનાવી શકતી નથી, તે જ રીતે જો આપણે પ્રગતિ અને મુખિની પૂનમા આપણને શ્રી જિનેશ્વરદેવની આશાસ્વરૂપ દ્રવ્ય કૃપાથી અલગ પાડી દઈએ તો પચપરમેષ્ઠી ભગવતો સાથેના ભાવ-સંબંધની ભૂમિકાને પ્રાપ્ત ન કરી શકીએ અને આપણા આત્મપ્રદેશો અધિક ઢઠાઈ જાય

સામાયિક વિનાનો શ્રી નવકાર કે શ્રી નવકાર વિનાનું સામાયિક જેમ ન હોઈ શકે, તેમ સર્વ જીવો ઉપરના સમત્વભાવ વિના સાચો શ્રી નવકાર ન હોઈ શકે સમત્વવાન પચપરમેષ્ઠી ભગવતો પ્રત્યે પૂરા નમસ્કારભાવ સિવાય સર્વ જીવો પ્રત્યે આત્મભાવ ન પ્રગટે અને જો તે ભાવ ન પ્રગટે તો સર્વ જીવોના હિતની ચિંતા, પાપ-સાત કુટુંબીજનો પૂરતી સીમિતિ થઈ જાય અને તેમાથી ભવોભવને વિષે ભટકાવનારા મહામેહનો માર્ગ મોકળો થાય

પછી આપણે આપણા માનેલા પાત્ર માત્ર કુટુંબીજનોના સુખને ખાતર, સેકડો માનવ-બધુઓ અને નિર્દોષ જીવોના અહિતનો વિચાર જ ન કરી શકીએ સર્વ જીવોના હિતની આત્મસમભાવ-મૂલક ચિંતામાંથી જ સર્વેશ્વરપણુ પ્રગટે છે, તે સર્વેશ્વરતા પ્રગટ કરવાની અગાધ શક્તિ શ્રીનવકારમાં છે

શ્રીનવકારની આરાધના એટલે આત્મભાવની આરાધના, આત્મભાવ આવે એટલે સર્વોત્તમભાવ આવે જ શ્રીઅરિહત પરમાત્માની આજ્ઞામાં તેઓશ્રીનો સર્વોત્કૃષ્ટ સર્વોત્તમભાવ જગ હોય છે તેઓશ્રીએ પ્રકાશેલા નાના મોટા પચ્ચક્ષુઓ અને અનુકાનોમાં સર્વોત્તમભાવ જ ભરેલો છે

દ્રવ્ય અને ભાવ ઉભય પ્રકારના યોગાક્રમા પૂરતો સયમ શ્રીનવકારના આરાધક માટે આવશ્યક જ નહિ પણ અનિવાર્ય બની જાય છે

નવકારનો અદ્વારીત આરાધક સહેલુ, વામી, અનીતિના પટવાળુ ભોજન પણ ન ખાઈ શકે તેમજ સહેલા, ઠોઠેલા, દુર્ગંધ મારતા, ત્વાચી, હિંસા અને વિકારના વિચારો વડે યોતાના ભાવપ્રાણો પણ ન જ હોયે

શ્રી નવકાર આત્માની નજીક લઈ જનારો મહામંત્ર છે સર્વ પાપનો નાશ કરનારો અક્ષરમંત્ર છે, મોક્ષના શાશ્વત સુખ આપનારો પરમ મંત્ર છે તેની પાસે સસારના ક્ષણભંગુર સુખો માગવા તે ભર્યા બાણે ભૂખ્યા ઉઠવા જેવું ગણાય ચકવર્તીના દ્વારે જઈને એક પૈસાની વીજ માગવા જેવું ગણાય નિયમ સંવિરનિધર એવા પચ્ચપરમેષ્ઠિ ભગવંતો પાસે

સમારના નાશવત મુખોની માગણી કરવા જેટલી નીચી ભૂમિ કાઢે ઉતરી જરૂ તે મહાપુણ્યે ગિરિશિખરનો યોગ થયા પછી તેની તળેટીમા ગળડી પડવા સમાન છે ગુરુ પાસે અવિધાની માગણી મૂકવા સમાન છે સમ્રાટ પાસે શિરચ્છેદનો પ્રસ્તાવ મૂકવા સમાન છે નંદનવનમા જઈને ઠેસૂડામા ફૂલની શોધ કરવા સમાન છે

ઘોછા કાળમા અધિક પુણ્ય શ્રીનવકારનો આરાધક ઉપાજે છે તે પુણ્ય અધિક નિર્જંશમા કારણભૂત બને છે

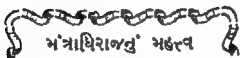
પોતાની જનેતાના વાતસલ્યનીતરતા મૃદુ કરસ્પશે બાળક જેવી શાતા અને પ્રસન્નતા અનુભવે છે, તેવી શાતા અને પ્રસન્નતા શ્રી નવકારના સર્વશુભ-કલ્યાણભાવ નીતરતા અક્ષરોના મૃદુ આતર સ્પશે તેને ખોળે રમતો બાળ આનાધક અનુભવે છે

આવા શ્રીનવકારને અમૃતખોળે રમવાના મનોરથો સર્વ શુભોના ક્ષણે વહેલા વહેલા !

શ્રીનવકારના એકનિષ્ઠ આરાધકો, અનુમોદકો અને પ્રશંસકોની આપણે ત્રણ કાળના એના સુમમ શુભન વડે ભૂરિ-ભૂરિ અનુમોદના કરીએ

ભવના કડવા ઘોડકારથી છોડાવનાર અને સિદ્ધિના સમ ભાવનો અમૃતરસ અખાડનાર હે નવકાર નાથ ! તમને કોટિ કોટિશ વદના

શ્રી જિનેશ્વરદેવોની પરમખોધિના લાલ વડે સર્વ શુભો પરમ સુખી થાઓ, પરમ સુખી થાઓ, પરમ સુખી થાઓ

“શ્રી નમસ્કાર મંત્ર કદાપિ નિષ્ફળ જતો નથી તેનું નિષ્ફળ જવું તે સમગ્ર પ્રકૃતિના કાર્યનું નુકસાન બની જવું અને કોઈક જવું તેના જેવું છે, જે કદી પણ બનતું નથી બ્રહ્મા વિજ્ઞાનના સૂક્ષ્મ સિદ્ધાંતો જેમ અચૂકપણે અને અવિરતપણે કાર્ય કરે છે તેમ “શ્રી નમસ્કાર મંત્ર સ્થિરતાથી સ્મરનાર ઉત્કૃષ્ટ મગલ કાર્ય કરે છે”

અનંત કાળપ્રવાહના શાશ્વત વહેણની એકાદ નબળી શબ્દે પણ નવકાર જો નિષ્ફળ ગયો નથી ને ક્યારેય જશે નહીં તે તેથી એક શરાણી, જુગારી, કે બ્યક્તિચારી પણ તે ગણે તે ત્યાં પણ તે નિષ્ફળ ન જાય, ત્યાં પણ તે ઉત્કૃષ્ટ મગલ શરૂ કરે જ છે સંભવ છે કે તે મનુષ્યની શરૂઆત બહુ જ ખાખી હોય કારણ તે શરાણીનું જીવન અધકારમય ધુમ્મસથી પ્રાચ્છાદિત છે

“માનવ જ નવકાર ઢાંગ જ એ ઉત્કૃષ્ટ કલ્યાણ-મગલ શરૂ થાય”

શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રને બાવપૂર્વક બોલાય તો બપો
વખતે એક એક પંખા મન તન્મય-તદાકાર જની જાય

‘પ્રથમ પદ’ વખતે મગવસરણની સર્વેશ વાણીમા, તો
‘બીજા પદે’ સિદ્ધશિવા પરના આનંદમય એકાતમા, ‘ત્રીજે
પદે’ પથ્થાથારની સુવાસથી છવોછવ નદન-વનમા, તો ‘ચોથા
પદે’ બ્રહ્માડ વિજ્ઞાનના સૂક્ષ્મ સિદ્ધાંતોની મિધુમસ્તીમા, તો
‘પાચમે પદે’ પચ્ચમહાવ્રતના આતર સામર્થ્યન મહામેરુ પર
જઈ વસવું જોઈએ

માત્ર એક કે થોડા જ નહિ પણ સર્વ પાપોનો એકાંતિક
(નિશ્ચયથી) ને આત્મતિક (મૂળથી) ક્ષય ચૂલિકા બોલતા
અનુભવાવેલાં જોઈએ અને ઉત્કૃષ્ટ મગલની ઝગોત્રીથી મહા
પ્રપાતનું અવતરણ દ્યાનની વજ્રમય પીઠિકા પર થવું જોઈએ

“આવા નણ જ નવકાર ઉત્કૃષ્ટ મહામગલ જરૂર લાવી દે ”

જ્યારે કોઈ શરાણી, ભુગામી કે વ્યભિચારી ત્રણ નવકાર
ગણી ઉત્કૃષ્ટ મગલને કાર્યકારી બનાવી રહ્યો હોય ત્યારે તેને
કંટપના પણ નથી હોતી કે એક સમય એવો આવશે જ્યારે હું
ચકવર્તીની ઋદ્ધિ છોડી સાધુપદનું જોખમ હસતા હસતા લઈશ

જ્યારે બાર ચોજન પ્રકાશ નાખતું ચાર આગળનું મધિરત્ન
હું જ્ઞાનરશ્મિનો એકાદ ચોનેરી ધાગો લેવા છોડી દઈશ ?

જ્યારે વૈતાલ્યની તમિઆ શુક્રામા પણ ઉત્સવ માડતું
કાકિણી રત્ન છોડી પ્રવળ્યા દડ અહણુ કરીશ

જ્યારે લોહ પુતળીને પણ સ્પર્શ માત્રથી ઓગાળનાર
અને છઠ્ઠી નરકની અધિકારી કામજ્વર પીડિત સ્ત્રી-રત્નને
છોડી હું આમાચીડીયા, પૂવડને તમરાઓથી વાસિત ભગ્ન
ડેરમા પ્રાણધાતક ઉપસર્ગો વચ્ચે ધ્યાનમસ્તી અનુભવીશ

પણ આ બધું માત્ર ત્યજી નવકારથી ક્યારેક શરૂ થા.
છે અને અત ત્યા પામે છે જ્યા પ્રકૃતિમાતાએ માનવબાળ
પાસે વધુમા વધુ જે અપેક્ષા રાખી છે ત્યા

ભક્તિની તન્મયતા કે આસુ વિનાનો જાપ માત્ર આટો
પાણીનો મોઢક છે ધી ને ગોળ વિનાનો

“પૂર્ણ ત્યજી નવકાર ગણવા લાગે ને કરોડો નવકારનો
જાપ જરૂરી છે ”

“પ્રથમ હવઈ મંગલ ” મા જે પ્રથમ શબ્દ છે તેનો અર્થ
નિરતર વિસ્તાર પામતું મંગલ છે

હવઈ શબ્દનો અધ્યાહાર થઈ શકત તે ન વાપર્યો હોત
તો પણ અર્થ સમજાત છતાં વાપર્યો છે તેનું કારણ એ છે કે
“ નવકારનું મંગલ નિરતર વિદ્યમાન છે તે સૂચિત કરવું છે ”

તમે જાપ કરો કે નહિ જે હાથ પ્રસાગી તમને ગોદમા
લેવા શ્રીનમસ્કાર મત્ર રૂપ માતાનું વાત્સલ્ય જેનું બીજું નામ

ઉત્કૃષ્ટ મગલ છે તે નિરતર હંચાત જ છે તે બતાવવા ‘ફ્લેટ’ શબ્દ છે

તેથી આ ઉત્કૃષ્ટ મગલ જે નિરતર વિદ્યમાન છે અને જેનું નિરતર વિસ્તૃતીકરણ થઈ રહે છે

ઉત્કૃષ્ટ મહામગલરૂપ શ્રીનવકારની પ્રયોગો દ્વારા પ્રતીતિ કરવી જોઈએ કે ‘એ મગલનું સ્વરૂપ શું છે ? તેનો આદિ, અત ને અંત શું છે ? તેના પ્રાગદ્યની પ્રાથમિક શરતો શી છે ? તે મગલમાં જોડવાયેલ ગૃહવાળદ્વ પરિણામ પરપરા (Chain Reaction) શી છે ? તે મગલને ‘ઉત્કૃષ્ટ’ વિશેષણનો શિરપાવ મળે તેવી વિશિષ્ટતા શી છે ? તે મગલના સમગ્ર બળનું માપ શું ? તે ઉત્કૃષ્ટ મહામગલની સરખામણીમાં સમગ્ર પ્રકૃતિ (Mother Nature) ના ચાલો કીમયા દાવ છીછરા લાગે છે એવી અફસોસના તેમાં શી છે ? વિશ્વ રમતનું સર્વોચ્ચ રસબિંદુ ઉત્કૃષ્ટ મગલરૂપ શ્રીનવકારમાં કેવી રીતે સમાયેલું છે ?

મારા ચાલુ જીવનની આ સામાન્ય ક્ષણથી માંડી તે સિદ્ધ શિલા પરના સર્વોત્કૃષ્ટ વિજયમાલા સુધીની કૃતાર્થક્ષણ સુધી નવકારનું એ ઉત્કૃષ્ટ મહામગલ અભય-કવચનું કેવું વજ્રમય બખ્તર મારી આસપાસ રચે છે ?

ભય, ચિંતા ને શોષણના સસાર દાવાનળના સડકામાંથી તે કેવી અખડિત પ્રસન્નતાની ધ્યાન પ્રતિમાનું અમર સર્જન કરે છે ?

આવી યધી એ ઉત્કૃષ્ટ મહામનની વિવિધ પ્રતીતિએ પ્રયોગો દ્વારા એટલે કે તન્મયતા સાથેના જાપના પ્રયોગો દ્વારા સાધકે કરવી જોઈએ

આને જે વિશ્વની અદર આપણે ઉઠીએ છીએ, એસીં છીએ અને આવીએ છીએ, આપણા આસોઆસનું આદાનપ્રદાને વાયુમહામા ધૂમી ગ્રહું છે તે સઘળું જ કાર્મિક અણુ જાદુઈ કરામતની પેઢાશ છે

અકવર્તી, પ્રતિવાચુદેવ એન્ડો મોડો જાળવાન કેમ ન હો કે પાથરના પર્વતને પાકું ભારતા તે ત્યા જળ-ધોધની ધા વહેતી કરી શકતો હોય પણ તે આખર તો નાના અતિ સૂઝેલા બીપણ કાર્મિક અણુની પાશવી તાકાતની તુચ્છ પેઢાશ

એવું આ વિશ્વમા કશું જ નથી જ્યા કાર્મિક અણુના વિપાક શક્તિએ તેની મૃત્યુ છાયાને કરુણરસ ન દાખ્યો હોય

દરિયાનું એકગોપસ પ્રાણી, કે માના નાના Sea Horse દરિયાઈ ઘોડાથી માડીને તે સાક્ષાત આઈન્સ્ટાઈન કે ટાગોરનું કે ગૌતમસ્વામી કે ભગવાન મહાવીરનું માનવમસ્તિષ્ક (Human Brain) ત્યા મુખી કાર્મિક અણુની ગણિતાત્મક ગોડવણી Mathematical Reasoning ત્યા હયાત હોય છે

તીર્થ કર ભગવાન પણ જ્યારે સિદ્ધશિલા પર છુટકારાને દમ લે છે ત્યારે જ કાર્મિક અણુની વિકૃત છાયાથી અસ્પૃશ્ય બને છે ત્યા સુધી તો તેઓ પણ અણુઓ સાથે સલમ છે

નિગોદના (Torture Chamber)-ચેતાનખાનાથી માંડીને તે ઉધેડના સફામા ઇલેક્ટ્રોન માઇક્રોસ્કોપથી દેખાયેલ બેક્ટરીયા, માઇક્રોબ્સ અને વીરસ (Virus) મા, ચક્રવર્તી કે ઇંદ્રમા, અનુસ્તર વિમાનવાગ્મીની બે હાથની તરવવિલામી કાયામા અને સિદ્ધાતરમણતામા પણ કે સમવમરણની ધર્મ દેશનામા સર્વત્ર આ કાર્મિક અણુની વિકૃત છાયા વિસ્તરે છે

આ દુનિયામા સિદ્ધશિલા સિવાય કોઈ જગ્યા નથી જ્યાંનો કે પ્રત્યેક પદાર્થ આ કાર્મિક અણુ અને તેની વિકૃતિથી ન ખરડાયો હોય જેની અશુભ છાયાથી ગ્રહ થઈ શુદ્ધભાવના જળની છાટની જેને જરૂર ન હોય

“માત્ર એક નવકાર મત્ર જ એવો છે કે જે સિદ્ધશિલા નેટલો જ કાર્મિક અણુની ગ્રહ છાયાની વિકૃત અસરોથી સર્વાંશ સર્વાંશે મુક્ત છે તેથી તેને બીજી સિદ્ધશિલા ગણી શકાય ”

લોકાત્રે રહેલ સિદ્ધશિલાએ તો જ્યારે પહોંચ્યું ત્યારે ખરા ! અને તે સમયે કાર્મિક અણુની વજ્રમય બધનની પીડાથી મુક્ત થઈ ત્યારે ખરા !

પણ “શ્રી નમસ્કાર” એક સિદ્ધશિલા છે જે સાક્ષાત્ આ સસારલોકના દાવાનળની વચ્ચે વિદ્યમાન ૩૩ જ્યાં જઈને જ્ઞાન આનંદમા યતો લય દરેકને અદ્ય પ્રયત્નથી સાધ્ય છે

“શ્રી નમસ્કાર” સિદ્ધશિલાની ધાતુનો બનેલો છે તે કળીક એવી ધાતુનો બનેલો છે “જે કાર્મિક અણુથી વધુ મજબૂત નક્કર ને પ્રતાપી છે ”

“શ્રી નમસ્કારના તેજ વર્તુળની નજીક તો શુ પણ તેજ વર્તુળથી લાખો યોજન દૂર બિચારો કાર્મિક અણુ પૃતી ડુંહેગાર (Outlaw) ની જેમ નાસતો સતાતો ફરે છે”

જ્યાં ચિત્ત શ્રી નમસ્કારની વજ્રમય ધાતુ-જે કાર્મિક અણુના હાઈને ધ ચીરી નાખે છે-સાથે વારવાર અથડાય છે ત્યારે ચિત્તમા પણ એ મહામત્તનું વજ્રમય તેજવર્તુળ-જે ધાતુનું પોલાણી તત્ત્વ ચિત્તમા પણ ઉપજે છે એ પોલાણી તત્ત્વ પાસે કાર્મિક અણુની સમગ્ર તાકાત ફોઈ પ્રવય તાણ કરતા શિવના અરણ્ય નીચે અગદાતા મગફળીના ફોતરા જેવે થઈ જાય ■

જા પ ની ધા રણા

શ્રી નવકારના અક્ષરો આધ્યાત્મિક-દિવ્યશક્તિન પંચે વિજળીની ઝડપે આગળ વધારનાર અદ્ભુત સર્વોત્ક્રાં સાધન છે માટે ખૂબ જ એકાગ્રતાથી શ્રી નવકારનો જા અખૂટ આત્મશક્તિની સફળ દ્રુચીરૂપ ધારીને કરવો

❦ મ ત્રા ધિ રા જ ❦

શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની એક એક માતૃકાનું 'ગણિત ને વિજ્ઞાન' સમજવા જન્મ પરપરાની સાધના આવશ્યક છે

આ માતૃકાઓનું ગણિત એવી રીતે રચાયેલું છે જેથી સાધકનું ચિત્ત, જ્ઞપમાથી ધ્યાનમા, ધ્યાનમાથી લયમા, લયમાથી સમાધિમા, અને સમાધિમાથી પ્રણામા (Rocket Speed) દિવ્યગતિથી જાય

આ માતૃકાની રચનામા કોઈ એવું (Mystical force) શૂદ્ધતમ બળ છે જે દ્વારા ધ્યાનપ્રવાહનું ઊર્વાકરણ સહજ માત્રમા થાય છે એ મત્રાક્ષરોની ગોઠવણીમા એક કળાત્મક, ગણિતાત્મક, ને વિજ્ઞાનાત્મક એવી (Design) રચના છે જે અદ્ય પ્રયત્ને મત્રસિદ્ધિ લાવી દે જ્ઞપદ્વારા-જેટલી તમારી અધિક પરિણામ વિશુદ્ધિ તેટલી અધિક મત્રશુદ્ધિ કોઈ મત્ર ન લાવી દે તેટલી પરિણામવિશુદ્ધિ અદ્ય પ્રયત્ને આ મત્ર લાવી દે છે તેથી તે મત્રાધિરાજ છે

જેઓએ કાસીના માયડે છેલ્લો પાલીનો ગ્લાસ પીતા સુધી ધર્મ, ધર્મ, કે તત્ત્વજ્ઞાનના હૃદય પર જીવનબર લાતો

દેવી તેવા ખૂની ચોરો પણ કો'ક દિવ્યયજ્ઞે નમસ્કાર મહા!
 ખૂની ચોરીક અપૂર્વ તેજસ્વી માતૃકાઓના શ્રવણ માત્રથી
 પવેકને! પ્રવચ કરી શકના

શ્રવણ કરતા ઉચ્ચારણ, ઉચ્ચારણ કરતા રટણ, રટણ કરતાય
 સહજ કેવલિનુ) સહજ સ્ફુરણ, અને સહજ સ્ફુરણ કરતાય
 મેકાકાર તાદાત્મ્યભયું વિલોપન, અને વિલોપન પછી એ એકા
 તેક માતૃકામા ચિત્તનું સવયા શૂન્યીકરણ આ બધાનો સ્કોવો
 ધરીયાતો ॥ આગળ ને આગળ જાઓ તે છે ધ્યાનમત્રના
 વેકાસનું રહસ્ય અને આ 'આગળ જાવ' ના રહસ્યને આથ
 રવાનું બળ સ્વાભાવિકપણે જ શ્રી નમસ્કારની માતૃકાઓની
 શાશ્વત રચનામાથી મળી આવે છે

કાળપુરુષના કાળીયા જેવા આપણે સૌંદર્ય સંજ્ઞા સંપન્ન
 જેની માત્ર એક જ માતૃકામાથી સરક્ષણ, સવર્ધનને સપૂર્ણતા
 મેળવી શકે તેમ છે તેના એક એક માતૃકામા વાસિત અગમ્ય
 રહસ્ય સિદ્ધિ વિષે શું સમજી શકીએ ?

પરમ પવિત્ર પદાર્થરૂપ શ્રી નમસ્કારની માત્ર એક જ
 માતૃકાના સૂક્ષ્મ સૂક્ષ્મતર સૂક્ષ્મતમ બળોનું સમગ્ર માપ કાઢવું
 અશક્ય છે જાણે કે સમગ્ર પ્રકૃતિની વિરાટ કાર્યવાહી આ
 સર્વ સત્તાધીશ પ્રકૃતિની અજડ સમગ્રતાનું જિંડાણ પણ શ્રી
 નમસ્કાર મત્રની એક માતૃકાના જિંડાણ પાસે જિંડાણ નહિ
 પણ સપાટી જેવું છે માત્ર શ્રી નમસ્કારના સ્વર્ણ શબ્દસ્વરૂપ
 રૂપ એક નાની માતૃકાની જ આ વાત છે શ્રી નમસ્કારના નવ
 ૧૬, કે આઠ પદનું સમગ્ર બળ તો આમણે કયાથી માપી શકશું ?

સભવ છે કે એક પળે પ્રકૃતિને એવો વિચાર થયો હોય કે શામાટે માઈ આટલું અતુલ અમાપ શક્તિવૈભવ વેરવિખેર પડ્યો છે-આ સમય મારા વૈભવસપત્તિને જે જુદા જુદા સ્થાપિત હિતોમા રોકાણરૂપે પ્રકૃતિની વિરાટ શક્તિ સમૃદ્ધિ વહેચાઈ ગઈ છે તેને એક જ બેન્કમા જમા કરૂં અને પ્રકૃતિને તેની સમગ્ર વૈભવસપત્તિ એક જ ઠેકાણે જમા કરવા શ્રી નમસ્કાર મહામત્રથી વધુ સદ્દર બેન્ક કઈ મળવાની હતી ?

તમારે પ્રકૃતિની કોઈ પણ શક્તિ-સમૃદ્ધિની જરૂર પડે તો શ્રી નમસ્કાર મહામ નાધિરાજ તે જરૂરિયાત પૂરી કરશે કારણ સમય પ્રકૃતિએ તેનો સર્વ કાઈ શુભસપત્તિવૈભવ શ્રી નમસ્કાર મહામત્રમા સ્થાપિત કયો છે તેમ કરીને પ્રકૃતિ સાથેક થઈ છે નિશ્ચિત થઈ છે પ્રકૃતિની પૂણ સમૃદ્ધિનું એકત્રીકરણ પ્રકૃતિએ પોતાની સલામતી ને આબાદી માટે શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની એક એક માતૃકામા કયું છે પ્રકૃતિનું સમગ્ર બળ માપવું શક્ય નથી

ન વિજ્ઞાનધારા ન કળાધારા ન વર્ત્તમાન નીતિ કે ધર્મ ધારા પણ શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની એક જ માતૃકા એ પ્રકૃતિના સમગ્ર બળનું સાચું માપ કાઢે તેવું વ્રાજવું છે બીજા વ્રાજવાના પ દ્વા પ્રકૃતિનું વચન કરતા જ તુટી જાય છે સમગ્ર પ્રકૃતિનેય ખોળામા સુવાડે કે ખભા પરબેસાડી નચાવે તે શક્તિ શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની, અરે ! તેની એક જ માત્ર એક જ માતૃકાની છે

આ શ્રદ્ધાથી ગણેલ શ્રી નમસ્કાર મહામત્ર રૂળે છે

નહિ તો-અપ્પઆટલા શ્રી નમસ્કાર મહામત્ર

જે વાયુમહાગ્નો દિવ્યાગ્નિ પ્રજ્વળવેા જ્યેષ્ઠજે તે ઈમ નથી પ્રજ્વળતેા ?

શું આ મનાધિરાજનો નિત્ય પાઠ કરનારના ગહેરા પર ક્યારેય હોઠો, આખ કે કઠમા સસારનાપની કાળાગ હોઈ શકે ખરી ?

જીવનસાધામના સૌથી વધુ કટોકટીની પળે પણ તે કહેતા હોય કે આ હુ ખજ માઈ સુખ છે કારણ કે સસાર પ્રત્યેથી નિર્વાણપુરીમા જવાનું આકર્ષણ તે હુ ખજ છે આ હુ ખજ હોત તો સસારના કાલ્પમા ઘોરતા પાડા જેવો હું મારા શરીરના વજનને જ મારા સ્વર્ગનો દેવવૈભવ માનત આ હુ ખથી જ નિર્વાણપુરીની જરૂરિયાત ઊભી થાય છે મુક્તિનું આકર્ષણ થાય છે

શ્રી નમસ્કાર જાપ દ્વારા આ સુખ-હુ ખની મૂળજૂત કલ્પના જે આપણી વર્તમાન પરિસ્થિતિનું એક માત્ર કારણ છે ત્યાં શુદ્ધિકરણનો પ્રવાહ ચરૂ થાય છે, તે “ સુખ-હુ ખની કલ્પ નામા જ મૂળજૂત પરિવર્તન શ્રી નમસ્કાર જાપ દ્વારા થાય છે શ્રી નમસ્કારનો એ એક અમત્કાર છે કે ત્યાં હુ ખ-સર્વોત્કૃષ્ટ હુ ખ હુ ખ લાગતુ નથી હુ ખ હુ ખરૂપ રહેતું નથી હુ ખ જે પદાર્થનું બનેલુ છે તેજ પદાર્થનું સુખ બન્યુ છે તે પદાર્થ છે કાર્મિકઅણુ ”

કાર્મિકઅણુના જ એ અગ્ર ને પૃથ્થભાગ છે, સુખ અને હુ ખ ત્યાં અગ્રભાગ જાય છે ત્યાં પૃથ્થભાગ હાજર જ હોય આથી = ખમુક્તિ માટે સુખમુક્તિનો ઉપાય ચોધાય ॥ સસારસુખમાથી

મુક્ત થવાથી સ સાર હુ ખમાથી મુક્ત થવાય આ પરિસ્થિતિમા એવા સ્થાનની એક એવી ભીષણ જરૂરિયાત ઊભી થાય છે કે જ્યાં સ સારના ક્ષણિક મુખ કે ક્ષણિક હુ ખ જ ન હોય આ રીતે ચેતનનું મુખ સિદ્ધશિલા પ્રત્યે થાય છે

શ્રી નમસ્કાર મહામત્ર મુખ-હુ ખની મૂળભૂત કલ્પનાઓ અનાદિકાળથી આપણી અંદર એક (Ojanjan)-રોગગ્રસ્તિ રૂપે હટી તે તોડી એક નવું આનંદપૂર્ણ સ્થાન બનાવે છે તેને આપણે સિદ્ધશિલા કહીએ છીએ આ રીતે શ્રી નમસ્કારની પુણ્ય કુક્ષીમાંથી ચેતના સિદ્ધશિલાનો જન્મ અનુભવે છે

શ્રી નમસ્કાર જાપમા જે ફૂળે છે ત્યાં સર્વ સત્યો ભોવા ને જાણવાની ભૂમિકા વટાવી તે અનુભવની ભૂમિકા પર આવે છે

સત્ય માત્ર જોવું ને જાણવું પુરતું નથી અનુભવવું જરૂરી છે-અનિવાર્ય છે જ્યાં સુધી સત્ય અનુભવાતું નથી ત્યાં સુધી સત્ય આપણું ચતું નથી, માત્ર શાસ્ત્રમા રહે છે

શાસ્ત્રના શિખરેથી સત્યનો ગંગાપ્રવાહ આપણી જટામા ઉતારવો પડશે અનુભવવો પડશે ચૌદ પૂર્વાનું પતન થઈ શકે છે અને નિર્ગોદમા જઈ શકે છે-આ શાસ્ત્ર વચન દ્વારા ચોકીને થલી જવાની જરૂર છે

ચૌદ પૂર્વ માત્ર જુએ છે ને જાણે છે સત્ય અનુભવાતું નથી જેટલો અનુભવ તેટલું જ્ઞાનનું ઉડાણ

સ સાર હુ ખરૂપ છે અને માત્ર મોક્ષમા પરમમુખ છે

આ સત્ય ન જાણે કેટલીવાર આપણે જોઈએ છીએ જાણીએ

છીએ, આ જ સત્ય ન જાણે કેટલીવાર લખીએ છીએ પુસ્તકોમાં
વાંચીએ છીએ, ઉપદેશ ભાષણોમાં સાંભળીએ છીએ પણ તે
સત્ય આપણે અનુભવ્યું નથી

શું સસાર હું ખરૂંપ આપણે અનુભવ્યો છે ખરો ?

મોક્ષ પરમસુખરૂપ છે તે આપણે અનુભવ્યું છે ?

સસાર હું ખરૂંપ નથી લાગતો તેનો અર્થ એ નથી કે
આપણે સસારમાં હું ખો જોયા જ નથી ક્ષણે ક્ષણે નિરત
અગ્નિના આગમાં ને સર્પ વીંછીના ઝેરી ઠંખો લાગ્યા જ કરે
છે, છતાં સસાર હું ખરૂંપ કેમ નથી લાગતો ?

એવું થઈ ગયું છે કે જાણે સત્ય બુદ્ધિમાંથી હૃદયમાં જે
માગે જાય છે તે આપો રસ્તો (Blockup) બધું થઈ ગયે
છે, માન જાપ દ્વારા જ તે ખુલ્લે અને જાપ કરવો તે
મનાધિરાજ શ્રી નમસ્કારનો જ કેમ ન કરવો ? શ્રી નમસ્કાર
મહામન એ અભયનું વચન આ દિશ્યો પણ હોઈ શકે કે-
હું ખ હું ખરૂંપ છે તે દ્રઢ સંસ્કાર શ્રી નવકાર બાળી નાખે
છે અને હું ખ પણ સુખરૂપ બની જાય છે

હું ખડું સુખમાં રૂપાતર કરનાર વીજળીનું કારખાનું આ
શ્રી મહામન છે

હું ખ હું ખરૂંપ નથી પણ સુખરૂપ ॥ એમ જે માને છે
તેને ભય શેનો ? સાતે ભય તેને રહેતા નથી પ્રથમ પદના
સાત અક્ષરોના રાસાયણિક દ્રવ્ય જ એની કાન્તિ તમારા
શરીર, ઇન્દ્રિય કે બુદ્ધિમાં કરે છે કે જેથી અમગ્ર હું ખ

કોઠે પડે ને આનદરૂપ જને તેવી હોજરી તમારી બનાવી દે છે કોઈ ભય તેને રહેતો જ નથી

માણસને ભયમાન દુ જનો છે દુ ખ જ્યા દુ ખપણુ જ તેનું ગુમાવી દે છે તેવું શબ્દોનું (word chemistry) મહા રસાયણિક દ્રવ્ય શ્રી નમસ્કારની માત્ર સ્થૂળ માતૃકાઓમા છે

એટલે દુનિયાભરના ચમત્કારો ભોગા કરો તોય સામાન્ય હકીકત લાગે તેવો એક શ્રી નમસ્કારનો મહા ચમત્કાર એ પણ છે કે કૂર ને કડવામા કડવું દુ ખ પણ તમને ચેરડીના રસ જેવું મધુર લાગે

આ ચમત્કાર શ્રી નમસ્કાર મહામત્રથી થાય છે તે એક વૈજ્ઞાનિક હકીકત છે

જો કે એ આખી ચમત્કારિક પ્રક્રિયા આપણા ચેતનાના ઉંડે જોઈ શકાય છે તે આપણે જાણતા નથી, છતાં એટલું લાગે છે કે દુ ખ-સુખના મિશ્રાન્નમ તોડનાર પ્રક્રિયાની શરૂઆત શ્રી નમસ્કારમત્રના શબ્દોના ઉચ્ચારણ ધ્વનિ દ્વારા આપણા જાગૃત અધજાગૃત ને અજાગૃત મનમા થતા રાસાયણિક ફેરફારોથી થતી હોય છે

માત્ર શરૂઆતજ Higher chemistry of words માધી થતી હોય આ પ્રક્રિયા ખરેખર અગમ્ય છે અનુભવાત્મક પ્રક્રિયા દ્વારા જ પ્રતીતિ થાય તેવું સત્ય છે

પ્રત્યેક અનુભવાત્મક સત્યની વૈજ્ઞાનિક ઉપરેખા અપાતી નથી તારણ મત્ય જેમ જેમ અનુભવમા આવતું જાય છે તેમ તેમ તેનું સ્વરૂપ અવાચ્ય બનતું જાય છે અનુભવન થોડજ

એવું વિદ્યુત્સ્વરૂપ હોય છે કે ત્યાં વિચાર, શબ્દો, ભાવોના પળી માળો બાધી શકતા નથી

સુખદુઃખ પ્રત્યેની આ નવીન દૃષ્ટિ શ્રી મત્રાધિરાજ દ્વારા છે ને તે દ્વારા એક એવી જગ્યાની જરૂરીયાત આપણે જોઈએ છીએ ત્યાં આ સંસારનું સુખ પણ ન હોય ને દુઃખ પણ ન હોય

આ રીતે શ્રી મત્રાધિરાજ શ્રી નમસ્કાર સર્વ સત્યોનું પરમ સત્ય શીખવે છે તે એ કે દુઃખ દુઃખરૂપ નથી દુઃખ જ સુખ છે અને સુખ જ દુઃખ છે

દુઃખનું મૂલ્ય નવકાર માતા શીખવે છે

શ્રી નવકારના માતૃકાપદનું પરમ સૌંદર્ય ત્યારે જ અત્યંત ભવ્ય, નવકાર આપણને માતારૂપ ત્યારે જ લાગશે ત્યારે એ પણ આવશે કે ત્યારે તમે એ નિર્ણય કરશો કે-હું આ સંસારના બળતા ઘરમાં એક દાણ પણ રહીશ નહિ, અહીં ખંડુ નાશરૂપ છે, દુઃખરૂપ છે

વિનાશ ને મૃત્યુના અચળ નિયમ (The law of death & destruction) ના પ્રકાશમાં શ્રી નમસ્કાર મારી વ્હાલસોયી માતા છે તે જ્ઞાન થશે, દુઃખના સંગતતા ભડકા જોમા જ શ્રી નમસ્કારનું પૂર્ણ માધુર્ય સમજાશે તો પછી દુઃખનું એ મૂલ્ય સ્વીકારવું પડશે દુઃખ દુઃખરૂપ જ હોત તો શ્રી નમસ્કાર માતાના જોળામાં તે લાવી દઈ જે સુખ ઉત્પન્ન કરે છે તે કેમ બને ? ? ?

નવકાર તો આત્મતત્ત્વમાં વ્યાપેલી એક મહાશક્તિ છે, જે રાગદ્વંષની અધિનો નાશ કરે.

યથાપ્રવૃત્તિકરણ, અપૂર્વકરણ અને અનિવૃત્તિકરણમાં જે કાંઈ આધ્યાત્મિક પ્રક્રિયાનો વેગ છે, કાચો મસાલો છે, ખાત અને અણુખગતણુ છે, તે આ નમસ્કાર મહામત્ર જ છે.

અધિભેદ કહો, કુડલિનીનું ઉત્થાન કહો, અપ્રમત્ત શુદ્ધ સ્થાનમાં બળહુળી ઉઠતી તેજસ્વી સ્વરૂપ બાળૃતિ કહે સપ્તમેણી, શુકલ ધ્યાનના પ્રથમ બે પાયા, બ્રહ્મરૂપમાં શે અનાહત નાહ, ખાતજલની અસપ્રજાત સમાધિ, આ બે અવસ્થાઓનું પ્રકટીકરણ માત્ર પચપરમેષી સાથેના અભેદ વિશંભ નથી અને પચપરમેષી સાથેના અભેદ શ્રી નમસ્ક મત્રની સાધના વિના શક્ય નથી.

એટલું ખરું કે આગળ વધતા પચપરમેષીનું મગળ સ્વરૂપ માન શાસ્ત્રમાં ન રહેતા આપણા જ આત્મામાં જડી આવે.

આપણે આત્મા જ પચપરમેષીના પાચે સ્વરૂપ છે.

આપણે આત્મા ક્યારેક સાધુ બનશે, જ્ઞાન મેળવી ઉપાધ્યાય બનશે, ચારિત્રનું મઘમઘતું પારિભ્રમક ખીલવીને આનંદ બનશે, ક્યારેક આપણે જ આત્મા સમવસરણમાં બેસીને માલકોય રાગમાં મધુરી દેશના આપશે તે સમયે તેની પાછળ લામડળ હશે, તેની ઉપર અશોકવૃક્ષ હશે અને તેની આબુખાબુ દેવો આમર વીંઝતા હશે અને આપણે આત્મા જ ક્યારેક સિદ્ધ બનશે, સિદ્ધશિલા પર બિરાજશે અને ત્રણે દોઢ અને ત્રણે ઠાળને સ્વહસ્તરેખાની જેમ રચા બેશે.

મારા પોતામા જ પથપરમેષ્ઠિપણુ છે અને તેને ઓળખ
||ને માટે જ આ ત્રણે કાળના ત્રણે લોકમા રહેવા બહારના
પથપરમેષ્ઠી ભગવતોની હુ મદદ લઉં છું

નમસ્કારની મત્રશક્તિ

શ્રી નમસ્કાર મત્રના એક-એક અક્ષરનું સ્વતંત્ર વ્યક્તિત્વ
છે એ એક-એક અક્ષરમા ચૌરાસલોકને સમાવવા જેટલી
વિરાટતા છે એ એક-એક અક્ષરમા સ્વતંત્ર દુનિયા છે

“ શ્રી નમસ્કારની મત્રશક્તિ એ સાક્ષાત્ શુદ્ધ આત્મ
દ્રવ્યની શક્તિ છે માન એક જ આત્મદ્રવ્યની શક્તિ નહિ પણ
ત્રણે કાળના તીર્થંકર દેવો, સિદ્ધ ભગવાનો, આચાર્યપ્રવરો,
કૃપાધ્યાયો અને સાધુ મહાત્માઓની સમગ્ર ભોગી થયેલી આત્મ
શક્તિ તે જ શ્રી નમસ્કારની મત્રશક્તિ છે ”

નિસર્જના મહાશાસનના સમગ્ર શુભતરવોનું પુણ્યબળ સતત
શ્રી નમસ્કારની આ મત્રશક્તિને ઉત્તરોત્તર વધારતું જ રહે છે
આ મત્રશક્તિ આ રીતે ઉત્તરોત્તર વધતી જ રહે છે કારણ
કે સમગ્ર શુભતરવોનું પુણ્યબળ તેમા સતત વેડાયા કદે છે

બે ઘડીમા મિહિ

આ વિશ્વમા એવો કયો પદાર્થ છે, જે શ્રી નમસ્કાર મત્ર
આપણને ન આપી શકે ?

કેમને નિદ્રા ન આવતી હોય અને ઉઝાગરાથી તેની પ્રાણ
શક્તિ થાકી ગઈ હોય તો શ્રી નમસ્કાર મત્રનો જાય તેને વગર
નિદ્રાએ પણ તાજગી અને પ્રફુલ્લિતતા આપી શકશે

કોઈને સુંદર વાનગીઓનું લોજન ન મળતું હોય અને તેનું મન ભૂખથી તૂટી પડતું હોય તો શ્રી નમસ્કારનો જાપ તેને વગર લોજને પણ શ્રેષ્ઠસ્વાદ તૃપ્તિનો આનંદ આપશે

કોઈને મધુર સંગીત અને સુંદર શિલ્પકૃતિઓથી યતા રસસ વેદનો અનુભવવા હોય અને સાધન-સામગ્રી ન હોય તો શ્રી નમસ્કારનો જાપ તેને ચમુ કે કાનની મઠ્ઠ કે સંગીત અને શિલ્પની મઠ્ઠ વિના પણ એવા અખૂર રસમ વેદનો જગાડશે

કોઈને પ્રમાણિક મિત્ર ન મળતો હોય અને જીવનમાં સુનકાર અને ગમગીની ભાસતી હોય તો શ્રી નવકારના જાપ દ્વારા જીવન એક સુખ-મયું અને આનંદમય થઈ જશે કે જાણે સેકડો અને હજારો મિત્રો વચ્ચે તમે તમારું હૃદય ખોલીને સુખ આનંદ મેળવ્યો છે

તમારા કુટુંબમાં અણબનાવ હોય અને કનિમાક કાસથી જીવન કટુ અને હતાપ્રાણ થઈ ગયું હોય ત્યારે શ્રી નમસ્કારનો જાપ પચપરમેષ્ઠિની એવી તો રનેહારી હૂંફ અને ઉમા ફેલાવે છે કે જાણે સેકડો અને હજારો કુટુંબો વચ્ચે તમારા મળી ગયા હોય

આપણને હાડકાનો ક્ષય હોય કે ફેફસામાં કેન્સર થયું હોય પણ શ્રી નવકારનો જાપ નિરોગીપણુ અને જીવનશક્તિના અગાધ વિસ્તાર કરાવી દે છે

જીવનની બે કાંઈ ઉણપો હોય છે શ્રી નવકારના ગદ્ગદિત કંઠે યતા ઉચ્ચારણથી અવશ્ય પૂરી થાય છે

“માત્ર જાપ કરવી વળતે તમારા (સાડા ત્રણ કદાડ)

વાડા પુનઃકૃત થવા જોઈએ, ૪૪ ગદ્યગદિત થવો જોઈએ
જાતીમા ઇપ્પુ રૂસકુ આવવું જોઈએ, ગણુ અવ્યક્ત આસુથી
મરાજ જવું જોઈએ અને આખની પાપણો વ્યક્ત આસુથી ॥ ૬૧
ધની જોઈએ”

જો આમ થાય તો આ વર્તમાનકાળમા પણ માન ધરી
જે ધરીમા આ પ્રયોગો સિદ્ધ થઈ શકે છે

કાર્યકારણનો નિયમ

આમા કોઈ ભૌતિક અમલકારોની વાતો નથી શ્રી નમસ્કાર
મત્ર ઇચ્છાને તૃપ્ત કરતો નથી પણ ઇચ્છાને અભાવ લાવી દે
છે અને એ રીતે ઇચ્છાતૃપ્તિ કરતાય જે મોટું સુખ છે, તે
ઇચ્છા નિવારણનું સુખ આપણને અનુભવવામા મદદ કરે છે

ઇચ્છાઓ શાત થાય છે ત્યારે એક અદિતીય શાતરક્ષને
સ્વાદ અનુભવવા મળે છે અને એ રીતે અતીન્દ્રિય તૃપ્તિ થાય
છે ભૌતિક અમલકારો તો એનાથી થાય જ છે પણ તેમા શ્રી
નમસ્કારનું ખડુ માહાત્મ્ય નથી

નિગોદમાથી સિદ્ધ બનાવનાર એક રસાયણ વિદ્યા તેમા ૬
એથી ૪ તેની મત્રચક્રિત અજોડ છે

મત્રાધિરાજ આપણી પ્રત્યેક ઇચ્છા તૃપ્તિ ન કરતા ઇચ્છાની
નિવૃત્તિ કરે છે અને એ ઇચ્છાની નિવૃત્તિ દ્વારા ઇચ્છાતૃપ્તિનું
સુખ આપે છે સ સારમા જે કાંઈ સુખ છે, મ ગળ છે અને
શુભ છે, તે સર્વ કાંઈ સચુકત પ્રવાહરૂપે શ્રી નમસ્કારના જાપ
માથી સાધકને આવી મળતું હોય છે

ઉપાં શ્રી યથોવિજ્યજ્ઞાને લખ્યું છે કે તૃષ્ણાનો કાળે નાગ અને દીનતાનો વીંછી આપણને સતત ડાંગે છે સસારનો આ ઝેરી ડાંગો કરનાર તૃષ્ણાના કાળા નાગ અને દીનતાના વિંછીને પરાભૂત કરે તેવી અમૃતમય તેજધારા આ મનાધિરાજના એક એક અક્ષરમાથી નાયગરાના ધોધની જેમ વહેતી હોય છે જો છ મહિનાના જાપ પછી આ અમૃતમય તેજધારાનો પરિચય ન થાય તો માનવું કે સાધકે માત્ર જાપમા ઝોકા જ ખાધા છે, મારા આજ્ઞા અને ઉદ્ધવ સેવી છે, તેનો વ્યક્તિગત છદ્મ (Individual Rhythm) હંજી પરિપક્વ થયો નથી

શ્રી નવકાર ગણે અને ભાવઆરોગ્યની લાક્ષી ના પ્રગટે એ વસ્તુ મનાય તેમ નથી, જેમ કે કુબેરપતિના ખાજકને ટુંકા સોનાનો ઢંદોશ ન હોય તે મનાય નહિ તેમ અથવા તો જેમ દીવાસળી બાકસ ઉપર ઘસીએ અને અગ્નિ પ્રગટ ન થાય તે પથરો બારી ઉપર નાખીએ અને કાચ ન ફુટે એ બધું મનાય તેમ નથી કાર્ય-કારણનો નિયમ સર્વત્ર વને છે તે રીતે શ્રી નવકાર અને ભાવસપત્તિની ખુમારી કે ભાવ આરોગ્યની લાક્ષી સાથે કાર્યકરણનો સંબંધ છે

ભુવનમોહિની ખુરબો

શ્રી નમસ્કારમાથી એક ભુવનમનમોહિની ખુરબો ફલાય છે જે સાધકના જીવનમા પ્રસરે છે તેનું પ્રત્યક્ષ ઉદાહરણ આપણે ચારે બાજુ છે આ દુનિયામા જે કાઈ સત્ય, શિવ અને સુંદર છે જે કાર્ય પ્રયત્ન કરવા યોગ્ય છે, આદરવા યોગ્ય છે પૂજવા યોગ્ય જે કાઈ પણ સુખના, શક્તિના અને સમૃદ્ધિના

અથો વેરાયેલા છે, દુકમા જે કાંઈ પણ શુભતત્ત્વ યોદ્ધા છે
જેવા મળે છે, તે સર્વ શ્રી નમસ્કાર મહામત્રના એક એક
અક્ષરમાથી પ્રગટેલ વિઘ્ન આદોલનની અસરરૂપ છે એમ જ
માનવું રહ્યું કે કોઈને કોઈકે ક્યારેક ક્યારેક આ મહામત્રનું
આલબન લીધું છે અને તેના ફળ સ્વરૂપે જ હું ખમય સ સારમાં
પદ્મ શુભ, મંગલ અને સુદર જે કાંઈ દેખાય છે, તે હયાત છે

અનાદિકાળના આ સમય વિશ્વમાથી શ્રી નમસ્કાર મહા
મત્ર અને તેની ધ્યેલી આરાધના જે ભાદ કરીએ તો માત્ર
નરક અને નિગોદના હુ ખો જ રહે બીજા શબ્દોમા કહીએ
તો નરક અને નિગોદ સિવાય જે કાંઈ અદ્ય-મહદ્ અથો
જીવની વિમુક્તિયાત્રા દેખાય છે, તે મળતી શ્રી નમસ્કારની
મત્રશક્તિનો પ્રગટ-અપ્રગટ પ્રભાવ છે એમા શકાને કોઈ
ધ્યાન નથી

પરંપરામંથીનો સાક્ષાત્ પ્રભાવ જે આપણે ન લાઇએ તો
પણ જે નમસ્કાર મત્રનું શાબ્દિક બધારણ, મત્રાક્ષરોની
આકૃતિઓ, તેમા રહેલા અગ્રાબ્ય ધ્વનિનું ગણિત, તેની શાસા
યણિક પ્રક્રિયા, તેમા રહેલ વિશ્વ રજો અને આ બધી શ્રી
નમસ્કાર મત્રની સ્વયં બાજુ પણ એટલી તો પ્રચલ શક્તિ
ધરાવે છે કે સાધક આધિ, વ્યાધિ અને ઉપાધિ રહિત બની
સમાધિ તરફ વળે છે, મહામંગલ સુખિ તરફ જવાના પુણ્ય
અવસરો પણ તેને મળતા જ રહે છે

પાપ-પુણ્યનું ગણિત

જીવનમા પાપ અને પુણ્યનું ગણિત સુખપણે કાવું ઠગી

રહ્યું છે જીવનમાં જે દુષ્કર્મ અને વેદના દેખાય છે, પ્રતિપક્ષ બન અને ચિંતા અનુભવાય છે, અને મનુષ્ય જે પ્રમાણે નિરાધારપણું અને ત્રામ અનુભવે છે, તેના મ્યૂઝ અને સૂક્ષ્મ આધાર, તેના હૃદયમાં બાંહેધ પાપના થરો છે

જીવ દ્રવ્યનું પાપ જ જાણે કે વ્યક્ત સ્વરૂપે ચિંતા-ભયાદિ બનીને જીવનમાં રજુ થાય છે જો તેના જીવનમાં પુણ્યનું પ્રમાણ વિશેષ હોય છે, તો સર્વ તેના થઈને રહે છે અને તે સર્વનો થઈને રહે છે અને તે બોલે તે જીવવા પ્રકૃતિ પણ તેનો કાર્યક્રમ બદલે છે

આ રીતે પાપ અને પુણ્યના અદર્શ્ય પ્રભાવથી જીવનની વ્યવસ્થા આવી રહી છે કમનસીબી તો એ છે કે દુષ્કર્મ આવે છે ત્યારે મનુષ્યને પાપ યાદ નથી આવતું પણ સમાજ વ્યવસ્થા, રાજદ્વીપ બધારણ વિશ્વના આર્થિક પ્રવાહો, કે કળિયુગની કઠિનાઈ યાદ આવે છે

જો મનુષ્યે સુખી થવું હોય તો પાપનો ક્ષય કરવો પડશે અને પુણ્યનો સચય કરવો પડશે પાપ અને પુણ્યને જ્યાં સુધી જોખળી જવાની તાકાત ન આવે ત્યાં લગી પાપ અને પુણ્યના આ ગણિતને સ્વીકાર્યા વિના છૂટકો નથી

પુણ્યનો આપણે એટલો બધો સચય કરવો પડશે કે આ મર્યાદા પુણ્ય જ આપોઆપ સ્વયં અન્ય પુણ્યને ઉત્પન્ન કરતું રહે જેમ પૈસો પૈસાને બેચે તેમ પુણ્ય પુણ્યને બેચે

આ પરિસ્થિતિને શાસનમાં પુણ્યાનુબધી પુણ્ય કહ્યું છે

આધ્યાત્મિક યત્ર

શું આવું કોઈ આધ્યાત્મિક યત્ર છે (spiritual machinery) કે જે સમગ્ર પાપના સવથા ચૂરેચૂરા કરી દે અને પુણ્યનો વિરાટ ધાધ અખડપત્રે વહેવડાવે ?

સર્વ તીર્થંકર દેવોએ, સર્વ દેવગ્રી ભગવતોએ, સર્વ ચૌદ પૂવધરોએ અને મર્વ શુભધર માધુ-સતોએ એકમતે એક અવાજે ઘોષણા કરીને કહ્યું કે ‘હા, એવું આધ્યાત્મિક યત્ર છે, જે માત્ર તમારા જ સધળા પાપોનો નહિ પણ ત્રણે કાળના મલે લોકના મર્વ પાપોનો સમૂળ નાશ કરે અને તે આમા સર્જનાર પાપવૃત્તિને જડમૂળથી ઉખેડી નાખે.”

તેઓએ ભેરશોરથી સર્વાનુમતે સમયન કર્યું કે એક એવું આધ્યાત્મિક યત્ર હયાત છે, જે એવો પુણ્યપ્રવાહ વહેવડાવે છે, જે મુદ્દિના પરમ મગલ મુખી પહોચાડે છે, જે અનૂપ પુણ્ય પરપરા મજે છે, જેનો બીજો છેટો મુદ્દિની અગાળીએ વિજાણે હોય છે આવું આધ્યાત્મિક યત્ર તે શ્રી નમસ્કાર મહામત્ર છે

શ્રી નમસ્કારના અડસઠ અક્ષરો જેના મનમા ઠિઠા અને આમાણિક આદર પામ્યા છે, તેને માટે પાપપુણ્યનો પ્રશ્ન ઉકે લાઈ જાય છે તે સાધકના મનની અભ્યતર રચનામા એક એની ક્રિયા શરૂ થાય છે, જે પાપનું સંપૂર્ણ વિસર્જન અને પુણ્યનું સ્વોત્તમ સર્જન કરે છે

॥ श्री नमस्कार महाभक्त उपर चित्त-मनन ॥

જમોડપી ધનુષ્ય

જમોડપી ધનુષ્ય ઉપર ચઢેલુ મનડપી બાણ 'અરિહંત'
ડપી પ્રક્ષને લક્ષ્ય કરીને અપ્રમત્તપણે વીંધવામાં આવે તે
તાણ 'ડપી ત-મનતાને પામે છે

प्रणवो धनुः शरो ह्यात्मा ब्रह्म तल्लक्ष्यमुच्यते ।

अप्रमत्तेन वेदव्य, शरवत् त-मयो भवेत् ॥ ૧ ॥

જમો પ્રણવ સ્વરૂપ પણ છે પ્રણવ એટલે પ્રકૃષ્ઠ સ્તુતિ
જમો પ્રકૃષ્ઠ સ્તુતિરૂપ હોવાથી પ્રણવ જ છે પરમાત્માની સ્તુતિ
રૂપ બનાવવા માટે જમોના છેલ્લા અક્ષરને ઉવટાવાથી 'ઓ'
પરમાત્માવાચક બની જાય છે તેથી ઓ જમો એ ધનુષ્ય બ થું
એ જ રીતે 'મણસ્'ને ઉલટાવવાથી 'જમસ્' બને છે 'મણસ'
એ ઇન્દ્રિયાભિમુખ મન છે તેને 'જમસ' વડે પરમાત્માભિમુખ
બનાવાય છે એટલે નમસ્કારાકાર મનોવૃત્તિ કરવાનું સાધન
'મણસ્' પદની સાથે 'જમસ' પદને જોડવું તે છે જમો એ
મનને ઉવટાવવાની ક્રિયા છે જે મનવડે છવ ઇન્દ્રિયાભિમુખ
થઈને કર્મ બાધતો હતો, તે જ મનવડે આત્માભિમુખ બની
છવ કમ નિર્જર છે એ પ્રભાવ જમો પદનો છે તેથી જમો
૫૦ એકલું પણ મહામ ૧ સ્વરૂપ છે,

મંત્ર શબ્દની વ્યુત્પત્તિ

મંત્ર શબ્દની ત્રણે વ્યુત્પત્તિ જમો પદને લાગુ પડે છે જમો મનન વડે ત્રણ કરવાની શક્તિ ધરાવે છે અથવા પરમાત્મા સાથે જીવાત્માને તન્મય થવાની શુદ્ધ મંત્રણા કરાવે છે અથવા સર્વ પ્રકારના ભેદ પુરુષાર્થોને આમંત્રણ આપે છે જમો એ મોક્ષ સુખનું આમંત્રણ છે ઇન્દ્રિયો અને તેના વિષયો સાથે અથવા દેહ અને તેના ધર્મો સાથે જોડાયેલું, એકમેક થયેલું મન આત્મા અને તેના ધર્મો સાથે અથવા પરમેષ્ઠિઓ અને તેમના શુભો સાથે જમો પદવડે જોડાઈ શકે છે, તેથી જમો એ મહાયોગ સ્વરૂપ છે

જમો પદનો પુન પુન જાપ જીવને લોગી મટાડીને મોગી બનાવે છે, સસારી મટાડીને સિદ્ધ બનાવે છે, જીવ મટાડીને શિવ બનાવે છે જે અક્ષરનું ‘મન’ જે અક્ષરના ‘જમ’ વડે વશ થાય છે

સૂર્ય અને ચંદ્રવાચી જમો પદ

‘જ’ સૂર્યવાચી છે ‘મો’ ચંદ્રવાચી છે, ‘જ’ રૂપી સૂર્ય અર્થાત્ આત્મામા ‘મો’ રૂપી ચંદ્રમા અર્થાત્ મન વિલીન થાય છે એટલે ‘અહ=અરહ’ રૂપ જની જાય છે અને ‘અરહ’ નાણરૂપ જની જાય છે

‘જો’ પરમાત્મ-વાચક છે ‘જ’ સૂર્ય-આત્મવાચક છે, ‘મો’ ચંદ્ર-મનવાચક છે

સૂર્યરૂપી આત્મામા ચંદ્રરૂપી મન મગી જાય તો તે આત્મા

પોતે જ પરમાત્મરૂપ બની જાય છે મળી જવાની ક્રિયા 'ત્રાણ' રૂપ છે અને મળી જવાથી આત્મા પરમાત્મસ્વરૂપ બની જાય છે મનને આત્મામાં વિલીન કરવાની ક્રિયાનું નામ જમો છે

જમો એ મનનું ત્રાણ છે શરણ છે-આશ્રયસ્થાન છે મન રૂપી હસને વિમાન્તિ લેવા માટે કમલની શ્રેણી છે

મનરૂપી બાણ, જમોરૂપી ધનુષ્ય વડે, અરહ્ રૂપી લક્ષ્યને વીંધીને 'ત્રાણ' રૂપ બને છે 'ત્રાણ' એટલે મનનું આત્મામાં વિલીન થઈ જવું, સકલ્પ-વિકલ્પ રહિત થવું, નિર્વિકલ્પ ચિન્માત્ર સમાધિરૂપ બની જવું તે સમાધિ માટે 'અરહ' ના આલબન-લક્ષ્યની અને જમોરૂપી ધનુષ્યની જરૂર પડે છે જમો રૂપી ધનુષ્ય ઉપર મનરૂપી બાણને ચઢાવવાથી 'અરહ' રૂપી લક્ષ્યને વીંધીને 'ત્રાણ' રૂપી નિર્વિકલ્પ અવસ્થા સાધી શકાય છે

મનની અવળી ક્રિયા છોડાવીને તેને સવળી ક્રિયામાં જોડવા માટે જમો પદની આવશ્યકતા છે જમો પોતે જ 'અરહ' અને 'ત્રાણ' વાચક બની જાય છે કેમ કે તેમાં ઓ એ 'અરહ' વાચક છે અને નમો 'ત્રાણ' વાચક છે ત્રાણ એટલે મન આત્મામાં વિલીન થઈ જવું, આત્માકાર બની જવું મોરૂપ મન, જ રૂપી આત્મામાં વિલીન થવાથી ઓરૂપી પરમાત્મ પ્રગટ થાય છે

તેથી મનનું ઉચ્ચારણ આ પ્રમાણે થયું

“જમો-ઓ-અરહ-તાણ”

‘જમો’ નો ‘મો’ રૂપી થક ‘જ રૂપી સૂચના મળી ગયેા એટલે અરહ પ્રગટ થતા તે પ્રગટ થવાથી હ મેશ માટે લવભય

ગયો અને આત્મભાવરૂપી શરણુ પ્રાપ્ત થયું એટલે સાત અક્ષરભાષી માત્ર ઝાં અક્ષર બચ્યો બીજા બધા અક્ષરો પોતાની ભાવના સાથે પ્રણવાક્ષરમા મળી ગયા પ્રણવાક્ષર મૂળ મત્ર કાયમ રહ્યો

મ ગણની વ્યુત્પત્તિ

“ પદમ હવદ્ મગલ ” મા ગાલયતિ મવાત્, સ્વાર્વાત્ અહત્વ-મમ વ-ભાવાત્ इति મગલ ।’ જે મને બવથી, સ્વાથથી અહતા મમતાથી દૂર કરી આપે તે પ્રથમ મ ગણ છે, પ્રધાન મ ગણ છે શ્રેષ્ઠ મ ગણ છે નિત્ય વૃદ્ધિ પામતું મ ગણ છે, શાશ્વત મ ગણ છે અહત્વ ને અહત્વથી અને મમત્વ ને સમત્વથી ગાળી આપે છે, ટાળી આપે છે, દૂર કરી આપે છે, તેથી મ ગણ છે

અહત્વ પરમાત્મતુલ્યતાનો અને સમત્વ સર્વાત્મતુલ્યતાનો બોધ કરાવી આપે છે એ બોધની દૃઢતા પરમેષ્ઠિ નમસ્કાર કરી આપે છે કેમ કે તેમા અહત્વને નમસ્કાર છે અને અહત્વ એ મમત્વથી બરપુર છે તેથી સમત્વ સહિત અહત્વનું ધ્યાન જેમા છે, તે પરમેષ્ઠિ નમસ્કાર મમત્વ અને અહત્વને દૂર કરી આપે ॥ એમા કંઈ શકા નથી

સમત્વ સર્વ જીવો સાથે એકતા સાધી આપે છે અને અહત્વ પરમાત્મા સાથે પોતાના આત્માની એકતા સાધી આપે છે

મ નનો તાત્ત્વિક અર્થ મનનવડે રક્ષણુ છે એટલે મ નદારા દેવતા ગુરુ અને આત્માનું ઐક્ય સ્થાપન કરવું તે છે મત્ર મનને અને ॥ સાથે ઐક્ય કરી આપે છે અને

આત્મા તેના મનનદ્વારા ગુરુ અને દેવતા સાથે એકથ કરી લે છે. મનના અક્ષરો મન અને પવન સાથે સબધ રાખે છે. મનનો અર્થ દેવતા અને ગુરુ સાથે મબધ રાખે છે.

એ રીતે દેવતા, ગુરુ અને મનની એકતા સાધવાદ્વારા મનચૈતન્ય પ્રગટે છે અને મનચૈતન્ય પ્રગટ થવા દ્વારા યથેષ્ટ ફળની સિદ્ધિ થાય છે. દેવતા અને ગુરુનો સબધ સર્વજીવ સૃષ્ટિ સાથે છે, તેથી મનચૈતન્ય વિશ્વવ્યાપી બની જાય છે.

“સમત્વનો લાભ એ તથાભવ્યત્વનો વિકાસ છે, મમત્વનો નાશ એ સહજમળનો હાસ. સમત્વનો વિકાસ અહંત્વની સાથે સબધ કરાની આપે છે અને મમત્વનો નાશ અહંત્વને ઓગાળી આપે છે. અહંત્વ અને મમત્વ એ વિજાતીય કર્મ દ્રવ્યના સબધથી મન કલ્પિત હતા તે કલ્પના સમત્વ અને અહંત્વની સાધનાદ્વારા ગળી જાય છે.”

વિકલ્પકલ્પિત અહંત્વ અને મમત્વની કલ્પના ઓસરવા માટે છે, તેમ તેમ વિજાતીય દ્રવ્યના સબધમા આવવાની જીવની યોગ્યતા ધણુ ઘટતી જાય છે. વિજાતીય દ્રવ્યના સબધને અને અહંત્વ-મમત્વની કલ્પનાને કાર્યકારણ બાવનો સબધ છે એકના ઘટવાથી બીજાનું ઘટવું અવશ્યમેવ થાય છે.

જ્ઞાન અને ક્રિયા ઉભય મળીને મોક્ષનો માર્ગ બને છે, એવું ચાત્રકાર ભગવતોત્તું ફરમાન છે, વ્યવહાર કાળમા ક્રિયા અને ધ્યાન કાળમા જ્ઞાન મુખ્ય બનીને કર્મ-દ્રવ્ય અને અહંત્વ મમત્વને ઘટાડનાર થાય છે.

જમો પદનુ માહાત્મ્ય

‘જમો’—દુષ્ટ-ગર્હી ।

‘અરિહ’—સુરતાનુમોદના ।

‘તાણ’ શરણોપગમન ।

‘જમો’ વડે યોગ્યતા અને યોગ્યતાવડે રક્ષણ એ અર્થ પશુ થાય છે ‘અરિ’ને હણનારા, યોગ્યતાને આપનારા અને તે વડે રક્ષણને કરનારા, એવો અર્થ પશુ થાય છે

“ જાણ ’ ‘ તાણ ’ વમાણ ”

અરિહતોની આજ્ઞા એ જ રક્ષણ કરનાર છે, એ વાત મને પ્રમાણ છે, સંપૂર્ણ માન્ય છે પ્રભુની આજ્ઞા સર્વેશ્વરોને આત્મતુલ્ય ગણવાની ॥ અને આત્મતુલ્ય વતન કરવાની છે તે આજ્ઞા મને પ્રમાણ છે એમ જ મો પંથી સ્વીકારાય ॥

જમોનું જો + જ એવું ઉત્કૃષ્ટ રૂપ થાય છે જો સ્વીકાર અર્થમાં છે એટલે પ્રભુને કહે કે, તારો હું સ્વીકાર કરું છું અને જ નિષેધ અર્થમાં છે એટલે સસારનો, સ્વાર્થનો, મોહનો હું નિષેધ કરું છું, એવો અર્થ પશુ થાય છે

‘જમો’ એ મનરૂપી માયાનો મુશુટ છે

‘જમો’ એ મનરૂપી કઠનો હાર છે

‘જમો’ એ મનરૂપી અશુભની મુદ્રિકા છે

‘જમો’ એ મનરૂપી ધનુષ્યનું બાણ છે

‘જમો’ એ મનરૂપી અરણિનું ઉત્તરકાષ્ટ છે

‘જમો’ એ મનરૂપી સોયનો દોરો છે

તેથી તેનું શ્રવણ-મનન અને નિદિધ્યાસન અનુક્રમે સવિકલ્પ અને નિર્વિકલ્પ સમાધિ સુધી પહોંચાડે છે સમાધિ સુધી પહોંચવું એ જીવને અત્યંત હિતકર છે વળી જમો એ—

મનરૂપી મમ્યગ્દષ્ટિનો દેવ છે

મનરૂપી મમ્યગ્જ્ઞાનીનો શુરુ છે

મનરૂપી સમ્યક્ચારિત્રીનો ધર્મ છે

*

*

*

નમસ્કાન્ભાવ સિવાય માનસિક લેહ-ભાવ ન ટળે અને ન ટળે ત્યાં સુધી અહંકાર-મમકાર ન ઝોગળે અહંકારનું અમમકારનું ઝોગળવું એટલે લેહ-ભાવનું ટળવું

અલેહભાવ સિવાય જીવ જીવને જીવરૂપે કદીયે ન ઝોગળે, ન આવકારી શકે, ન ચાહી શકે તે અલેહભાવને સાધવા માટે જમો એ અઢિતીય સાધન છે

મહામત્ર અને તેની સાધના

(૧) મહામત્રના પ્રથમ બે પદ દેવપદ છે પત્રીના ત્રણ પદ ગુરુપદ છે ‘સુમો’ પદનું રહસ્ય ‘માર્ગાનુસારિતા’ છે, કેમ કે નમસ્કારની ક્રિયા મોક્ષ અપાવે છે, તેમા આલબન દેવગુરુ છે કમબધન કાયા-વચન અને મન ત્રણ વડે થાય મન-વચન-કાયા વડે નમસ્કાર કરવાથી તે ત્રણે પ્રકારના કર્મોનો નાશ થાય છે

(૨) નવકાર જાપમા એકાગ્રતા જરૂરી છે જે વસ્તુની એકાગ્રતા લાવવી હોય તેના ગુણમા રસ થવો જોઈએ બીજા વિચારો ન આવે તેનો નિરેધાત્મક (Negative) પ્રયાત્ન કરવાને બદલે જેનો જાપ કરીએ તેનો (Positive) વિચાર કરવે જોઈએ એકાગ્રતા લાવવા માટે માળા અને સ્થાન નિયત જોઈએ સ્થાન-સ્થાપનામા પણ રહસ્ય છે એકજ રથજો આસન કરવાથી અને એકજ નવકારવાળી વડે જાપ કરવાથી પવિત્ર પરમાણુઓનો સંગ્રહ થાય છે

(૩) સગી પચ્ચેદ્રિય માનવ શરીરમા અદ્ભુત શક્તિઓ છે, જે દેવતા-નારડી વગેરેના શરીરમા અવલ્પ છે માનવ-

શરીરની પીઠમા કસોડરબ્બુ છે તેને મેડુલ ક કહેવાય છે, તેમ
પણ રહસ્ય છે બેસવામા શરીર ટટાર રાખવાથી મન સ્થિ
થાય છે

(૪) મનને આત્મા સાથે જોડે, અતર્કુષ્ણ બનાવે
યોગ મનુષ્ય શબ્દ 'મન' ધાતુ પરથી થયો છે મન
ઠરના માટે મન છે મનન કરવાથી આત્માનુ રક્ષણ કરે
મન છે મનની સાધના એક પ્રકારનો યોગ છે મનને આત્
સાથે જોડવું પણ બહાર લટકવું ન રાખવું તેથી અતિ
મુખ ઉપજે છે

પદાર્થમા સુખ નથી, મુખ આત્મામા છે આત્મા અનંત
સુખ-શક્તિનો ખજાનો છે પુણ્યલમા ગમે તેટલા રૂપ-રસ
હોય તેથી આત્માને શું લાભ ?, પુણ્યમા સુખ નથી, પણ
સુખ-દુખની માન કલ્પના છે આત્માની પોતાની ચીજ કેમ
પ્રાપ્ત કરવી તે યોગ ગ્રીખવે છે યોગવિદ્યા, આધ્યાત્મવિદ્યા એ
પોતાની વિદ્યા છે

બે ઠાન, બે આખ, બે નાકના છીદ્ર અને એક મો એમ
સાત છીદ્રોને સાત અંગળીઓથી બંધ કરી 'જમો અરિહતા'ના
સાત અક્ષરોનું સ્મરણ કરવામા આવે તો દેવદોહના ઘટા
રવ, દિવ્ય સંગીત, દિવ્ય રૂપ, દિવ્ય ગ્રંથ અને દિવ્ય રસનો
અનુભવ થાય છે (Do and see) અદર ઉંડા ઉતરો ને
અનુભવ કરો

(૫) મનુષ્ય શરીરમા અનેક અંકો છે, તે અંકો ઉઘડી
બાય છે તો અદ્ભુત શક્તિઓ પ્રાપ્ત થાય છે ખારાખડી એ

પરમાત્મપદની ચાવી છે ‘અહ’ પદમા બારાખડીનો પહેવો ને છેલ્લો અક્ષર છે, અને તે ઉપર અનુસ્વારનું બીજ છે અક્ષરોમાં અનુસ્વાર લગાવવાથી ગજબ તાકાત આવે છે

અનુસ્વાર એ શબ્દની ત્રીજા ધાર છે આત્માનું મૂળ જોયે છે કેમકે પચ્ચપરમેષ્ઠીઓ વચ્ચે છે ચાર ડાળીઓ નીચે છે છઠ્ઠ-શાસ્ત્રો એના પાંદડા છે માત્ર તેને જોવાથી મોક્ષનો દે આત્મતત્ત્વનો અનુભવ નહિ થાય

(If you look at sky, you will see sun, moon etc) જે તમે ઉંચે આકાશમાં જોશો તો સૂર્ય-ચંદ્ર વિગેરે દેખાશે (If you look at earth you will see dust, dust and dust) જે તમે નીચે પૃથ્વી પર જોશો તો ધૂળ-ધૂળ અને ધૂળ જોશો અહીં ‘અહ’ એ પૃથ્વી છે ‘અહ’ એ આકાશ છે આત્મતત્ત્વને અનુભવવા માટે ‘અહ’ ને જોવાનું છે. ‘અહ’ ને જોતા શીખો

(૬) જગતમાં મનુ નજન્મ કરતા શ્રેષ્ઠ વસ્તુ બીજી નથી માનવનું શરીર એ પરમાત્માની પ્રતિમા છે શરીર-વચન-મન માથી અનંત શક્તિઓ વરાળ ને વીજળીની માફક ફેલાઈ વધ્યા કરે છે, તેને પાંચ મમિતિ ને ત્રણ ગુણિના પાવન વડે કાળુમાં લઈ શકાય છે

(૭) આત્મચેત્રમાં વિચાર એ બીજ છે મનમાં આવેલા વિચારો બીજનું કામ કરે છે બીજ બે જાતના છે શુભ અને અશુભ શુભ વિચાર એ આખાના બીજ તુલ્ય છે અશુભ વિચાર એ બાવજના બીજ તુલ્ય છે સારા બીજોને વાવવાના હોય છે,

ખરાબ ખીજોને બાળવાના હોય છે, મનને સારા વિચારોમાં રોકવા માટે સહેલો ઉપાય પથપરમેષ્ઠીનો જાપ છે કરતા-કરતા, ઉકતા-બેચતા, તેમાં મન-વચન-કાયાના યોગોને જોડી શકાય છે.

(૮) નવકાર વિઘ્ન હરે છે, પાપ ટાળે છે, અશુભ જન્મોના કુસરકારોને બાળે છે ગુરુમુખે નવકાર મળે તો જ તે કૃણીભૂત થાય છે ગુરુ પામે વિધિપૂર્વક તેનો પાઠ લેવો જોઈએ બાવમન એક અમૃત્ય લકાર છે, તેમાં સરકારોનો મથક થાય છે મામથી મળે ત્યારે તે પ્રગટે છે નવકારના બપથી શુભ સન્કારોનો સચય થાય છે.

(૯) મનને સ્થિર રાખવા માટે સ્વાધ્યાય ઉત્તમ સાધન છે ક્રિયાયોગ અને વચનયોગ સરળ છે, મનનો યોગ ડુંકર છે આત્માના અધ્યવસાયો અરૂપી છે, ચૈતન્ય સ્વરૂપ છે જડ કરતા ચૈતન્યની ગતિ અનત છે ચૈતન્યની જેટલી શુદ્ધિ થાય તેવો જીવને ઉપકાર થાય છે મલિનતા થાય તેટલો તેને અપકાર થાય છે મલ્લિકાથી મનની શુદ્ધિ થાય છે, તેથી અધ્યવસાયો શુદ્ધ બને છે તેથી સ્વ-પરનુ કલ્યાણ થાય છે પોતાના અધ્યવસાયોને મલિનતાથી દૂર કરે તે મગળ અને તે મગળ પાપનો નાશ કરે છે લેખન કે ઉચ્ચાર એ બાવમ ગળનું સાધન છે અધ્યવસાયોની શુદ્ધિ તે બાવમ ગળ છે.

(૧૦) તર્ક કરતા શ્રદ્ધાનુ સામર્થ્ય વધુ છે પાથ ઇદ્રિયો અને મનથી તર્ક થાય છે પણ પાથ ઇદ્રિયોની અને મનની શક્તિ મર્યાદિત છે જગતમાં અનત સૂક્ષ્મ ને અમૂર્ત પદાર્થો

છે, તેને જાણવા માટે યોગક્રિયા-અનુભવક્રિયા જોઈએ કેવળ તર્ક અપ્રતિષ્ઠિત છે આશોનો અને દિવ્યક્રિયાનો આધાર લઈને તર્ક કંઈ તો જ તત્ત્વનિર્ણયમા સફળતા મળે

જે વસ્તુની ઉપાસના કરીએ તેના શુભો આપણામા આપો આપ આડી જાય છે આ વિષય તર્કનો નથી પણ શાસ્ત્રનો, ધર્મનો, અનુભવનો છે નામની અને આત્મિકની ઉપાસના દરવાજી ઉપાસના શુભો આપોઆપ જોવાઈ આવે છે

(૧૧) મન જે પ્રકારના છે બાહ્ય અને આંતર બાહ્ય મન દ્રશ્ય મન છે, તેથી પૌર્ણગતિક છે આંતરમન ભાવમન છે, તેથી આત્મિક છે બાહ્ય મન ઉઘર્તું હોય ત્યારે પણ આંતરમન ભક્ત રહે છે નામ અને આત્મિકની ઉપાસનાથી મનને ઉપાસના મૂળ આ મા સાથે સંબંધ થાય છે ને તેના શુભોનું જોવાઈ થાય છે તથા પોતાના આત્માની અદર તે શુભો ઉતરે છે

અરિહંતોનું તથા ભવ્યત્વ પરોપકારવૃત્તિથી ભરપૂર છે તેમની સ્વભાવજય પરોપકારપરાયણતા અગાધ-અખૂટ અને અનંત છે અરિહંતોની સુગ્રીથી આપણો ધર્મ વ્યવહાર થાકે છે તે ઉપકારનો બદલો વાગવાનું એક સાધન શ્રીનવકારનું આરાધન છે

(૧૨) આખા શરીરમા વધારે અગત્યનો પ્રદેગ દૃઢ્ય છે દૃઢ્યથી ચોદરાજદોષ સાથે સંબંધ સાધી શકાય છે દૃઢ્યમા ઠમંગ છે, તેને આડ પાખડીઓ છે, તે ઉધી છે, તે કારણે શુદ્ધિ અધિગામી છે નવકારના પરોને દૃઢ્યમા રચાઈને ઉપાસના કરવાથી તે ઉખમુખી થાય છે

(૧૩) જાપમા રગનુ પણ મહત્ત્વ છે સફેદ રગ આત્મા ઉત્કલ્પના બનાવી મોક્ષ પુરને અપાવે છે

અક્ષરમા પણ અપૂર્વ અને અનંત સામર્થ્ય છે હૃદયરૂપ માટીઆ (Black-Board) ઉપર ‘જમો અરિહતાળ’ એ સફેદ અક્ષરો લખેવા છે, તેમ કલ્પના કરીને વાચવા અક્ષરો સફેદ-હીરા જેવા અગમગના કલ્પીને વાચવાથી તે ધ્યાન થાય છે

ધ્યાન જોટલે ચિત્તની તન્મયતા જાપની સાથે ધ્યાન નો વાથી વિશેષ લાભ થાય છે મત્રના અક્ષરો એ રીતે વિચારપૂર્વ વાચવાથી પરમાત્મતત્ત્વ સાથે આત્માનું અનુસધાન થાય છે

ધ્યાન વખતે જોટલી તન્મયતા, લીમતા અને એકાગ્ર વધારે તેટલો લાભ વધારે થાય છે (As a man thinks so he becomes) માણસ જેવું ચિનન કરે છે તેવો તે થાય છે એ વાત આજે વિજ્ઞાન પણ સ્વીકારતું થયું છે

❦ માનસ જાપ ❦

જાપના ત્રણ પ્રકાર—સાધન, ઉપાગુ અને માનસ

સાધ્ય જાપ જોટલે શુદ્ધ ઉચ્ચારપૂર્વક કરાતો જાપ

ઉપાગુ જાપ જોટલે કષ્ટેન્દ્રિય મુખી જવાજ ન પહોંચે તે મીનનો જાપ આ જાપ હરમિયાન જોષ્ટ તથા જિદ્દા ઉત્પાદિત અવ્યતર દલન-ચલન ચાલુ હોય છે

માનસ જાપ જોટલે ? જોષ્ટ તથા જિદ્દાનું દલન ચલન બંધ કરીને કેવળ મન પ્રદેશમાં જ મત્રોચ્ચાર-મત્રજપ-કરવો તે.

જડી ખાસ સમજવાનું એ છે, કે જોષ્ટ તથા જિદ્દાનું દલન-ચલન બંધ થવા માત્રથી માનસ જાપ શરૂ થઈ જાય છે, એવું જોશ્ન માની લેવું નહિ કેમકે હોડ તથા હમનો બાપાર બંધ થયો પછી પણ જોને ઉપાશુ દટી ચમાય તેવા પ્રકારનો જાપ ચાલુ રહી શકે છે

જાપના મનોમગ્ન ઉચ્ચારણનો પગલો, જે મનમાં પડે છે, તે ક્યાંથી આવે છે, તેની ચકામણી કરી જોવાનું સાધક માટે આવશ્યક છે વાચનું ઉત્તરવચાન કહ છે અને કહ દારા થનો જાપ જિદ્દા કે જોટના દલન-ચલન વિના થઈ શકે છે, જોટલે પ્રત્યેક સાધકે માનસ જાપ કરતી વખતે આ વાતની ખાતરી

કરી લેવી જોઈએ કે જેને પોતે માનસજ્ઞપ માને છે, તે કંઠ જ્ઞપ તો નથી ને ?

કંઠ-જ્ઞપ જો થતો હોય તો મન પ્રદેશમાં સંભળાતા જ્ઞપનું ઉદ્ભવસ્થાન કંઠ છે, એની ખબર સાવધાન માધકને તુરત જ પડી જશે ખાસ કરીને જેઓ લાળા સમયથી માનસ-જ્ઞપ કરતા હોય, છતાં મનમાં એકાગ્રતા ન આવતી હોય અને ઇદ-તૃતીય વિચારોની આવજા તથા દોડાદોડી મનમાં થયા કરતી હોય, તેમણે તો પોતાના આ માનસ-જ્ઞપના પ્રકારની ચકાસણી વહેલામાં વહેવી તકે કરવી જોઈએ.

માનસજ્ઞપ માટે સર્વ પ્રથમ આવશ્યકતા ચર્મચક્ષુઓને બંધ કરી દેવાની છે. ઉઘાડી આંખે માનસ જ્ઞપ થઈ શકતો નથી અથવા જો થઈ શકે તો તે દીર્ઘ પરિશ્રમ પછી લાળા કાળે સાધન થાય છે એટલે વિશુદ્ધ માનસ-જ્ઞપ કરવા ઇચ્છનારે સર્વ પ્રથમ તો નેત્રોને મીચિવા રાખવા જોઈએ. ઉઘાડી આંખે બાહ્ય તથા ઉપાશુધી ભિન્ન એવો જે માનસ જ્ઞપ થાય છે, તે પ્રાય કંઠ-જ્ઞપ હોય છે અને તેને કેવળ સ્મરણ તથા રટણની કક્ષામાં મૂકી શકાય. આ સ્મરણ અને રટણ તો સાધનામાં પ્રગતિ કરી ચૂકેલા માધક માટે સહજ બની જાય છે, પરંતુ તે વિધિપૂર્વકનો “માનસ-જ્ઞપ” નથી.

માનસ-જ્ઞપના ઉચ્ચારણનું ઉદ્ભવસ્થાન સ્વયં ચિત્તમાં જ હોવું જોઈએ. આ માટે દૃષ્ટિને બાહ્યપ્રદેશના મધ્યભાગમાં સ્થિર કરવી જોઈએ. બંધ થયેલી આંખોમાં પાપણની નીચે ઢકાયેલા નેત્રોના બંને રત્નોને આ માટે ચોટાડ સમ આપવો પડે છે.

બ્રહ્મકૃતિને જરા અદ્વર ચડાવીને નેત્રોના રત્નોને જરાક ઉર્ધ્વદિશામા સ્થિર કરવાથી કપાળના પ્રદેશમા કંઈક સાર અનુભવાય ત્યારે સમજવું કે ચિત્તમા જે આકાશ (અવકાશ) છે, ત્યાં (ભાલપ્રદેશમા) દૃષ્ટિ સ્થિર થઈ છે ના રીતે ત્યાં સ્થિર થયેની દૃષ્ટિ વડે શરૂ થતા જાપમા મનાક્ષરોનું ઉચ્ચારણ તે પ્રદેશમા જ એટલે કે ચિત્તમા જ ઉદભવે છે

ચિત્તના આકાશમા આ રીતે માનસ-જાપ જ્યારે સ્થિરતા પ્રાપ્ત કરશે ત્યારે ઉચ્ચારણ પણ ત્યાંથી જ તે પ્રદેશમાથી જ ઉદભવે છે, તેનો અનુભવ સાધક કરી શકશે એની સૌથી પ્રથમ પ્રતીતિ તો એ થશે, કે વિચારોની અરણ્ય સરણ્ય કે દોડાદોડીનું જોર મદ પડી જશે અને ધીરે ધીરે અદ્ભુત એકાગ્રતા પ્રાપ્ત થશે

આ રીતના માનસ જાપમા સાધક જેમ જેમ પ્રગતિ કરતો જશે, તેમ તેમ મન્તકની ઉપરના (અદ્વરના) ભાગમા-જ્યાં પ્રવેશ પ્રાપ્ત છે, ત્યાં થોડીક હલચલ થતી હોવાનો અનુભવ થશે

માનસજાપના આ વિશુદ્ધ પ્રકારનો અભ્યાસ પાડતી વખતે સાધકે ધીરજ રાખવી જોઈએ જ્યારે શ્રમ પડવા લાગે, ત્યારે માનસ-જાપ બંધ કરીને ઉપાશુ તથા માનસ-જાપની વચ્ચેના કઠ-જાપનો આશ્રય લઈ, ચિત્તના આકાશને આરામ આપવો જોઈએ ચતુષ્કોના રત્નોને પણ અભ્યાસ પડે તે માટે આરામ આપવાની જરૂર છે

બીજી એટલી જ મહત્વની વાત કરોડ-રજ્જુને ટટાર રાખવાની છે પજાસન, સિદ્ધાસન અને સુખાસન એ ત્રણેના વારાકરતી ઉપયોગગ્રસ્તરવો

શરૂઆત કરવા માટે સિદ્ધાસન વધુ ઉપયોગી થશે એનાથી ચિત્તની સ્થિરતા પ્રાપ્ત કરવામા સારી સહાય મળે છે પદ્માસન તો ઉત્કૃષ્ટ આમન છે શારીરિક અસ્વસ્થતા હોય તો શવાસન પણ સારી સહાય કરશે

ટટાર કરોડરજીવુ અને ચિદાકાશમા (ચિત્તના આકાશમા એટલે ભાલપ્રદેશમા) સ્થિર થયેની દૃષ્ટિ વડે ચિત્તમા જ ઉદભવતા ઉચ્ચારણપૂર્વકના જાપની અસર અદ્ભુત છે

મુખમડળ ઉપર પ્રસન્નતાના લાવેનુ અકન કરીને આ રીતે ગણવામા આવેલા ત્રણ જ નવકારનો મહિમા અન્યથા ગણાતા હજારો નવકાર કરતા વિશેષ છે એનો અનુભવ સાધકને કાળક્રમે થશે જ

પરંતુ અન્યથા એટલે કોઈ પણ રીતે ગણાતા શ્રીનમસ્કાર મહામત્રનુ મહત્ત્વ તેથી જરા પણ ઓછુ થતું નથી જ્યાં રીતસરના જાપ શરૂ કરવાના હોય, ત્યાં ' આ મહંટ મન હવે તમને સોપ્યુ એની જવાબદારી હવે તમારી ' એવી ભાવના ઉપાસ્ય દેવગુરુને પચપરમેષ્ઠિને-ઉદેશીને લાગ્યા પછી શરૂઆત કરવાથી પણ અચિંત્ય લાભ થશે ચિત્તની એકાગ્રતા પ્રાપ્ત કરવામા તેથી ખૂબ મદદ મળશે

જાપની પાત્રતા કેળવવાના ઉપાયો

નીચેના શુષ્કોને જૂઝ મહત્વના માની તેને જીવનમાં ઉતારવા માટે શક્ય પ્રયત્ન કરવાથી જીવનમાં પાત્રતા કેળવાય છે અને તો જીવનમાં કેળવાયેલી પાત્રતા એ જ સર્વ સફળતાને ટકાવનાર, વધારનાર અને સાનુભૂતિ બનાવનાર એક અજોડ જડીબુટ્ટી છે

(૧) કોઈને પણ નિંદનીય માનવો નહિ પાપીમાં પાપી જીવ પ્રત્યે પણ ભવસ્થિતિ ચિંતવવી

(૨) કોઈ પણ એક અસાધારણ શુષ્કને વરેલ આત્મા પ્રત્યે પણ હૃદયમાં ગહુમાન ધારણ કરવું શુષ્કનો લેશ પણ કોઈ જગ્યાએ ભેગા મળે તો આનંદિત થવું

(૩) લોકસંજ્ઞાને છોડી દેવી, સાશ્વત જ્ઞાને કેળવવી

(૪) હિતકર વચન નાના બાળકનું હોય તો પણ અડધું કરવું

(૫) દુર્જન પ્રત્યે દ્વેષ ન કરવો બીજા ઉપર દ્વેષબુદ્ધિ એ તત્ત્વજ્ઞાન પ્રાપ્તિમાં પ્રતિબંધક છે તત્ત્વજ્ઞાનની પ્રાપ્તિમાં નીચે મુજબ અદ્વેષ આદિ આઠ અંગો છે

(અ) અદ્વેષ—એટલે બીજા જીવો અથવા તત્ત્વો ઉપર અપ્રિયતાનો અભાવ

(આ) જિજ્ઞાસા—એટલે તત્ત્વને બાણવાળી ઇચ્છા

(ઇ) શુશ્રૂષા—એટલે તત્ત્વને સાલજવાળી ઇચ્છા

(ઈ) શ્રવણ—એટલે તત્ત્વને માલજવું

(ઉ) બોધ—એટલે સાલજેલ તત્ત્વોની બાણકારી

(ઝ) મીમાંસા—એટલે અવગમ પછીનું તત્ત્વનું મનન

(એ) પ્રતિપત્તિ—એટલે મનન પછી તત્ત્વનો સ્વીકાર
અર્થાત્ તત્ત્વ નિશ્ચય ‘આ આપું જ છે’
એવો નિશ્ચય

(એ) પ્રવૃત્તિ—એટલે તત્ત્વનિશ્ચય પછીનું તદનુસાર અનુક્રાન

આ રીતે તત્ત્વજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ અસાધી છે તેની પ્રાપ્તિમા
અદેખલાવ એ પ્રથમ હેતુ છે તેથી કેાઈ પણ જીવ પ્રત્યે દેખ
ન કરવો એ શક્ય છે

(૬) પોતાના ભૌતિક કાર્યો માટે પારકી આશા કદી
સેવવી નહિ સ્વાશ્રયી રહેવું

(૭) સ્વજનસંયોગોને નિસ્વાધલાવે વેદવા સર્વ
મયોગ-મળધને બધનરૂપ બાણવા

(૮) કેાઈ સ્તુતિ કરે તો કુવાણું નહિ નિંદા કરે તો
કેાપાયમાન થવું નહિ

(૯) સનાયારી ધાર્મિક પુરુષોની એવા કરવી

(૧૦) તત્ત્વની જિજ્ઞાસા રાખવી

(૧૧) જીવન પવિત્ર ગાળવું

(૧૨) કષ્ટ વખતે સ્થિર-ધીર રહેવું

(૧૩) નિહ બા જીવન ગાગવું

(૧૪) ઇન્દ્રિયોના અનુકૂળ વિષયો પ્રત્યે વૈરાગ્ય ઠેળવવો

(૧૫) સ સારનું વિરૂપપત્તિ ચિત્તવડું

(૧૬) શરીર, ધન, વૈભવ આદિની મૃદી ઉનારતા રહેવું

(૧૭) ભગવાન પ્રત્યે ભક્તિ વધારવી

(૧૮) શ્વાધ્યાય, ધ્યાન જાપ માટે શાંત અને પવિત્ર સ્થાન પસંદ કરવું

(૧૯) સમ્યક્ત્વ દૈનિક કરવું,

(૨૦) પ્રમાદનો વિશ્વાસ ન કરવો

(૨૧) આત્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવા સદા ઝંખના રાખવી

(૨૨) વય, સદાચાર અને જ્ઞાનથી વૃદ્ધ પુરોએને અનુસરવું

(૨૩) દુર્વિકલ્પો છોડવા

(૨૪) આત્મતત્ત્વનો સાક્ષાત્કાર કરવા નિત્ય તત્ત્વસવું

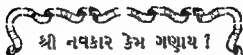
(૨૫) શક્ય પ્રવૃત્તિનો જ આરંભ કરવો

(૨૬) પૂજાના પદ્ધતિથી ચક્ર

(૨૭) આત્મજ્ઞાનીની એવા કરવી

(૨૮) રત્નપાત્ર સમાન શ્રી જિનેશ્વરદેવ અને ઉત્તમ પુરુષો પ્રત્યે ભક્તિ ધારણ કરવી

શ્રી નવકાર કેમ ગણાય ?

શુદ્ધ ઘડને,
 રવેત વસો પહેરીને,
 સાનુકૂળ ભૂમિતલ પ્રમાણને,
 આસન બાધીને,
 પૂર્વ યા ઉત્તર દિશા સન્મુખ બેસીને,
 સુતરની રવેત માળા લઇને,
 રવેત હટાસણ પાથરીને,
 ઉલ્લાસીમતના પાલનપૂવક,
 ચિત્તને 'શિવમસ્તુ સર્વ' જગત 'ની ભાવના વડે
 વાસિત કરીને

દ્રષ્ટિને નાસિકા અંગે સ્થાપીને,

ધીરે, ધીરે તેનો પ્રત્યેક અક્ષર આખા શરીરમાં ફરી વળે
 તેની રીતે આપણે શ્રી નવકારનો નાપ કરવો જોઈએ

નાપનો સમય એક જ રાખવો જોઈએ

માગાની સખ્યા પણ ચોક્કસ રાખવી જોઈએ એટલે કે
 પાંચ માળા ગણવાના નિયમવાળો પુણ્યશાળી આત્મા છ ગણી
 શકે પણ પાંચથી ઓછી નહીં જ

જાપ માટેની માળા બદલવી ન જોઈએ

જાપ સમયે શરીર હાલતું ન જોઈએ કમર વળી જવી ન જોઈએ

માનસજાપમા હોઠ બંધ રહેવા જોઈએ તેમજ હાત ખૂલ્લા રહેવા જોઈએ

ઉપાશુજાપમા હોઠનો ફફડાટ વ્યવશ્યત રહેવો જોઈએ

ભાખ્યજાપમા ઉચ્ચાર તાલબદ્ધ રહેવો જોઈએ

જાપ પૂરો થાય તે પછી ઓછામાં ઓછી પાંચેક મિનિટ સુધી આખો બંધ ઢરીને તે સ્થાનમાં બેસી રહેવું જોઈએ.

એમ કરવાથી જાપજન્ય સત્ત્વની સ્પર્શનાનો અફસુત યોગ સધાય છે અને ક્યારેક ભાવસમાધિની અણુભાલ પણ જડી જાય છે

જાપ માટેના ઉપકરણોને પૂરેપૂરા બહુમાનપૂર્વક પવિત્ર જગ્યામાં રાખવા જોઈએ

ઉપકરણો પ્રત્યેનો આપણો ભાવ શ્રીનવકાર પ્રત્યેના આપણા ભાવ ઉપર તથાપ્રકારની અમર પહોંચાડે જ છે

જાલ એકવી જ નહિ, પરંતુ મન બરાબર શ્રી નવકાર ગણતા શીખી જાય તે તરફ આપણું લક્ષ્ય રહેવું જોઈએ

એટલે મોટો ભાઈ, નાના ભાઈને કવિતા શીખવાડે તેમ આપણે મનરૂપી આપણા લઘુબાળકને સદ્ભાવપૂર્વક શ્રીનવકાર શીખવાડવો જોઈએ

મન શ્રીનવકારમા પરોવાય છે એટલે બધી ઇન્દ્રિયો પણ તેમા એતપ્રોત થાય છે

તાઢનું શરીર ભીંજ્યા સિવાય ન રહે તેમ શ્રીનવકારમા પ્રવેશેલા પ્રાણો પણ શુભ ભાવ વડે ભીંજાય જ ને ન ભીંજાય તો સમજવું કે આપણા પ્રાણોનો અધિક ભાગ શ્રીનવકારની બહાર રહે છે

શ્રીનવકારની બહાર જન્મ, જરા અને મૃત્યુ છે

શ્રીનવકારની અંદર શાશ્વત સુખનો મહાભાગર છે

શાશ્વત સુખ પ્રત્યેનો આપણો યથાર્થ પક્ષપાત, આપણને સહુને વહેલા-વહેલા શ્રીનવકારના અર્થિત્ય અતસ્તેજના પક્ષ કાર બનાવો

શ્રી નવકાર મહામંત્રના જાપની શાસ્ત્રીય મર્યાદા

જાપ એટલે !

અનંત ઉપકારી જ્ઞાની ભગવતોએ આત્મકલ્યાણના પથે વ્યવસ્થિત વિકાસ સાધવા માટે જરૂરી જણાવેલ શ્રીનમસ્કાર મહામંત્રના જાપ એટલે આપણા પરિણામો-વિચારોને, આરાધકભાવને પોષક વિશિષ્ટ શક્તિવાળા વર્ણોના સતત ઉચ્ચારણની પવિત્ર ક્રિયામાં સાકળી લઈ મોહના સંસ્કારોની પકડ દીની પાડવાની મહત્ત્વપૂર્ણ ક્રિયા

શ્રીનવકારના જાપની મહત્તા

આ દૃષ્ટિએ ખરેખર શાસ્ત્રોમાં શ્રીનમસ્કાર મહામંત્રના જાપને આશ્વતર તપના ચોથા લેહરૂપ સ્વાધ્યાયમાં અત્યંત જણાવ્યો છે. શ્રીમહાનિશીથ આદિ મહામહિમશાલી અર્થ ગભીર આગમોમાં પણ જ્ઞાનાવરણીયક્રમની વિષમતાએ સૂત્ર પૌરુષીની મર્યાદા ન જાણી શકનારા પુણ્યાત્મા મુનિભગવતો માટે શ્રીનમસ્કાર મહામંત્રના અમુક સંખ્યાના જાપથી આરાધકભાવ જાગવવાનું વિધાન કરમાવ્યું છે.

સામાન્યતઃ પાશ્વિક—આત્મીયિક અને સાવત્સરિક આલોચનાના પ્રાયશ્ચિત્ત તરીકે દરેક આરાધકે અવશ્ય કરવા.

ઉપવાસ-છટ્ટ અને અઠ્ઠમ તપની આજ્ઞાનું પાલન તપસ્યા કરવાની કાયાશક્તિ સર્વથા જેને ન હોય તેવાઓને પણ વીસ, ચાલીસ અને સાઠ નવકારવાળી (બાધી) ગણીને પણ શાસ્ત્રીય મર્યાદા જાળવવારૂપે કરવાનું હોય છે

આવા અનેક કારણોથી શ્રીનમસ્કાર મહામંત્રનો જાપ અત્યંત મહત્ત્વની ધર્મક્રિયા જણાય છે, તેનું મહત્ત્વ-યોગ્ય બધારણુ આદિ જ્ઞાની-ગુરુની નિશ્રાએ વ્યવસ્થિત રીતે સમજવાની જરૂર છે

જાપ અંગે બધારણુની જરૂર

શ્રીતીર્થંકર પરમાત્માએ જગતના પ્રાણીઓના એકાત ઠંધાણ માટે નિર્દેશેલી ધર્મની કોઈ પણ ક્રિયા જ્ઞાની ભગવતોની યોગ્ય નિશ્રા તેમજ તેમણે જણાવેલી મર્યાદા પ્રમાણે કરવાથી જઠ્ઠી અને વિશેષરૂપમા યથાર્થ ફળ આપનારી નીવડે છે

કેમ કે દ્રવ્યક્રિયામા ભાવક્રિયાનું પડી રહેલું બીજ વિધિ પૂર્વક યોગ્ય રીતે જ્ઞાની ગુરુની નિશ્રાએ આસેવન કરવાના બળે વિકસિત થઈ યોગ્ય ફળ જન્માવી શકે છે તેથી શ્રીનમસ્કાર મહામંત્રનો જાપ ઠિલકા ઝમોળા પડવને લેદી નાખવામા વજ્ર સમાન તપના અભ્યંતર લેહ તરીકેની મહત્ત્વની ધર્મ ક્રિયારૂપ ગણી-અમનુ આરાધક પુણ્યાત્માઓએ ગુરુગમ અને વ્યવસ્થિત જાણકારીના અભાવે વર્તમાનમા ચાલુ નવકારવાળીના મણકા ફેરવવા રૂપની દ્રવ્યક્રિયામા ભાવનું ઓજસ્વ લેખવવા માટે નીચે જણાવેલી શાસ્ત્રી મર્યાદાઓને ચોક્કસ રીતે લક્ષ્યમા લઈ યથાશક્તિ તે મર્યાદાઓને જીવનમા અપનાવવા માટે પ્રયત્ન કરવો

જાપના મૌલિક તત્ત્વો

સામાન્યતઃ મનશાસ્ત્રના નિયમ પ્રમાણે દરેક મત્રોનું જુદા જુદા અનુધાનના બળે વિવિધ શક્તિઓના અનુભવ માટે અમુક નિશ્ચિત આસન, દિશા, કાળ, માળા, મુદ્રા, આદિનું બધારણ જરૂરી હોય છે. મત્ર તેનો તે જ પથ બધારણીય તત્ત્વ તરીકે જરૂરી આસન, માળા, દિશા આદિના ફેરફારથી મનની શક્તિનો પ્રવાહ જુદી જુદી દિશાઓમાં ચોક્કસ રીતે વાળી શકાય છે.

મનશાસ્ત્રના મૌલિક બધારણની માર્મિકતા બહુનારાઓનું આ એક પરમ અનુભવ સત્ય છે.

આ ઉપરથી એમ પણ સ્પષ્ટ થાય છે કે જે નિશ્ચિત બધારણની બળવણી ન હોય તો ગમે તેટલી શક્તિ મત્રમાં હોય પણ ચોક્કસ ભૂમિકા વિના તે શક્તિનું અવતરણ શક્ય નથી.

તેથી શ્રીનમસ્કાર મહામત્રના જાપ માટે બપથી ઉપજતી શક્તિઓના પ્રવાહને ઝીલવા-સ્થિર થવા માટે નિરત બધારણ આવશ્યક છે.

સર્વ મત્ર, યત્ર અને તત્રોની અદ્ભુત શક્તિઓના મૂળ કેન્દ્રરૂપે શ્રીનમસ્કાર મહામત્રને “શ્રીમહાનિગીથ સૂત્ર”, “શ્રી પ્રવચનસારોદ્ધાર” “શ્રીનમસ્કાર મહામત્રપંજિકા” આદિ ગ્રંથોમાં વર્ણવ્યો છે અને “મનહાર માતૃકા” “વર્ણશક્તિ બીજ પ્રકાશ”, “મન યાત્રણ” “મત્રત્ત્વ મન્ત્રપા” આદિ મનશાસ્ત્રોના મૌલિક ગ્રંથોના રહસ્યને વિચારતા ખરેખર અનાદિ સિદ્ધ શ્રીનમસ્કાર મહામત્રમાં અલૌકિક શક્તિઓ હોય એ નિતાત સંગત અને યથાર્થ લાગે છે.

તેથી અન્ય સામાન્ય મત્રોની સાધના વખતે ચોક્કસ રીતે રખાતી આમન-દિશા, કાળ વિગેરેની જાળવણી અને વિધિની મર્યાદા કરતા પણ વધુ ચોક્કસાઈ ભરી રીતે વ્યવસ્થિત અમુક બધારણની મર્યાદાના પાલન સાથે મહામ ત્ર શ્રીનવકારનો જાપ કરવો જરૂરી ॥

શ્રીનમસ્કાર મહામ ત્રના જાપની મર્યાદા

જાપ કરનારાઓએ નીચેની પાંચ બાબતો ખાસ લક્ષ્યમાં લેવી

- નિશ્ચિત મમય
- નિશ્ચિત આસન
- નિશ્ચિત દિશા
- નિશ્ચિત માળા
- નિશ્ચિત સંખ્યા

ખામ આગાહ કારણ વિના આ પાંચ બાબતોમાં વારંવાર ફેરફાર ન કરવો.

આ સળધી માત્રિક રહસ્યવેદા પૂ આ શ્રીમદ્વિષ્ણુ સૂરીશ્વરજી મ કરમાવે છે કે—

“ દિષ્—કાલ—મુદ્રા—ડડસન—વસ્ત્રધાના
મેદ પરિણાય જપેન્ સ મત્રો ।

ન ચા-યથા સિધ્યતિ તસ્ય મન્ત્રઃ,
કુર્વન્ સદા તિષ્ઠતુ જાપ્ય હોમ ॥ ’

(મૈત્રવ પદ્માવતી કલ્પ પરિ ૩ ચા ૪)

ભાવાય —“ મત્રની સાધના કરનારે દિશા-કાલ-મુદ્રા આસન અને પલ્લવો (મત્રની આદિ કે અંતમાં આવતા બીજાક્ષરો) ના સેદ વ્યવસ્થાને જાણીને જાપ કરવો જોઈએ અન્યથા મત્રને જપતો રહે કે હોમ કરતો રહે પણ મત્ર સિદ્ધિ ન થાય ”

આ રીતે સામાન્ય મત્ર માટે જરૂરી બધારણની વાત ઉપરથી મહામત્ર અને મત્રાધિરાજ તરીકે જગજાહેર શ્રીનમસ્કાર મહામત્ર માટે વ્યવસ્થિત આસન-કાળ દિશા આદિના વિવેકની અત્યંત જરૂરીઆત સ્પષ્ટ સમજાય છે

નિશ્ચિત સમય

શ્રી નવકાર મહામત્રના જાપથી આ મગજીતની ખીલવણી માટે સવાર-બપોર અને સાંજની ત્રણ સમ્યાનો સમય અત્યંત શ્રેષ્ઠ છે

શ્રી નવકાર મહામત્રનો જાપ વિષ્ણુરાઈ ગયેવ મૌલિક આત્મસ્વરૂપનું અનુગ્રધાન કરવા માટે પથપરમેષ્ઠિ ભગવતોના અપૂર્વ તાદાત્મ્યને પ્રાપ્ત કરવાનો હોય છે

તે સમ્યા શબ્દમાંથી કૃતિત થતી સધિકાળની અપૂર્વ શક્તિને લાભ મેળવવા સમ્યાના સમય તરીકે નિયત સમય સવારના ૬, બપોરના ૧૨ અને સાંજના ૬ ની આગળ-પાછળ ૨૪-૨૪ મિનિટ સુધી હોય છે, એટલે જને ત્યાં સુધી તો ૬-૧૨-૬ નો જ સમય નક્કી રાખવો ઘટે તે કદાચ ન સધાય તો ૨૪-૨૪ મિનિટ આગળ પાછળની જે છે તેમાંથી નિયત કરવો

એટલે કે સૌથી શ્રેષ્ઠ જાપનો સમય સવારે છ વાગે, બપોરે બાર વાગે અને સાંજે છ વાગે રાત્રી ભગવતોએ નિર્દેશ્યો છે

ત્રણ સધ્યાએ જાપનો સમય અનુકૂળ ન આવે તેમણે નીચેની વાત ધ્યાનમાં લેવી

શ્રી નમસ્કાર મહામત્રનો જાપ સવારે બ્રાહ્મમુહૂર્ત (પાછવી ચાર ઘડી રાત્રે) માં કરવો જોઈએ છેવટે સૂર્યોદયથી ૧૦ વાગ્યા સુધીનો સમય જાપ માટે નિયત કર્યો છે

દિવસના ૧૦ વાગ્યાથી સૂર્યાસ્ત પછી ૨૫ ઘડી (૧ કલાક) સુધીનો સમય સામાન્યતઃ જાપ માટે નિષિદ્ધ છે

આ વાત વિશિષ્ટ, વ્યવસ્થિત અને ધીરણસરના જાપ માટે જાણવી આવું દૈનિક સ્મરણ અગર ૧૧ લક્ષાદિ જાપના અનુધ્યાન તથા ત્રિકાળજાપની મર્યાદાને તે લાગુ પડતી નથી

શ્રીનમસ્કાર મહામત્રનું સ્મરણ ગમે ત્યારે અને વારંવાર કરવાનું શાસ્ત્રીય વિધાન સંસ્કારોની જાગૃતિ અને તે જાતની વિશિષ્ટ પરિણામોની કૅળવણીની અપેક્ષાએ સાધક સમજવું પણ જાપની પ્રાથમિક ભૂમિકાએ યોડીક આત્મશક્તિ જાગૃત કરવા માટે ઉપર જણાવેલ સમયની મર્યાદા જાળવવી જરૂરી છે

પ્રાથમિક ભૂમિકાએ જાપ કરનારે અમુક સમય (પાછવી ચાર ઘડી રાત્રીથી દિવસના ૬મ વાગ્યા સુધીમાં તે) નિશ્ચિત કરી રાખવો જોઈએ તે સમયે ગમે તેવા કામને પણ પડતું મૂકીને જાપ કરવાની તત્પરતા કૅળવવી ઘટે તેમ કરવાથી જાપની શક્તિઓનો ધીમે પણ મૌલિક સચાર જીવનમાં અનુભવવા મળે છે

દુઠમાં જાપની પ્રાથમિક શક્તિઓના અનુભવ માટે સમયની ચોકસાઈ જાળવી જરૂરી છે

નિશ્ચિત આસન

શ્રીનરકાર મહામત્રના જાપ માટે પ્રવેત, શુદ્ધ ઉત્તર આસન રાખવું, તેમ જ એક જ જગ્યા નિશ્ચિત રાખવી એક જ સ્થાન ઉપર શ્રીનરકાર મહામત્રના જાપથી વિશિષ્ટકાંટિનું વાતાવરણ સર્જાય છે

જ્યા ત્યા શ્રીનરકાર મહામત્રનો જાપ ઐશ્વર્યક રીતે કરતા રહેવાથી જાપના આદોલનો બરાબર વાતાવરણ સર્જી ન શકે અને શક્તિ જ્યા-ત્યા વિખરાઈ જાય, તેથી ખાસ જરૂરી કારણ સિવાય જાપનું સ્થળ ફેરવવું નહિ

અનિવાર્ય કારણે સ્થાનાત્તર કરવું પડે તો પણ પ્રવેત, શુદ્ધ ઉત્તર આસન એક જ રાખવું, ગમે ત્યા પણ એ જ આસન પર વ્યવસ્થિત જાપ ચાલુ રહેવો જોઈએ

નિશ્ચિત દિશા

મત્રની જુદી જુદી શક્તિઓ દિશાના હેરફેરથી ઉપજતી હોવાનું મત્રશાસ્ત્રમાં પ્રસિદ્ધ છે

તેથી શ્રીનરકાર મહામત્રના જાપ માટે પૂર્વ અને ઉત્તર દિશા જ્ઞાનીઓએ વિહિત કરી છે

તેમાં પણ સવારના દશ વાગ્યા સુધીના જાપ માટે પૂર્વ દિશા અને સૂર્યાસ્તથી ૨૥ ઘડી=(૧ કલાક) પછીના જાપ માટે ઉત્તર દિશાનું વિધાન છે

રાજ જાપ નિશ્ચિત કરેલી દિશામાં ગુપ્ત રાખીને જ કરવો,

ખાસ કારણ વિના વારવાર દિશાનો હેરફેર ન કરવો
નિશ્ચિત માળા

શ્રી નમસ્કાર મહામત્ર ગણવા માટે પ્રાથમિક જાપ
(ઓછામાં ઓછો ૧૨૫૦૦ નવકારનો) નવકારવાળી વડે
કરવો જોઈએ

માળા પ્રવેત-શુદ્ધ સુતરની લેવી

પણ જે સુતરની માળા ગૂંથવાની ઓછી મહેનત પડે તે
હેતુથી અહર જુનુ કપડું બરી ઉપર થોડુંક ગૂંથીને બનાવેલ
મણકાવાળી હોય તે અશુદ્ધ અને જાપ માટે અધિકૃત જાણવી

બળરમ્ય સન્ના લાવે વેચાતી સુતરની માળાઓ લગભગ
બધી આવી અશુદ્ધ હોય છે

પણ જે માળાના મણકા અદરથી તે ઉપર સુધી અળાડ
સુતરથી ગૂંથીને જ બનાવેલ હોય તેવી માળા જાપ માટે
વિહિત જાણવી

ખરી રીતે તો સુતરની કાકડી-સોયો અને બીજા જે કંઈ
સાધન હોય તે ફરેકને, ૪૧ નવકાર મત્રથી અભિમંત્રિત કરી
શુદ્ધ વસ્ત્ર-પવિત્ર દેહપણે એકેક નવકાર મહામત્રના પદના
અર્ચાર સાથે એકધારા સળંગ દોરાથી (અદર નીચેથી ઉપર
સુધી) ગૂંથીને તૈયાર કરેલ મણકાવાળી માળા જાપ માટે થેહ
કહેવાય તેવી માળાથી કરાતો જાપ અણમળાટી ઉપજાવે
અને આત્માને સુંદર શક્તિઓના વહેતા ધોધને ઝીવવાનો
અનુભવ કરાવે

તે છતાં આજે જેટલી શક્ય હોય તેટલી પવિત્રતા જાળવવા સાથે ત્રૃયાએલ માળા માટે તત્પરતા રાખવાથી તરતમતાએ જાપની અપૂર્વ શક્તિ સહજ રીતે અનુભવાય છે

અસની રક્ષ્ટિકની માળા એક છે, પણ નકલી રક્ષ્ટિક (જે આજે મોટા ભાગે બજારમાં જોવા મળે છે) ની માળા કરતાં તે ઉપર બતાવી તેવી સુતરની માળા અત્યંત એક જાણવી

જાનીની માળા ગૃહસ્થો માટે ઉત્તમ ખરી પણ તેમાં લાકડા પર ચાલી મઢીને અગર નક્કર ચાલીના મણકા હોય તો અન્યથા અદર મીઠુ કે લાખ જેવી અશુદ્ધ ચીજ ભરેલ સસ્તા ભાવની પ્રચલિત ચાલીની માળા કરતાં પૂર્વોક્ત સુતરની માળા સર્વશ્રેષ્ઠ છે

દુકમાં શ્રીનમસ્કાર મહામત્રના જાપ માટે શુદ્ધ સુતરની, અસલી રક્ષ્ટિકની અને નક્કર ચાલીની માળા શાસ્ત્રીય મર્યાદાથી વિહિત જાણવી

વર્તમાનકાળે બહુ પ્રચલિત થઈ ગયેલ પ્લાસ્ટિક અને રેડિયમના પ્રકાશવાળી માળા તો નિતાવ વર્જનીય છે કેમ કે પ્લાસ્ટિક પોતે જ અત્યંત અશુદ્ધ-અપવિત્ર દ્રવ્યોના મિશ્રણરૂપ છે

પ્લાસ્ટિક એ ગાડનો રસ હોવા છતાં તેને શોધવામાં અને આજના મોઠક સ્વરૂપમાં લાવવા માટે છૂટે હાથે સૂકા હાડકાનો ભૂકો વપરાય છે

શ્રીનમસ્કાર મહામત્રનો જાપ ઉપર બતાવ્યા મુજબની

વિશિષ્ટ માળાથી કરવામા પશુ એક જાડું મહત્વની વાત જાણની જરૂરી છે તે એ કે — “માળા કઈ રીતે રાખવી ? અને કઈ રીતે મણકા ફેરવવા ?”

કેમકે જ્ઞાનીઓના બધારણની મર્યાદા પ્રમાણે નિયત વિધિપૂર્વક કરાતી ક્રિયા પરપરાએ પણ આત્મિક આત્મશુદ્ધિને જન્માવનારી થાય છે અને મત્ર-શાસ્ત્રના ધારણે પણ એક જ મત્રના જુદા જુદા મોહન, વરીકરણ, મારણ આદિ કાર્યોમા કરાતા જાપમા બિલ્લ બિલ્લ પશ્ચિમ, પીજ, આસન, દિશા આદિ ફેરવવાની સાથે મુદ્રાનો ફેરફાર એટલે કઈ રીતે મણકા ફેરવવા ? અને માળા કઈ રીતે રાખવી ? તેની વ્યવસ્થા પણ મહત્વની છે

એટલે આધ્યાત્મિક શક્તિઓના વિકાસાથે કમનિર્જરા દ્વારા આત્મશુદ્ધિના લક્ષ્યથી કરાતા શ્રીનમસ્કાર મહામત્રના જાપમા પણ ગીતાર્થ જ્ઞાનીઓના વચનો અને શાસ્ત્રમર્યાદાથી ફલિત થતા અમુક ચોક્કસ બધારણને લક્ષ્યમા લેવાની જરૂર છે

વર્તમાનકાળે શ્રીનમસ્કારવાળી ગણવાની જુદી જુદી ધણી રીતો લેવા મળે છે —

(૧) અશુકા ઉપર માળા રાખી તર્જની (અશુકા પાસેની પહેલી આંગળી) થી ગણવાની

(૨) મધ્યમા (સૌથી મોટી વચલી આંગળી, અશુકાથી બીજી) પર માળા રાખી અશુકા અને તર્જનીના સંયુક્ત સહકારથી ગણવાની (આ રીત વધુ પ્રચારમા ચાલે છે)

(૩) અશુકા ઉપર માળા રાખી અનામિકા (પૂજની આંગળી છેલ્લી-ટચલી આંગળી પાસેની) થી ગણવાની

આ સજાથી કારણોની સમીક્ષામાં તે તે રીત પાછા વિવિધ તરો જાણવા મળ્યા છે જેમકે —

પ્રથમ રીતના સમયનમાં પ્રવચનમુદ્રાની વાત, ખીલમાં કમંચનું તજ ન કરવા સાથે માળા પડી ન જાય તે માટે અશુદ્ધાનો ઉપયોગ અને છેલ્લી રીતમાં પૂજા માટેની પવિત્રતમ આગળીથી જાપ બહુ થેઠ હોવાની વિચારણા વિગેરે

પરંતુ વાસ્તવિકતાના ધોરણે શાસ્ત્રીય અક્ષરોની ગવેષણા કરતા નીચે મુજબ જાણવા મળ્યું છે —

“આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિએ શ્રીનમસ્કાર મહામત્રના જાપની મૌલિક શક્તિનો વિકાસ—અધ્યુદીતી સુદીર્ઘે ચાર આગળીઓ વાળી, તજ નીના વથવા વેદા ઉપર માળા શાખી અશુદ્ધાના પહેલા ટેરવાથી (નખ ન અડે તે રીતે) મણકા ફેરવવા દ્વારા થાય છે ”

આ બાબત મળેલા શાસ્ત્રીય પ્રમાણોનું સમય ન નીચે મુજબ છે —

(૧) “મોક્ષા-મિથાર-શાન્તિવ-વદયા-વ્યંપુ યોજયેત્ત્ર મમશ ।
મદ્ગુણાઘદ્ગુલિકા, મળયોઽદ્ગુપ્તેન ચાલ્યતે ॥

ટીકા—મદ્ગુણાઘદ્ગુલિકા—મદ્ગુણમાદિ કૃત્યા મદ્ગુલી મોક્ષાદિવર્મસુ યોજયેત્, કયમ્ ? મમશ—મમપરિપાટ્ટયા મળય—મ્નાકુકષિત મળય મદ્ગુપ્તેન ચાલ્યતે । “મોક્ષાર્થો મદ્ગુપ્તેન ચાલ્યેત્, અમિથારવમણિ તર્જન્યા શાન્તિવ-પૌષ્ટિકયો મધ્યમાદ્ગુલ્યા, વદયવર્મણિ અનામિવાદ્ગુલ્યા, “મદ્ગુલ્યા ચાલ્યેત્” ॥

ભાવાર્થ — મોક્ષ આદિ કાર્યોને નિમિત્તે કરાતા જાપમા અ શુદ્ધ આદિ આગળીઓ યોજવી, એટલે કે—મોક્ષના અર્થોએ અ શુદ્ધાથી પૂવોક્તા (નાના પ્રકારની માળા સળધી) મણકાઓ ફેરવવા.

શત્રુ નિમહોદ્ધિક કાર્યમા તર્જની વડે, શાંતિ-પ્રુદ્ધિના કાર્યમા મધ્યમા વડે, વરચક્રમા અનામિકા વડે, આકર્ષણ કાર્યમા કનિકા વડે મણકા ફેરવવા.

—પૂ આ શી માર્ગેશ્વર રચિત, શી ભૈરવ પદ્માવતી
ક્રમ પરિ ૩, ઓ ૧૨ ની ટીકા

(૨) “ એક પુરુષ તસ ઉપર સોલે,
ચાર સખીશુ ખેલે રે,
એક બેર છે તેહને માથે,
તે તસ કેડ ન મેલે રે—
કહેજો ચતુર નર ! એ કુણ નારી ?
ધરમી જનને પારી રે ”

—પૂ, ઉપા શ્રીવિનયવિજયજી મ સિમ્પરતન પૂ રૂપવિજયજી
મ. રૂત, સમરવા પ્રહેલિકામય મીનરકારવાલીની સંલગ્ન-ગા ૩

ભાવાર્થ — “હે ચતુર મનુષ્યો ! ધર્મજનને બહાવી એવી તે કયી નારી છે ? જેના ઉપર એક પુરુષ સોલે છે, વળી જે નારી ચાર સહીયરીઓ સાથે ખેલે છે, અને એક બેર તેના માથે છે કે જે તેની કેડ નથી છોડતું ? ”

આ પ્રહેલિકાના ભાવાર્થ તરીકે ૧૦૮ મણકાની નવકાર
૧ સુરપુરોએ નિદે રોલ છે, તેથી તેમા ચાર સખીરૂપ ચાર

આગળીએ (જેના પર માળા રાખવાની છે તેની પર માળા ફેરવે એટલે વિવશાએ) તેની સાથે ખેલ કરતી નારી તરીકે ઘટી શકે અને ઉપર એક પુરુષ એટલે અશુભ (જેનાથી મધુકા ફેરવાય છે) તે થોભે છે

અને જે મેરૂ અથવા કુમરું હોય છે તે બોર તેના માથે છે, તે તેની ઠેક એટલે ઠટિપ્રદેશ નહીં પણ પીછા નથી છોડતું

આ પ્રમાણે અર્થ સંગતિથી અશુભથી મધુકા ફેરવવાની વાત સમર્થિત થાય

મોક્ષાનુલભી જાપ વાસ્તવિક નિષ્કામ ભક્તિ-ઉપાસનાનું તરવ હોઈ બહિરમા વર્ણન શુભગાન તેના જ હોઈ શકે, બાકીના વશીકરણાદિની કામનાથી થતો જાપ વાસ્તવિક રીતે મોક્ષના સંસ્કારવાળો હોઈ એકાતહિતકર કે સ્વજનોની પ્રશસાને પાન ન હોઈ અહીં અશુભજાપની પ્રધાન વિવશા ઉચિત લાગે છે

(૩) “ મોક્ષ જાપ અશુભકે,
 વેરી રૂઠે રે તર્જનાશુલી હોય,
 બહુમુખકાયક મયમા,
 અનામિકા રે વરયારથ હોય
 આકર્ષણ દ્વારી આગળી,
 વળી મુષ્ણને રે ગણવાની રીતિ,
 મેરૂ ઉત્તમન મત કરે,
 મમ કરજે રે નખ અગ્રે પ્રીતિ ”

(૪) “ મોક્ષ જાપ અગ્રુઠડે,
 વૈરી રૂઠડે રે તજની આગળી જોય,
 બહુસુખદાઈ મધ્યમા,
 અનામિકા રે વર્યારથ હોય કે,
 આકર્ષણ દેથી આગળી,
 ઇલા રીતે જપજો થીનવકાર. ”

—૫ સમવસુદર ગણી રચિત થીનવકાર મહામત્રની
 સંજ્ઞાય માં ૪-૫ જે

[આ સંજ્ઞાય બરોડા (વધો-હિ મનઘાટથી બાકક તીર્થે
 જતા વથવા મુકામે)ના ઉપાશ્રયના કળાટમા પડી રહેલ અસ્ત
 વ્યસ્ત દશામા લગભગ કચરારૂપે ઉપેક્ષિત પ્રાચીન હસ્તલિખિત
 પત્રોના છુટક પાનામાના સમ્પ્રક્રમાથી મળી આવેલ પ્રાચીન
 લિપિવાળા હસ્તલિખિત પાનામાથી ઉતારેલ છે]

(૫) અહુર્યમેણ યજ્ઞપ્તઃ, યજ્ઞપ્ત મેરુલ્લહને ।
 વ્યમંચિત્તેન યજ્ઞપ્તઃ, તાપ્રાયોઽરુપફલ મમેષ્ ॥

મા ઉપદેશપ્રાસાદ આદિવિધિ આદિ

ભાવાર્થ—આગળીના અમ્રસાગથી, મેરુને એળગવાપૂર્વક
 અને વ્યમંચિત્તપણે જે જપ કરાય તે પ્રાય અરુપફળદાયી થાય
 આ ઉપરથી અગ્રુલીથી જપ કરવો ઉચિત નથી એમ
 ધ્વનિત થતું લાગે છે

(અહીં કેટલાક “અહુગુલ્યમ” પદનો અર્થ ‘ નષ્ટ ’ કરી
 ‘ નષ્ટ અઠાડીને જાપ ન કરવો ’ એમ પણ અર્થ કરે છે)

(૬) “ * * * અગ્રુઠાથી નિરતર ગણે તો મોક્ષપદની
 પ્રાપ્તિ થાય, તજનીથી ગણે તો વૈરી નાશ પામે, મધ્યમાથી

ગણીએ તો સર્વહાસ થાય, અનામિકાઈ ગણીએ તો લક્ષ્મીની પ્રાપ્તિ થાય, ઠનિષ્ઠાથી જાપેઈ તો જે ચી વસ્તુ આવે * * *

—શ્રી આત્મકમલ લલિતસૂરીયરજી જૈન સાબ-સ મહા ઇશ્વરના હસ્તલિખિત સહાર, પ્રત નંબર ૧૭૭૩ “વચપરમેષ્ઠી દ્યાલ” નામની પ્રત પરથી

(આ પ્રતમા અત્યંત મહત્વપૂર્ણ ઘણી ઘણી અદ્ભુત આગનાયો શ્રીનમસ્કાર મહામંત્ર સ્વયંથી જણાવતા ઉપરની વાત નોંધી છે, દુર્ભાગ્યે આ પ્રતનું પ્રથમ પાનું જ મધ્યુ છે આગળનો ભાગ તુટક છે નહીં તો ઘણી નવી ચીજો સાપડત)

(૭) “દપત્ પ્રવાલા મ્બુજ-દેમ-પત્ર-

જીવક્ષર્જોઽગુપ્તમુચ્ચાદ્ગુલીમિ ।

મોક્ષેઽમિચારે શમને ઘશે ચ

આકર્ષણે કર્મણિ ચાલ્યેદિ ॥

—પૃ૦ આ શ્રીસામરમ દ્રસરિ પ્રણીત અતિ પ્રાચીન શ્રીમ ત્રાધિરાજ મિતામણી પૃષ્ઠ ૬૬૫-૫૮૯-૫ ગા૦ ૧૮

સાવાર્થ —દપત્ (સ્ફટિક), પ્રવાલ, કમલ, સ્વર્ણ અને પત્રજીવ (પુત્રજીવ નામની વનસ્પતિ) ની માળાઓ કમલ મોક્ષ, અભિચાર, શાંતિ, વશીકરણ અને આકર્ષણ કાર્યમા અશુદ્ધ આદિ આગળીઓથી ફેરવવી

(૮) “અગુપ્તજાપો મોક્ષાય, ઉપચારે તુ તર્જની ।

મધ્યમાઽઘનસોષ્યાય, શાંતિ કુર્યાદનામિકા ॥

ચ, પદ્ કર્મણિ

—મુદરી પાશનાથ તીર્થ—ટીટોસના જન ઉપાધ્યયના દસ્તસિખિત પનાઓના સમદમાથી મળી આવેન “જપમાલિકા વિચાર” નામના સરૂતમા જાપની ધણી ધણી પ્રાચીન ગુરુમંડી આખ્યાય પરપરા ઓના સમદરૂપના એક પાનામાથી,

(૬) “ * * ૧ સૂતર રી માળા જખ્યા સુખ

૨ રૂપાની માળા જખ્યા સૌભાગ્ય

૩ મુગીયા રી માળા જખ્યા સુખ

૪ સોના રી માળા જખ્યા સૌભાગ્ય

૫ મોતીયા રી માળા જખ્યા સુખ

૬ ફિટક રી માળા જખ્યા સુખ

૭ કપૂર રી માળા જખ્યા સૌભાગ્ય

૮ રૂદ્રાક્ષ રી માળા જખ્યા સુખ

૯ છવાપોતા (પુત્રછવ)ની માળા જખ્યા સૌભાગ્ય

(શ્રુતિ માલ્લ વિષાર)

એતી માળા જૈનાચાર્ય ભત્તી ઠહી, ઠાણાઠિકની માળા વજવી

૧ મોક્ષરે અથે અગુઠા સૌ જાપ

૨ કિણહી ઉપચા(સ)થે તજની જાપ

૩ ધનાથે મધ્યમા સૌ જાપ

૪ અનામિકા સુખને અથે જાપ

૫ ચિટિ (ટચની આગળી) આકર્ષણ અથે જાપ ”

મેતા (પાલજીપુરથી મેત્રાણા તીર્થ જતા છેલ્લો મુકામ) જૈન

ઉપાસના મેઠા પર જુના પડી રહેલા દસ્તલિખિત છટક પાના સ મહર્માના એક મોટી મુદત જેની નોંધપોથી પૃ. ૧૩૩ માથી

૧૧ “નદાવર્ત-નવપદાવર્ત-શ ખાવર્ત આદિ તમામ આવર્તોનો જાપ અગુરથી જ થાય છે અને માળા કરતા આવર્તોથી કરાતો જાપ શ્રીઉપદેશપ્રાસાદ આદિ શ્રદ્ધાના આધારે ઉત્તમ મનાય છે”

(વિ સ ૨૦૧૩ આવશ્ય વદ પ રાત્રિધ્યાન ઝમ મે ધીનમ રહાર મહામન ચિતન પ્રસંગે થયેલી સદજ સુરણા)

આ ઉપરાંત અન્યદર્શનીઓમા પ્રચલિત જાપ આદિની મૌલિક પ્રણાલીના કેટલાક તત્ત્વો આત્મશક્તિના વિકાસ માટે લગભગ સરખા ઉપયોગી જણાય છે

જાપને લગતા મૂળ સિદ્ધાન્તો ગણિતના સિદ્ધાન્તોની માફક લગભગ ફરકને માન્ય હોય તો તે અનુચિત નથી

આ રીતે વિચારતા અત્યંત પ્રાચીન પ શ્રીઉમાનંદનાથ રચિત તાન્ટ્રિક શ્રવ્ય શ્રીનિત્યોત્સવ શ્રવ્ય (પ્રક ૩-૫ ૬૫)મા જાપની મૌલિક પ્રક્રિયાના ધણા તત્ત્વોના વિવેચન પ્રસંગે બતાવેલ નીચેની વાત ઉપયોગી લાગે ॥

૧૨ “ x x x દમ્ભિજહસ્તેઽ માલા ગૃહીત્વા મધ્યમામધ્યવર્ધા વલમ્બિની તા તતન્ધ્યા વામહસ્તેન ધાસ્ટશન્, એકમણિમદ્ધને ધાન્ય મનુપાદદાન ક્રમાદદ્ગુણમેણ મળીન્ પરિવત્તયન્, જૃમ્ભા-ક્ષુતા ઘડુવન્ x x x ”

સાવાર્થ—“ x x x જમણા હાથવડે માળાને લઈને મધ્યમા

આગળીના વચલા વેદા પર રાખી તેને (માળાને) તજની અને ડાબા હાથથી ન અડતો, એક મણકે લેતી વખતે ધીજા (મણકા)ને ન લેતો, કમે કરીને અશુષ્કના અથવાગથી મણકાઓ ફેરવતો, ખગાસું-છીંક વગેરે ન કરતો x x x ”

૧૩ આજ પ્રમાણે મત્રશાસ્ત્રના મૌલિક બધારણોને ખૂબ થીવટ-ઝીણવટથી જણાવનારી “ મત્રરત્નમળુપા ” (પટલ-૩) માં પણ ભૈરવપદ્માવતીકથમા પૂ આ શ્રીમદ્વિષ્ણુસૂરિજીએ જણાવેલ મોક્ષામિષારઠ ગાથા અક્ષરશઃ-ચબ્દશઃ મળે છે

૧૪ વૈદિક આદિ તમામ જૈનેતર દર્શનને માનનારાઓમાં અશુકાથી ગણવાની એકધારી રીત આજે જોવા મળે ■

૧૫ ઇહોપજીવી તકની દૃષ્ટિએ વિચારતા આગળીઓ નારીજાતિ અને અશુષ્ક પુરુષરૂપ હોઈ સર્વ-શક્તિનો વ્યવસ્થિત વિકાસ અશુષ્કથી કરાતા બપથી થાય તે બધ બેસતું લાગે છે

૧૬ અનુભવની સરાણે અશુષ્કજાપની વાતને ચકાસતા તો આજે શ્રીનમસ્કાર મહામત્રના ચિંતન-મનન અને નિદિધ્યાસનમાં આક ઠમઠ મહાપુરુષોના સ વેદનાત્મક આત્મહુકારથી એ વાત સ્પષ્ટરૂપે નિષ્ક્રિત થાય ■ કે—

“ અશુષ્કજાપ અત્યંત શક્તિપૂરક અને સાધકોને ઉપયોગી ■ ”

૧૭ વળી પ્રાચીન ગુરુમૂર્તિઓમાં શિષ્યશાસ્ત્રની મર્યાદા પ્રમાણે આચાર્ય ભગવતોની પ્રવચનમુદ્રા, ઉપાધ્યાય ભગવતોની અનુયોગમુદ્રા અને સાધુ ભગવતોની સ્વાધ્યાયમુદ્રાનું વિધાન છે

તે પ્રમાણે કૃત સાધુઓની મૂર્તિમા સ્વાધ્યાયમુદ્રા દર્શાવવા પરમેત્કૃષ્ણ શ્રીનમસ્કાર મહામત્રનો સ્વાધ્યાય કરી રહ્યા હોવાનું દર્શાવવા નવકારવાળી હાથમા બતાવાતી

પૂઠ આચાર્ય ભગવતોની મૂર્તિમા માત્ર પ્રવચનમુદ્રા શિષ્યશાસ્ત્રાનુસાર વિહિત હતી, પણ હાલમા ઉપલબ્ધ પૂઠ આચાર્ય ભગવતોની મૂર્તિઓમા માળા ચા કારણે હોય છે તે ગીતાથો પાસેથી સમજવા જેવું છે

પણ સૂક્ષ્મ નિરીક્ષણ કરતા જે જે સૂરિભગવતોની મૂર્તિમા માળા બતાવાઈ છે તે માત્ર દર્શાવવા ખાતર જ હોય તેમ સ્પષ્ટ જણાય છે, પ્રવચનમુદ્રા સાથે માળાનો ક્રમ સગત નથી લાગતો

જેમ જેમ પ્રાચીન ગુરુમૂર્તિઓ તપામીએ તેમ તેમ આ વાત વધુ સ્પષ્ટ થતી જાય છે

ક્યારેક તો અતિ પ્રાચીન આચાર્યોની મૂર્તિમા તો માળા દેખાતી પણ નથી

તે છતાં નીચેના શિષ્યશાસ્ત્રના કેટલાક નમુના અ ગુપ્તજાપની વાતનું સમયન કરનાર જાણવા મળ્યા છે—

આ વાત ઉપરથી વાસ્તવિક પરપરા પૂઠ આચાર્ય ભગવતોની મૂર્તિમા શી હોઈ શકે ? તે પણ તારવી શકાયે

(૧) ઉદયપુર (મેવાડ) મા જડીઓની ઓળખા હુમ્મડોના મંદિર તરીકે પ્રખ્યાત શ્રીશીતલનાથ પ્રભુના જિનાલયમા રંગ મહાપ્રભા જમણે હાથે પત્થરના જુના લડકિયામા એક જાળુના હોંચણનો જરા ભાગ જેવો હોવાથી અપૂર્વિત અવસ્થામા

રાખી મુકેલ (લોકોદિન પ્રમાણે ૫૦ ગૌતમસ્વામીજીની) ૧૫ ઇચ્છી ગુરુમૂર્તિ અત્યંત સુંદર બધા શિષ્યકુળાના બેતમૂન ઉદાહરણરૂપ છે

જેમા અગુપ્તથી માળા ગણતા હોવાનું અને ચાર આગવી (અધાનુની મુઠીરૂપે) પર માળા રાખી હોવાનું સ્પષ્ટ છે

વળી આ મૂર્તિની વિશેષતા એ છે કે ઐતિહાસિકોના ધારવા પ્રમાણે ઔદમી સગીના પૂર્વાર્ધ સુધી જે સિવાજ પ્રચલિત હતો તે મુહુપત્તિને જમણા ખાંભે રાખવાનો-આ મૂર્તિમા સ્પષ્ટ જોવા મળે છે

(૨) ઉદયપુર [બડા બજાર] મા રસ્તા ઉપર શ્રી ચૌમુખજીનું બધા જિનાલય છે, તેમા ગભારામા હાથી બાણુ ખૂણે દક્ષિણ સન્મુખ ગુરુમૂર્તિ સુંદર કલાત્મક કમળના બીણા પાદ ઢાની ઠોરણીવાળા આસન પર પ્રાય ૧૧ ફુટની છે-જેના પર નીચે વિ સ ૧૭૮૧ વર્ષે વૈ સુ દ્વ દ્વિ બાકીનો લેખ પાછવી બાણુ સીમેન્ટમા દબાયેલ છે

આ મૂર્તિમા પણ ચાર આગળી પર માળા રાખી અગુપ્તથી લાપની મુદ્રા સ્પષ્ટ છે

(૩) ઉદયપુર (ધાનમઢી) મા બધા જાણી બેઠકવાળુ શ્રી ઋષભદેવ પ્રભુનું જિનાલય છે, તેમા રગમહાપ્રમા જમણે ઝરૂના જેવા બાગમા બધા પ્રવેત પાપાણની પ્રાય ૧૧ ફુટની ગુરુમૂર્તિ છે-જેમા સ્પષ્ટ રીતે અગુપ્તથી માળા ફેરવવાની મુદ્રા દેખાય છે જેના પર વિ સ ૧૭૫૦ જે સુ ૧૩ નો ઉલ્લેખ છે લેખ વધુ મોટો મૂર્તિને ચોક્કસ છે, પણ અસ્પષ્ટ બહુ છે

અગુપ્ત જાપને પ્રમાણિત કરતી ગુરૂ મૂર્તિઓ

જેઠમાં નવકા નાગી અગુપ્તની મૂર્તિ
તે સમૃદ્ધ દેખાય છે

(૪) આ જ જિનાલયમા એક બીજી શુરુભૂતિ ત્યા જ છે—જેમા ચાર આગળી પર માગા સ્પષ્ટ દેખાય છે અને અશુદ્ધજાપ સમર્થિત થતો દેખાય છે જેના પર વિ સં ૧૫૫૨ વા સુ ૩ નો ઉલ્લેખ છે લેખ બહુ મોટો છે, પણ અમ્મદ છે

આ રીતે શ્રી નમસ્કાર મહામત્રનો જાપ અશુદ્ધ થી કરવાના વિધાનને સમર્થક શાસ્ત્રપ્રમાણાદિનો વિચાર યથામતિ કયો છે

આ પ્રમાણે શાસ્ત્રીના જાપની મર્યાદાના અગતીકે અશુદ્ધ થી નિયતરૂપે જાપ અતિ મહત્વની વસ્તુ છે, તે ધ્યાનમા રાખી શ્રી નમસ્કાર મહામત્રનો જાપ સદુચ્છે કરવો પડે

શ્રીનમસ્કાર મહામત્રના જાપમા લેવાની માગા વિશિષ્ટ ઠોઠિના માનિક સરકારોવાળી ભેદબે

અર્થાત્ જે રીતે કારીગરને ત્યા બસાધને તૈયાર થયેલી પ્રભુભૂતિમા વિશિષ્ટ પ્રશસ્ત દ્રવ્ય-ક્ષેત્ર-કાલાદિની સામગ્રીએ ચોક્કસ વિધિ-વિધાનદ્વારા અધિકારી પુરુષોના વશ હસ્તે અજ્ઞાનશલાહના બળે અત્યુત્તમ ભાવનુ સચ્ચારણ થવા રૂપ પ્રાણપ્રતિષ્ઠાદિ સરકારોની અપેક્ષા રહે છે

તથા આવા માનિક સરકારોના બળે જ મૂર્તિ પ્રભુસ્વરૂપ બની દશન-વદન-પૂજાદિને યોગ્ય બને છે, અને પ્રશસ્ત ભાવોદ્ભાસ-નિર્જશદિનું અગ બને છે તેમ જ અપ્રશસ્ત-અશુચિ વાતાવરણ કે મહત્વની આશાતનાદ્વારા તે સરકારોની અસરમા પરિવર્તન થવાથી પુનઃ અદાર અભિષેક આદિ કરાવવા પડે છે તથા ખુદિત મૂર્તિઓને જૂઠાં કે જળાશયમા

પધરાવતા પહેલા માત્રિક સસ્કારોથી સચારિત પ્રાણતત્ત્વનું વિસર્જન વિશિષ્ટ માત્રિક રીતે કરવું પડે છે

તે સુજળ શ્રીનમસ્કાર મહામત્રનું સ્મરણ જે માળાદારા કરી પ્રબળ મોહના સસ્કારોના અપસર્પણ કરવારૂપ મહત્ત્વનું કાય સાધવું છે, તે માળાને પણ માત્રિક સસ્કારોની અપેક્ષા, સાધનાના માગે વિહરતા યુઝુઝુઓ માટે અત્યંત જરૂરી છે

ગમે તેવી માળા બનારમાંથી લાવી ગણવા માટે ઉપયોગમાં લેવી ફીક નથી

પણ જાપ માટે લેવાતી માળા ૧૮ અભિવેક કરેલી, માળાના (આચાર દિનકર) ના પ્રતિષ્ઠા મત્રથી પ્રતિષ્ઠિત અને સુરિમત્ર કે વર્દમાન વિદ્યાથી અભિમત્રિત ભ્રમરે

જે રીતે પાષાણની મૂર્તિ વિશિષ્ટ આત્મશક્તિસપત્ત મહા પુરુષોના વરફાલે પ્રાણપ્રતિષ્ઠાદારા પ્રભુ-વગવાન સ્વરૂપ બને છે, તે રીતે મોગ્ન અધિકારી મહાપુરુષના આત્મબળના વાહક વિશિષ્ટ માત્રિક તત્ત્વના સચારથી માળા એ મોક્ષમાગે સચ રવા ઉદય થયેલ કલ્યાણકામી યુઝુઝુઓ માટે મોહના સસ્કારોને હટાવવા અમોઘ શક્તિધર સાધનરૂપ બની જાય

શ્રીનમસ્કાર મહામત્રનો જાપ જે માળાથી કરાતો હોય તે માળાથી અન્ય કોઈ પણ દેવ-દેવીના મત્રનો જાપ ન કરવો

સાની-ગીતાર્યોએ તો અમુક પ્રાયશ્ચિક્ષા ભૂમિકાવાળા આરાધકો માટે તો સાપેક્ષભાવે એવું પણ જણાવ્યું છે કે—

“શ્રીનમસ્કાર મહામત્ર ગણવાની માળાથી શ્રીનમસ્કાર

મહામત્ર સિવાય શ્રીમદ્વચક્ર કે શ્રીચતુર્થ પાર્શ્વનાથ પ્રભુ આદિ શાસનની મર્યાદાનુસારનો કોઈ પણ ધાર્મિક તપના ગણના વિગેરેનો જાપ પણ અમુક સમય સુધી ન કરવો હિતાવહ છે”

આ વાત સાપેક્ષ રીતે સાધકની પ્રાથમિક શક્તિઓના વ્યવસ્થિત વિકાસની માનના ઘડતર માટે અત્યંત જરૂરી લાગે છે

શ્રીનમસ્કાર મહામત્રનો જાપ રોજ એકજ માળાથી કરવો

માળાની ફેરબદલી ન કરવાથી શક્તિઓના જે બીજકો માળાના મણકા પર અમુક ચોક્કસ રીતે આપણી આત્મિક શુદ્ધિ કે ભાવની ભૂમિકાના બળે કેન્દ્રિત થવા હોય તેનો ઉત્તરોત્તર સામૂહિક લાભ એક જ માળા ઉપર એકધારે અખડપણે જાપ કરવાથી મળી શકે છે

કોઈની ગણેની માળાથી શ્રીનમસ્કાર મહામત્રનો જાપ ન કરવો

તેમ જ આપણી માળા પણ બીજાને ગણવા આપવી નહિ

કોઈના હાથનો સ્પર્શ પણ આપણી માળાને થવા દેવો નહિ

મત્રશક્તિ વિશે ઉડાણથી અવગાહન કરતા એમ પણ જાણવા મળે છે કે—

“ દરેક જીવ વિષેની શુભાશુભ ક્રમપ્રવૃત્તિઓની પૌદ્ગલિક અસર બે હાથ અને બે પગના અગ્રભાગ-આગળીઓ અને દિશ્વિદારા બહારના વાતાવરણમાં ફેલાય છે”

“ તેમા પણ દૃષ્ટિથી તો વિશેષ રીતે આત્મા ઉપર રહેલ ગુણાશુભ કર્મપ્રકૃતિની અસર વહેવાનું અનુભવીએ દર્શાવે છે ”

તેથી અતરંગ વિકાસની સહુની પોતપોતાની યથાયોગ્ય ભૂમિકાના આધારે જે અમુક જાતના શ્રીનમસ્કાર મહામત્રના જાપદ્વારા ઉપરેલ શક્તિબીજકો માળા ઉપર કેન્દ્રિત થયેલ હોય તે બીજાઓની દૃષ્ટિ પડવાથી વિખરાઈ જાય તે સ્વાભાવિક છે

માટે જને તો શ્રીનમસ્કાર મહામત્રનો જાપ એકાંતમા કરવો અને માળા પણ કોઈને બતાવવી નહિ બહુજ મર્યાદા પૂર્વક નિધાનની જેમ સાચવીને રાખવી

પણ અધિકારી મહાપુરુષોની વિશિષ્ટ આત્મશક્તિનો લાભ મેળવવા માટે માળાને તેવા મહાપુરુષોની દૃષ્ટિતળે ઠાઢવા કે તેવાઓના પુનિત સ્પર્શથી પવિત્ર બનાવવાનું મહત્ત્વ પણ ભૂલવા જેવું નથી જ

આ રીતે શ્રીનમસ્કાર મહામત્રની અનંત શક્તિઓમાથી આપણી યોગ્યતાનુસાર તે તે શક્તિઓને આપણા જીવનમા સંચારિત કરવા સાફ જાપમા ઉપર જણાવેલ બીજાના સ્પર્શ, દૃષ્ટિપાત આદિ વર્જવાની વાત અત્યંત મહત્ત્વની છે

આનું વધુ રહસ્ય ગીનાથ^૧ ‘સાનીઓ પાસેથી સમજવા જેવું છે

દુઠમા પ્રતિષ્ઠિત-અસિમન્નિત અને અધિકારી મહાપુરુષના હસ્તસ્પર્શ કે વાસણોપથી દિવ્યશક્તિઓના સંચારવાળી એક જ માળાથી એકાંતમા અવસ્થિત રીતે કરાતા શ્રીનમસ્કાર મહામત્ર

મત્રના જાપદ્વારા પ્રત્યેક આરાધકની વિકસતી આત્મશક્તિ નવકારવાણીના તે તે મણકાઓ ઉપર કેન્દ્રિત થાય છે

પરિણામે અમુક સમય ગયા પછી આત્મશક્તિના કેન્દ્રણ વાળા તે તે મણકાવાળી માળાથી જાપ કરવાથી આત્મશક્તિ-ઓનો ઝડપી વિકાસ થાય છે

તેથી શુરા સુખદને લડાઈના મેદાનમાં અનુમતા શિરોટીની પાણીદાર તલવારની જેમ આરાધક પુણ્યાત્માને મોહના સરકા રોથી ઉપજતા સહવેશ અવસરે આધ્યાત્મિક વિકાસના પથે ધપાવવારૂપે સાચી સફળતા વરવા માટે અમોઘ હથિયારરૂપ શ્રીનમસ્કાર મહામત્રનો જાપ જની રહે છે

તેથી જ શ્રીનમસ્કાર મહામત્રને ચૌદપૂર્વના સારરૂપ જ્ઞાની ભગવતોએ બિરહાબો છે

કેમ કે સહવેશ વખતે બીજા જવા સાધનો જ્યારે પોતાની અમમયતા જાહેર કરે ત્યારે પણ પોતાની અખટ શક્તિઓના પૂરતા જથ્થા સાથે આરાધક ભવ્યાત્માને પડખે રહી સહવેશની નાગચૂડાથી સહેલાઈથી તે છોડાવી દે ॥

માટે માળા સજ ધી ચોકસાઈ ગુરુગમથી જરાબર સમજી શ્રીનમસ્કાર મહામત્રનો જાપ કરવો ઘટે

નિશ્ચિત સ ખ્યા

જાપ કરનારે પોતાની વૃત્તિઓને જગતમાંથી ફેરવીને આત્માસિમુખ કરવા માટે રોજ નિશ્ચિત કરેલ સખ્યાને વગળી રહેવું જરૂરી છે

જેટલી સખ્યાથી જાપ શરૂ કર્યો તે ધોરણને રોજ નિયત રૂપે ટકાવી રાખવું ઘટે

મરજી પ્રમાણે કે બેદરકારીથી અન્યવસ્થિતપણે સખ્યાના ધોરણ વિના કરાતો જાપ શક્તિઓના કે દ્રને સર્જી શકતો નથી

આ રીતે સખ્યાના ધોરણને જાળવીને કરાતા જાપથી આત્મિક શક્તિઓના વિકાસની દિશા સફળ રીતે મેળવાય છે

ઉપરના વિવેચનથી હઠાચ કોઈને જોમ લાગે કે “ નવકાર ગણવામા વળી આ જાપી માથાફૂટ જી ? નવકાર તો ગમે ત્યારે ગમે તેમ પણ ગણી શકાય ” વિગેરે

પરંતુ ખરી વાત એ છે કે-જાનીઓએ ધર્મના અન્ય સાધનો કરતા શ્રી નવકાર મહામત્રને આરાધ્યશુદ્ધિ માટે વધુ ઉપયોગી જાણી તેના સચ્ચાર અસ્થિમજ્જાગત દંડ કરવા માટે વારંવાર અને ગમે તેની સ્થિતિમા તેણે ગણવાની ભલામણ કરી છે પરંતુ ઉત્તમ સુદર ચીજ પણ વ્યવસ્થિત રૂપે ઉપયોગમા લેવાય તો જ તેના વાસ્તવિક ફલને યોગ્ય મેળવી શકાય

જેટલે “ સતિપરિચયાદવજ્ઞા ” ની જેમ શ્રી નવકાર મહામત્ર માટે બનવા પામ્યું હોય આરાધકો તેની વ્યવસ્થિત ઉપયોગની દિશા ઠીકે અથો ભૂલી જવાના કારણે અત્યધિક પ્રમાણમા શ્રી નવકારનો જાપ કરવા છતાં આજે જેટલીક વાર તેની સામાન્ય શક્તિઓ પણ નથી દેખાતી, પરિણામે મહામત્ર અને સંકલ દિવ્યશક્તિના નિધાનરૂપે બિરુદાવાળેલા પણ શ્રી નવકાર મહામત્ર પ્રતિ આરાધકોની જગતના અન્ય સુરુ મત્રો પ્રતિ રખાતી વિવેકબુદ્ધિ-આદરવૃત્તિ જેવી પણ મનોવૃત્તિ નથી રહેતી

માટે એકઠે એક ઘૂટવાની જેમ શ્રી નવકાર મહામત્રને જાપની પ્રાયશ્ચિક્ષા ભૂમિકાથી આરાધવાની અત્યંત ઉપયોગિતા હોઇ ઉપરની પાત્રે જાણતો દરેક આરાધકે આત્મશક્તિના વિકાસની માગણી કરવા માટે આદરપૂર્વક અપનાવવી ધરે

વળી આધુનિક કેટલાક પ્રયોગોથી એ વાત સાબિત થઈ છે કે, નિયત જગ્યાએ, નિયત સમયે અને નિયત સંખ્યામાં ધારાબદ્ધ જાપ કરવાથી અમુક પ્રકારનું ચોક્કસ વાતાવરણ બધાય છે જેમાં પ્રવેશનાર ભયંકર આચાર વિચારવાળો પણ ચમત્કારિક રીતે તે વાતાવરણની પવિત્ર સંસ્કારોથી ધડીભરને માટે રંગાઈ જાય છે

કેટલાક વર્ષો પહેલાં એક અનુભવી વિદ્વાન વ્યક્તિ પાસેથી જાણવા મળેલ છે કે—

“ નક્કી કરેલ જગ્યાએ, નક્કી કરેલા સમયે માત્ર પાંચ જ મિનિટ પોતાના ગમે તે (અરિહત, રામ, કૃષ્ણ, હંશુ કે અક્ષાઈ વિગેરે) ઇષ્ટદેવના જાપનો લાગલગાટ (એક પણ વિવસની જામી પડવા દીધા સિવાય) બાર વખત સુધી કરવામાં આવે તો રાજના કુળ પાંચ જ મિનિટના જાપમાં નિયત આસન અને નિયત સમયનું જળ મળવાથી ત્યાંના વાતાવરણમાં જાપના અક્ષરોના આદોલનનું એવું વિષુદ્ધ જલ પેદા થઈ સ્થાયી રૂપે બંધુ રહે છે કે ભયંકર જન્મારી, લૂટફાટ અને ચારશોવીશને છાજે તેવા કુકર્મને કરનારાને ગમે તેવી બ્રાહ્મ આપીને તે આસન ઉપર બેસાડવામાં આવે તો સમય સંખ્યા અને આસનની નિયતતા જળવાયાથી બધાએવ વાતાવરણ

તે ગૂડાના માનસ પર એવો પ્રભાવ પાડશે કે તે ગમે તે કામ કે ધર્મનો હશે છતાં આપોઆપ વગર ત્રેશણાએ આપણે જેનો જાપ બાર વધ સુધી કર્યો હશે તે જ જાપ તે ગૂડાના મુખમાથી નિકળવા માડશે !”

આ છે આધુનિક વૈજ્ઞાનિક સત્ય !

આ છે સ્થાન, સમય અને સંખ્યાની ચોક્કસાઈ જાળવવાનો મહિમા !!

આ છે શબ્દશક્તિના વિદ્યુત્ તરંગોનો અનુભવ !!!

માટે મોક્ષે ગચ્છેલ અનન્તાનત પુણ્યાત્માઓના વિશુદ્ધ આત્મજાળની વાહકરૂપે દિવ્ય-શક્તિ-નિધાન અને અનાદિસિદ્ધ શ્રી નવકાર મહામત્રના અડસઠ વર્ણોને સમય, સ્થાન, સંખ્યા, માળા અને દિશાની નિયમિતતા, વ્યવસ્થા અને મર્યાદાને જાળવી અખંડ આત્મ શક્તિઓના શ્રોતને વહેતો કરવાનું કામ હસ્તા મતકની જેમ શુરંગમથી સહેલું કરવાની આરાધકોની પવિત્ર ફરજ છે

મહામહિમશાલી શ્રીનવકાર

શ્રી નવકાર એ મનનું મન છે

ગુફા જેમ સિંહનું નિવાસસ્થાન છે, રાફડો જેમ સપનું નિવાસસ્થાન છે, જળાશય જેમ માછલીનું નિવાસસ્થાન છે, અને ઘર જેમ માનવીનું નિવાસસ્થાન છે તેમ મનને રહેવા માટેનું પરમ સ્થાન એ કોઈ હોય તો તે શ્રી નવકાર છે શ્રી નવકાર એ તેનું મહાભવન છે આજ સુધીના અધિક બહિર્ભ્રમણને કારણે તે એકાએક શ્રી નવકારમા ભળી જઈ શકતું નથી પરંતુ જ્યારે તે શ્રી નવકારની છાયા સ્વીકારે છે, ત્યારે જ તેને સાચી શાંતિ પ્રાપ્ત થાય ॥

શ્રી પદ્મપરમેષ્ઠિ નમસ્કાર એ અચિંત્ય ચિંતામણિકલ્પ છે

ચિંતામણિરત્ન ભૂખ્યાને લોજન આપે છે જ્યારે અચિંત્ય ચિંતામણિ શ્રી પરમેષ્ઠિ નમસ્કાર તો ભૂખ્યાની ભૂખનો રોગ પશુ કાઢે છે

ચિંતામણિરત્ન લોગના અર્થાને લોગ સામગ્રી આપે ॥ જ્યારે અચિંત્ય ચિંતામણિ શ્રીનવકાર તો લોગની ભૂખને જ

ચિંતામણિરત્ન રાગીના રાગ મટાડે છે, પરંતુ અચિંત્ય ચિંતામણિ શ્રી નવકાર તો રાગીના રાગને જડમૂળમાથી ઉખેડી નાખે છે

અમૃતપરિણામી છે શ્રી નવકાર

જેને તેનો સ્પર્શ થાય છે તેના પરિણામમાં આત્મ સમભાવનો ઝગહગાટ પથરાય છે

શ્રી નવકાર સાથેના વિધિ-નિષ્ઠાપૂર્વકના જોડાણ પછી, આરાધકની સઘળી જવાબદારીનો ભાર તેના શિરે આઢ્યો જાય છે આરાધકનું કર્તવ્ય તે જોડાણને વધુ પ્રુષ્ઠ બનાવવાનું રહે છે તે જોડાણ ઢીલું ત્યારે પડે છે જ્યારે આરાધકનું મન શ્રી નવકારનું બનીને રહેવાને બદલે 'પોતાનું' બનવાની કુચ્છિટા કરે છે

પોતાના મનને શ્રીપથપરમેષ્ઠિ બમવતોની ભાવનાનું મન બનાવવા માટે શ્રીનવકાર છે એટલે જ શ્રીનવકારનો મગલ પ્રારભ 'હુમો' પદથી છે

મહાસત્ત્વના મહાસાગર સરખા શ્રી નવકારમાં મનના વિવીનીકરણનો મહાનાદ 'હુમો' પદમાથી પ્રગટે છે તે નાદની અચિંત્યશક્તિ મનના પોતા પ્રત્યેના ગાઢ રાગને શુભમાત્ર પ્રત્યેના શુભભાવમાં પરિણત કરે છે

સતત ક્રિયાત્મક શુભભાવના પ્રબળ પ્રભાવે આરાધકનું શ્રીજિનારા સાથેનું જોડાણ દૃઢતર બને છે તેના પરિણામની પવિત્રતા વાતાવરણને પવિત્ર બનાવે છે તેના આચારમાં નમ

સ્કાર બાવતુ જોમ દુઝાય છે તેની સમગ્રતામા પરમાર્થ પરા યજ્ઞતાનો મહાજોસ પ્રગટે છે તેનો આત્મભાવ અરિહ તલાવના અગબૂત બનતો જાય છે વિશ્વોપકારી શ્રી સિદ્ધભગવતો સાથેના મિલનની તેની આતરિક ક્ષમતા ઉત્તરોત્તર વધતી જાય છે

આ રીતે પોતાના મનતુ શ્રી નવકાર સાથેનુ જોડાણ, પોતાના ભાવતુ શ્રી અરિહ ત ભાવ સાથેનુ જોડાણ, ભવિ જયમા પરિણમે છે છવનસિદ્ધિમા પરિણમે છે

નવકાર જો જગતનો નામ છે, તે નમે જગતનો યોગ કોમકર છે, તમે તેને બધુ ભગાવી દઈ શરણભાવનો સ્વીકાર કરો, તે તમારી સઘળી જવાબદારી લઈ લેશે

ગાડીમા બેસવા જતા પોટલુ માથે ઉપાડતું પડે, પણ ગાડીમા બેડા પછી માથે ઉપાડે તો બેવકૂફમા ગણાય ! તેમ તમે નવકાર મહામનતું શરણ સ્વીકારીને તમારો બધો છવનનો ભાર તેને ભગાવી ધો તમારે માથે ન રાખો

નવકારને શરણે જાઓ અને “હૃદય તરફ નજર રાખી” સવાર સાજ પ્રાર્થના કરો કે હે નાથ ! મને સફળુદ્ધિ આપો ! મારી પાપ બુદ્ધિનો નાશ કરો ! જો છ મહિના આ પ્રાર્થના કરવામા આવે તો ઘણા દોષો આપોઆપ વિવીન થઈ જાન

નવકાર મહામનના સતત સ્મરણ, જાપ અને ધ્યાનથી અતર-આત્મામા મૈત્રી, પ્રમોદ, કારુણ અને માધ્યસ્થ ભાવના મોજા ઉદ્ભવા માટે છે

નવકારના અડસર અક્ષરો જે તે ભાષા મોક્ષનુભાવના આ

સક પ્રતિનિધિઓ છે તે દરેકની સાથે મંત્રણા એકાત્મા શુભ રીતે કરવી જોઈએ

નમસ્તુ એટલે કેવળ મસ્તકે ઝુકાવણુ કે હાથ જોડવા એટલું જ નહિ, પરંતુ મસ્તક અને હાથની સાથેસાથ મન, મનમાના વિચારો અને અતકરણ પણ નમાવણું જોઈએ

હૂવામા પડેલી ડોલ જ્યાં સુધી પોતાનું મસ્તક ઝુકાવીને હૂવાના પાણીને નમસ્કાર કરતી નથી ત્યાં સુધી તેને તેમાથી એક યોબાબર પણ પાણી મળતું નથી, તેમ માનવીની સાધના ગમે તેવી ઉચ્ચ છતાં તે જ્યાં સુધી પોતાના સાધ્યને પોતાનું જીવન સમર્પિત કરતો નથી ત્યાં સુધી તેના અંતરમા આત્મ તેજ રૂપી જળ પ્રવેશતું નથી

‘હુમા’ પોતે પોતાની શક્તિની ખાત્રી આપતા જણાવે છે કે જે કંઈ આવકારશે મને તેના ભાગ્યમા ભવિષ્યમા કંઈને ય નમવાનું નહિ રહે

નમવા જેવું ત્યાં જ છે ધીજે નમીને સરવાળે બટકવાનું જ રહેશે શુભામી જેમને ખપતી હોય તે બલે અછકડ થઈને ફરે, પરંતુ વહાલું છે જેમને આત્માનું સ્વાતંત્ર્ય તેમણે તો જ્યારે ત્યારે સ સાર સુક્ત શ્રી અરિહત ભગવતાદિને નમણું જ પડશે

કારણ કે ‘નમો’ મંત્રતાની ખાણ છે, વિવેકનો પ્રદીપ છે, શિવપુરીનો પુત્ર છે, સુક્તિની વીણા છે અને કર્મ તાણાની ચાવી છે

નવકાર એ અક્ષરોનો સમૂહ જ નથી પરંતુ વિશ્વ ચૈતન્યનો અધિષ્ઠાતા ■

પ્રભુની પ્રતિમાને પત્થર સ્વરૂપે જોવામા જેમ પાપ સમા
એવુ છે, તેમ મનને કેવળ અક્ષરો રૂપે જોવા, વાચવા
કે સ્વીકારવામા પણ પાપ સમાએવુ છે

ત્રિભુવનમા અજવાળુ પાથરવાની ક્ષમતા વાળા શ્રી નવ
જારનો યોગ, જીવને લાગેલા લવોલવના પાપોને તોડી નાખે
છે આગમા જેમ લાકડું બળે છે, તેમ શ્રીનવકારના ધ્યાનમાથી
પ્રગટતી જ્વાળાઓમા જન્મેજ મના સચિત કર્મો બળી જાય છે

ભૂમ હલે વધતી જાય છે જે પાપની આધી, દુષ્કર્મોની વર્ષો,
તેને પરાસ્ત કરવા માટે નવકાર સિવાયના બધા ઉપાયો લગ
લગ મિથ્યા નીવડશે આત્માના અમાપ પ્રભાવને ખીલવવાની
જે અપૂટ શક્તિ શ્રીનવકારમા રહેલી છે તે સમગ્ર વિશ્વના
ખીલ કોઈ મનમા નથી

“બધું જાય તો જલે જાય, પણ ન જવા દેશે એક
શ્રીનવકારને”

“હશે જ્યાં સુધી શ્રીનવકાર તમારા હૈયામા, ત્યાં સુધી
રહેવા જેવું બધું તમારી પાસેજ રહેશે, ને તમારી સેવા
કરશે અને છૂટશે તો પણ તમારું કામ પૂરું થઈ પછીજ”

નમસ્કારની ક્રિયા, એ સન્માનનું દાન છે સન્માનનું દાન
સર્વ દાનોમા ચઢીઆતું છે જે યોગ્ય સન્માન આપે છે તેનું
પુણ્ય ખૂટતું નથી તેનામા પાપનો પ્રવેશ થઈ શકતો નથી
માટે સન્માનને પાત્ર વ્યક્તિને સન્માનનું દાન કરવું, એ માન
વજનનો અમૃત્ય હોવાનો છે

શ્રી પદ્ય પરમેષ્ઠિ ભગવતો જગતમા સર્વશ્રેષ્ઠ સ માનના પાત્રો છે તેઓને નમસ્કાર કરવાથી સન્માનનું દાન થાય છે કારણ કે નમનું એ તેઓનું મોટું સન્માન છે તેઓને નમવાથી 'અહ' નો પારો ઉતરી જાય છે અને સઘળા યોગ્ય જીવોને નમવાનું સર્વ આત્મામા પ્રગટે છે

નમવાનું સર્વ જેમ જેમ પ્રગટે છે તેમ તેમ આત્મા મહાન બનતો જાય છે અને તે જેમ જેમ મહાન બને છે, તેમ તેમ તેના બાહ્ય અને અભ્યંતર શુભો શુભતા છોડીને તેના દાસ બનવા માડે છે પછી સસારમા પશુ તે આત્માને પીડવાનું સામધ્ય કોઈ ધરાવતું નથી

અનેક જન્મોના અપાર પુણ્યના ઉદયે સર્વેશ શ્રી વીતરાગ ભગવતોના શાસનને પામેલા બળ્યાત્માને વિશ્વોપકારી જીવનની અઘળી યોગ્યતા બક્ષનારા પરમમત્ર શ્રી નવકારને ઘડીબર મારે પણ વેગળો કરવો તે સસારના ભયાનક દુમલાઓને નજીક આમત્રવા સમાન છે

સૂરજના ઉગવા છતાં અધારુ ખસે નહિ તે કદી ન બને, તેમ હૈયામા શ્રી નવકારનું રટણ ચાલતું હોય છતાં અશુભનું બળ ન ઘટે તે સર્વથા અસંભવ્ય છે

જો પરભાવ વધ્યો હશે, તો તેનું પરદ્રવ્યો પ્રત્યેનું આકર્ષણ વધતું હશે જો સ્વભાવ વધ્યો હશે તો તેનું સ્વદ્રવ્યો (જીવતત્ત્વ) અને તે બધા જીવદ્રવ્યોનું સ્વરૂપ સમજાવનારા પદ્યપરમેષ્ઠિ ભગવતો પ્રત્યેનું આકર્ષણ વધ્યું હશે

જળ સ્વભાવે મધુર હોય છે તેમ શ્રી નવકાર સ્વભાવથી જ સ્વ-પર હિતકર છે

એક પુણ્યશાળી આત્મા શ્રી નવકારનો જાપ શરૂ કરે એટલે તેનું મન સુરક્ષિત બને મન સુરક્ષિત બને એટલે તેની વાણીની સુરક્ષા થાય વાણીની સુરક્ષા થાય એટલે તેનું વતન સલામત બને અને વર્તન સલામત બને એટલે તેનું જીવન સલામત બને

મન, વચન અને કાયાની આ પ્રકારની સર્વોચ્ચ સુરક્ષા સર્વ જીવોની સુરક્ષામા પરિણમે

કારણ કે જાપ અમયે મન શ્રી નવકારને આધીન થવાથી કોઈ જીવ પ્રત્યેના અશુભનો ભાવ તેના ઉપર હુમલો નથી કરી શકેતો મનની આ પ્રકારની સુરક્ષા વાણી અને વતનને સુરક્ષિત રાખે છે

મનમા જ્યારે કોઈનું અશુભ ચિંતવવાનો ભાવ નથી રહેતો ત્યારે વાણી સ્વાભાવિકપણે હિતકર વચનોમા પરોવાય છે અને મન વચનની આ રીતની જાગૃતિ કાયાને ભાગ્યે જ અહિતકર ભાગે વળવા દે છે

એટલે કે જે ભલ્લ આત્માને પોતાના મન, વચન, કાયાની સલામતી વહાવી હોય તેને શ્રી નવકાર વહાવો હોય

તૃષાતુર માણસને જેવો ભાવ જળ પ્રત્યે હોય, બૂખ્યા માણસને જેવો ભાવ ભોજન પ્રત્યે હોય, એનાથી અધિક ભાવ દશેય દિશાના ભય વચ્ચે રહેલા પુણ્યશાળી માનવબધુને શ્રી નવકાર પ્રત્યે

સ સાર એટલે પ્રતિકૂળતાઓનું ઘર તેમા જ્યાં સુધી રહેલું પડે ત્યાં સુધી જોવામા જોવા રક્ષક બળની પૂરેપૂરી આવશ્યકતા ગણાય તે રક્ષકબળ એટલે શ્રી નવકાર

ચક્રવર્તીના સમગ્ર સૈન્યની સમગ્ર તાકાતને ટપી જાય તેણે છે આ રક્ષકબળ જે દ્રવ્યની સાથેસાથ લાવની પણ રક્ષા કરે છે અને જેનો લાભ સુરક્ષિત હોય તેનો લાભ લવજળને આસાનીથી ઠાપી શકે તેમા શું નવાઈ છે ?

જગતના સર્વ જીવોના કલ્યાણના સર્વોચ્ચ લાવના જાપ અને ધ્યાનમા રમવાનું શ્રેષ્ઠતમ આલબન શ્રી નવકાર આપણને પૂરૂં પાડે છે અણીના સમયે પાંચ પંસાની મદદ કરનાર ભાગ્યશાળીનું અહેસાન નહિ બૂલનારા આપણે આર્તુ અનુપમ આલબન પૂરૂં પાડનારા શ્રી નવકારને ઘડીવાર પણ કેમ બૂલી શકીએ ?

પ્રમાદના જોળે બેઠીને લવની પગચાળી કરવામા આપણે કરી મણા નથી રાખી બળવાન મનવાળા જિજ્ઞાસા માનવના લવને ત્રિભુવનપતિ શ્રી અરિહંત પરમાત્માની પરમ મંગલમય આજ્ઞા સુજબની આરાધના સિવાય બીજે કયાય પણ જોડવાથી સંસાર સાયેનું જીવનું જોડાણ વધુ ગાઢ બને છે

દેવાધિદેવ શ્રી અરિહંત પરમાત્માના લાવપૂર્વકના લજનથી લવના ધ્યાનમા રહેલું સદૃશ વિષ અદ્ય સમયમા અમૃતમય બની જાય છે અતકરણમા નાચતી લાવની ગ ગાનો જોરદાર પ્રવાહ વિચારમાના વિષાણુઓને માતા બાળકની આખો સાફ કરે તેમ નિર્મૂળ કરી નાખે છે

શ્રી નવકારના પાપમા રહેનારના પક્ષમા ત્રિભુવનનુ મહા સત્ત્વ અનાદિથી રહેતું બાબુ છે અને અનાદિ અનંત કાળ સુધી રહેવાનુ છે

“ શ્રી નવકાર એ સારની પોટલી છે શ્રી નવકાર એ રત્નની પેગ છે શ્રી નવકાર એ ભવાન્વીનો સોમીયો છે ભવસમુદ્રની દીવાદાદી છે શ્રી નવકાર એ ધ્રુવનો તારો છે શ્રી નવકાર એ તીર્થ કરદેવનુ અમૃત્ય સેટલુ છે ”

તીર્થ કરદેવો તરફથી જગતના છવોને મળેલુ માત્ર એક નવકારનુ જ સેટલુ એવું છે કે તે બધા સુધી રહેયે ત્યા સુધી તેઓનો સસાર ઉપર અનન્ય ઉપકાર બીજાઓના સર્વ ઉપકાર એકત્ર મગીને પણ જે લાભ ન કરે તેવો મોટો લાભ કરે છે

છમ એકવી જ નહિ પરંતુ મન બરાબર શ્રી નવકાર ગણતા ગીખી બંધ તે તરફ આપણે લક્ષ્ય રહેવું જોઈએ એટલે મોટો ભાઈ નાના ભાઈને કવિતા ગીખવાડે તેમ આપણે મનરૂપી આપણા લઘુબધુને સફળાવપૂર્વક શ્રી નવકાર શીખ વાડવો જોઈએ મન શ્રી નવકારમા પરોવાય છે એટલે બધી દ્રિયો પણ તેમા જોતગોત થાય છે

જે માનનીના સમગ્ર છવન ઉપર હોય છે કાણુ શ્રી નવકારનો, તેના ઉપર નથી ચાલતા બાણુ કામના, નથી દગાદી શક્તી હોપની જ્વાળાઓ તેને, નીવડે છે નિષ્કળ કામણુ મોહના, લાત માનની દુદ્ધી પડે છે ત્યા પહોચવામા

નવકાર ન ગમે ત્યા સુધી સમજવું-કે ભવની મોટી પર

સ સાર એટલે પ્રતિકૂળતાઓનું ઘર તેમા જ્યાં સુધી રહેવું પડે ત્યાં સુધી જીવામા જીવા રક્ષક બળની પૂરેપૂરી આવશ્યકતા ગણાય તે રક્ષકબળ એટલે શ્રી નવકાર

અકર્તાના સમગ્ર સૈન્યની સમગ્ર તાકાતને ટપી જાય તેવું જો આ રક્ષકબળ જે દ્રવ્યની સાથેસાથ લાવની પણ રક્ષા કરે છે અને જેનો લાભ સુરક્ષિત હોય તેનો લાભ ભવજળને આસાનીથી દાપી શકે તેમા શું નવાઈ છે ?

જગતના સર્વે જીવોના કલ્યાણના સર્વોચ્ચ લાવના જાપ અને ધ્યાનમા રમવાનું શ્રેષ્ઠતમ આલબન શ્રી નવકાર આપણને પૂર પાડે છે અણીના સમયે પાપ પેશાની મદદ કરનાર ભાગ્યશાળીનું અહેસાન નહિ ભૂલનારા આપણે આત્મ અનુપમ આલબન પૂર પાડનારા શ્રી નવકારને ઘડીવાર પણ કેમ ભૂલી શકીએ ?

પ્રમાદના જોખે બેઝીને ભવની પગથ પી કરવામા આપણે કરી મણા નથી રાખી બળવાન મનવાળા જીવા માનવના ભવને ત્રિભુવનપતિ શ્રી અરિહંત પરમાત્માની પરમ મંગલમય આજ્ઞા મુજબની આરાધના સિવાય બીજો કયાય પણ જોડવાથી સ સાર સાધેતું જીવનું જોડાણ વધુ ગાઢ બને છે

દેવાધિદેવ શ્રી અરિહંત પરમાત્માના લાવપૂર્વકના ભજનથી ભવના પ્યાલામા રહેલું સઘળું વિષ અલ્પ સમયમા અમૃતમય બની જાય છે અતકરણમા નાચતી ભાવની ગ ગાનો જોરદાર પ્રવાહ વિચારમાના વિપાલુઓને માતા બાળકની આજો સાફ કરે તેમ નિર્મળ કરી નાખે છે

શ્રી નવકારના પગમા રહેનારના પક્ષમા વિભુવનનુ મહા સત્ત્વ અનાદિથી રહેતું આ યું છે અને અનાદિ અનંત કાળ સુધી રહેવાનુ ॥

“ શ્રી નવકાર એ સારની પોટવી છે શ્રી નવકાર એ રત્નની પેટી ॥ શ્રી નવકાર એ ભવાટવીનો ભોમીયો છે ભવમમુદ્રની દીવાદાડી છે શ્રી નવકાર એ કુવનો તારો છે શ્રી નવકાર એ તીર્થ કરદેવનુ અમૃત્ય ભેગલું છે ”

તીર્થ કરદેવો તરફથી જગતના જીવોને મળેલુ માત્ર એક નવકારનુ જ ભેટલું એવું છે કે તે જ્યાં સુધી રહેશે ત્યાં સુધી તેઓનો સસાર ઉપર અનંત ઉપકાર, ખીજઓના સર્વ ઉપકાર એકત્ર મળીને પણ જે લાભ ન કરે તેટલો મોટો લાભ કરે છે

જીજ્ઞાસુઓની જ નહિ પરંતુ મન જરાબર શ્રી નવકાર ગણતા શીખી જાય તે તરફ આપણ લક્ષ્ય રહેવું જોઈએ એવો મોટો ભાઈ નાના ભાઈને કવિતા શીખવાડે તેમ આપણે મનરૂપી આપણા લઘુબધુને સહભાવપૂર્વક શ્રી નવકાર શીખવાડવો જોઈએ મન શ્રી નવકારમા પરાવાય છે એટલે જાધી ઇંદ્રિયો પણ તેમા જોતજોત થાય છે

જે માનવીના સમગ્ર જીવન ઉપર હોય છે કાળુ શ્રી નવકારનો, તેના ઉપર નથી ચાલતા બાણ કામના, નથી દગાડી શકતી ક્રોધની જ્વાળાઓ તેને, નીવડે છે નિષ્કુળ કામણ મોહના, જ્ઞાત માનની ટુકડી પડે છે ત્યાં પહોંચવામા

નવકાર ન ગમે ત્યાં સુધી સમજવું કે ભવની મોટી પર

સ સાર એટલે પ્રતિકૂળતાઓનું ઘર તેમા જ્યાં સુધી રહેલું પડે ત્યાં સુધી જ્યાંમા જ્યાં રક્ષક બળની પૂરેપૂરી આવશ્યકતા ગણાય તે રક્ષકબળ એટલે શ્રી નવકાર

અકર્ત્તાના સમગ્ર સૈન્યની સમગ્ર તાકાતને ટપી જાય તેવું છે આ રક્ષકબળ જે દ્રવ્યની માથોસાથ લાવની પણ રક્ષા કરે છે અને જેનો ભાવ સુરક્ષિત હોય તેનો ભાવ બવજળને આસાનીથી ઠાપી શકે તેમા શું નવાઈ છે ?

જગતના સર્વં જીવોના કટ્યાણના સર્વોચ્ચ ભાવના જાપ અને ધ્યાનમા રમવાનું શ્રેષ્ઠતમ આવળત શ્રી નવકાર આપણને પૂર પાડે છે અણીના સમયે પાપ પેસાની મદદ કરનાર ભાગ્યશાળીનું અહેસાન નહિ ભૂલનારા આપણે આનું અનુપમ આલબન પૂર પાડનારા શ્રી નવકારને ઘડીવાર પણ કેમ ભૂલી શકીએ ?

પ્રમાદના જોખે બેઠીને લવની પગથ પી કરવામા આપણે કરી મણા નથી રાખી. બળવાન મનવાળા જ્યાં માનવના ભવને ત્રિભુવનપતિ શ્રી અરિહંત પરમાત્માની પરમ મંગલમય આજ્ઞા મુજબની આરાધના સિવાય બીજે કયાય પણ જોડવાથી સસાર સાથેનું જીવનું જોડાણ વધુ ગાઢ બને ॥

દેવાધિદેવ શ્રી અરિહંત પરમાત્માના લાવપૂર્વકના લજ્જનથી ભવના પ્યાતામા રહેલું સઘળું વિષ અદ્ય સમયમા અમૃતમય બની જાય છે અતકરણમા નાચતી લાવની ગ ગાનો જોરદાર પ્રવાહ વિચારમાના વિષાણુઓને માતા બાળકની આખે સાફ કરે તેમ નિમૂળ કરી નાખે છે

શ્રી નવકારના પમમા ગ્હેનારના પમમા ત્રિબુવનનુ મહા ચત્વ અનાદિથી રહેતું આ યુ છે અને અનાદિ અનંત દાળ સુધી રહેવાનુ છે

“ શ્રી નવકાર એ સારની પોટલી છે શ્રી નવકાર એ રત્નની પેટી છે શ્રી નવકાર એ બપાટવીનો ભોમીયો છે ભવમમુદ્રની હીવાદાડી છે શ્રી નવકાર એ ધ્રુવનો તારો ॥ શ્રી નવકાર એ વીર્ય કરદેવનુ અમૃત્ય લેટલુ છે ”

તીથ કરદેવો તરફથી જગતના જીવોને મળેલુ માત્ર એક નવકારનુ જ લેટલુ એવુ છે કે તે જ્યાં સુધી રહેશે ત્યાં સુધી તેઓનો સસાર ઉપર અનન્ય ઉપકાર, ણીનઓના સર્વ ઉપકાર એકત્ર મળીને પણ જે લાભ ન કરે તેટલો મોટો લાભ કરે છે

જાન એકલી જ નહિ પરંતુ મન બરાબર શ્રી નવકાર ગણતા શીખી જાય તે તરફ આપણ લક્ષ્ય રહેતું જોઈએ એટલે મોટે ભાઈ નાના ભાઈને કવિતા ગીતવાડે તેમ આપણે મનરૂપી આપણા લઘુબધુને સફલાવપૂર્વક શ્રી નવકાર શીખવાડવો જોઈએ મન શ્રી નવકારમા પડેવાય છે એટલે બધી ઇદ્રિયો પણ તેમા જોતજોત થાય છે

જે માનવીના સમગ્ર જીવન ઉપર હોય છે કાણુ શ્રી નવ વારનો, તેના ઉપર નથી ચાલતા બાણુ કામના, નથી દગાડી ચકતી કોપની જ્વાળાઓ તેને, નીવડે છે નિષ્કુળ કામણુ મોહના, લાત માનની દુહી પડે છે ત્યાં પહોંચવામા

નવકાર ન ગમે ત્યાં સુધી સમજવું કે બાવની મોટી પર

પરા બાકી છે, પાપ-પુણ્યનો ઘણો મોટો હિસાબ જિલો છે, રાગ-દ્વેષનું મોટું વીણામણ બાકી છે, અપૂર્ણતાના ઘણા વસમા ઘા હજી સહન કરવાના છે

એકવાર આ મનને મન સોપી દો, પછી અનુભવ યશે તેના સાચા પ્રભાવનો, અદ્વિતીય શક્તિનો!

જેમ દિવસનો થાક રાત હરી લે છે, તેમ અશુભ વિચારથી લાગેલો શરીરનો, મનનો અને ઇન્દ્રિયોનો મધળો થાક શ્રી નવકાર હરી લે છે

“નવકારની પ્રતિજ્ઞા ॥ કે મારો આશ્રય લેનારના સર્વ પાપોનો મારે સમૂલ નાશ કરવો ”

“નવકારની આ પ્રતિજ્ઞાને જૂઠી પાડનાર આજ સુધી કોઈ નીકળ્યો નથી અને નીકળવાનો નથી ”

દ્રવ્યથી પણ શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની પ્રાપ્તિ થવી તે એક વર્તી અને ઇન્દ્રના ખૂંને પ્રાપ્ત કરવા કરતા પણ ઘણી જ મહેતવની હકીકત છે

દ્વધમા ધી રહેલું છે તેમ ધ્યાનમા અમૃત રહેલું છે નવકારનો યોગ જીવનના દ્વધને લાળે ગાળે અમૃતમા પરિણામી દે છે

છાયા વૃક્ષને અનુસરે છે તેમ પ્રકૃતિ શ્રીનવકારના આરાધકને અનુસરે છે

શ્રીનવકારમા જોવાઈ જનાર મહાભાગ, જોવા જેવું બધું જ જોઈ નાખીને મેળવવા જેવું સઘળું આસાનીથી મેળવી શકે છે

અમૃત ભરેલા શ્રીનવકારના અમૃતાભિષેક વડે જીવને ચડેતું
મહામોહનું ઝેર જરૂર ઉતરી જાય

નવકારમા બધું છે, જે તેનામા જોતજોત થાય છે તેને તે
સારી રીતે સમજાય છે

દિવસ-રાત બહાર રખડનારા પુરુષનો સમજો. ઘર વ્યવહાર
કંઈની જાય છે, તો દિવસ-રાત પરભાવમા રાચવાને કારણે
પોતાના આત્મ-ઘરની આજે શી સ્થિતિ થઈ રહી છે તેનું
જ્ઞાન બહુ જ જોઈ માણ્યોને છે

એક પ્રયોગ ખાતર પણ પ્રયોગીરની તમજા અને દષ્ટિ
સાથે શ્રીનવકારનો સહવાસ મહિના-બે મહિના પૂરતો રાખો !
તેટલા સમયમા પણ તે આખી જીવગી દરમિયાન નહિ જોયેવા
અને નહિ અનુભવેવા અદ્ભુત પ્રમંથો વડે જીવનને સારભૂત
બનાવી દેશે

નવકાર જ્યાં પગ મૂકે છે ત્યાં કુળુદ્ધિનો અધકાર ટકતો
નથી, સકુચિત વૃત્તિઓ નબી ચકતી નથી, જે સુદૂર અને
સત્ત્વમય હોય છે તે જ જીવનને રુચે છે

સસાર જેમને વહાલો હોય, તેઓ ભલે જાગ્ર ગાડા મોટર,
ગાડી, જહાજ અને વાયુયાનમા સ્વડયા કરે, મોક્ષનો અભિ
લાષી આત્મા તો અક્ષર-યાનમા જ ખેંચે

મસાર હાથતાળી દઈને છાંડી જાય છે માટે સારો નથી
તેની માથે ગમે તેની આત્મીયતા કેળવવા છતાં આત્માવિહોળો
તે દૂરને દૂર જ રહે છે સસાર કોઈનો થયો હોવાનો દાખલો
ધતિહાસમા છે ?

ના

પુરાણોમા છે ?

ના

હોકલમે છે ?

ના

તો પછી જે આજ સુધી કંઈનો ય થયો નથી તે આપણો થશે ખરો કે ?

ના

તો પછી ઉતાવળ કરો એવા નગુણા સ સારને છોડવાની, પળના ય વિલબ સિવાય બેસી જાઓ અક્ષર-ચાનમા

નવકાર અદ્ભુત અક્ષર-ચાન છે

તેમા જે બેસે તે મોક્ષમા પહોચે જ

જેઓ બેઠા છે તેઓ પહોચ્યા છે

જેઓ બેસશે તેઓ પહોચશે જ

જેમને પહોચવું હોય તેઓ ઉતાવળ કરે

જામે છે કેાઈ અઘટિત કાય પોતાને હાથે થઈ જાય તો ભારે ખેદ અને પશ્ચાત્તાપ થાય છે

દુષ્ક્રમા દીનતા કે સુષ્ક્રમા છકેલપણુ યા આશ્રતમા અધીરતા વિગેરે નબળાઈઓ સાધકમાથી નાબુદ થાય છે

એક વિશિષ્ટ પ્રકારની કુણાશ, કૌમળતા, દયાદ્રતા તેના જુદામા પ્રગટે છે ભવિષ્યમા થનારા બનાવોની પહેલેથી જ મનમા આગાહી-ભાસ થાય છે સામા માણસનો થહેરો જોઈને જ તેના ગુણદોષ બાણી જાય છે

પોતાની સૂક્ષ્મદૃષ્ટિથી, મત્રપુત બુદ્ધિથી બીજાના ગુણદોષો, વિચારો, આચરણો પારદ્રષ્ટાની માફક તે જાણી શકે ॥ પોતાના પવિત્ર વિચારોનો બીજાના અતકરણમા સહેલાઈથી પ્રવેશ કરાવી શકે છે

આ મહામત્રનો સાધક બના રહે છે ત્યા આસપાસનું વાતાવરણ ખૂબ શાંત અને સાર્વિક બની જાય છે તેના સંનિધાનમા લોકોને પણ શાંતિ-સાર્વિકતા અને પવિત્રતાનો રસ ચાખવા મળે છે શરીરમા સ્ફૂર્તિ તેમજ સુગંધ, મનમા ઉત્સાહ સ્વભાવમા ગભીરતા વિગેરે ચિહ્નો સાચા સાધકમા પ્રગટ્યા વિના રહેતા નથી

આવા મહામહિમશાલી શ્રી નવકારની અસર મેળવવા માટે જાપના વિવિધ પ્રકારો ગુરુગમથી જાણવા જોઈએ

જાપના પ્રકારો —

આવા વિવિધ શક્તિથી ભરપૂર શ્રી નમસ્કાર મહામત્રની ઉપાસના કરવા માટે કમલજયજ્ઞપ, માગાજ્ઞપ, ૬, ૧૫, ૧૮, ૨૧ વિગેરે જાપના નીચે મુજબ પ્રકારો છે

(૧) કમલજય જાપ—આ જાપને મર્વોત્તમ કહે છે આઠ પાખડીઓવાળા કમળની (આલેખેલા અથવા દૃઢધર્મા કહેલા) મધ્યમાં ઠલ્લિકાના સ્થાને “સુમો અરિહતામ્” એ પ્રથમ પદ અને ચાર મુખ્ય દિશાઓની ચાર પાખડીઓમાં કમલ નવઠારમત્રનું બીજું ત્રીજું ચોથું અને પાંચમું પદ અને વિદિશાઓમાં બાકીના ચાર પદો સ્થાપી કમલજય જાપ કરાય છે શક્તિઆતમા નમસ્કાર મહામત્રના અક્ષરોમ્ બિનનં એકામ્ બનાવણુ જોઇએ થકા સફલાવપૂર્વક કમલજય કમલજય જાપ વડે જપેલો એક જ નવમ્ એ- ૩ નવકારના જાપનું ફળ આપનાર પશુ થાય છે

(૨) હસ્તજાપ—નદાવત, અખાવર્ત ક્રિયે કમલ હસ્તજાપ (૬૨જાપ) થાય છે ઇષ્ટકાર્યની ક્રિયા કરવાને વ્યતરોના ઉપદ્રવોનો નાશ કલેશ-વિનાશ કરવાને કમલ જાપના શાસ્ત્રકારોએ દર્શાવ્યા છે એની ક્રિયા કરવાને

(૩) માલાજાપ—કમલજય જાપ કરવાને શક્તિના અભાવે તેમજ જાપની શક્તિ નબળાઈ રત્ન કે સ્ફટિક ઇત્યાદિની માળા કે માળામાં રાખી જાપ કરવો પહેરેલા વસ્ત્ર કે માળા ન થવા દેવો

(૪) અજપા જાપ—હજારો કે લાખોની સખ્યામાં મત્રજાપ થયા પછી જાપ સિવાયના કાર્યો કરતી વેળાએ પણ મત્રાક્ષરોનું અતરમા રટણ ચાલુ રહે જહાર હોઠ વિગેરે ફરકે નહિ તે અજપા જાપ કહેવાય છે

મત્રજાપનો અભ્યાસ વધી જાય છે, ત્યારે તદ્દાકારતા અનુભવનારને આ અજપા જાપ સિદ્ધ થાય

(૫) ત્રિવિધ જાપ —

(૧) કેવળ મનોવૃત્તિથી ઉત્પન્ન થયેલો અને માત્ર પોતે જાણી શકે તે રીતે થતો પહેલો “માનસ જાપ” શાંતિ આદિ ઉત્તમ કાર્યો માટે થાય છે માનસ જાપમાં ખીજ કરતા સમય વધારે લાગે છે પરંતુ મનની સ્વસ્થતા પણ અધિક અનુભવાય છે

(૨) વ્યક્ત વર્ણ ન સંભળાય એ રીતે મત્રાક્ષરો બોલીને જાપ કરવો તે બીજો ‘હિપાશુજાપ’ પુદિ આદિ મધ્યમ કાર્યો માટે થાય છે

(૩) બીજાઓ સાંભળી શકે તે રીતે કરતો ત્રીજો ‘બાહ્ય જાપ’ અભિચાર, મારણ આદિ અધમ કાર્યો માટે થાય છે

(૬) લિખિત જાપ —લિખિત જાપ ઘણો જ લાભકારી છે લિખિત જાપમાં ચિત્ત જલ્દી એકાગ્ર બને છે હૃદય પવિત્ર તાથી ભરપૂર બને છે એક જ આસને લાખો કાળ બેસવાનો અભ્યાસ થાય છે ઇન્દ્રિયો સ્વવશ બને છે મત્ર લખવાના સમયે મત્રોચ્ચારણ કરતા રહેવું જોઈએ જપયોગની વિવિધ શક્તિઓ અનુભવવા માટે આ લિખિત જાપ અતિ સહાયક છે

જાપ અંગે જાણુવા લાયક -

જાપની ગીત -(૧) સ્તોત્ર પ્રાર્થના -

જાપની પૂર્વે શ્રી જિનેશ્વર દેવની ગભીર સાવથી બરેલી પ્રાર્થના-સ્તવના કરવી આવશ્યક છે તેનાથી સાધકમાં સાત્ત્વિક ભાવનું ઉદ્દીપન-આવીભાવ થાય ॥

(૨) જાપની દિશા -

उपविश्यस पूर्वामिमुखो यऽयात्रुदह्मुग ।

पवित्राग शुचिस्थाने, जपमंत्र समाहित ।

જાપ માટે પૂર્વે યા ઉત્તર દિશા પસંદ કરવી દિશાનો પણ પ્રભાવ રહેલો છે જાપમાં કલ્પનાવીત સહાયતા દિશા દ્વારા મળે છે

(૩) જાપનો સમય -

શ્રીનમસ્કાર મહામત્ર ગણુવા માટે પ્રાણમુદ્રૂતનો (સવારે સૂર્યોદય પહેલાં થાર ઘડી) સમય તથા સાંજે ગોધુલીનો સમય અતિ શ્રેષ્ઠ છે તે વખતે નવકારનો જાપ કરવો જોઈએ પ્રાત કાળે માણસનું મન ઠેરા કામજ જેનું સ્વચ્છ હોય છે એાજનો સમય પણ બ્યથના વિનાનું મન કરવા માટે ઉપયોગી થાય છે તે વખતે ન જની શકે તો પોતાને અનુકૂળ યોગ્ય સમયે કરવો રોજ નિયત સમયે જાપ થાય તો જાપમાં રથેય એકાગ્રતા શીઘ્રપણે અનુભવી શકાય છે

(૪) જાપનું સ્થળ -

એકાતવાણ પસંદ કરે

અવરજવરવાળા કે ઘોઘાટ કે વ્યાજોપવાળા સ્થાનમાં ચિત્તનું સ્થર્ય રહી શકે નહિ હંમેશાં માટે નિયત સ્થાને જાપ થાય તે ખાસ સાચવવું વારંવાર સ્થાન બદલવું નહિ નિયત સ્થાને કરેલો જાપ બહુ લાભદાયી થાય છે

(૫) જાપની સુદ્રા —

પદ્માસન વિગેરે ઠાંઈપણ, મુખે બેસી શકાય એવા આસને બેસી જાપ કરવો ‘કરોડરજનુ મીઠી રાખવી’ દરરોજ નિયત સંખ્યામાં જાપ આહુ રાખવો વચમાં આત્મક ન પડે તેનું ખાસ લક્ષ્ય રાખવું નિયત સંખ્યામાં જાપ પૂણું કર્યા પછી જ ઉઠવું

(૬) પ્રહાર્ય —

પ્રહાર્ય તો સદાય હિત કરે છે, પરંતુ જપસાધનાના દિવસોમાં તો તેનું વિશેષ પાલન થવું જોઈએ

(૭) વ્યસન સ્થાન —

સાધકે તમામ પ્રકારના માદક પદાર્થો, તમાકુ-પાન-ખીરી, છીકાળી વિગેરે વ્યસનો અને માદક પદાર્થો જાપમાં પરમ આવશ્યક એકાગ્રતાના ધાતક છે

અશુભ્રીતા અધરાગથી, વ્યગ્રચિત્તથી અને મેડૂના ઉદ્ભવ નથી કરેલો જાપ પ્રાય અન્યકુળ આપનારો થાય ■

મૌન વિના, ધ્યાન વિના, ચિત્તના નિરોધ વિના, સ્વસ્થતા વિના કરેલો જાપ જઘન્ય જાપ કહેવાય છે

ઇત્રિયોના વિષયોથી મનને ખસેડી લઈને, મનના અર્થમાં

ત મય મનવાણા બનીને ઘણી ઉતાવળથી પણ નહિ અને ઘણા વિલબથી પણ નહિ એમ સરળી રીતે મત્ર બાપની ક્રિયા કરવી બેઇએ

મત્ર ૫ ચાગી —

કેાઈ પણ મત્ર હોય તેમા મત્રઋષિ, મત્રછદ, મત્રદેવતા, મત્રવિનિયોગ અને મત્રન્યાસ આ પાંચ અંગો મત્રશાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ જરૂરી હોય છે આ પાંચ અંગ વાનાનો મત્ર મન-વિજ્ઞાન દૃષ્ટિએ કૃણ આપનાર થઈ શકતો નથી

(૧) મત્ર ઋષિ —

નવકાર મત્રના ઋષિ શ્રી સુધર્મા સ્વામી છે કે જેઓએ વર્તમાન શાસનમા સૂન રૂપે મત્રનો પ્રથમ સાક્ષાત્કાર કર્યો અને બીજાઓને આપ્યો

(૨) મત્ર છદ —

શરૂઆતના પાંચ પદો પાંચ અધ્યયન છે અને તે સૂના ભક્ છે, પરંતુ છેલ્લા ૪ પદો શ્રુતિકાસ્વરૂપ છે અને પ્રલોક-છદમા છે પૂર્ણ ૯ પદો મળી મહાશુતરકથ ગણાય છે

(૩) મત્ર દેવતા —

અહ - અરિહતાદિ પંચ પરમેષીઓ આરાધ્ય તત્ત્વો છે

(૪) મત્રવિનિયોગ —

(પ્રયોજન) સર્વ પાપનો મૂળથી નાશ અને મગળનું આગમન

(૫) મ ગ્રન્થાત્મ —

અગ્રન્થાત્મ વજ્રપદ્મર સ્તોત્ર, કરન્થાત્મ, આવર્ત જાપ આદિ

જાપ સાધકના લક્ષણો —

(૧) ૦ ઉપશાત — કપાયોના તાપથી રહિત ચદન જેવો શીતળ હોય

(૨) ૦ એકાગ્રચિત્ત — ણીજા આડા અવળા વિચારો દૂર કરનાર

(૩) ૦ સુનિશ્ચિત — આનાથી મારું ઇષ્ટ સિદ્ધ થશે જ, એવી અટલ શ્રદ્ધાવાળો

(૪) ૦ હિપયુક્ત — ચાલુ જાપની ક્રિયામાજ મમ

(૫) ૦ અવ્યાક્ષિપ્ત — ચિત્તની વ્યગ્રતા કે વ્યાકુળતા વિનાનો

(૬) ૦ વિરક્ત — વૈરાગ્ય મ પદ્મ-મમચિત્ત રતિ અને અરતિના હુમલાથી પર બનેલો હોવો જોઈએ

જપા મપ ચોને છોડી “ શ્રીનવકારમા તદનીન
બનવું જોઈએ

શ્રી નમસ્કાર મહામત્રના જાપના બે વિશિષ્ટ પ્રકારો

૧ પ્રવાહ સ્મરણ (જાપ)

નમસ્કાર મહામત્રના સ્મરણ વગર એક સમય પણ પસાર ન થવો જોઈએ, એવી ટેવ પાડવાની છે તે માટે પ્રવાહ સ્મરણ જરૂરી બને છે અને તે (પ્રવાહ) સ્મરણ સિદ્ધ કરવા માટે ત્રિસધ્યા જાપ એ પ્રથમ પગથિયું છે

પ્રાણીમાત્ર (મનુષ્ય) કોઈપણ સંલોગોમા પ્રવાહ (જાપ) સ્મરણરૂપે નમસ્કાર મહામત્ર ગણી શકે છે માત્ર ચરત એ છે કે મુખે ઉચ્ચાર થવો ન જોઈએ મત્રમા સ્મરણ કરવું જોઈએ

નમસ્કાર મહામત્રના સ્મરણ માટે કોઈ દ્રવ્ય, કોઈ ક્ષેત્ર, કોઈ કાલ અને કોઈ જાવ નડતર રૂપ નથી તેને કોઈ મર્યાદા નથી સર્વ ન, સર્વ સંલોગોમા તેનું પ્રવાહ (જાપ) સ્મરણ થઈ શકે છે

જન્મ અને મરણના પ્રસંગોમા ખાસ કરીને નમસ્કાર મહામત્રનું સ્મરણ જરૂરી છે તેમા પણ મરણ સમયે તો ખરજ

મરણ ક્યારે આવશે એ કોઈ જાણતું નથી એક મિત્ર પૂછે છે કે “ હે મિત્ર ! તારા શરીરે કુશલ છે ને ? ” મિત્ર જવાબ આપે છે, “ ભાઈ ! મને કુશલ કયાથી હોય ? કારણ કે દરરોજ આયુષ્ય ઓછું થતું જાય છે ”

પ્રાણી માત્ર આ દૃષ્ટિએ હરેક ક્ષણે મરી રહ્યો છે તો તેને તે હરેક ક્ષણે નમસ્કાર મહામત્રનું સ્મરણ કરવું જ જોઈએ

પ્રવાહ જાય માટે કોઈ વિધિ નથી માત્ર મનમાં સ્મરણ કરવું જોઈએ

૨ ત્રિસ કથા જાપ

જ્યારે નમસ્કાર મહામત્રના જાપનો વિચાર કરીએ ત્યારે તેની વિધિની ઉપેક્ષા કરી શકાય નહિ તેનો જાપ વિધિ પૂર્વક કરવો જોઈએ

પ્રથમ વસ્ત્રો શુદ્ધ પહેરવા જોઈએ

પછી આસન ઉપર બેસવું જોઈએ

શક્ય એટલી શુદ્ધિ શરીરની અને કપડાંની સાચવવી જોઈએ

પછી મનની સ્થિરતાપૂર્વક પ્રભુના નામનું સ્મરણ કરીને જાપ કરવો

ત્રિસ કથા જાપ ગમે ત્યાં, ગમે તે રીતે, ગમે તેવી સ્થિતિમાં થઈ શકે નહિ

૧. શક્ય હોય તો પ્રભુ-મંદિર કે ઉપાશ્રય આદિ ધર્મસ્થાનોમા જઈને જાપ કરવો જોઈએ

૨. પ્રતિક્રમણ, સ્નાન આદિ ચાલુ ક્રિયાઓ વચ્ચે આ જાપને લાવીને તે ક્રિયાઓને દૂષિત ન કરી તે ક્રિયાઓ પૂર્ણ થયા પછી અથવા તેની ગડબટ કરતા પહેલા જાપ કરવો જોઈએ

૩. (૧) સવારમા સામાયિક, પ્રતિક્રમણ કર્યા પછી તરત જ મવારનો પ્રાત સધ્યા જાપ કરવો અને પ્રભુની વાસકેપ આદિ વડે પ્રથમ પૂજા કરવી

૪. (૨) પછી નવકારશીના પચ્ચકખાણ વાળાએ, પચ્ચકખાણ પાયા પછી, સ્નાન કરીને પ્રભુ પૂજા માટે જવું ત્યાં પૂજા આનિતુ કામ પૂજા થયા પછી બીજો મધ્યાહ્ન જાપ કરવો જોઈએ

૫. (૩) સાંજે પ્રતિક્રમણ શરૂ કરતા પહેલા અથવા પ્રતિક્રમણ પૂજા થયા પછી બીજો સાય સધ્યા જાપ કરવો અથવા દહે રાસરમા આરતિ ઉતાર્યા પછી કરવો

૬. રાત્રે સૂતી વખતે શરીર અને વસ્ત્રની શુદ્ધિ જાળવીને અથવા પ્રતિક્રમણ પૂજા થયા પછી સધારા પૌરૂષી ગણવી અને નમસ્કાર મહામનનો જાપ કરવો

વિધિપૂર્વકની ઢરેલી ઠોઠપણ ક્રિયા ફળવાળી બને છે, પણ વિધિ વગરની સારી પણ ક્રિયા નિષ્ફળ જાય છે, એ આરાધકોએ ધ્યાનમા રાખવું જરૂરી છે

જેની યાસે પૂરતો સમય હોય તે ઉપર મુજબ કરી શકે

પણ આજના સમયમા જેઓને તેટલી અનુકૂળતા નથી તેઓ પ્રવાહ (જાપ) સ્મરણ કરે

જાપ કરવાનો હોય તો, વિધિ જરૂરી બને છે, પણ માત્ર સ્મરણ કરવાનું હોય તો વિધિની જરૂરીયાત નથી

પ્રવાહ સ્મરણ સિદ્ધ કરવા માટે જેમ ત્રિસધ્યા જાપ વિધિપૂર્વક કરવો જરૂરી છે તેમ પોતાને અનુકૂળ પડે તે યોગ્ય સમય અથવા સવારે ૬ વાગે ઉઠીને, બપોરે ૧૨ વાગે જમતા પહેલા, સાંજે ૬ વાગે જમતા પહેલા, રાત્રે સૂતા પહેલા નવ વાગે શ્રી નમસ્કાર મહામત્રનું ઓઠામા ઓછુ ૧૨-૧૨ વખત સ્મરણ કરવું જરૂરી છે

■ શ્રીનવકાર "ને જે નથી નમતો એને
લોકોને નમવું પડે છે

શ્રી નવકારના સાધકને ઉદ્દેશોધન

આપ જાણો છો કે જ્યારે આપ મન વડે શ્રીનમસ્કાર મહામંત્રનું સ્મરણ કરો છો ત્યારે, તે જ વખતે—

આપના મનની અશાન્તિ ચાલી જાય છે

વિકલ્પોનો વિનાશ થાય ■

પાપસમૂહ-અમંગલ-નો અભાવ પ્રકટે છે

ધાતીકર્મોનો વિધાત થઈ જાય છે

આપ શ્રીનવકારને હ્રમણ જ મન વડે જાણો અને શાન્તિ અનુભવો.

શ્રીનવકારના મંત્રાક્ષરોના ચિંતનથી મન ઉપર થતી અસરકારક શુભ અસરને આપ હ્રમણ જ લક્ષ્યમા લો.

આપ શ્રીનવકારનું પુન પુન સ્મરણ કરો અને તેના વડે બલકરણમા થતા પરિવર્તન, અંતરમા ઉપજતી શુભશાન્તિનું નિરીક્ષણ કરો.

જો નિરીક્ષણ વડે સમજાએલું સત્ય આપને સદૈવ, સર્વત્ર શ્રીનવકારમંત્રનું સ્મરણની પ્રેરણા પૂરી પાડશે.

તેમ જેમ આપ એ પ્રેરણાનો અમલ કરતા થશે તેમ તેમ આપના જીવનનું પરિવર્તન થતું જશે આપના અત કરણમા મોટા પ્રમાણમા અદૃશ્ય ફેરફારો થતા આપ અનુભવશે.

આપને અનુપમ સુખ, અતિશય શાંતિ, અદ્ભુત આનંદ, અભિનવ જ્ઞાન અને ત્રેય અને અલૌકિક સુદિ પ્રતીતિ થશે.

આપને એ સ્મરણ કરાવવું જરૂરી છે કે આપ આ શ્રી નવકારને કોઈ પણ પળે, કોઈ પણ સ્થળે સ્મરી શકો છો.

સર્વત્ર, સર્વકા તેનું સ્મરણ-મનન આપ મનમા કરી શકો છો અને તેના સ્મરણ સાથે જ ઉપજતા ધર્મધ્યાનમા રહી શકો છો.

આપણા મનનું નિરીક્ષણ કરીશું તો જણાશે કે અનેક પ્રકારના વિકલ્પો-વિચારો સંસ્કારજન્ય સ્મૃતિઓમા તે રાચતું હોય છે, જે મોટે ભાગે અશુભ હોય છે અને જેને તરવણ મહર્ષિઓએ 'આત્મધ્યાન' કહેલું છે.

જો આપણે આપણા મનને શ્રીનવકારના અડસઠ મત્રા કારોનું નિવાસસ્થાન બનાવીએ તો ક્યારેય પણ આત્મધ્યાનને ઉપજવાનો અવસર મળે નહિ.

જો આપણે એ નવનિધાનસંદેશ, નવપદોરૂપ મહાશાસ્ત્રને સદૈવ અત કરણમા રાખીએ તો આપણું અતકરણ જ સર્વોચ્ચ જ્ઞાનમંદિર બની જાય.

જો પાંચ પદોરૂપ શ્રીપદ્યપરમેષ્ઠિઓને આપણા હૃદયદેશે હૃમેશા બિરાજિત રાખી, નિત્ય નવનવા ભાવોદ્ભાસથી આપણે તેમને બાળીએ તો આપણે જિનાલયસંદેશ બનીએ.

આપ બલો કે ન બલો પરતુ આપ બ્યારે શ્રીનવકારનું મરણ કરો છો ત્યાં વર્તમાનકાલીન સુખ-શાન્તિ પ્રકટ કરો । અને ભવિષ્યકાલીન આધ્યાત્મિક સુખ-સમૃદ્ધિના બીજ લેો છો

આપને સાશ્વત્ત વિનતી છે કે આપ મવાર, બપોર અને ૧૪-એમ ત્રણ સધ્યાએ એકાત, શાન્ત અને પવિત્ર સ્થાનમાં સીને, મન-વચન-કાયા તથા આજીવ્યાજીવના વાતાવરણને સ્વચ્છ રીતે ચિત્તની પ્રસન્નતાપૂર્વક અને ભાવપૂર્વક શ્રીનવકારના ૧૬૬૪ મંત્રાક્ષરોનું ઓછામાં ઓછું એકસો અને આઠ વાર ધ્વનિ કરો અને આપના જીવનમાં થતી અસરોનું નિરીક્ષણ રો તેમ જ તેની નોંધ લ્યો

પરાણે અપાતી કલા પણ જોમ રોગીના રોગને ટાળે તેમ પરાણે મહાબાલો, બોલાતો નવકારમંત્ર પણ પાપીના પાપને ટાળે છે

નવકારને હૈયામાં બેસાડવા માટે નવકારની આરાધનાની જરૂર છે

નવકાર પ્રત્યેની સાચી શ્રદ્ધા, સાચું મંગલ આપશે

આજની દુનિયા નવકારમંત્રની સાધનાને ઓળખી શકતી નથી એટલે જ્યેષ્ઠરમેષ્ઠિનો મહિમા બલ્યા વિના વચિત રહી જાય

નમસ્કારને નમસ્કાર કરનાર આત્માઓનું મિથ્યાજ્ઞાન વિનાશ લે છે અને જ્ઞાનપૂર્ણ પ્રકાશ પામે છે

આ સસારમા કોઈના પર શ્રદ્ધા નહિ હોય તો ચાલશે પણ સસારથી પર રહેવા પચપરમેષ્ઠી ઉપર, વીતરાગદેવની ઉપાસકતા અને તારકતા ઉપર, તેમજ નવકારમત્ર ઉપર તો શ્રદ્ધા રાખવી જ પડશે તો જ સપત્તિવાળાની સપત્તિ ક્ષાત્રીકૃર્વ રહેવી રહેશે, અને વિપત્તિવાળાની વિપત્તિ મપત્તિમ દેરવાઈ જશે.

જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, અને તપ એ મંગલકારી નવકાર મત્રમા છે નવકારમત્રનો ભય, અને તેની સાધના આણુબોમ્બ તથા હાઈડ્રોજન બોમ્બ છે જે શસ્ત્રાસ્ત્રો પછી કોઈ નવ શસ્ત્રો નથી.

નવકારમત્રમા પચપરમેષ્ઠી ભગવતને નમસ્કાર અને નમસ્કારનો મહિમા સૂચવનાર છુમે પદનો મહિમા ભરપૂર છે.

નવકારમત્રમા પચપરમેષ્ઠી ભગવતને નમસ્કાર, અને નમસ્કારનો મહિમા સૂચવનાર છુમે પદનો મહિમા ભરપૂર છે.

‘ છુમે, લોએ, તથા મંગલ ’ નવકારમા પ્રથમ, મધ્યમ, તથા અત્યમંગલ આ ગીતે છે પ્રથમમા વિસ્તાર સૂચિત થાય છે, હવઈમા ત્રિકાલ મત્તા મુચિત થાય છે.

નવકારની સાધનાવાળો નવગ્રંથેયક સુધી જાય અને નવકારની શ્રદ્ધાવાળો ચૌદ રાજલોકના અગ્રભાગે જાય.

જૂતકાળમા અસ્થિત સિવાય કોઈને મસ્તક નમાવ્યું હોય તેનું પ્રાયશ્ચિત્ત કરે છે, એવું છુમે શબ્દથી ભાવિક શ્રદ્ધાલુ સ્ત્રીકારે છે.

વર્તમાનમા અસ્થિતમા જ, પરમેષ્ઠિમા જ રાત્રી એ સિવાય
કેઈ મારા દેવ નથી સવિષ્ણુકાળમા પચપરમેષ્ઠી સિવાય અન્ય
કેઈને હું મસ્તક નમનારો ન જનુ સવોભવ પરમેષ્ઠીનું શરણ
સ્વીકારું !

ત્રણે કાળમા, ત્રણે લોકમા શાશ્વતી સ્થાપના હોય તો તે
નવકાર મહામંત્રની સ્થાપના

કર્મને નહિ, કર્મની પરપરા તોડવા માટે નવકારમંત્ર છે
કુળને નહિ, કુળની પરપરા તોડવા માટે નવકારમંત્ર છે
મરણ નહિ, મરણની પરપરા તોડવા માટે નવકારમંત્ર છે
જન્મ નહિ, જન્મની પરપરા તોડવા માટે નવકારમંત્ર છે
પાપ નહિ, પાપની પરપરા તોડવા માટે નવકારમંત્ર છે

નવકારનું આહ્વાન-ધોપણ

“તાર ન જાયદ ચિત્તેજ, ચિત્તિયં જ વાયાદ ।
 વાણ સમાદત્તઃ જાય ન સ્વરિઓ નમુદારો ॥૧॥”

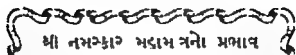
અર્થાત્ શ્રી પદ્મપરમેષ્ઠિ નમસ્કાર મહામત્રને જ્યાં સુધી સ્મર્યો નથી, ત્યાં સુધી જ ચિત્તથી ચિંતવેલું, વચનથી પ્રાર્થેલું અને કાયાથી આરબેલું કામ ચતુ નથી (૧)

ધર્મોસ્તિકાયાદિ દ્રવ્યોની જેમ નવકાર એ શાશ્વત છે, શ્રી તીર્થંકરોની ધમદેશનાની જેમ એના ઉપકારો અનંતા છે જગતમા કોઈપણ એવું પાપ નથી કે જેનો પ્રતિકાર નવકારના આશ્રયથી અશક્ય હોય નવકારના અક્ષરો દેવળ અક્ષરો જ નથી, કિન્તુ સાક્ષાત્ અક્ષરમયી દેવતાઓ જ્યોતિ પુન્ને છે એનો આશ્રય લેનાર, એનું વિધિપૂર્વક શ્રવણ કે સ્મરણ કરનાર મર્વંદા સુરક્ષિત ॥

નવકારની એ પ્રતિજ્ઞા છે કે-મારો આશ્રય લેનાર કોઈપણ હોય તેના સર્વ પાપનો મારો સમૂલ નાશ કરવો આ પ્રતિજ્ઞાને જોટી પાડનાર આજ સુધી કોઈ નીકળ્યું નથી એને જોટી પાડવાનો પ્રયાસ કરનાર પોતે જ જોટો પડે છે

કથા વિભાગ

શ્રી નમસ્કાંત મહામત્રનો પ્રભાવ

[અત્યંત પુણ્યપ્રાપ્તિને એનિષ્ટ થી કરેલ શ્રી નમસ્કાંત મહામત્રનાં જાપ આદિના બધાં ઉત્તરનાં ૧/ અવનતી પદનાં બાજે અનુભવી, તે વિવિધ પદનાં બાજે અત્ર મહામત્ર કથા સ્વરૂપે સ્તુ કરવામાં આવે છે]

નાનું સરખું ગામ, એનો સાકડા માર્ગ

હોકવજીના નામથી જોડાયાતી એક કોમના એક મહા
તમાની ગામમાં પધરામણી થઈ હતી ઉઠા બગત નામથી
જોડાયાના એ મહા માના રંગ ન કરવા, આબુબાન્નુના મામે
માથી, એમના અનુયાયીઓ મોટી સંખ્યામાં એકઠા થયા હતા

સ્તો શાકીને એ બધા બેઠા હતા ઉઠા બગતને પગે
પટવાની રૂપડા ચાલી રહી હતી

શ્રીકાલને રોશન તરફ જવાની ઉતાવળ હતી, વખતસર
રોશને પહોંચીને, થહેર તરફ જવાની ગાડી એમને પકડ
વાની હતી

સ્તો શાકીને બેઠેલા તથા ઉભા રહેલા ગેળાને વીંધીને
એમને જવાનું હાર્તું બે હાથ એડીને પોતાને માર્ગ આપવાની
વિનતી એ ગેળાને તેઓ કરી રહ્યા હતા પણ માન મળતો
નહોતો

ભવિષ્ય-કથન કહી શકવાની શક્તિ મેળવવાની પ્રબળ ઉત્ક્રાંત શ્રીકાતભા બગી ગઈ ઉકા ભગત પાસેથી, આ વિદ્યા, ગમે તેમ કરીને, પ્રાપ્ત કરવી એવો એમણે નિશ્ચય કર્યો

ભગતનું સીરનામું મેળવીને શ્રીકાત, ઉકા ભગતના ગામ તરફ જવા નીકળી પડ્યા ત્યાં પહોંચીને, જે વાસમા ઉકા ભગત રહેતા હતા ત્યાં તેઓ પહોંચી ગયા, ‘ભગતનું ખોરડું કયું એવું, કોઈને પૂછે તે પહેલાં જ, બાબુમા આવેલી મૂપડીના બધ બારણાની પાછળથી એક અવાજ આવ્યો —

‘ આવો, આવો શ્રીકાતભાઈ, આવો તમે આવ્યા ખરા ! ’

શ્રીકાતના આશ્ચર્યની અવધિ ના રહી આ માણસ શું સર્વજ્ઞ છે ? મૂપડીમા બેઠો, બેઠો, બધ બારણાની પાછળથી નામ લઈને બોલાવે છે !

ભગતના વહુએ મૂપડીનું બારણું ખોલ્યું શ્રીકાત અંદર ગયા

‘ કાઢી નાખો, શ્રીકાતભાઈ, એ વિચારને તમારા મનમાંથી કાઢી નાખો, તમારા જેવાનું એમા કામ નથી ’ ઉકા ભગત ગભીરતાથી બોલ્યા

‘ ભગત, મારે એ વિદ્યા મેળવવી છે ’ શ્રીકાત બોલ્યા

‘ મને ખબર છે એ વના તમે આહિ ધોડ્યા ન આવો ! પણ એમા તમારે પડવા જેવું નથી, તમારું એ કામ નહિ, જેવા આવ્યા છો, એવા પાછા બાજો જે કરવા હો તે કયો કરો ’

ભગત ના પાડતા ગયા, તેમ તેમ શ્રીકાત મ્હમ્મ બનતા ગયા

માડશે. તો તમારૂં મઠકુ જ ત્યાં પડશે નહિ નાસો, મક્રમ રહેશે, તો એક પ્લાઠ પત્રી ‘માગ, માગ, માગે તે આપુ’ એવો અનાજ તમે સાબળશો, પણ એ અવાજ સાંભળો કે તરત જ માગશો નહિ એને કહેજો કે રૂબરૂ હાજર થા એ નખરા કરશે ના પડશે પણ રૂબરૂ હાજર થાય નહિ, દર્શન ના આપે, ત્યાં સુધી માગશો નહિ ઉજાળા ધોળા લુગડામા, માણસના આકારે, એ હાજર થશે એ ધાણી એ, કે એના પગ જમીનથી અદર હશે ણીજી એ ધાણી એ, કે તમે ત્યાં દેવતા પ્રગટાવ્યો હશે, એના અજવાળામા એનો પડછાયો પડશે નહિ બસ, પગ ધરતીથી દોઢ વેત ઉંચા હોય ને પડછાયો ના પડતો હોય, તો સમજી લેજો, કે એ પોતે હાજરાહજુર છે, પછી માગી લે જો’

શ્રીકાલે ખીરમામાથી હાથરી અને ફાઉન્ટન પેન કાઢ્યા અને બોલ્યા ‘લખાવો ચીજ વસ્તુના નામ લખાવો’

‘પણ શ્રીકાલસાઈ, મારૂં માનો, એમા જીવનું જોખમ છે વળી તમારા જેવા ઉજળીયાત વરણનું આ કામ પણ નહિ જાના ઘો, વાન પડની મૂકો’ ભગતે ફરીથી શ્રીકાલને વિનંતિ કરી પણ, ભવિષ્ય કથન કરી શકવાની શક્તિમા શ્રીકાલનું દિલ એકું તો ચોટી ગયું હતું, મધમા માખી ચોટે તેમ એમણે પોતાની છાદ ના છોડી

ભગતે પછી, તેમને ખરીદી લાવવાની વસ્તુઓનું લીસ્ટ કરાવ્યું એની વિધિ સમજાવી પછી, શ્રીકાલના કાન પાસે પોતાનું મોઢું લાવીને એક મત્ર એમણે શ્રીકાલના કાનમા સંભળાવ્યો

‘આ તો બહુ બહુ સહેલું કામ છે શ્રીકાત હૃદયથી બોલી
ઉડ્યા જવાબમાં ભગત ફરીથી હસ્યા

(૩)

અમાવાસ્યાની અધારી રાત્રે શ્રીકાત મ્મશાનમાં પહોંચી
ગયા ભગત પાસેથી મળેલી સૂચના અનુમારની બધી ચીજો
તેઓ સાથે લાવ્યા હતા લાકડાનો ઢગલો કરી તેમાં અગ્નિ
પેટાઓ અને તેમાં ઘી હોમતા મત્રોચ્ચાર એમણે શરૂ કર્યો

હસ જ મિનિટમાં બધાં કર ચિચિયારીઓ મહાગાવા લાગી
ચિત્રવિચિત્ર અવાજો આવવા લાગ્યા જે કુડાળુ વાળીને
શ્રીકાત બેઠા હતા, તેની બહાર હાડકાનો વરસાદ પડવા લાગ્યો
ચારે બાજુ ધુધીરની છાજો ઉડવા લાગી ડાકીનીઓ ને ચાકી
ઓનીના હોઠાશ, પડકારા ને ડાકલા વાગવા લાગ્યા

કાચો પોચો હાથ, તો દુહ્ય જ બધ પડી બધ, એવી
ભયાનક પરિસ્થિતિ ઉભી થઈ ગઈ

પણ શ્રીકાત કાચા દિલનો માણસ નહોતો વજ્રહૃદયી
અને દહનિક્ષયી એ માણસની નજર ગ્રાસ થનારી સિદ્ધિ ઉપર
હતી, એણે એ બધા તોફાનની કશી પરવા કરી નહિ જરા પણ
ગભરાયા વિના એણે મત્રોચ્ચાર અને ઘીનો હોમ ચાલુ જ રાખ્યો

અડધા કલાકમાં તો તોફાને માઝા મૂકી દીધી, એક તરફથી
વિકરાળ પાડાઓ ધમ્મી આવતા દેખાયા બીજી તરફથી સખ્યા
બધ સર્પના કુશલ સમજાવવા લાગ્યા સિંહની ગર્જનાઓ
સમજાવવા લાગી પ્રકૃતિએ તાડવ મચાવ્યું હોય, એવા મૃત્યુ

નાદોની પરપરા શ્રીકાતના કર્ણપટ્ટને લેદવા લાગી પણ એ ડરો નહિ, ડગ્યો નહિ

‘કાય માધ્યામિ યા દેહ પાત્યામિ’ એવો સ દદપ કરીને આવેલા એ બહાદુર માણસે, જરા પણ થડક્યા વિના, મંત્રો વ્યારની ક્રિયા, પૂર્ણ સ્વસ્થ અને એકાગ્ર રહીને ચાલુ જ રાખી

પર મિનિટ પસાર થઈ, હાડકાઓનો ઢગલો અદ્ભુત થવા લાગ્યો. રુધીરથી છટાએલી ભૂમિનો મૂળ રંગ પાછો પ્રગટ થયો. હાઠોટા બધ થયા, ડરામણુ વાતાવરણુ બદલાયુ એને બદલે હવામાથી અત્તરની ખુશબો આવવા લાગી દ્વર દ્વરથી, ઘટ વાગતો હોય તેવો અવાજ આવવા લાગ્યો, સંગીતના સખ્યાબધ વાજિત્રો ચાકે તરક વાગવા લાગ્યા

બરાબર એક કલાકની સુહત પૂરી થતા જ, ઉંકા ભગતે વહુ હતુ તેમ, પાછગની દિશામાથી આકાશમાથી આવતો હોય તેવો, મધુર પણ પ્રતાપી અવાજ આવ્યો

‘માગ, માગ, માગે તે આપુ’

‘મારી સામે હાજર થા’ શ્રીકાતે હવે સિંહની જેમ ગર્જના કરી

‘હાજર થવાનું શુ કામ છે? એમએ તે માગી લે’ જવાબ આવ્યો

‘પ્રત્યક્ષ થા હાજરા હજુર મારી સામે આવીને ઉભો રહે, તું હાજર નહિ થાય, ત્યા સુધી હુ માગવાનો નથી’ શ્રીકાતે કહ્યું

‘તમે છગી મરયો, માફ રૂપ બિહામણ છે’

‘પરવા નહિ’

‘દાઝી જયો, મારા અગમાથી આગ જરે છે’

‘ફિકર નહિ’

‘રૂબરૂ જોવાનો આમણ છેડી દો એમા તમારૂ અહિત થયે’

‘આવવું હોય તો આવ, ના આવવું હોય તો તારી મરણ’
આવું જોવીને શ્રીકાતે મત્રોચ્ચાર પુન ચાલુ કર્યો

‘બધ કરો, મત્રોચ્ચાર બધ કરો’ ઉપરથી અવાજ આવ્યો

‘તો પછી રૂબરૂ હાજર થા’ શ્રીકાતે આસા કરી

‘મારે આવવું હોય, તો પણ મારાથી આની શકાય તેમ નથી’ જવાબ મળ્યો

‘કેમ?’

‘તમારી આસપાસ તેજનું જે કુહાણું દેખાય છે, એને પહેલા સંકેલી લો’ જવાબ મળ્યો

શ્રીકાતે વિસ્મિત બનીને જોયું, તો કેાઈ અદ્ભૂત પ્રકાશનું કુહાણું એની આસપાસ ગોળ ચક્કર ફરી રહ્યું હતું આ પ્રકાશના કુહાણાની વાત ઉકા જગતે શ્રીકાતને કહી નહોતી થોટાક વિચાર કરીને શ્રીકાતે જવાબ આપ્યો -

‘આ પ્રકાશનું કુહાણું, તે પણ તારી જ માયા છે, સમેટી લે

‘એ મારી માયા નથી’

‘તો પછી એ શું છે?’ શ્રીકાતે પૂછ્યું

‘તમે નવકાર મત્રના આરાધક છો?’ સામે પ્રશ્ન પૂછાયો

‘હા પછુ તેથી શું?’

‘એ મહા-પ્રભાવક મત્ર છે એનું આ તેજ છે એ મારાથી ઝીલાયો નહિ એને સમેટી દ્યો, તો હાજર થાઉં’
અતરિક્ષામાથી જવાળ મળ્યો

‘એ કુડાળુ મે સર્જાવ્યું નથી, એને સમેટી લેવાનો ઉપાય શો?’

‘જી હગીબર નવકાર મત્રને વાદ નહિ કરવાની પ્રતિજ્ઞા લઇ લે. એ મત્રના આરાધક સામે ઉભા રહેવાની મારામા શક્તિ નથી તમે પ્રતિજ્ઞા ઉચ્ચારો, એટલે તુરત જ તેજસ્વ આ કુડાળુ અદૃશ્ય થઇ જશે, એ અદૃશ્ય થશે, પછી હું હાજર થઇ શકીશ, હાજર થઇને તમારી મનોકામનાને હું પૂર્ણ કરીશ લઇ દ્યો. પ્રતિજ્ઞા લઇ દ્યો નવકાર મત્રની આરાધના, રટણ, રમરણ કે ઉચ્ચારણ હવે પછી જિ હગીમા તમે નહિ કરો, એવી પ્રતિજ્ઞા, ખુદ નવકાર મત્રના સોગન ખાઇને લઇ દ્યો.’

અતરિક્ષામાથી આવતા આ અવાજને શ્રીકાત સાંભળી રહ્યો નવકાર મત્ર ઉચ્ચારણ નહિ કરવાની પ્રતિજ્ઞા લેવાનું, પેલો ‘મેવો દેવ’ એને ટહી રહ્યો હતો એવી પ્રતિજ્ઞા લેવામા આવે તો જ તેમનું કુડાળુ અદૃશ્ય થાય તો જ પેલો ત્યા હાજર થઇ શકે

શ્રીકાત વિચારે ચડી ગયો, ‘નવકાર મત્રનો આ પ્રભાવ ?’ મનોમન તે જોલી રહ્યો એનો વિચાર-પ્રવાહ ચાલુ થઈ ગયો.

પાછો ફરીથી અવાજ આવ્યો

‘તમારે સિદ્ધિ જોઈએ છે, નવકાર મત્રનું રટણ છોડી દેવાની પ્રતિજ્ઞા નહિ લો, ત્યાં સુધી મારાથી પ્રત્યક્ષ થઈ શકાયે નહિ પ્રત્યક્ષ થયા સિવાય એ સિદ્ધિ હું તમને આપી નહિ શકું.’

શ્રીકાને જવાબ ના આવ્યો.

‘જવહી કરો, પ્રતિજ્ઞા લઈ લ્યો અફૂલત સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરવાનો આ અપૂર્વ અવસર જતો ના કર્યો.’

શ્રીકાત ચૂપ જ રહ્યો, એનું દિલ ગફગફ થઈ ગયું ‘અહો, નવકાર મત્રનો આવો, અપૂર્વ અમત્કાર છે ? અફૂલત સિદ્ધિ આપવાની શક્તિ ધરાવતો, આ દેવ પણ, એના પ્રભાવ સામે, લાચાર બની ગયો છે !’ શ્રીકાતના મનમાં વિચારધારા ચાલી

‘હું કેવો મૂખ ? મહામૂખ ! નમસ્કાર મહામત્રનું રટણ હું બચપણથી જ કરતો આવ્યો છું છતાં, એના મહાપ્રભાવથી હું અજ્ઞાન જ રહ્યો ! ને આવી એક તુચ્છ લૌકિક શક્તિ મેળવવા, મેં આવો બીરાણ પુરુષાર્થ આપ્યો !’ શ્રીકાતનું અંતર રડી ઉઠ્યું.

‘પ્રતિજ્ઞા લો, પ્રતિજ્ઞા લો, જવહી કરો, હાથમાં આવેલા અવસરને જતો ના કર્યો જિ દગ્ગીબર પસ્તાયો’ ઉપરથી ફરીવાર અવાજ આવ્યો.

શ્રીકાતનુ મૌન છૂટ્યુ નહિ ' પ્રતિજ્ઞા ભઈ, તો તો જન્મે જન્મને! પસ્તાવો જ મારા ભાગ્યમા આવે ' એ વિચારી રહ્યો

' વિચાર ના કરો, આવી તક ફરીવાર નહિ સાપડે ' પુનઃ અવાજ આવ્યો

પણ શ્રીકાતનુ લક્ષ્ય તો હવે શ્રી નવકાર મત્રમા જ સ્થિર થઈ ગયું

' આવો મહાપ્રભાવક મત્ર, જેનાથી આ દેવ પણ હરે આવા મહામત્રનો ત્યાગ કરીને મારે શું મેળવવાનું ? '

' જન્મજન્માતરની તપશ્ચર્યા ઉપર પાછી ફેરવવાનું ! ભવો ભવની પુણ્યાઈનો હાથે કરીને જ અગ્નિ સસ્કાર કરવાનો ! ' શ્રીકાતના અતરના ઉડાણુમાંથી આ જવાબ આવ્યો

' ના, ના, લાડવો લેના માટે કદલુ કાઢી આપવાની આ વાત છે એ નહિ બને, કદી પણ નહિ બને આવી એક કરોડ સિદ્ધિઓ મળતી હોય, તો પણ નવકાર મત્રનો ત્યાગ કરવાની મૂખંતા, મારાથી થાય જ નહિ ' શ્રીકાતના અત કરણમા આ નિશ્ચય થઈ ગયો

' ત્યારે હું ભઈ ? ' પેલા મેવા દેવે પૂછ્યું

એને હવે કશો જવાબ આપવાની જરૂર શ્રીકાતને જણાઈ નહિ એ ચૂપ રહ્યો નવકાર મત્રના ભાષ એણે ત્યા જ સ્મ શાનમા, ચાલુ કરી દીધા

સ્વામી મને આજ્ઞા આપો, જવાની અનુજ્ઞા આપો આપની આજ્ઞા નહિ મળે, ત્યા સુધી હવે એ મારાથી ચસકી

ચકાશે નહિ કૃપા કરો, મારા પર દયા કરો 'આદ્યો જી'
જેવો બે શબ્દો બોલો ' પેલો દેવ હવે ઠાકવુંદી કરી
રહ્યો હતો

'આદ્યો જી' શ્રીકાતે આરા કરી

શતભર શ્રીકાત ત્યા બેઠી રહ્યો નમસ્કાર મહામત્રના
જાપ, ત્યા બેઠા બેઠા, તે કરતો જ રહ્યો જોના આત્માને સમા
ધિભાવ ત્યા સાપડી ગયો

સૂર્યનારાયણના કિરણોએ શ્રીકાતના શરીરને સ્પર્શ કર્યો,
ત્યારે જોતું પોતાના નેત્રો ખોલ્યા

આરે તરફ પુષ્પો વેરાયેલા પડ્યા હતા જોના : ગળાની
આમપાસ પુષ્પની માગા વિટગાયેલી હતી

પ્રસન્નવદને ત્યાથી ઉઠીને જોતે ગામ તરફ ચાલવા માડ્યું,
ત્યારે ગગનમાથી આવતો દિ ધ નાદ, વાતાવરણને પણ પ્રફુલ્લ
બનાવી રહ્યો હતો

શ્રીકાતનુ મૌન છટ્યુ નહિ ' પ્રતિજ્ઞા લઉં, તો તો જન્મો જનમનો પસ્તાવો જ મારા સાગ્યમા આવે ' એ વિચારી રહ્યો

' વિચાર ના કરો, આવી તક ફરીવાર નહિ સાપડે ' પુનઃ અવાજ આવ્યો.

પણ શ્રીકાતનુ લક્ષ્ય તો હવે શ્રી નવકાર મત્રમા જ સ્થિર થઈ ગયું

' આવો મહાપ્રભાવક મત્ર, જેનાથી આ દેવ પણ ડરે આવા મહામત્રનો ત્યાગ કરીને મારે શુ મેળવવાનું ? '

' જન્મજ માતરની તપશ્ચર્યા ઉપર પાણી ફેરવવાનું ! ભવો ભવની પુણ્યાઈનો હાથે કરીને જ અગ્નિ સસ્કાર કરવાનો ! ' શ્રીકાતના અતરના ઉંડાણમાથી આ જવાબ આવ્યો.

' ના, ના, લાડવો લેવા માટે કલ્લુ કાઢી આપવાની આ વાત છે એ નહિ બને, કદી પણ નહિ બને આવી એક કદોડ સિદ્ધિઓ મળતી હોય, તો પણ નવકાર મત્રનો ત્યાગ કરવાની મૂર્ખતા, મારાથી થાય જ નહિ ' શ્રીકાતના અતઃ કરણમા આ નિશ્ચય થઈ ગયો.

' ત્યારે હું બઉં ? ' પેલા મેલા દેવે પૂછ્યું

એને હવે કશો જવાબ આપવાની જરૂર શ્રીકાતને જણાઈ નહિ એ રૂપ રહ્યો નવકાર મત્રના બાપ એણે ત્યા જ, સમ શાનમા, ચાતુ કરી દીધા.

સ્વામી મને આજ્ઞા આપો, જવાબની અનુજ્ઞા આપો આપની આજ્ઞા નહિ મળે, ત્યા સુધી હવે એ મારાથી અમકી

ચકાચે નહિ કૃપા કરે, મારા પર હયા કરે 'ચાલ્યો જા' જોવા બે ચઢે બોલો' પેના દેવ હવે ઠાકજી કરી રહ્યો હતો.

'ચાલ્યો જા' શ્રીકાતે આજ્ઞા કરી

રાતભર શ્રીકાત ત્યા બેઠી રહ્યો નમસ્કાર મહામત્રના જાપ, ત્યા બેઠા બેઠા, તે કરતો જ રહ્યો એના આત્માને સમાધિભાવ ત્યા સાપડી ગયો.

સૂર્યનારાયણના કિરણોએ શ્રીકાતના શરીરને સ્પર્શ કર્યો, ત્યારે એણે પોતાના નેત્રો બોલ્યા

ચારે તરફ પુષ્પો વેરાયેલા પડ્યા હતા એના ગળાની આસપાસ પુષ્પની માળા વિટળાયેલી હતી

પ્રસન્નવદને ત્યાથી ઉડીને એણે ગામ તરફ ચાલવા માડ્યું, ત્યારે ગગનમાથી આવતો દિવ્ય નાદ, વાતાવરણને પણ પ્રકુલ બનાવી રહ્યો હતો.

શ્રી નવકારમંત્રની શ્રદ્ધાનો ચમત્કાર

જેના હૃદયમાં શ્રદ્ધાનો દીપક ઝળહળી રહ્યો છે તેઓને આધી કે તુફાનમાં પણ આચ આવી નથી સસાર-સાગરને તરવા માટે, અક્ષાટ જીવનપથ પર મજીલે પહોંચવા માટે હૃદયમાં જે નવકારમંત્રની દીપક ઝળહળી રહ્યો હશે, મહાની જ્યોત ઝગમગતી હશે તો લાખો મુશીબતોમાં પણ રસ્તો મળી રહેશે અથાગ અને જિડી શ્રદ્ધાએ કેટલાય જીવનને મોક્ષના માર્ગ બતાવ્યા હશે ? ઇતિહાસના પૃષ્ઠો અવલોકતાં જણાશે કે કેટલાય દુ ખિયારાના દુ ખો કષ્ટભરમા જૂસાઈ ગયા છે, કેટલાયના ભરખાઈ જીવન આખાલીના રસ્તે આવી ગયા છે, શ્રીપાળ, ચંદ્રાળ વિગેરે કેટલાય દાખલાઓ મળી રહેશે આ સર્વેએ સવસાગરના સુકાની તરીકે નવકારમંત્રનો સહારો લીધો હતો

આ તો થઈ કેવળ જૂતકાળની વાતો ! પરંતુ આજના પચમયુગમાં, અણ્ણયુગમાં પણ નવકારમંત્રનો પ્રભાવ હજી પણ એટલો જ વિસ્તરી રહ્યો છે કાળની અનેક થપ્પડો ખાવા છતાં તેના પ્રભાવમાં તેની અમોઘ શક્તિમાં તસુભરનો પણ ફેર પડ્યો નથી, એ કાઈ મહામંત્રનો એવો પ્રભાવ છે ? કાળની થપ્પડો

ખાવા છતાં, અનેક યુગોના એ ધાણ પછી પણ નમસ્કાર-
મહામંત્ર-મહામંત્ર જ રહ્યો છે

આજના સમયનો જ એક દાખલો, આ વાત સિદ્ધ કરી
આપશે નાનપણથી જ મને નવકાર મંત્ર પ્રત્યે શ્રદ્ધા હતી
ઈ સ ૧૬૬૨ ના વર્ષની વાત છે ડીસેબરની શરૂઆતમા
કોઈ રોગના ચિહ્નો મને ઘેરતા જણાયા શરૂઆતમા તો તે
પ્રત્યે બેદરકાર રહી પરંતુ લગભગ પંદરમીની આસપાસ એક
શ્રી-ડોક્ટરને મળતા તેમણે જણાવ્યું, કે કેન્સરે શરીરમા ઘર
કયું છે, અને તુરંત જ અમદાવાદ જવાની ભવામણ કરી
લગભગ અઠવાડિયા પછી અમદાવાદ પ્રયાણ કર્યું આ સમય
દરમિયાન-નિરંતર નવકારમંત્રનો જાપ ચાલુ જ હતો અહિંનિંશ
તેનું રટણ જ કરતી સભોગો કહેવા હોય તો સભોગો કે નમ
સ્કાર મંત્રના પ્રભાવે અમદાવાદના વાડીભાઈ સારાભાઈના રૂપે
શિયલ રૂમમા સગવડતા મળી ગઈ, ખાતિ પામેલા શ્રી-ડોક્ટર
(ડોક્ટર મીસ પડ્યા) ની સારવાર મળી આ બધું સમયાનુ
સાર જ મળ્યું તે પ્રભાવ નવકારમંત્રનો જ ને ! બીજાં શબ્દોમા
કહું તો શ્રદ્ધા મને બહોળી દોરી લાવી મારા જીવનનું સુકાન
આકસ્મિક રીતે જ એક કુશળ સુકાનીના હાથમા ગયું

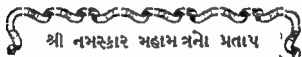
હોસ્પીટલમા આવ્યા પછી પણ નિરંતર મેં મંત્રનો જાપ
ચાલુ જ રાખ્યો દવાઓ તથા ડોક્ટરે કરતા વિશેષ અનેક
ગણી શ્રદ્ધા હતી નવકાર મંત્રમા શ્રદ્ધાના અતૂ-તાતણેજ હું
મારા રોગની ખબર જલની મેળવી ચક્રી, એમ મારે અતર
માને કે કોબાન્ટના શેક આપવાના શરૂ થયા, સારવાર વધતી
ગઈ તેમ તેમ મને વધુ ને વધુ શ્રદ્ધા થતી ગઈ એવીમે કવાક

સ્મરણ-માળા ચાત્ર જ રહેવા લાગી, અને આખરે કુદરત ઉપર પ્રદાનો વિજય થયો ફક્ત દોઢક જેટલા મહિનામાં જીવલેણ કેન્સર જેવા રોગે ઘર છોડ્યું અલગત! દવાઓ, ડોક્ટરનો સાથ હતો જ પરંતુ એ સર્વનો સાથ મેળવી આપનાર મહા મૂલો નવકારમ ન જ હતો નમસ્કાર-મહામ નરૂપી લોહચુબકના આકર્ષણે ભૌતિક સાધનો જેવાઈ આવ્યા, એમ કહેવું વધુ યોગ્ય છે

અતમા મને કરીથી ખાત્રી થઈ ગઈ કે, જીડે જીડે હૃદયમાંથી કરેલી પ્રાર્થના ઠલી અફળ જતી નથી-કદાપિ નહીં અલગત! જો એ પ્રાર્થનામાં શ્રદ્ધા તરવરતી હોય તો

જો આ લેખ એકાદ આત્માને પણ જરાપણ હલાવી જશે કે કોઈ હૃદયમાં નમસ્કાર મહામ ન પ્રત્યે શ્રદ્ધા પ્રેરશે તો આ લેખિની સફળ થઈ છે એમ માનીશ

શ્રી નમસ્કાર મહામ નનો પ્રતાપ

શુજરાતના એક ગામડામાં એક જૈન શાવક રહે છે તેઓ પૂજ્ય ધમ સૂસ્ત ને નવકારમાં શ્રદ્ધા ધરાવે છે તેમના જીવનમાં બનેલી આ સત્ય ઘટનાઓ છે

એક વખત રાતે ૧૧:૧૨ ના વખતે તેઓ રાતે સૂતા હતા તેમના ઘરની પાડોશમાં ઘાસ ભરેલું હતું, તેમાં ઓચીંતી આગ લાગી આગના ભડકાઓ આગળ વધી તે પહેલાં નજીકના

મહોક્ષામા તકરાર ચાવતી હોઈ માણસો જાગતા હતા તેઓ
આ ભડકા ભેતા જ તુરત દોડ્યા અને નજીકના પપે પપ
ચાકુ કરી પાળી નાખતા આગ ચોલવાઈ ગઈ અને જરાપણ
નુકશાન ન થયું જો આ આગ આગળ વધત તો આખો
મહોલ્લો બાળી નાખત. આ ભાઈએ જાગીને જ્યાં આ ભડકા
ને ઠોકાહલ ભેયો કે તુરત જ નીચે આવ્યા હતા ને મનમા
નવકારનો ભૂપ ચાકુ જ રાખ્યો હતો.

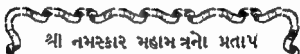
એક વખત આ ભાઈની ઢિકરી મેટ્રીક પઠી શિક્ષિકાતાવીમ
કે દ્રમા ભણતી હતી ત્યાં તેને ટાઈફાઈડ તાવ આવતા ખૂબજ
અશક્તિ ને નબળાઈ આવી પગીસાને ફક્ત ૧૫ દિવસ જ બાકી
હતા બહેનને ઘેર ચાલ્યા આવવાની ભાવના થતા તે માટે
પોતાના પિતાજીને ઠાગળ લખ્યો. પિતાજી વગનો જવાબ
લખ્યો કે 'તને જેટલું યાદ રહે તેવું વાચ્યો ને હરરોજ
નવકારનું સ્મરણ કરજે ને જરાપણ ગભરાઈશ નહિ ને છેવટે
પરીક્ષામા પેપર લખતા નવકાર ગળી જો યાદ રહે તે લખી
નાખજે' પિતાનો ઠાગળ આવતા પુત્રીએ હિમત રાખી તે
પ્રમાણે અમલ કર્યો નવકારના પ્રભાવે પાસ થવાની આશા ન
હતી તેને બદલે ૬૦ ટકા માક મળ્યા તે પગી નોકરી માટે
અરજી કરતા તુરત જ ગામમા સારી નોકરી મળી ગઈ આમ
નવકારમત્રનો પ્રભાવ અજબ છે તો વાચકો પણ ૬૬ શ્રદ્ધા
રાખી તેને જીવનમા ઉતારે.

સ્મરણુ-માળા ચાલુ જ રહેવા લાગી, અને આખરે કુદરત ઉપર
 પ્રદાનો વિજય થયો. કુકા દોઢક જેટલા મહિનામા છવ્વેણ
 કેન્મર જેવા રોગે ઘર છોડ્યું અલબત્ત! દવાઓ, ડોક્ટરનો
 સાથ હતો જ પરંતુ એ મવનો સાથ મેળવી આપનાર મહા
 મૂલો નવકારમ ન જ હતો નમસ્કાર-મહાત્મ નરૂપી લોહ્યુ બકના
 આકૃષ્ટો ભૌતિક સાધનો જેવાઈ આવ્યા, એમ કહેવું વધુ
 યોગ્ય છે

અતમા મને ફરીથી ખાતી થઈ ગઈ કે, જી કે જી કે હું
 યમાથી ઠરેલી પ્રાર્થના કદી અક્ષય જતી નથી-કદાપિ નહીં
 અલબત્ત! જો એ પ્રાર્થનામા શ્રદ્ધા તરવરતી હોય તો

જો આ લેખ એકાદ આત્માને પણ જરાપણ હલાવી જશે
 કે કોઈ હૃદયમા નમસ્કાર મહાત્મત્ર પ્રત્યે શ્રદ્ધા પ્રેરશે તો
 આ લેખિની સક્ષય થઈ છે એમ માનીશ

શ્રી નમસ્કાર મહાત્મત્રનો પ્રતાપ

શુજાતના એક ગામડામા એક લીન શાવક રહે છે તેઓ
 ખૂબજ ધમ વૂસ્ત ને નવકારમા શ્રદ્ધા ધરાવે છે તેમના છવનમા
 બનેલી આ સત્ય ઘટનાઓ છે

એક વખત રાતે ૧૧૧૧-૧૨ ના વખતે તેઓ રાતે સૂતા
 હતા તેમના ઘરની પાડોશમા ઘાસ ભરેલું હતું, તેમા ચોચીતી
 આગ લાગી આગના કડકાઓ આગળ વધે તે પહેલા નજીકના

મહોદ્ધામા તકરાર ચાવતી હોઈ માણસો જાગતા હતા તેઓ
આ ભડકા જોતા જ તુરત દોડ્યા અને નજીકના પપે પપ
ચાલુ કરી પાણી નાખતા આગ જોલવાઈ ગઈ અને જરાપણ
નુકશાન ન થયું જો આ આગ આગળ વધત તો આખો
મહોદ્ધો બાળી નાખત આ ભાઈએ જાગીને ત્યાં આ ભડકા
ને કોલાહલ જોયો કે તુરત જ નીચે આવ્યા હતા ને મનમા
નવકારનો ભાવ ચાલુ જ રાખ્યો હતો

એક વખત આ ભાઈની દિકરી મેટ્રીક પત્રી શિક્ષિકાતાલીમ
કેન્દ્રમાં ભણતી હતી ત્યાં તેને ટાઈફોઈડ તાવ આવતા ખૂબજ
અશક્તિ ને નબળાઈ આવી પરીક્ષાને ફક્ત ૧૫ દિવસ જ બાકી
હતા બહેનને ઘેર ચાલ્યા આવવાની ભાવના થતા તે માટે
પિતાના પિનાજીને કાગળ લખ્યો પિતાએ વળતો જવાબ
લખ્યો કે ‘તને જેટલું યાદ રહે તેટલું વાચજે ને દરરોજ
નવકારનું સ્મરણ કરજે ને જરાપણ ગભરાઈશ નહિ ને છેવટે
પરીક્ષામાં પેપર લખતા નવકાર ગણી જે યાદ રહે તે લખી
નાખજે’ પિતાનો કાગળ આવતા પુત્રીએ હિંમત રાખી તે
પ્રમાણે અમલ કર્યો નવકારના પ્રભાવે પાસ થવાની આશા ન
હતી તેને બદલે ૬૦ ટકા માર્ક મળ્યા તે પત્રી નોકરી માટે
અરજી કરતા તુરત જ ગામમાં સારી નોકરી મળી ગઈ આમ
નવકારમત્રનો પ્રભાવ અજબ છે તો વાચકો પણ દૃઢ શ્રદ્ધા
રાખી તેને જીવનમાં ઉતારે

શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રુ તેજ

સાધ્યાને સમય હતો. સૂર્ય ધીમે ધીમે ઇલિજમા આપડે થતો હતો. પશુ પક્ષી પોતાના સ્થાન ભણી કદમ માડી રહ્યા હતા. દહેરાસરની ટોચ ઉપર મિરવો બેઠા હતા. જાણે જગતને મહાન સુદેશો આપતો ન હોય ?

‘રે છવો, જગતના જીવનમાં તમે શા માટે ખોવાયા છો ? શું તમને વીતરાગ દેવના હશન કરવાની અભિલાષા જાગતી નથી ? હું કેવો પ્રભુના હરબારમાં બેઠો છું ? કેટલી શાંતિ, કેટલી પ્રફુલ્લતા !

પણ રી, જાણે મોરલાની મુગી વાચ્યાનો જવાબ મલતો
હોય તેમ હોરાસરની જાદર ઘટારવ થયો જગમલ શેઠ
પોતાની હ મેશની ટેવ મુજબ મલુ દર્શનાયે પધાયો હતા

મનુ કરીને કરી તેઓ આજ સવારે જ પધારેલા મહારાજ
સાહેબને વદન કરવા ચાલ્યા.

‘ પ્રભુ આપે અહીં પધારી અમને પાવન કર્યો ’ મહારાજ સાહેબને વદી જગમલ શેઠ બોલ્યા.

‘કહો ગામમા ધર્મ ઉપર લાગણી કેવી છે ?’

‘લાગણી તો પ્રભુ હવે રહી જ ગયા છે ? લોકોને નાણે

ધર્મ ઉપરથી શ્રદ્ધા ઠઠવી જ લાય છે પણ આપ જો ઉપદેશ આપો તો હોઠોના માનસ પવટાય ખરા !'

‘ભલે, હું આવતી કાલે વ્યાખ્યાન આપીશ’ મુનિરાજે મશીર ભાવે કહ્યું

શ્રીજે દિવસે સવારે ભાવિકોની લીક લમી ઘણા લાભા સમયે સાધુ મહારાજના મુખેથી ધર્મોપદેશ સામળવા મલશે જે સૌના મુખ ઉપર આનંદ હતો

અને મુનિરાજે સૌને મત્રમુખ્ય કયાં દેવ દશન ન કરતા આવકોએ કાયમ પ્રભુ દશને આવવાનો નિશ્ચય કર્યો

‘જેવી રીતે નાવથી સાગર તરાય છે એવી રીતે નવકાર મહામત્રથી ભવસાગર તરાય છે જૈન શાસનમા મનુષ્યને ભવસાગર તરવા માટે મહામત્રથી નાવ છે ગમે તેવા કઠીન સમયે નવકાર મહામત્ર સમરવાથી ગમે તેવા વિપ્ને નાશ પામે છે વસ્તુ એટલી જ કે તેનું સ્મરણ સાચા દિલથી થવું જોઈએ મુનિરાજે સૌને મહામત્રનો પાઠ શિખવ્યો’

પરંતુ રે, એમ આ મત્ર ઉપર શ્રદ્ધા એસે કયાથી ? શ્રોતાઓએ ખાત્રી આશ્રય વ્યક્ત કર્યો તેમને આ મત્ર ઉપર આજ્ઞા બધી વિશ્વાસ આવતો ન હતો

‘હે જિન ! અચિંત્ય મહિમાવાળું આપનું સ્તવન તો દૂર રહ્યો પરંતુ આપનું નામ સ્મરણ થવું ત્રણે જગતનું આ સસારથી રક્ષણ કરે છે’ મુનિરાજે પોતાનું વક્તવ્ય આગળ ચલાવ્યું

ત્યાં તો પ્રભુ, પ્રભુ, એમ બોલતો એક માણસ આવ્યો ને મુનિરાજના ચરણોમા ઢગી પડ્યો

તેની આખો શરીર હવી તેના કપડા ગાશવાળા હતા તેના પગમાથી લોહી નીકળતું હતું તે અતિ યાકેલો દેખાતો હતો શ્રોતાજનો આશ્ચર્યમા ગરકાવ થઈ ગયા, આ તે શું ?

હુનિશજ આગતુક તરફ ધારી ધારીને જોઈ રહ્યા તેમણે આ માણસને ક્યાક જોયો હોય તેવું લાગતું હતું

‘શુરદેવ હું ખ બાતના ચેઠ સોદાગર જગમલ શાહનો પુત્ર છું’

‘કોણ ચેઠ જગમલ શાહ ?’

‘હા શુરદેવ, હું જગમલ શાહનો પુત્ર છું ધર્મ ઉપર મને શ્રદ્ધા નહીં, મારા પિતાજીને મારા આ નાસ્તિકપણાથી ખૂબ જ દુઃખ થતું મને ઘણું સમજાવતા ત્યારે હું કહેતો કે, પિતાજી આમ મને કાઈક અમત્કાર બતાવો તો હું માનું’

મારા પિતા ગલીર બાવે ઉત્તર આપતા કે બેટા, ‘અતરની સ્વચ્છતા અને દુનિયાથી અલિપ્ત મન રાખી મજબુત સમરવાથી તે અવશ્ય પ્રાપ્ત થાય છે’

‘હું તેમની વાતને હસી કાઢતો, પિતાજી ખૂબ જ દુઃખી થતા

એકવાર હું અને મારા નાસ્તિક મિત્રો આપ બધાજે ખ બાતમા બિરાજમાન હતા અને વ્યાખ્યાન આપતા હતા, ત્યારે આવી થઈયા તે વખતે આપ નવઝાર મહામત્ર સબ ધી વાત કરી રહ્યા હતા આખે કહ્યું હતું

‘નમસ્કાર એ પુણ્યરૂપી શરીરને ઉત્પન્ન કરનારા માતા છે હવરૂપી હસને વિગ્રાતિનું સ્થાન નમસ્કાર છે’

‘શ્રી નવકાર મંત્રનો જાપ કરવાથી આત્માને શુભ કર્મનો આશ્રય થાય છે, અશુભ કર્મનો મવર થાય છે પૂર્વકર્મની નિર્જરા થાય છે, લોક સ્વરૂપનું જ્ઞાન થાય છે, મુક્તિ પ્રાપ્તિ મળે છે, અને સર્વજ્ઞ કથિત ધર્મની ભવોભવ પ્રાપ્તિ કરાવનાર પુણ્યાનુબંધિ પુણ્યકર્મ ઉપાજન થાય છે’

સાધકે એ પણ નહીં કરી રાખવું કે મારા ઉદ્દેશની સફળતા આ જાપના પ્રભાવે જ થવાની છે

‘હું આપની વાતો સાંભળી ખૂબ જ હાર્યો અને જાણ બદલે વેપાર અર્થે ઉપડી ગયો આ વાત તો વિસરાઈ ગઈ

‘જાણથી મેં ઘણો માવ હિંદ માટે ભર્યો અમારી સફર કોઈ પણ વિદ્યુત વગર ચાલી રહી હતી ખજાત બદલ આપના પદકારા જેટલું દૂર રહ્યું અને અમારા વહાણોને તોફાન નડ્યું કિનારે આવેલી નેચા જાણે મધ દરિયે ચાલી અમને ખ્યાલ પણ ન હતો કે અચાનક આવું બનશે રે અમારા વહાણો માઈલો સુધી દરિયામાં ધકેલાઈ ગયા તોર્તીંગ મોજોએ અમારા મજબુત વહાણો ઉપર પ્રહાર કરવા લાગ્યા ઘણાંય તોફાન ભેગા હતા, પણ આવું નોતું જોયું’

‘અને અને સપ્તવારમાં અમારા વહાણો ભાગીને ભૂકે યઈ ગયા અમારા નાખવા અને ખલાસીઓના હાથ કુદરત સામે લાચાર બન્યા સાગરરાજના પ્રચંડ ઘુઘવાટે અમને બંદેરા બનાવી દીધા અને અમારા ખલાસી અને નાખવા કયાંય બંદરે જ બની ગયા’

પણ પણ રે મારી કોઈ પૂર્વભવની પુણ્યાઈ હશે તે

વહાણના એક પાટીયાને હું વગી રહ્યો જીવનની કોઈ આશા ન હતી ખ્યારા સાચીદારે અલોપ બન્યા હતા વહાણોમાને લખલૂટ માલ પણ સાગરરાજ ગળી ગયા અરે, જીવથી પણ વહાલા વહાણો ભાગીને ભૂકે ઘઈ ગયા રહ્યો માત્ર હું અને અને.. તે વખતે મને આપના એ મહામત્રનું સ્મરણ ઘઈ આવ્યું હું જીવનમાં પહેલીવાર નાસ્તિકભાષી આસ્તિક બન્યો મેં એ મહામત્રનું સ્મરણ કર્યું અને અને પકછક મોભા એની ઘપાટોથી હું જોભાન જની ગયો

ત્યારે હું ભાનમાં આવ્યો ત્યારે કિનારા ઉપર પડ્યો હતો મને વિશ્વાસ ન આવ્યો કે હું જીવત છું મેં મારા ગાલો ઉપર ચુટી ભરી, ત્યારે મને લાગ્યું કે હું જીવત છું તુરત મેં મહામત્રનું ફરી સ્મરણ કર્યું અને ત્યાંથી ચાલવા માણ્યો ચાલતા ચાલતા આ ગામમાં આવી પહોંચ્યો અહીં આવતા સમાચાર મળ્યા કે આપ અહીં બિરાજમાન છો અને તુરત જ હું આપના ચરણોમાં આજોડવા દોડ્યો '

અને ફરી તે મુનિરાજના ચરણોમાં નમી પડ્યો,

સૌ મુગ્ધ જની ગયા

મુનિરાજે કહ્યું, જોયુંને આ મહામત્રનું તેજ

અને સૌના હિલમાં સાચી શ્રદ્ધા ભેડી સૌએ જિનશાસનનો જયઘોષ ગાળ્યો

પ રિ શિ ષ્ઠ

શ્રી નમસ્કાર મહામત્રને સાધવાની પ્રક્રિયા

સોપાન પહેલું

ઉપયોગી સૂચના

દરરોજ સાધના શરૂ કરતા પહેલાં મન, વચન, કાયાની શુદ્ધિ માટે નીચેની બાબતો સાધકે ધ્યાનમાં રાખવી

શ્રી નવકારમંત્રના મહિમા વિષેના સ્તોત્રો, શ્લોકો વિગેરે માથી થોડાક પસંદગીના શ્લોકો યાદ કરી તેનો મહિમા ગાવો

ચત્તારિ મંગલ અને મૈત્રી આદિ ચાર ભાવનાથી વાસિત થવું

મૈત્રી આદિ ચાર ભાવનાઓને ધમધ્યાનની તૈયારી માટે યોજવાનું જ્ઞાની પુરુષો બતાવે છે સામાન્ય રીતે મનમાં અનેક સંકલ્પ વિકલ્પ ચાલતા હોય છે અનાદિકાળથી જીવને પોતાના જ સુખ-દુઃખની વિચારણા હોય છે, તે સ્વાવિષયક ભાવ પશ્ચાદ્ મૈત્રી આદિ ભાવનાથી સર્વ વિષયક બનવાથી મનના સંકલ્પ વિકલ્પ મટ પડી જાય છે

વળી યોગશાસ્ત્ર પ્રકાશ સાતમામાં ધ્યાન કરવા માટે બ્રહ્માના લક્ષણો બતાવ્યા છે તેમાં—

“પરમપ્યાત્મયન્ પદ્યન્,” “સર્વત્ર સમતા ધ્યન્” ।

“નરેન્દ્રે વા વરિન્દ્રે વા, તુલ્ય-કલ્યાણ-કામન” ॥

“અમાત્ર વરુણા-પાત્ર, મવ-સૌલ્ય-પરાન્મુક્ત ।

ઈત્યાદિ લક્ષણો પ્રાપ્ત કરવા માટે મૈત્રી, પ્રમોદ કડુષા અને
માધ્યસ્થ્ય ભાવનાથી આત્માને ભાવિત કરવો તે ઘણું જરૂરી છે
શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ ભગવતનો ઘોડો જાપ કરવો
અને પછી સાધના શરૂ કરવી

સોપાન ણીજી

૧ બેસવાનું આસન ઉત્તનું સફેદ રંગનું રાખવું

૨ પદ્માસન આદિ આસનોમાથી નક્કી કરેલ અનુકૂળ
આસને બેસવું

૩ સાધના વખતે જે જગ્યાએ બેસવાનું નક્કી કર્યું હોય
તેજ ચોક્કસ જગ્યાએ દરરોજ બેસવું બહારગામ જવાના પ્રસંગે
બેસવાનું આસન સાથે લઈ જવું

૪ દિશા પૂર્વ અગર ઉત્તર તરફ બેસવું પણ જિનમદિરમા
પ્રભુ સન્મુખ બેસવું

૫ માળા શુક્ર પાસે પ્રતિષ્ઠિત કરાવની રફ્ટીકની અગર
મુનરની ગખવી આ માળાથી કૃષ્ણ નમસ્કાર મહામત્રનો જ
જાપ કરવો

૬ જાપ માટે ઝોછામા ઝોછી જે સજ્યા નક્કી કરી હોય
તે જાળવી રાખવી તે સજ્યાના જાપમા એક પણ દિવસે ખાલી
ન જવો જોઈએ

■ પૂપ (ગાયના ધીનો) દીપ ઉચ્ચિત સ્થાન વિગેરે

૮ સાધના માટે ચોક્કસ સમય નક્કી કરવો શક્ય હોય
ત્યા સુધી તેજ સમયે સાધના કરી સાધના માટે ત્રણ
સધ્યા અને બાદમુહૂર્ત એક સમય છે ,

સોપાન ત્રીજી

૧ કાગા ઉપર સફેદ અક્ષરો હોય તેવું છાપેલું કાર્ડ સામે રાખી વાચતું એક વખત ૬૮ અક્ષરો વચ્ચાવ ત્યારે એક ભપ થશે

આ મત્ર બાલ્યાવસ્થામાં સામાન્ય રીતે પ્રાપ્ત થએલો હોવાથી કાર્ડમાંના અક્ષરો વાચતી વખતે જે અક્ષર વચ્ચાતો હોય તે અક્ષર ઉપર જ દંદિનો ઉપયોગ પણ રાખવો કારણ કે અતિપરિચિત હોવાથી દંદિનો ઉપયોગ “મો” વાચતી વખતે “રિ” ઉપર અને “તા” વાચતી વખતે “જા” ઉપર

એ રીતે ઉપયોગ આગળ પાછળ અને જપનું ઉચ્ચારણ આગળ પાછળ થઈ ભપ છે એટલે નાનું બાળક વાચતું હોય એ રીતે જ મો જ રિ હ તા જ છુદુ છુદુ વાચતું

ધીમે ધીમે અભ્યાસ પાડતા ઉત્તાવળથી વાચતા પણ ઉચ્ચારણ અને દંદિનો ઉપયોગ સાથે રહેશે

આ રીતે વાચીને બપનો અભ્યાસ ચાલુ રહેતા સામાન્ય રીતે ત્રણથી છ મહિનામાં અક્ષરો આખો બધ કરીને પણ દેખાવા માંડશે

ઉપરની રીત મુજબ બપ નિયમિત કરવા ઉપરાંત આખોને બધ કરીને અક્ષરો નજર સમક્ષ લાવવા બીજા પ્રયોગો છે

૨ આખો બધ કરીને સામે કાગા રંગનું પાટીયું ધારતું પછી હાથમાં ચાકનો કકડો લઈ તેના ઉપર જમો નાંખી તે લખેલ જમો દેખાશે

ન દેખાય તો ફરીફરીને આ પ્રયત્ન ચાલુ રાખવો તે પછી “અરિહતાળ” લખવું ફરીફરીના પ્રયત્નથી એ પણ દેખાશે આ રીતે નવે પદ માટે પ્રયત્ન કરવો. હરરોજ ૧૫ મીનીટ આ રીતે અક્ષરો જોવા માટે પ્રયત્ન કરવો.

પહેલી રીત પ્રમાણેનો જાપ તો ચાલુ રાખવો.

૩ આખો જાપ કરીને સફેદ હીરાનો ઢગલો ધારવો પછી ધારણાથી તેમના હીરા લઈ જ બનાવવો. એ રીતે બધા અક્ષરો ધારણાથી બનાવવા આથી બધા અક્ષરો હીરા જેવા અગત્ય દેખાશે આમા પણ પહેલી રીતનો જાપ ચાલુ રાખવો.

અક્ષરો હરેક પદના સ્પષ્ટ દેખાવા શરૂ થયા ખીલ્યા આગળની રીતો પણ અનુક્રમ પડે છે છતાં અક્ષર ન દેખાય તો પણ આગળની રીતો જાપ માટે ઉપયોગી છે પરંતુ અક્ષરો દેખાવાનું શરૂ થયા પછી સાધનામા ઝડપી વિકાશ થાય છે.

સોપાન ચોથું

શ્રી તીર્થ કર દેવની પ્રતિમા પણ આખો જાપ કરીને જોઈ શકાય તે માટે પણ પ્રયત્ન કરવો. અને આ પ્રક્રિયા શિખવા માટે શ્રી શંખેશ્વરજી જેવા તીર્થ-સ્થળમા જઈ અકૃમ અથવા ત્રણ આયળિલ કગી પ્રતિમાજી નજર સમક્ષ આવી શકે એ માટે પ્રયત્ન કરવો.

નીચે દર્શાવેલા ક્રમથી પ્રભુ-પૂજા કરવામા આવે તો ત્રણ નવકાર પૂજા થાય અને બે વાર પ્રભુ પૂજા પણ થાય.

૧ જમણા પગના અંગૂઠો	—	નમો અરિહતાળ
૨ ડાબા " "	—	નમો સિદ્ધાળ
૩ જમણા હીચણે	—	નમો આયરિયાળ
૪ ડાબા " "	—	નમો ઉવજ્ઞાયાળ
૫ જમણા કાંડે (હાથે)	—	નમો લોચ સત્વસાહુળ
૬ ડાબા " "	—	વલો પચળમુકારો
૭ જમણા ખભે	—	સત્વપાવળ્લનાસળો
૮ ડાબા " "	—	મગલાળ ચ સત્વેસિ
૯ શિખા ઉપર	—	પદ્મ દ્વચ મંગલ
૧૦ લલાટ " "	—	નમો અરિહતાળ
૧૧ કંઠ " "	—	નમો સિદ્ધાળ
૧૨ વક્ત્રચલ (ખાલી) ઉપર	—	નમો આયરિયાળ
૧૩ નાભિ ઉપર	—	નમો ઉવજ્ઞાયાળ
૧૪ અંતઃજલિમા	—	નમો લોચ સત્વસાહુળ
૧૫ જમણા પગના અંગૂઠો	—	વલો પચળમુકારો
૧૬ ડાબા " "	—	સત્વપાવળ્લનાસળો
૧૭ જમણા હીચણે	—	મગલાળ ચ સત્વેસિ
૧૮ ડાબા " "	—	પદ્મે દ્વચ મંગલ
૧૯ જમણા કાંડે (હાથે)	—	નમો અરિહતાળ
૨૦ ડાબા " "	—	નમો સિદ્ધાળ

*શાસ્ત્રસમ્મત સામાચારી અને પૂરપૂરપાચરિત ગીતાય સમ્મત પરપરા પ્રમાણે નવાગવળ્લમા અંજલિમા તિલક કરવુ વિહિત નથી, છતાં અહીં શ્રી નવકારમહામત્રના પદોમા ઉમરકમલિન્યાયે વિસિષ્ટ શક્તિવાળુ આ (પાચમુ) પદ અપૂર્વ રીતે બન્યાતમાને સાધનામા ઉપયોગી થાય તે વિવક્ષાએ અહીં ફક્ત બાવથી તિલક કરવારૂપે (કેશરથી કરવાનું નહિ) આ (પાચમા) પદની રચાપના અંજલિમાં ગણવી

૧૧ જમણા ખભે	—	નમો આયરિયાળ
૨૨ ડાબા ૩૩	—	નમો હવઝ્ઝાયાળ
૨૩ શિખા ઉપર	—	નમો ત્રોણ સવસાહિણ
૨૪ લલાટ ૩૩	—	વસો પચણમુકારો
૨૫ ઠંઠ ૩૩	—	સવવાવળણાસણો
૨૬ વક્ષ સ્થલ (જાતી) ઉપર	—	મંગલાળ ચ સર્વેસિ
૨૭ નાભિ ઉપર	—	પદમ દવદ મંગલે

સોપાન પાચમુ

શ્રી નવકારના પદોને અદ્દલ કમળમા ગોઠવી કમળખધ જાપ કરવો પ્રથમ પદ કર્ષિકામા મધ્યભાગમા બીજા આઠ પદો આઠ પાખડીમા યથાન્થાને ગોઠવી એક નવકાર ગણવો.

હવે આપણી સન્મુખ એક પ્રતિમા કટપરી એના જમણા પગના અગ્રુઠા ઉપર એક કમળ કદપર્ણ અને એમા નવે પદોની કદપનાથી સ્થાપના કરની.

બીજી કમળ ડાબા પગના અગ્રુઠા ઉપર કદપીને સ્થાપર્ણ અને નવે પદો ગોઠવવા.

એ રીતે હૃદય સુધી ૧૨ કમળ બદ્ધ નવકાર થશે.

આ પ્રમાણે નવ વળત જાપ કરવાથી ૧૦૮ શ્રી નવકારની એક માળા થશે.

સ માંજિત

